Creații

Sfântul Metodie era deja un teolog autoritar în timpul vieții sale. În secolele următoare, a fost citat în repetate rânduri nu numai de susținătorii săi, ci și de adversarii săi... Soarta moștenirii spirituale a Sfântului Metodie în secolele următoare este foarte particulară; timp de mai multe secole, numele său a fost asociat cu opere care nu-i aparțineau deloc. În același timp, operele sale autentice au fost fie împinse treptat în plan secund, fie au rămas necunoscute. Informații despre viața sa nu au supraviețuit. Nu există date exacte nici măcar despre locația catedralei sale. A fost numit Episcopul Olimpului din Licia, Patara, chiar și Tirului. Arhiepiscopul Mihail (Chub), un cercetător al operelor sale, credea că Sfântul Metodie a fost episcop în orașul Filipi din Macedonia. Cea mai probabilă dată a martiriului său este anul 312. Pomenirea se face pe 20 iunie.

- Despre liberul arbitru [1] (împotriva lui Valentinian)
- Despre Înviere (împotriva lui Origen) [6]
- Despre Înviere (continuare) [19]
- Despre cele create (împotriva lui Origen) [25]
- Cuvânt pentru Duminica Floriilor [29]
- Cuvântul lui Simeon și al Anei. În ziua întâlnirii cu Domnul [35]
- Sărbătoarea celor Zece Fecioare sau Despre Virginitate

Despre liberul arbitru [1] (împotriva lui Valentinian)

Ortodox. Conform poveștii grecilor, conducătorul Itacanului (adică Ulise), dintr-o pasiune nestăpânită pentru cântat, dorind să asculte cântecele Sirenelor, a navigat legat spre Sicilia și le-a astupat urechile tovarășilor săi, nu pentru că ar fi vrut cu invidie să asculte fără ele sau pentru că ar fi vrut cu adevărat să se lege cu lanțuri, ci pentru că urmarea cântării lor era moartea pentru ascultători (căci acestea sunt plăcerile eline ale Sirenelor); nu voi fi ascultător al unor astfel de cântări și nu doresc să ascult Sirenele, care cântă un cântec funebru pentru oameni și a căror tăcere este mai folositoare oamenilor decât cântatul; ci vreau să mă bucur de un cântec divin, pe care, oricât de des îl ascult, vreau să-l ascult din nou, nesupunându-mă unei pasiuni nestăpânite pentru cântat, ci învățând taine divine și în cele din urmă așteptând nu moartea, ci mântuirea veșnică. Căci acest cântec nu este cântat de Sirenele mortale ale Elenilor, ci de Corul Divin al Profeților, de la care nu trebuie să se astupe urechile camarazilor săi, nici să se lege cu vreo legătură, temându-se de pedeapsă pentru ascultare; pentru că, după cântarea acestora, ascultătorul este lipsit de viață, dar cu cât le ascultă mai mult, cu atât se va bucura mai bine de viață, predându-se îndrumării Duhului Divin. Și așa, să vină fiecare și să asculte cântecul divin, fără să se teamă de nimic; căci nu avem Sirene siciliene, nici legături ale lui Ulise, nici ceară topită

pusă în urechile oamenilor, ci o dezlegare completă a legăturilor și libertate de ascultare pentru fiecare dintre cei care vin. Cu adevărat, trebuie să ascultăm un astfel de cântec și, mi se pare, trebuie să dorim să avem astfel de cântăreți cu noi înșine. Dar dacă cineva ar vrea să asculte corul Apostolilor, va găsi (cu ei) aceeași armonie a cântării; Căci cei care au cântat în mod tainic pregustează dispensația divină a mântuirii noastre, iar aceștia cântă, explicând ceea ce a fost vestit în mod tainic de aceia. Ce armonie armonioasă alcătuită de Duhul Dumnezeiesc! Ce desfătare în cei ce cântă aceste taine! Și eu vreau să cânt cu ei. Și așa să cântăm aceeași cântare și să înălțăm un imn sfântului Părinte, slăvind cu Duhul pe Iisus, care este în sânul Lui (Ioan 1:18). Nu fugi, omule, de imnul duhovnicesc și nu fi vrăjmaș acestei ascultări; ea nu aduce moarte; cântarea noastră este o narațiune de mântuire. Mi se pare că, vorbind despre aceasta, mă bucur deja de cele mai înalte binecuvântări, mai ales când o astfel de pajiște înflorită este înaintea mea, adică adunarea noastră atât a celor ce ascultă, cât și a celor ce cântă împreună tainele Dumnezeiești. De aceea îndrăznesc să vorbesc înaintea ta, pentru că îmi prezinți o ureche curată de toată invidia, neimitând invidia lui Cain (Gen. 4:5), neprigonind pe fratele tău, ca Esau (Gen. 27:41), neîntrecându-te cu frații lui Iosif, care îl urau pentru cele ce le-a spus (Gen. 27:4), ci stând departe de toate acestea; de aceea fiecare dintre voi crede să vorbească la fel ca aproapele său; De aceea nu este invidie în tine, încercând să suplinești ceea ce lipsește fratelui tău. O, adunare frumoasă! O, ospăț onorabil și plin de bunătăți spirituale! Cu ei aș vrea cu adevărat să fiu mereu împreună.

Valentinian, prietene, ieri seară, pe când mă plimbam pe țărmul mării și priveam marea, am văzut un spectacol magnific al puterii divine și al artei cunoașterii înțelepte, dacă se poate numi artă. Adevărat, așa cum se spune în versurile lui Homer:

„Ca două vânturi repezi, ele frământă Pontul plin de pești,
Boreasul cel gălăgios și Zefirul, care bat din Tracia
Deodată zboară cu furie, valuri înnegrite deodată
Se ridică amenințător și o mulțime de vlăstari tineri ies din mare” [2]

Așa mi s-a părut mie ieri. Căci am văzut valuri ca niște vârfuri de munți și ajungând, ca să zic așa, până la cer, de la care nu așteptam nimic altceva decât înecarea întregului pământ, încât mi-a venit în minte un loc de refugiu și a apărut arca lui Noe. Dar ceea ce așteptam nu s-a întâmplat. Dimpotrivă, marea, îndată ce s-a umflat, s-a retras în ea însăși și nu și-a depășit hotarele, temându-se, ca

să zic așa, de vreo poruncă divină (Iov 38:11). Și precum uneori un sclav, silit de stăpânul său să facă ceva împotriva voinței sale, ascultă porunca de frică, dar ceea ce experimentează în sine însuși, fără să vrea să facă, nu îndrăznește să spună nimic, ci cârtește în sinea lui, cedând mâniei, așa mi s-a părut marea mânioasă și reținând mânia în sine, stăpânindu-se și nevrând să-și descopere mânia Stăpânului. Am început să privesc în tăcere tot ce mă înconjoară și am vrut să măsor cu mintea mea atât cerul, cât și circumferința lui; Am investigat unde începe și unde se termină și ce fel de mișcare are, fie progresivă, adică dintr-un loc în altul, fie circulară; și din ce are o mișcare constantă. Iar despre soare am vrut să știu cum este plasat pe cer, care este cercul cursului său și unde merge după puțin timp, și totuși nu depășește limita cursului său, ci respectă și, ca să spunem așa, o poruncă a Celui Mai Înalt (Ființă): ni se apare atunci când i se permite, apoi dispare, ca și cum ar fi fost chemat. Investigând acest lucru, am văzut că strălucirea soarelui încetează și lumina zilei se diminuează și imediat vine întunericul și luna înlocuiește soarele; mai mult, la început apare într-o formă mai mică, iar apoi, înaintând în cursul său, apare într-o formă mai mare. Nu am încetat să mă documentez despre el și am căutat cauza scăderii și creșterii sale și a respectării unui anumit ciclu de zile; din care mi se părea că există o guvernare și o putere divină a celor superioare (ființelor), care conține totul, pe care l-am putea numi pe bună dreptate Dumnezeu. Apoi am început să-L glorific pe Creator, văzând pământul stabilit, diversele animale și diversele specii de plante. Totuși, mintea mea nu s-a oprit doar la aceasta, ci am început să întreb mai departe de unde își trag toate acestea existența, fie din ceva ce există întotdeauna împreună cu Dumnezeu, fie numai din El, fără a exista nimic împreună cu El; căci mi se părea că afirmația că nimic nu vine din nimic nu este complet nefondată; căci ceea ce vine în existență vine de obicei din ceea ce există. Și, pe de altă parte, mi se părea adevărată și afirmația că nu există nimic care să existe întotdeauna împreună cu Dumnezeu în afară de El Însuși, ci totul a venit în existență din El; de aceasta m-au convins cumva ordinea armonioasă a elementelor și buna aranjare a naturii. Crezând că decizia mea era bună, m-am întors acasă. Dar a doua zi, adică astăzi, când am ieșit, am văzut două creaturi similare (adică oameni),certându-se între ei și abuzându-se unii pe alții; apoi altul care voia să-și dezbrace aproapele de haine; și unii au îndrăznit să facă ceva și mai rău; așa că unul a jefuit un mort și i-a expus trupul, deja ascuns în pământ, din nou la lumina soarelui și astfel i-a expus asemănarea la necinste, lăsând mortul să fie devorat de câini. Altul și-a scos sabia și s-a năpustit asupra asemănării lui; voia să găsească adăpost în fugă, dar urmăritorul nu a rămas în urmă și nu și-a stăpânit mânia. Dar de ce să spună atâtea? După ce s-a năpustit asupra lui, l-a lovit imediat cu sabia. L-a implorat pe aproapele său și i-a întins mâinile în semn de implorare și era gata să-și dea hainele, cerându-i doar să-i cruțe viața; dar nu și-a stăpânit mânia, nu i-a fost milă de asemănarea lui, nu a vrut să-și vadă propria imagine în el, ci ca o fiară sălbatică a început să-l sfâșie cu o sabie și chiar și-a apropiat buzele de trup ca și el; într-o asemenea furie era.

Și se putea vedea cum unul suferea violență, iar altul jefuia și nici măcar nu-și acoperise cu pământ corpul de pe care îl dezbrăcase. Apoi a apărut un altul care voia să o necinstească pe soția unui vecin, furând căsătoria altuia și încerca să intre într-un pat nelegiuit, intenționând să-l facă pe soț un tată neadevărat. După aceasta am început să cred în tragedii, iar cina de Fiesta mi s-a părut cu adevărat... [3] și dorința nelegiuită a lui Oenomaus [4] și atacul fraților unul asupra celuilalt cu săbiile mi-au devenit, de asemenea, probabile . Și astfel, fiind spectator la atâtea și asemenea fapte, am început să întreb de unde provin toate acestea, care a fost cauza inițială a dorinței lor și cine influențează oamenii atât de rău, de unde vin astfel de planuri și cine este învățătorul lor. Este imposibil să îndrăznești să-L numești pe Dumnezeu autorul acestui lucru; dimpotrivă, nu are nici origine, nici început de a fi de la El. Căci cum se poate gândi cineva așa despre Dumnezeu? El este bun și autorul a tot ceea ce este mai bun și nu este nimic rău în El; El, prin însăși natura Sa, nu Se bucură de așa ceva și interzice să existe; iar pe cei care se bucură de el îi respinge, dar îi aprobă pe cei care îl evită. Nu ar fi absurd să-L numim pe Dumnezeu autorul a ceea ce El detestă? Nu ar fi vrut să fie așa dacă El Însuși ar fi fost primul autor al acestuia. Căci El vrea ca cei care Îi aparțin să fie imitatori ai Lui. Prin urmare, mi s-a părut nerezonabil să atribui acest lucru lui Dumnezeu sau să consider că a venit de la El (altfel ar fi necesar să admitem că ceva ar putea veni din nimic), astfel încât El a produs și răul; și aducându-l din neexistență în existență, El nu l-ar fi transformat din existență în neexistență. Și ar fi necesar să spunem, de asemenea, că a fost odată un timp când Dumnezeu se bucura de rău; totuși, acest lucru nu se întâmplă. Prin urmare, mi se pare că este imposibil să spunem asta despre Dumnezeu, deoarece a-l atribui acest lucru nu este propriu esenței Sale. Prin urmare, în opinia mea, există ceva cu El care se numește materie (υλη), din care El a creat tot ce există, distribuind și aranjând frumos totul cu o artă înțeleaptă; din aceasta, mi se pare, vine și răul. Căci atunci când era lipsită de calitate și formă și, în plus, era purtată în dezordine, având nevoie de arta lui Dumnezeu, El nu S-a îndepărtat de ea, nu a lăsat-o să fie purtată în acest fel pentru totdeauna, ci a început să-i orânduiască și să vrea să separe părțile ei cele mai bune de cele mai rele și astfel a creat ceea ce era folositor pentru ca Dumnezeu să creeze din ea, iar ceea ce era în ea, ca să spunem așa, drojdie, a lăsat-o așa cum era, ca nepotrivită pentru creație și fără niciun folos Lui. De aici, mi se pare, vine acum răul printre oameni. După părerea mea, este bine să credem așa. Dar dacă ți se pare, prietene, că am spus ceva nepotrivit, spune-mi, dar vreau foarte mult să aud despre asta.

Ortodox. Aprob zelul tău, prietene, și laud zelul tău pentru învățătură; dar faptul că ai decis astfel în ceea ce privește ceea ce există, ca și cum Dumnezeu ar fi creat totul dintr-o substanță gata făcută, nu condamn deloc acest lucru. Căci, într-adevăr, existența răului i-a determinat pe mulți să gândească în același fel. Mulți oameni capabili au studiat cu zel acest subiect înaintea ta și a mea; și unii

dintre ei au ajuns la aceleași gânduri ca tine; alții L-au recunoscut pe Dumnezeu ca autor al răului, temându-se să admită o substanță coeternă cu El; iar aceia, temându-se să-L recunoască pe Dumnezeu ca Creator al răului, au decis să admită o substanță coeternă cu El. Dar s-a întâmplat ca atât unii, cât și ceilalți să vorbească rău, deoarece se temeau de Dumnezeu într-un mod care nu este în conformitate cu adevărata cunoaștere. Alții, însă, au refuzat de la bun început să investigheze acest subiect, deoarece o investigație detaliată ar părea să nu aibă sfârșit. Însă prietenia mea pentru tine nu-mi permite să refuz această întrebare, mai ales că arăți că nu ești atât de înclinat din prejudecată (deși din raționamentul tău se pare că ești astfel dispus către acest subiect), ci din dorința, cum spui, de a ajunge la cunoașterea adevărului. De aceea, și eu voi începe de bunăvoie cercetarea. Aș dori ca și acest tovarăș să fie ascultător al discursurilor noastre; se pare că și el gândește la acest lucru în același fel ca tine; de aceea vreau să vă adresez discursul amândurora împreună; căci ceea ce ți-aș spune ție într-o astfel de dispoziție a ta, i-aș spune și lui în același fel. Așadar, dacă ți se pare că vorbesc cu adevărat cu înțelepciune despre Suprem (Ființa), atunci răspunde-mi la fiecare întrebare pe care ți-o propun; căci din aceasta se va întâmpla că și tu vei învăța adevărul și eu nu-ți voi vorbi în zadar.

Val. Voi face de bunăvoie ceea ce ai spus; întreabă-mă cât vrei despre tot ce crezi că mă poți învăța despre lucrurile mai înalte; căci nu vreau să obțin o victorie rea, ci să aflu adevărul. Așadar, începe-ți discursul.

*Ortodox*Faptul că este imposibil ca două lucruri necreate să existe împreună este, cred, nu este necunoscut pentru tine, deși se pare că ai presupus acest lucru în discursul tău. Dar unul dintre aceste două lucruri trebuie în mod necesar spus, fie că Dumnezeu este separat de materie, fie, dimpotrivă, că El nu este separat de ea. Dar dacă cineva dorește să afirme că sunt unite, va admite un lucru necreat (căci fiecare dintre ele va fi o parte a celuilalt); și fiind părți unul al celuilalt, nu vor mai fi două, ci unul, format din (părți) diferite. Nu împărțim omul, care este compus din diferite membre, în mai multe create, ci, așa cum cere rațiunea, spunem că Dumnezeu l-a creat pe om ca ceva creat, format din mai multe părți. Așadar, este necesar să spunem și că, dacă Dumnezeu nu este separat de materie, atunci sunt un singur lucru necreat. Dar dacă cineva spune că El este separat, atunci este necesar să existe ceva de mijloc între ele două, care ar dovedi separarea lor. Căci este imposibil să concepi ceva separat de orice altceva fără existența a ceva de care are loc separarea unuia de celălalt. Aceasta nu se aplică doar acestui lucru, ci și multor altor lucruri. Dovada pe care am dat-o cu privire la cele două lucruri necreate trebuie extinsă în același mod dacă s-ar propune trei lucruri necreate; și cu privire la acestea aș putea întreba dacă sunt separate unul de celălalt sau, dimpotrivă, dacă fiecare este unit cu celălalt. Și dacă cineva dorește să spună că sunt unite, va auzi aceeași dovadă ca înainte; dar dacă, dimpotrivă, (spune) că sunt separate, nu va scăpa de

existența necesară a ceva care separă. Dar dacă cineva ar propune o a treia opinie, ca și cum ar fi aplicabilă necreatului, adică că Dumnezeu nu este nici separat de materie, nici nu sunt unite ca părți, ci că Dumnezeu este în materie ca într-un loc undeva, iar materia este în Dumnezeu, să știe că dacă numim materia locul lui Dumnezeu, trebuie în mod necesar să-L recunoaștem ca fiind conținut și limitat de materie. De asemenea, trebuie admis că El nu are o rezidență permanentă și independență, deoarece materia în care există este purtată încoace și încolo. Mai mult, ar fi necesar să spunem că Dumnezeu era într-o stare mai rea. Căci dacă materia a fost odată nestructurată, iar Dumnezeu a aranjat-o, hotărând să o aducă într-o stare mai bună, atunci a existat odată un timp când Dumnezeu a existat în nestructură. Aș putea, de asemenea, să întreb pe bună dreptate dacă Dumnezeu a umplut materia sau a fost în vreo parte a materiei? Și dacă cineva ar vrea să spună că Dumnezeu este în vreo parte a materiei, ar admite că El este mult mai mic decât materia, deoarece o parte a ei îl conține pe întregul Dumnezeu; și dacă ar spune că El este în toate și se extinde în întreaga materie, atunci să explice cum a aranjat-o Dumnezeu. Este necesar să admitem o oarecare retragere a lui Dumnezeu pentru ca El să aranjeze ceea ce S-a retras; altfel S-ar fi aranjat împreună cu materia, neavând loc de retragere. Dacă, dimpotrivă, cineva spune,Dacă spunem că materia este în Dumnezeu, trebuie să ne întrebăm și dacă El este divizat în Sine, așa cum diferitele feluri de ființe sunt în aer, care este divizat și destrămat pentru a primi ceea ce este conținut în el, sau ca și cum ar fi într-un anumit loc, adică precum apa în pământ? Dacă spunem: precum în aer, atunci este necesar să admitem că Dumnezeu este divizibil; dar dacă (spunem): precum apa în pământ - și materia era dezordonată și neorganizată și, în plus, conținea răul - atunci este necesar să admitem că Dumnezeu este receptaculul neorganizatului și al răului. Dar acest lucru, mi se pare, nu este doar nefondat, ci și periculos. Căci vrei să admiți existența materiei pentru a nu-L admite pe Dumnezeu ca autor al răului și, între timp, intenționând să eviți acest lucru, spui că El este receptaculul răului. Prin urmare, dacă tu, presupunând că materia este în afara ființelor create, ai spus că nu a fost creată, atunci și eu aș putea spune multe despre ea pentru a demonstra că nu poate fi necreată; Însă, întrucât, conform spuselor tale, originea răului este cauza unei astfel de presupuneri, mi se pare că trebuie să continuăm să investigăm acest lucru. Căci atunci când se explică cum a apărut răul și că Dumnezeu nu trebuie recunoscut ca autor al răului, atunci o astfel de presupunere, sugerată de admiterea materiei alături de El, pare a fi distrusă; căci dacă Dumnezeu a creat calități care nu existau, atunci (putea crea) și obiecte. Deci spui că împreună cu Dumnezeu a existat o materie fără calitate, din care El a creat lumea?

Val: Cred că da.

Ortodox: Dacă substanța era lipsită de calități, iar lumea a fost creată de Dumnezeu și există calități în lume, atunci Dumnezeu a devenit Creatorul acestor calități?

Val. Da.

Ortodox: Din moment ce te-am auzit spunând mai devreme că ceva nu poate veni din nimic, atunci răspunde-mi la întrebarea mea: crezi că aceste calități ale lumii nu au venit din calități existente anterior?

Val. Cred că da.

Ortodox: Sunt ele altceva decât obiectele în sine?

Val. Da.

Ortodox. Dacă așadar Dumnezeu nu a creat calități din calități preexistente și dacă acestea nu și-au primit ființa din obiecte, deoarece ele însele nu sunt obiecte, atunci trebuie admis că au fost create de Dumnezeu din nimic. Prin urmare, mi se pare că greșești afirmând că este imposibil să crezi că Dumnezeu a creat ceva din nimic. Aceasta să fie decizia în această privință. Și printre noi vedem oameni care fac ceva din nimic, deși pare că îl fac din ceva. Să luăm, așadar, ca exemplu constructorii: ei construiesc orașe nu din orașe și temple nu din temple. Dacă crezi că fac acest lucru nu din nimic, deoarece obiectele le servesc drept temelie, atunci te înșeli. Căci nu obiectul construiește orașul sau templele, ci arta aplicată obiectului, care nu provine din nicio artă prefabricată în obiectele în sine, ci provine dintr-o artă care nu se află în ele. Dar se pare că poți obiecta la demonstrația mea astfel: artistul creează prin intermediul unei arte care se află în obiect; Dar voi răspunde mai degrabă la aceasta, că nu apare în om din nicio artă gata făcută; căci este imposibil ca un obiect să dea artă prin el însuși; întrucât este una dintre calitățile, și mai mult decât atât, una dintre aceste calități, care primesc ființă atunci când apar într-un obiect oarecare. Omul poate exista fără artă constructivă, dar nu poate exista decât dacă omul există mai întâi. Prin urmare, este necesar să admitem că artele sunt prin natura lor astfel încât apar în oameni din nimic. Dar dacă am dovedit că acest lucru se întâmplă cu oamenii, atunci de ce nu este potrivit ca Dumnezeu să aibă puterea de a crea din nimic nu numai calități, ci și obiecte? Dacă s-a arătat că este posibil ca ceva să vină din nimic, atunci este clar că același lucru se întâmplă și cu obiectele. Totuși, dacă doriți să știți despre originea răului, atunci îmi voi îndrepta discursul către aceasta și vreau să vă întreb pe scurt: ce credeți, este răul un obiect sau o calitate a unui obiect?

Val: Cred că ar fi bine să spunem calitate.

Pravoslav: Și substanța era de proastă calitate și inestetică?

Val: Asta am mai spus și în discursul meu.

Ortodox. Așadar, dacă răul este calitatea unui obiect, iar substanța este lipsită de calitate, iar Creatorul calităților, după tine, este Dumnezeu, atunci Dumnezeu va fi Creatorul răului. Dar dacă în acest fel este imposibil să nu-L recunoști pe Dumnezeu ca autor al răului, atunci, mi se pare, este în zadar să-l adăugăm substanță. Totuși, dacă ai ceva de spus despre asta, atunci spune-o; dacă investigația noastră ar fi din pasiune pentru dezbaterea verbală, atunci nu ți-aș cere să definești răul a doua oară; dar, din moment ce efectuăm investigații verbale mai mult din prietenie și din dorința de a ne folosi aproapele, atunci te rog să-mi faci favoarea de a defini din nou acest lucru.

Valens: Se pare că îmi cunoști foarte bine intenția și demersul; nu vreau să înving afirmând o minciună, ci să arăt adevărul după o examinare atentă și știu sigur că ești de aceeași dispoziție; prin urmare, orice metodă speri să afli adevărul, folosește-o fără scrupule; căci folosind cea mai bună, vei fi de folos nu numai ție, ci cu siguranță și mie, în ceea ce privește ceea ce nu știu.

Corect. Mi se pare că exprimi clar că și răul este un anumit obiect; căci eu nu-l văd ca existând în afara obiectelor; și astfel, prietene, dacă, conform cuvintelor tale, și răul este un obiect, atunci este necesar să examinăm conceptul de obiect în sine (ουσία). Ce crezi, nu este un obiect un fel de compoziție corporală?

Val. Cred că da.

Corect. Dar oare compoziția corporală există din sine, fără a avea nevoie de ceva din care să primească ființa?

Val. Da.

Corect. Și ce crezi, răul nu este o acțiune a cuiva?

Val: Așa mi se pare.

Corect. Dar acțiunile nu apar atunci când există un actor?

Val. Da.

Corect. Și când nu există niciun actor, atunci ceea ce face el nu va exista?

Val: Nu se va întâmpla.

Corect. Așadar, dacă un obiect este un compus corporal și acesta nu are nevoie de nimic în care să-și primească existența, în timp ce răul este acțiunea a ceva, iar acțiunile au nevoie de ceva în care să-și primească existența, atunci răul nu va fi un obiect; astfel, dacă răul este un obiect, iar crima este rea, atunci crima va fi un obiect; între timp, crima este acțiunea cuiva, prin urmare, crima nu este un obiect; dacă vrei să spui că actorul este un obiect, atunci sunt de acord cu tine; de exemplu, un criminal, în măsura în care este om, este un obiect, iar crima pe care o comite nu este un obiect, ci acțiunea unui obiect; și numim un om uneori rău pentru crimă, iar alteori, dimpotrivă, bun pentru faptele sale bune. Prin urmare, aceste nume sunt atribuite unui obiect din atributele sale accidentale, care nu sunt el însuși; căci obiectul nu este nici crima, nici adulterul, nici vreunul dintre aceste rele; Însă, așa cum gramaticianul este numit astfel din gramatică, iar retoric din retorică, iar medicul din medicină, în timp ce subiectul în sine nu este nici medicină, nici retorică, nici gramatică, ci își primește numele din atributele sale accidentale, prin care este numit astfel, fără a fi niciuna dintre ele; tot așa, mi se pare, subiectul își primește numele din rău, fără a fi el însuși rău. În mod similar, gândiți-vă, punându-vă în minte o altă persoană care servește drept cauză a răului pentru oameni, că aceasta, în măsura în care acționează și îi ajută să facă rău, devine el însuși rău din faptele sale; căci de aceea este numit rău, pentru că este făptuitorul răului; și ceea ce face nu este el însuși, ci acțiunile sale sunt cele din care primește numele de rău. Căci dacă am spune că el însuși este ceea ce face și comite crime și adulter și altele asemenea, atunci el însuși ar fi aceste lucruri. Dar dacă el însuși este aceasta, și aceasta are ființă atunci când se face, iar când nu se face, încetează să mai fie; totuși aceasta vine de la oameni; prin urmare, oamenii sunt făcătorii acestui lucru și autorii ființei și neființei tuturor acestora. Acestea, așa cum ai spus, sunt acțiunile omului prin care devine rău, și nu prin care devine un obiect; iar un obiect este numit rău, așa cum am spus, din cauza accesoriilor sale, care nu sunt obiectul în sine, așa cum un doctor nu este numit rău din cauza medicamentului pe care îl dă. Dar dacă fiecare este rău din cauza a ceea ce face, și ceea ce face primește un început de ființă, atunci și el a început să fie rău, iar răul însuși a primit un început de ființă. Dacă este așa, atunci nici omul rău nu există fără început, nici răul nu este ceva necreat, pentru că, așa cum s-a spus, a venit de la el.

Valen. Altul [5] . Mi se pare, prietene, că ai raționat suficient cu celălalt. Din ceea ce a recunoscut preliminar în discursul său, se pare că ai tras concluzii bune. Căci dacă materia ar fi lipsită de calități, iar Dumnezeu este Creatorul calităților, iar calitățile sunt rele, atunci Dumnezeu ar fi Creatorul răului. Acest lucru a fost spus bine. Dar mi se pare fals să numim materia fără calități; căci niciun obiect nu poate fi spus că este lipsit de calități. Dimpotrivă, prin însuși faptul că îl numești fără calități, afirmi că are calitate, definind ce fel de materie este, care este felul de calitate. Prin urmare, dacă vrei, începe-ți din nou discursul; căci mi se pare că materia are calități de la început. Astfel, în opinia mea, și răul provine

din ea, astfel încât Dumnezeu nu este autorul relelor, ci materia este autorul tuturor.

Corect. Îți laud sârguința, prietene, și îți laud atenția în cuvinte; căci oricine dorește să afle adevărul nu ar trebui să trateze pur și simplu și pe loc cuvintele, ci să examineze cu atenție discursul. Altfel, dacă cel care cercetează, printr-o definiție inexactă a conceptelor, îi oferă ascultătorului posibilitatea de a trage concluziile pe care le dorește, acest lucru nu îl va convinge pe ascultător, ci va recunoaște ceea ce i se pare posibil să recunoască ca fiind bun; și din aceasta se va întâmpla unul din două lucruri: fie ascultătorul se va înclina complet frivol spre ceea ce i se pare, fie îl va acuza pe interlocutor că a spus o minciună. Mi se pare că ai spus greșit că materia a avut calități de la început; căci dacă ar fi așa, atunci a ce ar fi Dumnezeu Creatorul? Dacă spui: obiectul, atunci am admis deja că a existat înainte; dar dacă calitățile, atunci acum spunem că și ele au existat. Și astfel, dacă atât obiectul, cât și calitățile au existat, atunci mi se pare în zadar să-L numim pe Dumnezeu Creator. Dar răspunde-mi la această întrebare: în ce sens îl numești pe Dumnezeu Creator? - prin faptul că a transformat acele obiecte care existau anterior în neexistență sau prin faptul că a conservat obiectele, dar le-a schimbat calitățile?

Val. prietene. Mi se pare că nu a avut loc nicio schimbare în obiecte, ci doar în calitățile, în raport cu care îl numim pe Dumnezeu Creatorul. Așa cum cineva ar spune că o casă este construită din pietre, nu ar urma ca pietrele, fiind numite casă, să nu rămână pietre în esența lor; căci, cred, au devenit casă prin calitatea compoziției lor. Așadar, Dumnezeu, mi se pare, a produs în obiect, care totuși a rămas un obiect, o anumită schimbare, prin care spun că lumea și-a primit ființa de la Dumnezeu.

Ortodox: Dacă, așa cum spui, Dumnezeu a făcut o schimbare în calități, atunci intenționez să te întreb pe scurt, iar tu să-mi răspunzi următoarele: spune-mi, așa cum ți se pare, este răul o calitate a unui obiect?

Val. prietene. Se pare.

Corect. Această calitate a fost întotdeauna prezentă în substanță sau a primit începutul existenței?

Val, prietene. Susțin că această calitate era inerentă substanței încă de la început.

Corect. Dar nu spui cumva că Dumnezeu a făcut o schimbare în calități?

Val, prietene. Spun asta.

Corect. La bine sau la rău?

Val, prietene. Cred că ar trebui să spun că e cel mai bine așa.

Corect. Deci, dacă răul este o calitate a materiei, iar Dumnezeu i-a schimbat calitățile în bine, atunci este necesar să ne întrebăm: de unde vine răul? Calitățile nu au rămas așa cum erau prin natura lor; dacă aceste calități nu erau anterior rele prin natura lor, ci numai datorită schimbării calității materiei de către Dumnezeu au devenit așa cum spui tu, atunci Dumnezeu va fi autorul răului, schimbând calități care anterior nu erau rele în rele; sau crezi că Dumnezeu nu a schimbat calitățile rele în bine, ci doar celelalte, care erau indiferente, au fost schimbate de Dumnezeu pentru binele lumii?

Val, prietene. Mă gândesc la fel de mult timp.

*Corect.*De ce spui că El a lăsat calitățile malefice așa cum erau? Ar fi putut să le distrugă sau nu, deși a vrut? Dacă spui că a putut, dar nu a vrut, atunci El Însuși este autorul lor; căci ar fi putut face ca răul să fie absent și totuși l-a permis să rămână așa cum era, mai ales când a început să aranjeze materia. Dacă nu ar fi avut absolut nicio intenție cu privire la materie, nu ar fi fost autorul a ceea ce a permis să rămână; dar, din moment ce El aranjează o parte a materiei și lasă o parte în pace, deși ar fi putut să o schimbe în bine, atunci, lăsând o parte a materiei rea, mi se pare că El este autorul răului. Astfel, El a aranjat în detrimentul unei părți; sau mai degrabă, prin aceasta mi se pare că a permis nedreptate și acelei părți a materiei pe care a aranjat-o, deoarece a început să primească influența răului. Căci înainte de a fi aranjată, senzația de rău nu era inerentă în ea, dar acum fiecare dintre părțile materiei simte răul. Să luăm exemplul omului: înainte ca această creatură vie să fie creată, nu simțea răul; dar, întrucât omul a fost creat de Dumnezeu după asemănarea Sa, el primește și senzația apropierii răului. Astfel, chiar și ceea ce, după tine, a venit de la Dumnezeu pentru binele materiei, se dovedește a fi venit mai degrabă în detrimentul acesteia. - Dar dacă spui că Dumnezeu nu a oprit răul pentru că nu l-a putut distruge, atunci vei spune că Dumnezeu este neputincios; iar neputința apare fie din slăbiciune naturală, fie din faptul că cel înrobit este lovit de frica cuiva superior. Dar când îndrăznești să spui că Dumnezeu este slab prin natura sa, atunci mi se pare că pui în pericol însăși mântuirea; iar dacă din înfrângere prin frica de ceva superior, atunci răul va fi superior lui Dumnezeu, ca depășirea dorințelor voinței Sale, ceea ce a spune despre Dumnezeu mi se pare absurd; Altfel, de ce nu ar fi Dumnezeu acela care, după tine, îl poate învinge pe Dumnezeu, dacă numim Dumnezeu acela care are putere asupra tuturor? - Dar vreau să te întreb pe scurt despre substanța însăși; spune-mi, este simplă sau compusă? Căci diversitatea lucrurilor care există mă îndeamnă să cercetez această chestiune. Dacă substanța ar fi simplă și uniformă, iar lumea este

compusă și constă din diverse esențe și amestecuri, atunci nu se poate spune că a luat ființă din substanță, deoarece compusul nu poate fi compus dintr-un singur lucru fără calitate; compusul indică amestecul mai multor lucruri simple. Dar dacă, dimpotrivă, numești substanța compusă, atunci vei spune cu siguranță că este compusă din mai multe lucruri simple; dar dacă este compusă din lucruri simple, atunci au existat odată lucruri simple în sine, din combinarea cărora a luat ființă substanța, din care se constată că este creată. Căci dacă substanța este compusă, iar compusul este compus din lucruri simple, atunci a existat odată un timp când substanța nu exista și totuși nu a existat niciodată un timp când necreatul să nu existe, prin urmare substanța nu este ceva necreat; altfel ar urma că există multe necreate. Dacă ar exista un Dumnezeu necreat și ar exista lucruri simple necreate,din care s-a format substanța, atunci nu vor exista doar două necreate. Nu voi investiga ce sunt aceste lucruri simple, substanța sau forma? Căci din aceasta s-ar putea trage prea multe concluzii absurde. Dar ce crezi, este adevărat că nimic din ce există nu se opune sieși?

Val. Dr. Se pare.

Corect. Dar focul este opusul apei?

Val. dr. Mie mi se pare exact opusul.

Corect. La fel, întunericul se transformă în lumină, căldura se transformă în frig și umezeala se transformă în uscăciune?

Val, dr. Cred că da.

Corect. Deci, dacă nimic din ce există nu se opune sieși, atunci nici nu vor fi o singură substanță, nici nu vor proveni dintr-o singură substanță. Vreau să te întreb ceva similar: crezi că părțile (ale unui întreg) nu se distrug reciproc?

Val. Dr. Se pare.

Corect. Dar focul, apa și restul sunt părți ale materiei?

Val. Dr. Da.

Corect. Și ce crezi, nu distruge apa focul și lumina - întunericul și așa mai departe?

Val. Dr. Se pare.

Corect. Deci, dacă părțile (ale unui întreg) nu se distrug reciproc, iar părțile unei substanțe se distrug reciproc, atunci nu vor fi părți una ale celeilalte. Dar dacă nu

sunt părți una ale celeilalte, atunci nu vor aparține unei singure substanțe. Nici nu vor fi substanță; căci nimic din ceea ce există nu se distruge pe sine conform conceptului opusului său; căci nimic nu este opus sieși; dar opusul este de obicei opus altuia; de exemplu, albul nu este opus sieși, ci se numește opusul negrului; la fel, lumina nu se găsește a fi opusă sieși, ci este legată de întuneric și multe alte lucruri similare. Deci, dacă ar exista o singură substanță, atunci nu ar fi opusă sieși; dar din moment ce există obiecte opuse, se dovedește că nu există substanță. Dar destul despre substanță. Este necesar să se procedeze la investigarea răului și este necesar să se ia în considerare acest lucru printre oameni. Răul printre oameni - sunt aceste rele specii sau părți? Dacă sunt specii, atunci în afară de ele nu va exista niciun alt rău în sine, deoarece genurile apar și există în specii. Dacă este așa, atunci răul va fi creat; Căci speciile sale se găsesc a fi create, cum ar fi crima, adulterul și altele asemenea. Dar dacă vrei să le consideri părți ale unui rău, iar aceste părți sunt create, atunci în mod necesar și acesta este creat; căci ceea ce este creat în mod necesar este, de asemenea, creat, întrucât întregul este alcătuit din părți. Nu va exista un întreg dacă nu există părți; și dintre părți pot exista unele, chiar dacă întregul nu a existat. Dar nu există nimic din care o parte să fi fost creată și alta să nu fi fost creată. Dacă aș admite acest lucru în discursul meu, ar însemna că răul a existat odată când nu era încă un întreg, adică înainte ca Dumnezeu să creeze materia. Dar devine un întreg atunci când omul este creat de Dumnezeu; căci omul este autorul părților răului. Și, prin urmare, Dumnezeu, care l-a creat (pe om), va fi autorul faptului că întregul rău a luat ființă; iar acest lucru este impiu. — Dar dacă spui că răul nu este nici unul, nici altul, ci îl numești săvârșirea a ceva rău, atunci vei arăta că este ceva creat: căci săvârșirea a ceva are un început de a fi. Mai mult, nu poți indica niciun alt rău în afară de acesta. Ce altă acțiune rea poți indica în afară de cea care se săvârșește între oameni? Și faptul că cel care face (răul) nu este rău în esența sa, ci (este rău) ca urmare a însăși săvârșirii răului, acest lucru a fost deja dovedit. Nimic nu este rău prin natură, ci răul devine rău prin uz.

Cred că nu se poate spune că oamenii au fost creați răi de către Dumnezeu; dar spun că primul om a fost creat autocratic, adică liber, de la care succesorii rasei au moștenit aceeași libertate. De aceea afirm că omul a fost creat liber și nu vreau (să-l numesc) sclav; acesta, în opinia mea, este cel mai bun lucru pe care Dumnezeu i l-a acordat. Căci toate celelalte (creaturi) ascultă în mod necesar porunca divină și niciuna dintre ele nu poate face altceva decât ceea ce a fost creată; de aceea nu-i lăudăm pe cei care ascultă de Domnul în acest fel și nu există o speranță mai mare pentru ei, pentru că îndeplinesc involuntar ceea ce li se poruncește; ci omul vrea să fie convins de rațiune; căci omul a primit puterea, fără constrângerea necesității naturii și fără violență, de a se supune la ceea ce este mai bine pentru el; pentru aceasta, în opinia mea, este înzestrat (cu o astfel de putere), adică pentru a putea primi ceva mai mult decât posedă, ceea ce i se adaugă pentru ascultare de la Suprem (Ființa) și care este cerut ca o datorie de

la Creator. Căci omul, zic eu, nu a fost creat pentru distrugere, ci pentru ceva mai bun. Dacă ar fi fost creat asemenea oricăruia dintre elemente, sau creaturi care Îi slujesc lui Dumnezeu în același fel, atunci nu ar fi primit o recompensă vrednică de dorit, ci ar fi fost ca un instrument al Creatorului și nu ar fi rezonabil să i se reproșeze faptele sale rele; pentru că autorul lor ar fi cel care îl folosește (ca instrument). Nici măcar un om nu ar ști mai bine, necunoscându-L pe Autor, ci doar ceea ce ar face din fire. Așadar, după părerea mea, Dumnezeu i-a dat omului puterea de a face ceea ce vrea, intenționând să-l onoreze în acest fel și să-l facă să cunoască mai bine și îi înclină puterea spre mai bine, neluându-i totodată libertatea, ci dorind să indice mai bine. Căci această putere rămâne cu el și primește porunca; dar Dumnezeu (doar) îl îndeamnă să-și îndrepte facultatea liberă spre mai bine. Așa cum un tată își îndeamnă fiul, care are o facultate liberă, să studieze științele, să studieze științele și mai mult, arătându-i acest lucru mai bine, și nu-i ia facultatea liberă, chiar dacă ar putea fi reticent în a studia; Așadar, mi se pare că Dumnezeu, îndemnând un om să asculte de porunci, nu îi ia puterea facultății sale libere, prin care acesta poate să nu asculte de aceste porunci. Iar motivul acestui îndemn arată că El nu ia această putere. El dă porunci pentru ca omul să se poată bucura de ce e mai bun; căci aceasta urmează ascultării de porunca lui Dumnezeu. Astfel, El găsește plăcerea să dea porunci, nu pentru a ia puterea pe care El Însuși a dat-o, ci pentru a aduce ce e mai bun (omului), ca fiind vrednic să primească mai mult pentru ascultarea de Dumnezeu, în timp ce el avea puterea să nu asculte. Afirm că omul a fost creat ca autocrat, nu ca și cum ar fi existat dinainte un rău, pe care omul a primit puterea de a-l alege dacă dorea, ci (a primit) o singură abilitate, care servește drept motiv pentru ascultarea de Dumnezeu sau neascultarea. Căci în aceasta consta libertatea voinței.Acum, omul, fiind creat, primește o poruncă de la Dumnezeu; și din aceasta începe răul; căci el nu ascultă de porunca divină; și numai acesta este răul, neascultarea care a luat ființă atunci. Prin urmare, nimeni nu-l poate numi necreat, când cel care a săvârșit-o este creat. Dar, desigur, veți întreba: de unde vine această neascultare? Acest lucru este clar spus în Scriptura divină. Prin urmare, nu spun că omul a fost creat astfel de Dumnezeu, ci spun că a fost supus la aceasta printr-o instigare. Căci omul nu a primit o astfel de natură; altfel, dacă ar fi fost astfel, aceasta nu i s-ar fi întâmplat prin instigare, pentru că aceasta ar fi fost natura lui. Și cineva cu glas divin spune că omul*a învățat* răul (Ieremia 13:23). Așadar, spun că a învățat să nu asculte de Dumnezeu. Numai acesta este răul, cel făcut împotriva voinței lui Dumnezeu; și omul nu învață răul de la sine. Cel care învață răul este balaurul...

Așadar, am spus că începutul răului este invidia; iar invidia vine din faptul că omul a fost onorat de Dumnezeu cu cea mai mare onoare; răul este neascultarea de porunca lui Dumnezeu.

Despre Înviere (împotriva lui Origen) [6]

Capitolul 1.

Pe această bază [7], cei mai simpli dintre cei care au crezut cred (spune Origen) că cei răi nu vor primi o înviere, dar nu exprimă clar ce înțeleg prin înviere și ce fel de judecată își imaginează. Și dacă par să-și exprime gândurile pe această temă, atunci o examinare îi va convinge, deoarece nu pot înțelege într-o ordine secvențială. Dacă îi întrebăm ce va învia, ei răspund: trupurile cu care suntem acum îmbrăcați. Apoi - dacă îi întrebăm din nou: dacă vor învia în esență completă sau nu - ei, fără să examineze, spun: în complet. Iar când noi, adaptându-ne la simplitatea lor, exprimăm nedumerire: oare sângele care a curs când au fost tăiați tendoanele, și părțile cărnoase, și părul pe care l-am avut odinioară, sau doar cel care a căzut la moarte, vor învia împreună cu trupul - ei se referă la faptul că Dumnezeu poate face ce vrea El. Însă cei mai hotărâți dintre ei, pentru a evita necesitatea de a-și forma în minte reflecții despre chiar acel sânge care s-a întâmplat adesea să fie scurs din trupurile noastre, spun că trupul nostru va învia din nou așa cum era la sfârșitul vieții. Împotriva acestui lucru ne-am exprimat îndoiala pe motiv că natura este schimbătoare, că așa cum hrana intră în trupul nostru și își schimbă forma, așa se schimbă trupurile noastre, iar la păsările și animalele carnivore acestea devin părți ale trupurilor lor; acestea se schimbă din nou, fiind mâncate de oameni sau de alte animale și devin trupuri de oameni sau de alte animale. Și din moment ce acest lucru se repetă de multe ori, este necesar să admitem că unul și același trup este de multe ori o parte a multor oameni. Al cui trup va fi la înviere? Astfel, trebuie să cădem în abisul vorbelor fără sens.

Capitolul 2.

Și după toate aceste nedumeriri, ei [8] se întorc la faptul că pentru Dumnezeu totul este posibil și citează cuvinte din Sfânta Scriptură, care, conform înțelesului lor cel mai apropiat, le pot confirma opinia. Acesta este pasajul din profetul Ezechiel: *Mâna Domnului a fost peste mine și Domnul m-a scos în duh și m-a așezat în mijlocul văii, care era plină de oase (de oameni) și m-a călăuzit de jur împrejurul lor. Și iată, erau foarte multe oase pe fața văii și iată, erau foarte uscate. Și mi-a zis: Fiul omului, pot oare aceste oase să trăiască? Am zis: Doamne Dumnezeule! Tu știi. Și mi-a zis: Profețește despre aceste oase și spune-le: „Oase uscate, ascultați cuvântul Domnului!” Așa vorbește Domnul Dumnezeu către aceste oase: „Iată, voi pune suflare în voi și veți trăi; voi pune peste voi tendoane și voi aduce carne peste voi; vă voi acoperi cu piele și voi pune duhul Meu în voi și veți trăi și vă voi așeza în țara voastră și veți ști că Eu sunt Domnul”* (Ezechiel 37:1). Ei folosesc această zicală ca fiind cea mai convingătoare. Ei citează și alte ziceri, din Evanghelie, de exemplu: *acolo va fi plânsul și scrâșnirea dinților* (Matei 8:12); și, de asemenea: *ci mai degrabă temeți-vă de Cel ce poate să piardă și sufletul și trupul în gheenă* (Matei 10:28);

și din Epistolele lui Pavel: *El va da viață și trupurilor voastre muritoare, prin Duhul Său, care locuiește în voi* (Romani 8:11).

Capitolul 3.

Orice iubitor de adevăr trebuie, fixându-și gândurile asupra acestui lucru, să tindă spre adevărul învierii, să păstreze tradiția anticilor și să se ferească de pericolul de a cădea în golul unor gânduri jalnice, atât imposibile, cât și nedemne de Dumnezeu. În legătură cu acest loc [9] trebuie să raționăm astfel: orice trup susținut de natură, care introduce în el ceva din afară pentru hrană și în locul a ceea ce este introdus secretă altceva - cum voi, de exemplu, plantele sau animalele - nu rămâne niciodată același din punct de vedere material. Prin urmare, trupul nu este numit rău râu: întrucât, la o examinare atentă, poate chiar și timp de două zile substanța originală nu rămâne aceeași în trupul nostru. Totuși, de exemplu, Pavel sau Petru rămân întotdeauna aceiași nu numai în suflet, a cărui esență nu curge în noi și nu primește fluiditate, deși natura trupului este schimbătoare, ci își păstrează aceeași înfățișare, caracterizând trupul, astfel încât formele care reprezintă calitatea trupească a lui Petru și Pavel rămân aceleași. Ca urmare a acestor calități, cicatricile și alte urme rămân pe trupuri încă din copilărie, de exemplu, pistrui și alte lucruri de genul acesta. Această formă, prin care Pavel și Petru se deosebesc unul de celălalt, este trupească, iar la momentul învierii va înconjura din nou sufletul, schimbându-se în bine și fiind formată complet diferit față de înainte. Și așa cum forma rămâne de la pruncie până la bătrânețe, deși trăsăturile par să sufere o mare schimbare: tot așa și în ceea ce privește înfățișarea prezentă a trupului trebuie să credem că este aceeași cu cea viitoare, deși va exista o schimbare foarte mare în bine. Sufletul, locuind în locuri trupești, trebuie să aibă un trup corespunzător locului său de reședință. Și așa cum ar trebui să devenim animale acvatice și să trăim în mare, atunci am avea nevoie să avem branhii și alte structuri asemănătoare peștilor: tot așa cei care vor moșteni Împărăția cerurilor și vor fi în locuri diferite trebuie să aibă trupuri spirituale, însă nu astfel încât înfățișarea trupului anterior să fie distrusă, ci astfel încât să urmeze o schimbare într-unul mai glorios, așa cum înfățișarea lui Isus, Moise și Ilie nu a devenit, în timpul schimbării la față, diferită de ceea ce era.

Capitolul 4.

Așadar, nu vă tulburați dacă cineva spune că substanța inițială a trupului nu va fi aceeași în acel moment, întrucât rațiunea le arată celor capabili să înțeleagă că nici acum, nici măcar două zile, substanța anterioară a trupului nu poate rămâne aceeași. Trebuie să se acorde atenție și faptului că un lucru este semănat și altul este înviat: *este semănat trup firesc, este înviat trup duhovnicesc* (1 Corinteni 15:44). La aceasta, Apostolul adaugă învățătura că trebuie, ca să spunem așa,

să lepădăm calitățile pământești, în timp ce forma trupului se va păstra la momentul învierii: „ *Vă spun însă aceasta, fraților: Că nu pot carnea și sângele să moștenească Împărăția lui Dumnezeu, nici stricăciunea să moștenească nestricăciunea”* (v. 50). Poate că un om sfânt, păzit de Dumnezeu, Care a creat odată trupul, nu va mai fi înconjurat de trup, ci ceea ce a fost odată imprimat în trup se va imprima și în trupul duhovnicesc. Și acolo unde frații noștri apelează la cuvintele Scripturii, este necesar să vorbim și despre aceasta; și mai întâi despre cuvintele din Ezechiel. Întrucât cei mai simpli vor să se impună asupra lor, atunci, conform sensului lor literal, nu va exista o înviere a cărnii, ci doar o înviere a oaselor, pielii și tendoanelor. În același timp, este necesar să li se arate că sunt duși de vânt, neînțelegând ce este scris; căci nu peste tot unde se vorbește despre oase, tocmai aceste oase ar trebui înțelese prin numele de oase, ca de exemplu în următoarele locuri: *Oasele noastre sunt vărsate în fălcile iadului* (Ps. 140:7); *toate oasele mele sunt dislocate* (Ps. 22:15); și din nou: *Vindecă-mă, Doamne, căci oasele mele sunt zdruncinate* (Ps. 6:3). Este evident că aici nu se vorbește despre oase în sensul general acceptat. Ei indică cuvintele profetului: *Ei zic: Oasele noastre sunt uscate* (Ezech. 37:11). Dar oare spun ei (evreii): *Oasele noastre sunt uscate* , pentru că vor să se ridice din nou atunci când sunt adunate laolaltă? Acest lucru este imposibil. Ar putea spune: „ *Oasele noastre s-au uscat”* , ca și cum ar fi fost în captivitate și și-ar fi pierdut orice vitalitate. De aceea adaugă: „ *Și nădejdea noastră este pierdută, suntem smulși din rădăcină* ”. Și astfel aceasta este o făgăduință a învierii oamenilor din cădere și, cum ar fi fost, din moarte, prin care au murit pentru păcatele lor, fiind dați în mâinile vrăjmașilor lor. Iar păcătoșii sunt numiți de Mântuitorul *morminte pline de oase de morți și de toată necurăția* (Matei 32:27). - Se cuvine lui Dumnezeu să deschidă mormântul fiecăruia și să ne scoată din morminte vii, așa cum Mântuitorul l-a scos pe Lazăr.

Capitolul 5.

Cât despre cuvintele: *va fi plânsul și scrâșnirea dinților* , trebuie să li se spună că, așa cum Creatorul a rânduit fiecare mădular pentru un anumit folos în această viață, tot așa dinții sunt rânduiți pentru ruperea hranei solide. Ce nevoie de dinți este pentru cei chinuiți? Cei care sunt în Gheenă nu vor mânca cu ei. Și trebuie arătat, de asemenea, că nu totul trebuie luat literal. Se spune: *Tu vei zdrobi dinții celor răi* (Psalmul 3:8); și iarăși: *Zdrobește, Doamne, fălcile leilor* (Psalmul 58:7). Cine va fi atât de nechibzuit încât să creadă că Dumnezeu, fără să se atingă de trupul păcătoșilor, le va zdrobi doar dinții? Și dacă cel care vrea să le înțeleagă astfel, trebuie neapărat să se încline spre sensul alegoric; atunci este necesar să admitem o astfel de explicație și în ceea ce privește scrâșnirea dinților celor chinuiți. Are sufletul puterea să-și miște fălcile, astfel încât în timpul condamnării pentru păcatele la care a înclinat în gând, să-și poată scrâșni dinții, așa cum se întâmplă când se lovesc dinții? Iar zicala: *mai degrabă temeți-vă de Cel ce poate*

să piardă și sufletul și trupul în gheenă (Matei 10:24), indică poate că sufletul este netrupesc și poate arată și că nu va suferi fără trup, despre care am spus în studiul fiziologic „despre formă și esență întâi”. Iar ceea ce a spus Apostolul: *El va învia și trupurile voastre muritoare prin Duhul Său care locuiește în voi* , poate, din moment ce trupul nostru este muritor și nu se împărtășește de viața adevărată, să însemne că forma trupească despre care am vorbit este prin fire muritoare, dar când Se va arăta Hristos, *viața noastră* (Coloseni 3:4), atunci și el se va schimba din starea de trup muritor într-unul înviat, pentru ca prin puterea Duhului dătător de viață să devină spiritual. La fel, cuvintele: *Dar poate cineva să spună cum vor învia morții și cu ce trup se vor întoarce?* (1 Cor. 15:35) arată clar că esența anterioară a trupului nu va învia. Căci dacă am înțeles bine exemplul acela (despre sămânță), atunci trebuie spus că puterea seminței din bobul de grâu, după ce a luat în stăpânire substanța înconjurătoare, după ce a pătruns-o în întregime, după ce a prins rădăcini în însăși compoziția sa, dă puterile pe care le are la ceea ce era anterior pământ, apă, aer și foc și, după ce le-a depășit calitățile, le transformă în chiar acel lucru de care ea însăși este producătorul, și astfel se umple spicul, care este extrem de diferit de bobul original ca mărime, aspect și varietate.

Capitolul [10]

„Iată, a spus Proclus, un rezumat a tot ceea ce a spus Origen, când a tratat despre înviere și și-a dovedit gândurile prin diverse speculații. Dar trebuie să luați în considerare cu atenție și ce urmează. Rămâne să adăugăm la cele spuse mărturia Scripturilor, astfel încât discursul, asemenea unei statui, având toate părțile sale în proporție, să poată fi elaborat complet și să nu-i lipsească nimic în forma și frumusețea sa. Și astfel trebuie spus, în măsura în care Scripturile, care îl călăuzesc pe om spre perfecțiunea vieții mai bune, sunt de acord cu aceasta. Dacă cineva poate raționa strict fără a distorsiona originalul, va ști că învierea trebuie înțeleasă nu în raport cu acest trup, deoarece nu poate rămâne neschimbat de-a lungul veacurilor, ci în raport cu trupul spiritual, în care se va păstra aceeași proprietate distinctivă, care este exprimată în el chiar și acum, astfel încât fiecare dintre noi va fi unul și același în aparență, așa cum a spus și Origen.” Căci el presupune că învierea va fi de acest fel: întrucât corpul material este schimbător și nu rămâne niciodată în aceeași stare nici măcar pentru scurt timp, ci este adăugat și scăzut din forma exterioară care distinge un om, de care depinde însăși înfățișarea sa; trebuie în mod necesar, spune el, să se presupună că învierea privește doar un singur tip de om. Și ca să nu spuneți: „Nu înțeleg”, căci a expus-o obscur, vă voi explica aici mai clar sensul acestor cuvinte. Ați văzut cu siguranță pielea unui animal (blană) sau ceva similar, umplut cu apă; dacă, după ce ați dat drumul la apă, o umpleți din nou puțin câte puțin, aceasta prezintă întotdeauna aceeași formă; căci oricare ar fi forma a ceea ce o conține, acea formă își asumă în mod necesar ceea ce este în interiorul ei. Acum gândiți-

vă la aceasta: dacă, atunci când se toarnă apă, cineva ar adăuga atât cât se toarnă, fără a permite pielii să rămână complet fără apă, atunci ceea ce se adaugă, deși nu este același, este în mod necesar același lucru cu orice altceva; căci în timpul scăderii și adăugării apei, ceea ce conține este unul și același lucru. Și astfel, oricine vrea să asemăne corpul cu acesta nu se va rușina. Căci, în același fel, mâncarea, luată în locul substanțelor expulzate, se transformă în imaginea speciei care o conține. Astfel încât ceea ce este distribuit peste ochi devine similar cu ochii, ceea ce este în față, cu fața și ceea ce este în celelalte părți, este asemănat cu acestea; din aceasta fiecare apare a fi unul și același, deși substanța originală a corpului nu rămâne în aceeași stare, ci doar specia în conformitate cu care se formează ceea ce se adaugă corpului. Și astfel, dacă nu suntem aceiași nici măcar pentru câteva zile în raport cu corpul, ci doar în specia pe care o are corpul, întrucât aceasta singură rămâne în noi de la naștere; atunci cu atât mai puțin vom fi atunci aceiași în carne, ci numai în formă, care chiar și acum se păstrează întotdeauna în noi și rămâne neschimbată. Căci ceea ce acolo este piele (blană), aici este formă, iar ceea ce în comparația de mai sus este apă, aici este adunare și scădere (de substanță). Prin urmare, ca și acum, deși corpul nu rămâne același,dar trăsăturile exterioare în aparență rămân aceleași: așadar, deși trupul nu va fi același, însă înfățișarea, ridicată la o stare mai glorioasă, nu va mai fi într-un trup stricăcios, ci într-unul nepătimitor și spiritual, cum ar fi, de exemplu, trupul lui Iisus în timpul Schimbării la Față, când S-a suit pe munte împreună cu Petru, Moise și Ilie, care I s-au arătat.

Capitolul 7.

Și aceasta este suficientă pentru a fi discutată; căci acesta este sensul doctrinei lui Origen pe scurt. Dar dacă vreunul dintre cei care se îndoiesc, arătând spre trupul lui Hristos (căci Hristos este numit *pârga celor adormiți)* (Apocalipsa 1:1 Corinteni 15:20), va spune că, din moment ce El a înviat, tot așa trebuie să presupunem și noi despre toți că vor învia ca El; *căci dacă Isus a înviat, atunci Dumnezeu va aduce cu El și pe cei ce au adormit în Isus* (Tes. 4:14); și trupul lui Isus a înviat cu aceeași carne și oase pe care le avea, așa cum era convins Toma; atunci la aceasta spunem: trupul lui Hristos *n-a fost din voia omului* (Ioan 1:13), nici *din plăcerea somnului* (Înțelepciunea 7:2), *nici zămislit în nelegiuire și născut în păcat* (Ps. 50:7), ci din *Duhul Sfânt și din puterea Celui Preaînalt* (Luca 1:34) și din Fecioară; pe când trupul tău este somn, plăcere și murdărie. De aceea, preaînțeleptul Sirah spune: *când moare omul, atunci târâtoarele, fiarele și viermii devin moștenirea lui* (Sir. 10:13); de asemenea, în psalmul 87 se spune: *oare vei face o minune peste cei morți? Se vor învia morții și Te vor slăvi? Sau se va vesti mila Ta în mormânt și adevărul Ta în locul stricăciunii? Se vor cunoaște oare minunile Tale în întuneric sau dreptatea Ta în țara uitării?* (v. 11-13) Există și alte cuvinte de acest fel pe care oricine le poate alege din Scripturi, ca să nu adăugăm prea multe pe listă.

Capitolul [11]

Și astfel, când Proclus și-a terminat discursul cu greu, iar cei prezenți au tăcut mult timp, fiind cam duși de necredință; când am observat că într-adevăr terminase, atunci, ridicând puțin capul și prinzând curaj, așa cum se întâmplă marinarilor când furtuna se potolește deja, dar fiind încă în frică și confuzie (căci eu, ca să zic așa, am fost lovit și apăsat de importanța acelor cuvinte), m-am întors către Auxentius și, chemându-l, i-am spus: Auxentius! Cred că nu în zadar poetul spune: „Când doi merg împreună” etc. [12] Căci avem doi adversari, de aceea trebuie să ne opunem puterii amândurora. Te aleg ca asistent și colaborator în disputa cu ei, ca nu cumva Aglaofon, împreună cu Proclus și Origen, înarmați împotriva noastră cu dovezi distructive, să răstoarne învierea. Să ne apropiem așadar împotriva sofismelor lor, fără să ne temem deloc de obiecțiile lor cu care atacă oamenii timizi. Căci nu au nimic sonor și sonor, ci doar o frumoasă colecție de cuvinte, pregătite să uimească și să convingă pe ascultători, nu de dragul adevărului și al beneficiului, ci pentru a părea înțelepte în vorbire celor prezenți. Din acest motiv, discursurile care izvorăsc din probabilități și sunt înfrumusețate pentru aparență și plăcere sunt uneori considerate de oamenii de rând ca fiind mult mai bune decât cele care sunt îndreptate spre investigarea exactă a adevărului. Profesorii înșiși nu mai sunt zeloși pentru ceea ce este mai bun și ceea ce este demn de respect, ci pentru a face pe plac și a oferi plăcere, așa cum fac sofiștii, care iau bani pe discursuri, vânzând ieftin laudele înțelepciunii. În vremurile de demult, concizia era folosită cu siguranță în explicații, deoarece efortul nu era de a oferi plăcere, ci de a le folosi celor prezenți. Mai târziu, când a devenit îngăduit ca toți să explice Scripturile fără nicio dificultate, și toți, plini de înfumurare, s-au îngreunat la a face binele și au început să exceleze în elocvență, lăudându-se că sunt în stare să știe totul, când au început să considere că este o rușine să recunoască că mai au nevoie de învățat și au certat mai mult și s-au prezentat ca învățători: atunci s-a întâmplat că, dobândind insolență, s-au îndepărtat de evlavie și blândețe și de credința că Dumnezeu poate face totul așa cum a făgăduit și s-au îndreptat spre dispute și blasfemii deșarte, negândind că nu faptele au nevoie de cuvinte, ci de cuvinte - fapte, așa cum se întâmplă în arta medicinei, unde cuvintele, de la care bolnavii trebuie să primească vindecare, sunt confirmate prin fapte. Este necesar ca, cu unanimitate între noi, mințile noastre să fie în acord cu cuvintele alese, iar moravurile - cu limbajul, ca o liră, și să nu fie nimic grosolan și discordant. Căci, pentru a dobândi capacitatea de a tinde spre adevăr, și nu doar de a părea că facem acest lucru, trebuie să practicăm dreptatea și să nu umblăm șchiopătând pe calea înțelepciunii, preocupându-ne mai mult de glorie decât de adevăr și ascunzându-ne în spatele pretextelor, aparențelor și a oricărei forme de ipocrizie.

Capitolul 9.

Căci există, într-adevăr, bărbați care se îmbracă în podoabele cuvintelor ornamentate, așa cum se îmbracă femeile, pentru a seduce tinerii, dacă vreunul dintre ei, fără să se păzească cu credință și castitate, îi privește. Prin urmare, înainte de a-i examina cu atenție, trebuie să luăm în serios o astfel de vorbire cu prudență; căci seducătorii reușesc adesea să-i câștige de partea lor pe profesori, asemenea Sirenelor, care, în fața celor care fug de ele, își ascund ura față de bărbați prin cântece plăcute de departe. Ce părere ai despre asta, Auxentius, am spus eu? El a răspuns: Așa cum faci și tu. Despre sofiștii care gândesc greșit putem spune într-adevăr că ei simulează aparența adevărului, dar nu cunosc adevărul însuși, așa cum fac pictorii; căci aceștia din urmă încearcă să-i imite pe constructorii de nave, și pe corăbii, și pe cârmaci, dar ei înșiși nu știu cum să construiască nave sau să le conducă. Și așa vrei ca noi, după ce am îndepărtat culorile, să-i convingem pe tinerii care sunt uimiți de aceste desene că nu este o corabie care pare a fi o corabie, nici un cârmaci care pare a fi cârmaci, ci un perete pictat pe dinafară cu culori și desene pentru plăcere, și că cei care au făcut asta din culori, și nu corabia însăși, sunt copiatori ai înfățișării corăbiei și a cârmaciului? Această prefață este lungă, dragul meu prieten, am spus, dar este utilă pentru cei care vor să asculte. Căci dacă cineva le ia spusele Scripturilor inspirate, cu care își împodobesc colorat opiniile pentru seducerea altora, numindu-le cu îngâmfare drepte și adevărate, în timp ce ei înșiși sunt complet ignoranți în ceea ce privește dreptatea, cum, în opinia ta, vor fi ridicoli, lipsiți de astfel de nume? „Exact așa”, a spus el. „Dar Auxentius”, am spus eu, „vrei să fii conducător pe această cale sau voi conduce eu?” „Este drept”, a spus el, „să fii tu conducător, pentru că excelezi în vorbire.”

Capitolul 10.

Acum să examinăm părerea lui Aglaofon pe rând, de la bun început. El a spus: „Sufletul a primit acest trup în care suntem îmbrăcați ca urmare a unei crime, iar în vremurile de demult a petrecut o viață binecuvântată fără trup. Trupurile sunt veșminte de piele în care sufletele sunt destinate să fie închise, pentru ca într-un trup muritor să sufere pedeapsa pentru faptele lor.” Nu ai spus asta de la bun început, doctore? Dar dacă ți se pare că am uitat ceva, atunci amintește-ți. „Nu este nevoie acum de această amintire”, a spus el, „căci am spus chiar acest lucru la început.” Ce anume atunci? Este oare și ceea ce ai spus adesea după aceea, și anume că trupul servește drept obstacol în calea înțelegerii și cunoașterii noastre despre ceea ce există cu adevărat, din cauza grijii noastre pentru podoaba și îngrijirea lui și din cauza altor nevoi legate de capriciile pântecelui? Și, în plus, trupul este cauza calomniei și a tot felul de păcate; Deoarece sufletul, singur, fără trup, este absolut incapabil să păcătuiască și, prin urmare, pentru ca după plecarea sa de aici să fie liber de păcat și de neascultare în rai, unde va locui împreună cu îngerii, trebuie să rămână liber și detașat de trup, întrucât trupul îi servește drept cauză de întinare prin păcat și contribuie la

acesta? Căci fără trup este imposibil ca sufletul să păcătuiască; prin urmare, pentru a rămâne fără păcat de-a lungul veacurilor fără sfârșit, nu va mai primi un trup care să-l trage în jos spre stricăciune și nedreptate? „S-a mai spus și asta”: Ce atunci? Crezi că ai spus asta pe bună dreptate și cu dreptate? am spus eu. „Și de ce nu ți se pare așa?” a spus el. „Nu poți combate aceste cuvinte.” Deloc, am spus eu. Dar vreau să examinez motivul pentru care ai spus asta. „Acest lucru este bun și drept”, a spus el. Oare, în opinia ta, acționează bine și drept cel care vorbește ceea ce este contradictoriu și inconsistent cu sine însuși? „Niciodată.” Nu ți se pare că denaturează adevărul în mod ignorant? „Chiar așa”, a răspuns el. Vei aproba pe cineva care face greșeli deliberate de dragul unei false armonii a vorbirii? „Niciun caz.” Prin urmare, nu te poți justifica vorbind atât de nefondat. Căci, după ce ai admis că sufletele au păcătuit fără trup, încălcând porunca, și după ce ai spus că pentru nelegiuirea lor Dumnezeu le-a dat în cele din urmă haine de piele, pentru ca, purtând moartea, să fie pedepsite, numind aceste haine trupuri - în cursul vorbirii tale ai uitat ceea ce ai afirmat anterior și spui că sufletul însuși nu poate păcătui, deoarece prin natura sa este complet incapabil de aceasta, ci că trupul a devenit cauza tuturor relelor pentru el. Prin urmare, pentru ca sufletul să nu se grăbească din nou spre neadevăr, așa cum i s-a întâmplat înainte datorită unirii sale cu trupul, va rămâne pentru totdeauna fără trup, deși la început ai spus că sufletul a păcătuit înainte de unirea sa cu trupul, când era încă binecuvântat și fără griji în paradis. Căci după încălcarea poruncii lui Dumnezeu, când păcatul îl învinguse deja, datorită ascultării sale de șarpe, a fost ca și cum... trupul i-a fost dat ca pedeapsă, ca niște lanțuri.Prin urmare, fie prima, fie ultima opinie se dovedește a fi nedreaptă. Căci fie sufletul a păcătuit înainte de a avea un trup și, chiar dacă nu ar fi primit un trup, va păcătui totuși, astfel încât orice argument despre faptul că trupul nu învie va fi zadarnic și superfluu; fie a păcătuit împreună cu trupul și, astfel, veșmintele de piele nu pot fi luate drept trup; deoarece omul este găsit a fi un călcător al poruncii lui Dumnezeu înainte de a fi create; și totuși, veșmintele au fost create în acest scop, ca prin ele să acopere goliciunea care venea din păcat. În cele din urmă, te conving și vezi cum te-ai lăsat contrazis? Îți este clar acest lucru? Sau, Aglaofon, am spus, încă nu înțelegi ce spun? „Înțeleg”, a spus el, „și nu am nevoie să aud asta a doua oară. Dar nu am observat că am vorbit atât de nedrept. Căci atunci când am admis că veșmintele de piele sunt trupuri, a trebuit să admit și că sufletul păcătuise înainte de a intra în trup, întrucât încălcarea a fost comisă înainte de formarea veșmintelor; căci veșmintele au fost date oamenilor din cauza încălcării, și nu încălcarea din cauza veșmintelor. După ce am căzut de acord asupra acestui lucru, trebuie să fim de acord și că cauza păcatului nu este trupul, ci sufletul însuși și, prin urmare, va păcătui, chiar dacă nu a primit trupul, deoarece a păcătuit înainte, când era fără trup. Prin urmare, este nerezonabil să spunem că trupul nu poate învia din nou, ca să nu devină cauza păcatului pentru suflet; căci, așa cum a păcătuit înainte de unirea sa cu trupul, tot așa va păcătui după depunerea trupului, chiar dacă nu a primit din nou trupul. Prin urmare, nu

trebuie să mă cred nici pe mine, nici pe oricine altcineva spune că veșmintele de piele sunt trupuri. Dar dacă sunt de acord asupra acestui lucru, atunci trebuie să fiu de acord și asupra a ceea ce s-a spus...” a spus.„ca și cum trupul nu ar putea învia fără să devină cauza păcatului pentru suflet; căci, așa cum a păcătuit înainte de unirea sa cu trupul, tot așa va păcătui după depunerea trupului, chiar dacă nu va primi din nou trupul. Prin urmare, nu am nevoie să mă cred nici pe mine, nici pe altcineva care spune că hainele de piele sunt trupuri. Dar dacă sunt de acord cu aceasta, atunci în același timp trebuie să fiu de acord cu ceea ce se spune.”„ca și cum trupul nu ar putea învia fără să devină cauza păcatului pentru suflet; căci, așa cum a păcătuit înainte de unirea sa cu trupul, tot așa va păcătui după depunerea trupului, chiar dacă nu va primi din nou trupul. Prin urmare, nu am nevoie să mă cred nici pe mine, nici pe altcineva care spune că hainele de piele sunt trupuri. Dar dacă sunt de acord cu aceasta, atunci în același timp trebuie să fiu de acord cu ceea ce se spune.”

Capitolul 11.

„Ce atunci?”, am spus eu. „Nu ți se pare și aceasta nedrept, Aglaofon? „Ce este aceasta?” A afirma, am spus eu, că trupul este făcut pentru suflet ca niște legături și cătușe, pe motiv că și profetul ne-a numit *prizonieri* ai pământului (Zaharia 9:11) și David *înlănțuit* (Psalmul 145:7). Atunci el a răspuns: „Nu-ți pot răspunde atât de repede la aceasta; dar de ce nu te certi cu altul?” Atunci eu, observând că roșea și evita mustrarea, am spus: „Crezi cu adevărat că încerc să te mustru din invidie și nu pentru că am intenționat să fac o clarificare în dispută? Nu, dragul meu! Nu te lăsa împovărat de întrebările mele; vezi că nu discutăm despre lucruri banale, ci despre cum ar trebui să creadă cineva; și nu cred că există atât de mult rău pentru un om în orice lucru cât vine dintr-o opinie falsă despre lucruri necesare. Și așa răspunde la întrebări de bunăvoie și clar; și dacă ți se pare că spun neadevăr, mustră-mă, preocupându-te mai mult de adevăr decât de mine; Căci consider că este un bine mai bun să fii mustrat decât să-i mustri pe alții, la fel de bine să te ferești de rău decât să-i ții departe pe alții. Așadar, haideți să comparăm acum discursurile noastre și să vedem în ce privințe diferă. Căci subiectele despre care disputăm nu sunt nicidecum lipsite de importanță, ci de așa natură încât a le cunoaște este excelent, iar a nu le cunoaște este rușinos. Așadar, tu nu admiți învierea trupului, dar eu o admit. „Cu siguranță”, a spus el, „am spus deja asta”. Dar tu, am spus eu, ai numit trupul legături, închisoare, mormânt, povară și cătușe, dar eu nu-l numesc așa. „Spune-mi adevărul”, a spus el. Ai mai spus că trupul este cauza necumpătării, a iluziei, a tristeții, a mâniei și, pe scurt, a tuturor celorlalte rele care ne împiedică în dorința sufletului pentru frumos și nu ne permit să ajungem la înțelegerea și cunoașterea a ceea ce există cu adevărat; pentru că, chiar dacă încercăm să înțelegem ceva din ceea ce există, întunericul care ne înconjoară întotdeauna întunecă mintea, nepermițându-ne să discernem clar adevărul. Căci, așa cum ai

spus, cunoașterea dobândită prin urechile noastre este plină de înșelăciune, așa cum cea dobândită prin văz este înșelătoare, iar ceea ce este dobândit prin celelalte simțuri este înșelător. „Vezi”, a spus el, „Eubulius, că sunt gata să te laud când explici lucrurile corect”.

Capitolul 12.

Și astfel voi vorbi din nou, ca să mă lăudați și mai mult. Dacă, în opinia voastră, trupul este o robie, nu trebuie să credeți că este cauza păcatului și a nedreptății pentru suflet, ci dimpotrivă, este cauza castității și a bunelor maniere. Gândiți-vă așa, căci veți înțelege mai bine: Unde îi ducem pe cei care suferă de boli trupești? Nu la doctori? „Evident că da”, a spus el. Și unde îi ducem pe criminali? Nu la judecători? „Cu siguranță.” Nu este, am spus, ca să primească pedeapsa pe care o merită pentru faptele lor? „Da.” Și ceea ce este drept este și frumos? „Sunt de acord.” Atunci cel care judecă cu dreptate face bine, căci judecă cu dreptate? „Și cu aceasta sunt de acord.” Și ceea ce este frumos este și folositor? „Se pare că da”: Pentru că acuzații primesc beneficii; căci răutatea lor este reprimată prin chinuri, așa cum bolile sunt vindecate prin operații medicale și medicamente, pentru că a pedepsi pe cel vinovat înseamnă a îndrepta sufletul și a înlătura o boală gravă, adică nedreptatea. „Sunt de acord.” Ce se întâmplă atunci? Nu sunt oare pedepsele celor care trebuie pedepsiți determinate după măsura păcatelor lor, veți spune, așa cum se fac operațiile asupra celor care sunt tratați după măsura rănilor lor? „Îmi exprim consimțământul.” Și astfel, cel care a făcut ceea ce este vrednic de moarte este pedepsit cu moartea, ceea ce este vrednic de lovituri - cu lovituri, ceea ce este vrednic de lanțuri - cu lanțuri? „Sunt de acord.” Și astfel, am spus, cel vinovat este pedepsit cu lanțuri, sau cu lovituri, sau cu altă pedeapsă similară, astfel încât, după ce s-a pocăit, să înceteze să mai facă nedreptate și prin aceste pedepse să fie îndreptat, așa cum este îndreptat un copac strâmb? „Spuneți adevărul perfect”, a spus el. Pentru că judecătorul pedepsește pentru vinovăție nu numai de dragul trecutului, ci și pentru viitor, astfel încât să nu mai facă același lucru? „Este evident”, a spus el. Căci este evident că lanțurile îi iau dorința de nedreptate, nelăsându-i să facă ceea ce vrea? „Adevărat.” Și astfel este reținut de la păcat, deoarece legăturile nu-i permit să se delecteze liber cu plăceri, ci îl constrâng și îl învață să respecte dreptatea, până când, fiind mustrat, învață să fie cast? „Se pare că da”, a spus el. Și astfel legăturile, se pare, nu sunt cauza păcatului, deoarece îi fac pe oameni casti și mai drepți, servind drept medicament pentru suflet, deși amar și caustic, dar vindecător. „Acest lucru este evident”, a spus el. Ce se întâmplă atunci? Să recapitulăm cele spuse mai înainte. Nu ai admis că trupul este o robie a sufletului din cauza crimei? „Da, recunosc”, a spus el. Din nou: că sufletul păcătuiește împreună cu trupul, deoarece adulterul, crima și necinstea ți se par păcate și totuși sufletul face aceste lucruri împreună cu trupul? „Sunt de acord.” Dar am admis și noi că un prizonier nu poate greși? „Am recunoscut”, a spus el.

Pentru că durerea legăturilor împiedică acest lucru? „Da!” Dar carnea este legăturile sufletului? „Afirm acest lucru.” Dar, fiind în carne, păcătuim cu consimțământul cărnii? „Da”, a spus el. Și un om legat nu poate păcătui? „Și la aceasta îmi exprim consimțământul.” Pentru că simte durere? „Da!” Pentru că legăturile nu-i permit acest lucru? „Desigur.” Dar trupul ajută la păcat? „Da!” Și legăturile opresc? „Sunt de acord.” Și astfel, am spus, nu este conform ție, Aglaofon,în nicio altă opinie trupul nu este o legătură, ci în ambele, adică în bine și în rău, el ajută sufletul. „Sunt de acord.”

Capitolul 13.

Dacă așa stau lucrurile, atunci apără ceea ce ai spus mai înainte, Aglaofon. Căci ai spus în discursurile anterioare că trupul este o legătură, o închisoare și o cătușă a sufletului și vezi cum aceasta nu se potrivește cu ceea ce ai spus. Dacă este necesar, dragule, să recunoaștem trupul ca o legătură, iar sufletul folosește aceste legături ca ajutor și sprijin pentru nedreptate, atunci este posibil să se împace acest lucru? Cu siguranță este imposibil. Căci dacă pedeapsa este hotărâtă pentru păcat, astfel încât sufletul, asuprit de tristețe, să învețe închinarea la Dumnezeu, atunci cum poate trupul să-i servească drept ajutor și sprijin pentru nedreptate? Legăturile, închisorile, cătușele și, pe scurt, toate aceste mijloace punitive legate de corecție, au puterea de a-i opri pe cei pedepsiți de la nedreptate și păcat. Căci legăturile nu îi sunt date ca ajutor pentru nedreptate, pentru ca cel care a greșit să facă mai multă nedreptate, ci pentru ca cel chinuit de legături să înceteze să mai facă nedreptate. Din acest motiv, judecătorii pun pe răufăcători în lanțuri: lanțurile îi împiedică involuntar să comită răul; și a face răul este caracteristic oamenilor care se bucură de libertate și trăiesc fără supraveghere și fără legături. Un om a comis o crimă în prealabil, cum, de exemplu, Cain, s-a întărit în necredință, s-a agățat de idoli și s-a îndepărtat de Dumnezeu; cum i s-a dat atunci trupul în loc de lanțuri? Sau cum, când un om a păcătuit înainte de a se uni cu trupul, i-a dat Dumnezeu un trup pentru a-l ajuta la o nelegiuire mai mare? Cum, în cele din urmă, după aranjarea acestor lanțuri, se spune: *Iată, ți-am pus înainte viața și binele, moartea și răul* ; alege viața (Deuteronom 30:15); de asemenea: *dacă ești voitor și ascultător* (Isaia 1:19); aceasta i se spune ca posedând libertate deplină și nu ca unul legat de lanțuri și necesitate. Din toate acestea rezultă că trupul nu trebuie considerat o legătură, sau o închisoare, sau o cătușă și că prin prizonierii pământului nu se înțelege, prin urmare, că sufletele sunt legate de legături pământești din cauza condamnării lor de către Dumnezeu; căci cum se poate face acest lucru, când nimic nu poate fi dovedit? De asemenea, este evident absurd că opinia este că în viața veșnică trupul nu va fi unit cu sufletul pentru că este o legătură și o cătușă, ca nu cumva să devenim prizonieri ai corupției condamnați pentru totdeauna atunci când vom fi în împărăția luminii. După respingerea și expunerea suficientă a doctrinei conform căreia trupul era

considerat o cătușă a sufletului, este distrusă și ideea că trupul nu va învia din nou pe motiv că nu vom fi prizonieri din cauza lui în împărăția luminii pe care o vom primi. Ce altă dovadă trebuie, așadar, adusă pentru a-i convinge pe cei nemulțumiți? Ei nu sunt mulțumiți de dovada chiar mai clară decât cea dată mai sus. Dar o astfel de dispută a lor poate fi expusă atât pe baza acestui pasaj, cât și a multor altele. În continuarea discursului vom demonstra prin argumente naturale, și nu prin presupuneri, că nici Ieremia nu ne-a numit *prizonieri* ai pământului (Plângerile 3:34), datorită legăturii cu trupul, nici David din același motiv - *încătușiți.*(Ps. 145:7). De asemenea, este necesar să se arăte în ce se găsește că s-au abătut cel mai mult de la adevăr. Și astfel, domnilor judecători (vă numesc pe voi, suveranul Teofil, judecători ai cuvântărilor), după ce am spus cele cuvenite despre veșmintele de piele și despre faptul că înainte de crearea lor primii părinți trăiau cu trupul, bucurându-se de nemurire, și, de asemenea, despre faptul că este cu neputință să cinstești trupul cu lanțuri și închisoare, voi trece în sfârșit la următoarele subiecte, așa cum am făgăduit, ca să putem vedea mai limpede ce vrem.

Capitolul 14.

După ce Dumnezeu, Creatorul tuturor lucrurilor, a aranjat frumos universul ca un mare oraș și l-a împodobit prin porunca cuvântului Său, a aranjat proporțional fiecare element din el și l-a umplut cu tot felul de animale, astfel încât lumea să atingă frumusețea desăvârșită, El, după ce a creat numeroasele specii diferite ale naturii, stelele de pe cer, păsările din văzduh, animalele cu patru picioare de pe pământ și cele care înoată în apă, la urma urmei l-a introdus în lume pe om, exact asemănarea chipului Său, pregătindu-i această lume ca pe cea mai frumoasă locuință și modelându-l cu propriile Sale mâini, ca să zic așa, o sculptură frumoasă într-un templu magnific. Știa că ceea ce făcuse mâna Lui va fi în mod necesar nemuritor, ca lucrare a nemuririi; căci din nemurire nemuritorul devine nemuritor, așa cum din răutate răul devine rău, iar din nedreptate cel nedrept devine nedrept. Ceea ce este nedrept nu este lucrarea dreptății, ci a nedreptății: așa cum a face stricăcios nu este lucrarea nestricăciunii, ci a stricăciunii; Și a imortaliza nu este lucrarea corupției, ci a incoruptibilității. Și pe scurt: precum este producătorul, așa (de obicei) este în mod necesar ceea ce vine din el. Dumnezeu este atât nemurire, cât și viață, și incoruptibilitate: dar omul este lucrarea lui Dumnezeu; și din moment ce ceea ce este produs prin nemurire este nemuritor, omul este nemuritor. De aceea, Dumnezeu Însuși a creat omul și a poruncit aerului, pământului și apei să producă celelalte tipuri de animale. Omul, în cel mai adevărat sens al naturii, nu este numit suflet fără trup, nici trup fără suflet, ci cel care este format într-o singură imagine frumoasă din unirea sufletului și trupului. Din aceasta se dezvăluie că omul a fost creat nemuritor și nesupus vreunei corupții sau boli. Despre aceasta se poate fi suficient convins din Scriptură; căci despre alte creaturi, care în cursul timpului

se schimbă, crescând și îmbătrânind, se spune: *Să scoată apele târâtoare, suflet viu și să zboare păsările deasupra pământului, pe întinderea cerului.* Și iarăși: *„Să scoată pământul viețuitoare după soiul lor: vite și târâtoare și fiare pământești după soiul lor”* (Geneza 1:20-24). Despre om nu se spune așa: „ *Să scoată pământul”* sau *„Să scoată apele”* sau „ *Să fie lumini”* ; ci se spune: „ *Să facem om după chipul și asemănarea Noastră și să stăpânească peste peștii mării, peste păsările cerului și peste vite”* (v. 26). *Domnul Dumnezeu a făcut pe om din țărâna pământului* (Geneza 2:7).

Capitolul 15.

Și ca să înțelegeți mai bine distincția omului, cum se deosebește în toate de alte creaturi și, fiind nemuritor, este plasat pe locul al doilea după îngeri, vom expune și aceasta în sensul adevărat și ortodox. Alte animale le este dat să trăiască prin intermediul animației aeriene, dar omului - din esența cea mai nemuritoare și distinctă, și *Dumnezeu i-a suflat în față suflare de viață și omul s-a făcut un suflet viu* (Geneza 2:7). Aceștia li se poruncește să slujească și să fie supuși: acestora să conducă și să aibă stăpânire; acestora li se dau diverse specii și forme ale naturii, pe care, prin porunca lui Dumnezeu, natura grosieră și vizibilă le-a produs: acestora - ceva dumnezeiesc și asemănător cu Dumnezeu, corespunzător în toate chipului original și unic-născut al Tatălui: *și Dumnezeu l-a creat pe om după chipul Său, după chipul lui Dumnezeu l-a creat* (Geneza 1:27); De aceea, a avut grijă să-și stabilească chipul în el, astfel încât să nu fie ușor accesibil decăderii, așa cum fac de obicei sculptorii de statui: ei nu se preocupă doar de frumusețea și splendoarea sculpturilor lor, astfel încât acestea să fie frumoase până la punctul de măreție, ci încearcă și, pe cât le este posibil, de nemurirea operelor lor, astfel încât acestea să rămână intacte mult timp, cum de exemplu Phidias, după ce a făcut o statuie a lui Jupiter la Olympia (și era făcută din fildeș), a poruncit să se toarne ulei în jurul picioarelor din fața statuii, pentru a o păstra cât mai nemuritoare. Astfel, dacă artiștii lucrurilor făcute de om acționează în acest fel, atunci nu ar putea Dumnezeu, cel mai înalt artist, Care poate crea totul chiar și din neexistent, să orânduiască, fără îndoială, ca opera Sa rațională - omul - să nu piară și să fie nemuritoare? Oare ar fi permis El cu adevărat ca ceea ce a binevoit atât de lipsit de glorie să creeze cu propriile Sale mâini, formând după chipul și asemănarea Sa această podoabă a lumii, pentru care a fost creată lumea, să fie atât de lipsit de glorie distrus și dat pierzării și decăderii? Este imposibil de spus. Oricine ar fi îndrăznit să creadă așa ar fi căzut în nebunie.

Capitolul 16.

Dar poate, fără să te oprești cu atenție asupra celor spuse acum, Aglaofon, vei spune: „Dacă, în opinia ta, această ființă vie a fost nemuritoare de la naștere,

atunci cum a devenit muritoare, când nemuritorul trebuie neapărat să fie ceea ce este, fără să cadă și să treacă într-o natură mai rea și muritoare? Acest lucru este imposibil, altfel nu este nemuritor.” La aceasta voi spune: împotriva libertății în alegerea binelui, dată omului și primind o astfel de lege, urâtorul binelui, invidia, s-a răzvrătit cu o bucurie răutăcioasă. Dumnezeu l-a creat pe om pentru nestricăciune și l-a făcut o imagine a propriei sale veșnicii: *Dumnezeu n-a creat moartea și nu Se bucură de pieirea celor vii: ci prin invidia diavolului a intrat moartea în lume* , după cum mărturisește și înțelepciunea lui Solomon (Înțelepciunea 1:2:24). „Dar din nou este necesar să ne întrebăm: de unde vine moartea, dacă Dumnezeu nu a creat moartea? Dacă din invidie, cum ar putea invidia să fie mai puternică decât voința lui Dumnezeu? Vom numi aceasta ofensatoare la adresa lui Dumnezeu. Adversarul întreabă: de unde vine invidia? Dacă de la diavol, atunci de ce a primit diavolul existența? Și dacă a primit existența, atunci este cel care l-a creat autorul existenței răului? Dar Dumnezeu nu este cu siguranță autorul răului în niciun fel; prin urmare, diavolul nu a primit existența și, dacă nu a primit-o, atunci nu este supus suferinței și distrugerii și nu are nevoie de nimic: acesta trebuie să fie în mod necesar cazul cuiva care nu a primit existența și totuși este supus umilinței și chinului. Dar ceea ce este supus chinului se schimbă și suferă, căci cel nenăscut nu este supus suferinței, prin urmare, diavolul nu este unul care nu a primit existența, ci unul care a primit-o. Dacă, însă, a primit ființa și dacă ceea ce a primit ființa a venit de la un început și există un creator al acesteia, atunci rezultă că există și un creator al diavolului. Și deci, a primit el ființa sau nu? Trebuie să fie” credea că există un singur care are o ființă neîmprumutată, și anume Dumnezeu: căci, în general, în afară de El, nu poate exista absolut niciun alt creator. *Eu sunt Cel dintâi și Eu sunt Cel de pe urmă* , spune Domnul, *și afară de Mine nu este Dumnezeu* (Isaia 44:6). Fără voia Lui nimic nu poate fi schimbat sau creat, căci și Fiul mărturisește că *nu poate face nimic de la Sine, dacă nu-L vede pe Tatăl făcând. Căci orice face El, aceea face și Fiul la fel* (Ioan 5:19). Nu există nimic dușman, neprietenos sau care să se împotrivească lui Dumnezeu; pentru că, dacă ceva s-ar împotrivi lui Dumnezeu, ar înceta să existe, deoarece existența sa ar fi distrusă de puterea și tăria lui Dumnezeu; numai Creatorul poate distruge nemuritorul.

Capitolul 17.

Și așa, veți spune, ce este diavolul? Un duh care se mișcă în jurul materiei, așa cum spune și Atenagora [13] , primind ființa de la Dumnezeu, așa cum și ceilalți îngeri au primit ființa de la El, și lor le-a fost încredințată guvernarea materiei și a felurilor de materie. Aceasta a fost rânduirea îngerilor, să fie cu Dumnezeu în providența Sa pentru creaturi, bine rânduiți de El, astfel încât Dumnezeu să aibă grija generală și principală a tuturor lucrurilor, El Însuși având stăpânire și putere asupra tuturor lucrurilor și a tuturor lucrurilor, ca o corabie, călăuzind statornic prin regula înțelepciunii, iar în parte îngerii desemnați pentru aceasta să aibă

grijă de ea. Ceilalți îngeri au rămas în starea în care Dumnezeu i-a creat și i-a distribuit; dar acesta s-a mândru și s-a făcut rău în guvernarea încredințată lui, devenind plin de invidie împotriva noastră, asemenea celor care apoi s-au aprins în trup și au intrat în relații pofticioase cu fiicele oamenilor (Gen. 6:2). Căci Dumnezeu i-a rânduit pe ei, precum și pe oameni, să aibă liber arbitru pentru una sau alta, pentru ca fie, ascultând de cuvântul Lui, să rămână cu El și să se bucure de fericire, fie, dacă nu ascultă, să fie condamnați. Diavolul a fost și luceafărul dimineții: *cum ai căzut din cer, Lucifer, fiul zorilor?* (Isaia 14:12) El, împreună cu îngerii, a strălucit cu lumină, a fost luceafărul dimineții, dar a căzut și a fost aruncat pe pământ și l-a întors pe om în direcția opusă. Căci Dumnezeu este mânios pe cei mândri și pune capăt planurilor lor arogante. Îmi vine să scriu despre asta în verset:

Șarpe! Tu ești începutul și sfârșitul tuturor relelor pentru oameni,
Tu ești amăgirea orbilor, care dă naștere greutății grele a răului,
Conducătorul nebuniei, - găsești bucurie
În lacrimile vieții, în vaietele muritorilor; Ți-ai ridicat mâinile
în semn de fratricid La insulta criminală a fraților tăi consangvini ; L-ai convins pe Cain să păteze Pământul cu sânge pentru prima dată; și l-ai înșelat pe strămoș, Așa că a căzut din viața nestricăcioasă pe pământ.

Capitolul 18.

Așa este diavolul. Moartea a fost introdusă pentru pedeapsă, așa cum copiii care încep să învețe să citească și să scrie primesc lovituri pentru a fi îndreptați. Moartea nu este altceva decât separarea și despărțirea sufletului de trup. Veți spune: Ce-i așa? Înseamnă asta că Dumnezeu este cauza morții? Din nou ne întâlnim cu aceeași vorbire. Să nu fie așa, pentru că nici măcar profesorii nu sunt principalii vinovați de faptul că copiii experimentează durere din cauza loviturilor. Și astfel moartea este un lucru bun, dacă este introdusă, ca și loviturile, pentru pedepsirea copiilor, nu o moarte păcătoasă, oameni înțelepți, ci o moarte care constă în separarea și despărțirea sufletului de trup. Căci omul, fiind liber și autoguvernator și având o voință autoguvernatoare și liber arbitru pentru a alege binele, așa cum am spus când am auzit: *Din fiecare pom din grădină poți mânca liber; „Dar din pomul cunoașterii binelui și răului să nu mănânci: Căci în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit”* (Geneza 2:17). Fiind înclinat să-l guste, cu ajutorul diavolului, care l-a convins să nu asculte prin felurite viclenii înșelătoare, a călcat porunca lui Dumnezeu; și aceasta a devenit pentru el o ispită, o cursă și o piatră de poticnire. Căci Dumnezeu nu a creat răul și, în

general, nu este în niciun fel autorul răului. Ci tot ceea ce a creat gratuit pentru păstrarea și respectarea legii, stabilită în mod drept de El, dacă nu a fost respectată, se numește rău. Iar cel mai grav rău este să nu asculți de Dumnezeu, încălcând de bunăvoie limitele adevărului. Așadar, când omul, depărtându-se de porunca lui Dumnezeu, s-a întinat și s-a spurcat și a imprimat asupra sa murdăria multor felurite rele, pe care le-a născut prințul și tatăl amăgirii, *zămislind nedreptatea* , după Scriptură (Ps. 7:15), ca să poată ademeni și îndemna neîncetat pe om la nedreptate: atunci Dumnezeul Atotputernic, văzând că omul, creat nemuritor, a suferit răul din partea uneltirilor diavolului până la umilință, nu i-a îngăduit să guste din pomul vieții, ci l-a îmbrăcat pe el și pe soția sa, Eva, în haine de piele și i-a izgonit din rai, hotărând moartea pentru ei și zicând: *căci țărână sunteți și în țărână vă veți întoarce* (Gen. 3:19), ca să-i izbăvească de umilință prin înviere, așa cum se cuvine celui mai bun artist, și să-i restabilească din nou în propriul lor trup fără umilință.

Capitolul 19.

Îndoiala a fost deja examinată și dovedită că veșmintele de piele nu sunt trupuri. Cu toate acestea, vom vorbi din nou (deoarece trebuie spus de mai multe ori). Căci chiar înainte de formarea acestor veșminte, primul creat recunoaște că are oase și carne, când, văzând femeia adusă la el, strigă: *Iată, aceasta este os din oasele mele și carne din carnea mea. Ea se va numi Femeie, pentru că a fost luată din bărbatul ei. De aceea va lăsa omul tatăl său și mama sa și se va uni cu femeia sa; și cei doi vor fi un singur trup* (Geneza 2:24). Nu pot tolera anumiți vorbăreți și călcători nerușinați ai Scripturii, care, pentru a introduce opinia că nu există înviere a trupului, presupun atât oase spirituale, cât și carne spirituală și cu alegorii se grăbesc încoace și încolo, în sus și în jos. Dar că aceasta trebuie primită așa cum este scris, Scriptura confirmă. Hristos le răspunde fariseilor care au întrebat despre lepădarea soției sale: Nu știți că *Cel ce i-a creat la început i-a făcut bărbat și femeie? Și a zis: „De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa* etc.” (Matei 19:45). Mai departe, cum se pot accepta cuvintele: „ *Fiți roditori, înmulțiți-vă și umpleți pământul” doar în legătură cu sufletele?* (Geneza 1:28) Și din nou: „ *Și Domnul Dumnezeu a făcut pe om din țărâna pământului”* (2:7), ceea ce este evident spus în mod special despre trup; căci sufletul nu și-a primit ființa din țărână sau din materie grea. Astfel, din toate acestea rezultă, pe bună dreptate, că omul a fost creat cu trup înainte de veșmintele de piele, deoarece toate acestea au fost spuse înainte de căderea sa, iar ceea ce privește îmbrăcămintea, după cădere. Prin urmare, să continuăm din nou să luăm în considerare ceea ce este înaintea noastră, după ce am dovedit suficient că veșmintele de piele nu sunt trupuri, ci un accesoriu muritor pregătit pentru rațiune. Acum rămâne să luăm în considerare de ce omul este expulzat din hotarele paradisului. Dumnezeu nu l-a expulzat pentru că nu voia să culeagă din pomul vieții și să mănânce (căci mâncând din nou din pomul vieții putea trăi

veșnic), ci pentru ca, așa cum am presupus, răul să nu devină nemuritor. Altfel, de ce L-a trimis El pe Hristos din cer pe pământ, dacă a vrut absolut ca omul să moară complet, fără să guste viața? Dacă disputantul spune că Dumnezeu a făcut aceasta din cauza pocăinței, atunci acest raționament este slab, deoarece permite schimbări de gândire în Dumnezeu. Nu, Dumnezeu nu este ignorant în ceea ce privește viitorul și nu este creatorul răului, ci este suprem bun și cunoaște viitorul dinainte. Astfel, L-a alungat pe om din paradis, nu pentru ca acesta să nu trăiască veșnic, mâncând din pomul vieții, ci pentru ca păcatul să fie mai întâi omorât prin moarte, pentru ca, după ce păcatul va fi distrus, omul, înviind curat după moarte, să guste viața.

Capitolul 20.

Nimeni nu va fi atât de nechibzuit încât să îndrăznească să afirme că aceasta este spusă într-un alt sens. Căci cel care afirmă în orice caz că acest trup nu este capabil de nemurire, ca cineva cu adevărat supus bolii nebuniei, blasfemează. De ce atunci, după aranjarea hainelor de piele, este Adam izgonit, primind interdicția de a mânca din pomul vieții și de a trăi, dacă ar fi absolut imposibil ca un om să trăiască veșnic cu trupul? Dar interdicția este pusă pentru că nu ar putea muri dacă ar lua și ar mânca din pomul vieții. Căci este spus: *Și Domnul Dumnezeu a făcut pentru Adam și pentru soția lui haine de piele și i-a îmbrăcat. Și Domnul Dumnezeu a zis: Iată, omul a ajuns ca unul din Noi, cunoscând binele și răul; acum, ca nu cumva să-și întindă mâna și să ia și din pomul vieții și să mănânce și să trăiască veșnic. Și Domnul Dumnezeu l-a scos din grădina Edenului, ca să lucreze pământul din care fusese luat. Și l-a izgonit pe Adam* (Geneza 3:21-24). Și astfel, trupul (omului) ar putea trăi veșnic și să fie nemuritor, dacă nu ar fi primit interdicția de a se împărtăși cu viața. Și a primit interdicția pentru ca păcatul să fie distrus, ucis împreună cu trupul, iar trupul să învie după distrugerea păcatului. Și pentru ca omul să nu fie nemuritor, așa cum am spus, rău sau veșnic viu, conținând în sine păcatul predominant, ca și cum ar fi vegetat în trupul nemuritor și având hrană nemuritoare, - căci aceasta Dumnezeu l-a făcut muritor, îmbrăcându-l cu murire. Acesta a fost scopul veșmintelor de piele, pentru ca prin distrugerea și dezintegrarea trupului, păcatul să piară complet din pământ, ca și cum ar fi smuls din rădăcini, astfel încât să nu rămână nici cea mai mică parte a rădăcinii, din care să răsară din nou noi ramuri ale păcatelor.

Capitolul 21.

Așa cum un smochin sălbatic, după ce a crescut pe clădirea unui templu frumos, după ce a crescut în lățime și înălțime și și-a întins rădăcinile multiramificate de-a lungul tuturor rosturilor pietrelor, nu încetează să crească până când nu este complet smuls prin dezintegrarea pietrelor în locurile unde a crescut (căci după

ce smochinul a fost smuls, pietrele pot fi puse din nou la loc, astfel încât templul să fie păstrat, nemaiavând niciuna dintre condițiile nefavorabile care îl distrug, dar între timp smochinul, după ce a căzut complet cu rădăcinile, se usucă): în același fel, artistul Dumnezeu și-a distrus templul - omul, care născuse păcatul, asemenea unui smochin sălbatic, ucigându-l cu atacuri trecătoare ale morții, așa cum este scris, și înviindu-l, astfel încât, după uscarea și mortificarea păcatului, trupul cu aceleași mădulare, asemenea unui templu reînnoit, să învie nemuritor și nevătămat, după distrugerea completă și finală a păcatului. Căci, în timp ce trupul încă trăiește până la moarte, păcatul, care își ascunde rădăcinile în noi, trăiește în mod necesar cu el, chiar dacă este atacat din afară de gânduri și sugestii sănătoase; Altfel, după botez, după ce păcatul a fost îndepărtat cu desăvârșire de la noi, nu s-ar mai întâmpla nicio nedreptate. Dar acum, chiar și după ce am crezut și am venit la apa botezului, suntem adesea găsiți în păcate. Căci nimeni nu se poate lăuda că este atât de liber de păcat încât să nu se gândească nici măcar la nedreptate. De aici rezultă că păcatul este acum înfrânat și adormit prin credință, ca să nu aducă roade vătămătoare și nu este extirpat până la rădăcină. Acum, în această viață, îi înfrânăm vlăstarele, cum ar fi poftele rele, pentru ca *nicio rădăcină amară să nu ne tulbure și, izbucnind, să ne facă rău* (Evrei 12:15), și nu ne permitem să ne deschidem ochii și să ne deschidem buzele închise către acești vlăstari, în timp ce mintea, ca un topor, taie rădăcinile amare care se nasc dedesubt. În viitor, chiar gândul la rău va fi nimicit.

Capitolul 22.

Cei care vor cu sinceritate să spună adevărul nu duc lipsă de cuvântul mărturiei Scripturilor; așadar Apostolul știa că rădăcina păcatului nu era încă complet distrusă în oameni, când spune într-un loc: „ *Știu, în adevăr, că binele nu locuiește în mine, adică în trupul meu; căci voința binelui este în mine, dar să-l fac nu-l găsesc. Binele pe care vreau să-l fac nu-l fac, ci răul pe care nu vreau să-l fac, acela îl fac. Și dacă fac ce nu vreau să fac, nu mai sunt eu cel ce face, ci păcatul care locuiește în mine.”* Și iarăși: *„Căci mă desfăt în legea lui Dumnezeu, după omul dinăuntru; dar văd o altă lege în mădularele mele, care se luptă împotriva legii minții mele și mă ține rob legii păcatului, care este în mădularele mele”* (Romani 7:18-20, 22-23). Așadar, păcatul nu este încă smuls din rădăcini (căci nu este complet mort), ci încă trăiește (căci cum se poate întâmpla acest lucru înainte ca omul să fie supus morții?), astfel încât, împreună cu omul, după ce s-a ofilit și s-a stins, precum o plantă, va pieri complet și se va dezintegra din cauza distrugerii a ceea ce, așa cum am spus, se ținea în secret cu rădăcinile sale; iar omul va învia din nou, nemaiavând rădăcina amară pătrunzând din nou în el. De aceea, pentru dezrădăcinarea și distrugerea păcatului, adevăratul nostru Mijlocitor și Doctor Dumnezeu a îngăduit moartea ca un antidot, pentru ca răul, apărând în noi, ca nemuritori, să nu fie veșnic nemuritor, iar noi înșine,

schilodiți și, ca niște bolnavi, lipsiți de propria noastră putere, să nu rămânem mult timp în această stare, hrănind în trupurile noastre nemuritoare și nemuritoare marea boală a păcatului. Prin urmare, este minunat că, pentru mântuirea atât a sufletului, cât și a trupului, Dumnezeu a inventat moartea, ca o purificare medicală, pentru ca noi să devenim cu adevărat fără prihană și nevătămați.

Capitolul 23.

Și întrucât sunt necesare multe exemple pentru aceasta, le vom prezenta aici în mod special, fără a ne opri până când nu vom ajunge la cea mai clară explicație și dovadă. Să luăm ca exemplu un artist iscusit care, după ce a topit o statuie frumoasă din aur sau din altă substanță, decorată proporțional în toate părțile sale până la punctul eleganței, a văzut brusc că fusese deteriorată de o persoană rea care, neputând suporta că statuia era frumoasă, din invidie, a stricat-o, bucurându-se de plăcerea deșartă a invidiei. Ia aminte, înțelepte Aglaofon, că dacă artistul dorește ca statuia la care a lucrat cu atâta grijă și atenție să nu fie complet stricată și desfigurată, va încerca din nou, după ce a topit-o, să o facă la fel ca înainte. Dar dacă nu o topește și nu o refacă, ci o lasă așa cum este, reparând-o și ajustând-o, atunci statuia, din cauza faptului că a fost călită în foc și din cauza faptului că a fost făurită, nu poate rămâne neapărat aceeași, ci va fi schimbată și distorsionată. Prin urmare, dacă vrea ca lucrarea să fie frumoasă și fără cusur, trebuie să o topească și să o toarne din nou, astfel încât, prin refăcere și refăcere, deformările și toate schimbările care i s-au întâmplat prin trădare și invidie să fie distruse, iar statuia să fie readusă la forma sa neatinsă și pură, cea mai asemănătoare cu aspectul ei anterior. Acest lucru se face cu statuia nu pentru ca aceasta să piară pentru artistul însuși, chiar dacă se transformă din nou în substanța originală, ci pentru ca aceasta să fie restaurată. Este necesar ca deformările și deteriorările să fie distruse (căci odată cu refăcerea dispar) și nu ca acestea să apară din nou; căci artistul excelent în orice artă nu are în vedere urâțenia sau neregularitatea, ci proporția și corectitudinea lucrării. Și așa mi se pare și mie dispensația lui Dumnezeu față de noi. Văzând că omul, cea mai frumoasă lucrare a lui Dumnezeu, era pătat de calomniile rele ale invidiei, Dumnezeu, în dragostea Sa pentru omenire, n-a vrut să-l lase așa, ca nu cumva, purtând în sine o pată neștearsă de moarte, să fie supus rușinii veșnice, ci l-a transformat din nou în substanța originală, pentru ca prin recreare tot ce era rușinos în el să fie distrus și nimicit. Căci ceea ce este topirea statuii, tot așa este aici moartea și dizolvarea trupului; ceea ce este o nouă formă sau refacerea substanței, tot așa este aici învierea după moarte, așa cum spune și profetul Ieremia; căci el proclamă în conformitate cu aceasta, când spune: *Și vasul pe care l-a făcut olarul din lut s-a sfărâmat în mâna lui; și a făcut din el din nou un alt vas, așa cum i s-a părut bine olarului să facă. Atunci cuvântul Domnului a venit la mine, zicând: „Nu pot face cu voi, casa lui Israel,*

cum face acest olar?", zice Domnul. „Iată, cum este lutul în mâna olarului, așa sunteți voi în mâna Mea, casa lui Israel ." (Ieremia 18:4-7)

Capitolul 24.

Observați cum, după nelegiuirea omului, mâna cea mare, așa cum am spus, nu a vrut să-și lase lucrarea în rușine, ca defectă, când cel rău a stricat-o pe nedrept prin invidie, ci, dizolvând-o, a prefăcut-o din nou în țărână, precum un olar care face din nou un vas, astfel încât, prin refăcere, toată urâțenia și rănile din el să fie distruse și totul să devină ca înainte fără prihană și frumos. *Nu are olarul putere asupra lutului, ca din aceeași bucată de lut să facă un vas pentru o întrebuințare cinstită și altul pentru ocară?* (Romani 9:21) Aceasta înseamnă (căci, mi se pare, Apostolul indică clar acest lucru): nu are Dumnezeu putere din aceeași substanță, după ce a recreat și a înnoit pe fiecare după ale sale, să ridice pe unul spre cinstea și slava noastră, pe altul spre ocară și osândă? Să necinstească pe cei ce și-au petrecut viața rău în păcat și să cinstească pe cei ce au trăit în dreptate, așa cum se arată și în Daniel, care spune că *mulți dintre cei ce dorm în țărâna pământului se vor trezi, unii spre viața veșnică, alții spre rușine și dispreț veșnic. Și cei înțelepți vor străluci ca strălucirea întinderii* (Dan. 12:2-3). Căci stă în puterea noastră să nu distrugem complet rădăcina răului, ci să-l împiedicăm să crească mai mare și să aducă rod. Căci distrugerea și nimicirea completă și desăvârșită a răului până la rădăcinile lui se săvârșește de Dumnezeu, așa cum s-a spus, după distrugerea trupului, și de noi - pe părți, ca să nu producă vlăstari. Așadar, oricine a hrănit răul spre înmulțirea și creșterea lui și nu l-a făcut stearp pe cât a putut și nu l-a înăbușit, acela trebuie să fie neapărat supus judecății, pentru că, putând și având puterea să facă aceasta, a hotărât să prefere cele dăunătoare celor utile.

Capitolul 25.

Și așa, nimeni, fiind el însuși vinovat, să nu învinovățească Ființa Divină cu o limbă nestăpânită, ca și cum ar fi distribuit pe nedrept fiecăruia răsplata pentru rău sau pentru virtute. *Și cine ești tu, omule, că-I răspunzi lui Dumnezeu? Oare lucrul zidit va zice celui ce l-a zidit: De ce m-ai făcut așa?* (Romani 9:20) Și cum este posibil acest lucru, când omul prin propria sa voință a ales răul? De aceea, el nu poate să-l spună lui Dumnezeu, Care judecă după legile neschimbate ale adevărului: De ce m-ai zidit ca să fiu condamnat la necazuri? Observați cum Apostolul, asemenea unui arcaș iscusit, după ce a scos (de pe buzele sale) aceste cuvinte nelegiuite, transformă totuși concluzia neclară și ascunsă în adâncul epistolei în cea mai adevărată și ortodoxă, neavând în sine nimic neglijent sau blasfemiant. Pentru cei care nu ascultă cuvintele cu râvnă, ci cu scopuri josnice, uneori se pare că vorbește ciudat și nepotrivit; dar pentru cei care ascultă cu râvnă și cugetare sobră, pentru cei de ce rânduială și adevăr

sunt pline cuvintele Sale! Totuși, o investigație atentă a acestui aspect ar fi suficientă în acest moment. Dar ar fi ridicol, lăsând deoparte nedumerirea voastră, din cauza căreia am început o investigație, să trecem la alta. Aceasta este spusă de noi ca o pedeapsă și o condamnare a celor care fac răul cu intenție. Și astfel, când se arată cel mai clar că moartea nu este rânduită pentru vreun rău omului, atunci cel care ascultă cuvintele nu cu un scop rău trebuie să înțeleagă în sfârșit ce privește învierea trupului. Căci cum nu este moartea benefică, când distruge ceea ce ne jefuiește firea, deși în momentul în care vine pare neplăcută, ca cel mai acru medicament pentru un bolnav? Dar pentru a nu spune același lucru iar și iar despre același lucru, noi, după ce am întărit cele spuse cu cuvinte din cântarea Deuteronomului, vom trece la cercetări suplimentare.

Capitolul 26.

Căci ceea ce Dumnezeu a spus: „ *Eu ucid și Eu fac la viață; Eu rănesc și Eu vindec și nimeni nu poate izbăvi din mâna Mea”* (Deuteronom 32:39), ce altceva vrea să învețe, dacă nu că trupul este mai întâi supus morții și moare, pentru ca apoi să învieze și să fie înviat? Este el mai întâi rănit și distrus, pentru ca apoi să se formeze din el o ființă întreagă și sănătoasă? Și, în general, nimic nu este în stare să ne smulgă din mâna Lui cea mare și suverană spre nimicire și pierzare, nici focul, nici moartea, nici întunericul, nici haosul, nici stricăciunea. *Cine ne va despărți pe noi* , spune Apostolul, *de dragostea* Domnului (care se numește mâna Tatălui și a Cuvântului), *necazul, sau strâmtorarea, sau prigonirea, sau foametea, sau goliciunea, sau primejdia, sau sabia, după cum este scris* (Psalmul 44:23): „ *Din pricina Ta suntem uciși toată ziua; suntem socotiți ca niște oi de tăiat; dar în toate aceste lucruri suntem mai mult decât biruitori, prin Cel ce ne-a iubit”* . (Romani 8:35–37) Și acest lucru este foarte adevărat, pentru ca aceste cuvinte, așa cum am spus, să se împlinească: „ *Eu ucid și eu dau viață; eu rănesc și eu vindec* ” și: „ *Nimeni nu ne va despărți de dragostea lui Dumnezeu, care este în Hristos,* spre pierzarea noastră”. De aceea, ne-am făcut ca *niște oi de junghiat* , pentru ca, murind față de păcat, să trăim pentru Dumnezeu. Dar destul cu acestea; trebuie să luăm în considerare ce este legat de ele.

Capitolul 27.

„Tot ce se naște este supus bolii (așa obiectează adversarul), iar în naștere și în hrănire crește, spune el, din ceea ce vine și se împuținește din ceea ce dispare. Dimpotrivă, ceea ce nu se naște este sănătos, pentru că nu este supus bolii, nu are nevoie de nimic și nu are dorințe. Dar ceea ce se naște dorește atât tovărășie, cât și hrană. A dori înseamnă a fi bolnav, iar a nu avea nevoie și a nu dori înseamnă a fi sănătos. Ceea ce se naște este bolnav pentru că își dorește,

iar ceea ce nu se naște nu este bolnav. Ceea ce este bolnav suferă fie din abundență, fie din lipsă de substanțe care vin și pleacă. Ceea ce suferă, de asemenea, piere și este distrus pentru că se naște. Și omul se naște, prin urmare, omul nu poate fi lipsit de patimă și nemuritor." Dar aici cade concluzia. Căci dacă tot ce ia ființă sau se naște piere (nimic nu ne împiedică să spunem aceasta, pentru că nici cei dintâi creați nu se nasc, ci sunt produși), și între timp atât îngerii, cât și sufletele sunt produse (așa cum se spune în Scriptură): *Tu faci pe îngerii Tăi duhuri* (Psalmul 103:4); atunci, în opinia lor, atât îngerii, cât și sufletele pier. Dar nici îngerii, nici sufletele nu pier; căci sunt nemuritori și indestructibile, conform voinței Creatorului. Prin urmare, omul este nemuritor. Dar este, de asemenea, nepotrivit să spunem că universul va pieri până la pământ și nu va mai exista nici pământ, nici aer, nici cer. Deși întreaga lume, cuprinsă de focul care coboară, va lua foc de dragul purificării și reînnoirii, totuși nu va ajunge la distrugere și ruină completă. Căci dacă este mai bine pentru lume să nu fie decât să fie, atunci de ce Dumnezeu, care a creat lumea, a ales ce este mai rău? Dar Dumnezeu nu a creat nimic în zadar. De aceea, Dumnezeu a rânduit ca creatura să existe și să continue să existe, așa cum afirmă și Înțelepciunea: *căci El a creat toate lucrurile în scopul existenței și toate lucrurile din lume sunt benefice și nu este otravă care să rănească* (Înțelepciunea 1:14). Și Pavel mărturisește clar, spunând: *Căci făptura așteaptă cu nerăbdare descoperirea fiilor lui Dumnezeu. Căci făptura a fost supusă deșertăciunii, nu de bunăvoie, ci din pricina celui ce a supus-o, în nădejdea că și făptura însăși va fi izbăvită din robia stricăciunii, la slăvirea libertății copiilor lui Dumnezeu* (Romani 8:19-21). Făptura a fost supusă (spune el) deșertăciunii, dar el așteaptă ca făptura să fie izbăvită din această robie, dorind să numească lumea de acum cu acest nume. — Căci nu cel nevăzut se ocupă de stricăciune, ci cel văzut. De aceea, făptura continuă să existe, atunci când este înnoită într-o formă mai bună și mai frumoasă, bucurându-se și bucurându-se de înviere împreună cu copiii lui Dumnezeu, pentru care *făptura suspină și se chinuie până acum* (v. 22), așteptând ea însăși eliberarea noastră de stricăciunea trupului, astfel încât atunci când ne vom ridica și ne vom scutura de trupul muritor, după cum este scris: *Scuturați-vă de țărână; „Scoală-te, Ierusalime prins de război* !" (Isaia 52:2) și, când vom fi izbăviți de păcat, și ea va fi izbăvită de stricăciune și nu va mai sluji deșertăciunii, ci dreptății. Căci *știm că toată făptura suspină și se chinuie până acum; și nu numai ea, ci și noi înșine, care avem cele dintâi roade ale Duhului, gemem în noi înșine și așteptăm înfierea, răscumpărarea trupului nostru.* (Romani 8:22-23) Și Isaia zice:*„Căci, precum cerurile cele noi și pământul cel nou, pe care le voi face, vor rămâne înaintea Mea, zice Domnul, așa va rămâne sămânța voastră și numele vostru* ." (Isaia 66:22) Și iarăși: „ *Căci așa vorbește Domnul, care a creat cerurile: El este Dumnezeu, care a întocmit pământul și l-a făcut; El l-a întemeiat; nu l-a creat în zadar; L-a întocmit ca să fie locuit."* (45:18) „Cu adevărat, Dumnezeu n-a creat universul în zadar, nici în zadar, nici spre nimicire, cum presupun înțelepții, ci pentru ca el să existe, să fie

locuit și să continue să existe. Prin urmare, atât pământul, cât și cerurile vor exista în mod necesar din nou după arderea și incendierea tuturor lucrurilor.” De ce este necesar acest lucru, discuția despre asta ar fi mai lungă decât s-a spus. Căci universul, fiind distrus, nu se va transforma într-o substanță fără formă, nici în starea în care se afla înainte de crearea sa, nici nu va fi supus distrugerii și corupției complete.”

Capitolul 28.

Dar dacă universul nu va fi distrus, vor spune adversarii, atunci de ce a zis Domnul că *cerul și pământul vor trece* (Matei 24:35); și profetul: *căci cerurile se vor pieri ca fumul și pământul se va învechi ca o haină* ? (Isaia 51:6) Aceasta pentru că, vom spune, în Scripturi schimbarea lumii de la starea actuală la una mai bună și mai glorioasă este numită de obicei distrugere, întrucât forma anterioară dispare odată cu schimbarea tuturor lucrurilor într-o formă mai bună; nu există nicio contradicție sau inconsecvență în cuvintele divine. *Căci forma acestei lumi este cea care trece* (Corinteni 7:31), dar nu lumea, se spune în Scripturi. Astfel, în Scripturi schimbarea formei anterioare la o formă mai bună și mai frumoasă este numită de obicei distrugere, la fel ca și cum cineva ar numi schimbarea formei unui copil la forma unui om desăvârșit distrugere, atunci când vârsta unui prunc se schimbă în mărime și frumusețe. *Când eram copil, vorbeam ca un copil, înțelegeam ca un copil, gândeam ca un copil: dar când m-am făcut bărbat, am lepădat cele copilărești* (1 Corinteni 13:11). De aceea este necesar să ne așteptăm ca făptura să sufere, ca și cum ar fi sortită să moară în timpul arderii, dar pentru a fi recreată și nu pentru a pieri, pentru ca noi, înnoiți, să trăim în lumea înnoită, fără să experimentăm întristare, după cuvintele psalmului o sută trei: Trimiți *Duhul Tău, ele sunt create și Tu înnoiești fața pământului* (v. 30), căci Dumnezeu va da prosperitate celor din jurul nostru. Și dacă pământul va exista după veacul de acum, atunci, cu necesitate, vor exista și locuitori care nu vor muri, nici nu se vor căsători, nici nu se vor naște, ci, asemenea Îngerilor, se vor bucura neapărat de fericire în nestricăciune. De aceea este o nebunie să spunem ce fel de viață vor duce trupurile în acel timp când nu va mai fi nici aer, nici pământ, nici altceva.

Capitolul 29.

Pe lângă cele spuse, este demn de luat în considerare, Aglaofon, să analizezi în ce mare eroare poți cădea dându-ți frâu liber raționamentului asupra unor astfel de chestiuni. Căci, după ce ai spus că Domnul, când L-au ispitit saducheii, a explicat că cei care vor *ajunge* la acea *înviere* vor fi în acel moment *asemenea îngerilor* (Luca 20:35; Marcu 12:25), ai adăugat: „Dar îngerii, fiind netrupești, de aceea rămân și ei în culmea fericirii și a slavei; de aceea noi, care trebuie să fim egali cu îngerii, trebuie, ca și ei, să fim goi de trup.” Nu ai observat, dragul meu,

că Cel care a creat și a aranjat universul din nimic, a atribuit natura nemuririi nu numai îngerilor și duhurilor slujitoare, ci și Principatelor, Tronurilor și Puterilor. Căci există un fel de îngeri, un alt fel de puteri, pentru că nu există un singur rang, nu o singură oaste, generație și semințe de nemuritori, ci există (mai multe) feluri, ranguri și ordine. Nici Heruvimii, ieșind din firea lor, nu se schimbă în chipul Îngerilor, așa cum nici Îngerii nu se schimbă în chipul altora. Căci ei trebuie să fie ceea ce sunt și ceea ce au ajuns să fie. Iar omul, rânduit să trăiască în lume și să conducă peste tot ce este în ea, fiind nemuritor prin decret originar, nu se va schimba niciodată din starea umană în chipul Îngerilor sau al altor ființe, deoarece Îngerii nu ies din forma lor originară și nu se schimbă în chipul altor ființe. Și Hristos a venit să propovăduiască nu transformarea sau schimbarea firii umane într-un alt chip, ci întoarcerea ei la starea în care se afla omul la început înainte de cădere, când era nemuritor. Prin urmare, fiecare dintre ființele create trebuie să rămână în forma de stare adoptată de ea, pentru ca totul să fie plin de toate, cerurile cu Îngeri, Tronuri, Puteri, luminile cu duhuri slujitoare, locurile divine și luminile clare cu Serafimi, stând înaintea marelui Sinod care conduce universul, iar lumea cu oameni. Dacă admitem că oamenii se transformă în Îngeri, atunci trebuie să admitem și că Îngerii se transformă în Puteri, iar Puterile într-o altă formă și o altă formă, până când cuvântul, ridicându-se tot mai sus, nu mai este expus pericolului.

Capitolul 30.

Și nu se poate admite că Dumnezeu, după ce l-a creat pe om rău sau după ce a greșit în construcția sa, a decis apoi să-l facă Înger, pocăindu-se precum cei mai răi artiști; sau că la început a vrut să creeze un Înger, dar neavând puterea pentru aceasta, l-a creat pe om. Aceasta este o slăbiciune. De ce l-a creat pe om și nu un Înger, dacă a vrut ca omul să fie Înger și nu om? Pentru că nu a putut? Aceasta este o blasfemie. Sau a amânat El binele pentru viitor și a făcut răul? Aceasta este absurd. El nu greșește în crearea frumosului, nu amână, nu simte neputința, ci are capacitatea de a face ce vrea și când vrea, întrucât El este putere. Prin urmare, dorind ca omul să fie, L-a creat pe om la început. Dar dacă El, când vrea ceva, vrea frumosul, iar frumosul este omul, iar omul este numit o ființă alcătuită din suflet și trup, atunci, în consecință, omul nu va exista fără trup, ci cu trup, astfel încât pe lângă om să nu apară un alt om. Căci este necesar ca Dumnezeu să păstreze toate generațiile nemuritoare; și omul este nemuritor. Căci *Dumnezeu l-a creat pe om* , spune Înțelepciunea, *spre nestricăciune și l-a făcut chipul ființei Sale veșnice* (Înțelepciunea 2:23). Prin urmare, trupul nu va fi distrus, deoarece omul este alcătuit din suflet și trup.

Capitolul 31.

Așadar, observați cum vrea Domnul să învețe chiar acest lucru, când saducheii nu credeau în învierea trupului. Căci aceasta este învățătura saducheilor. Ei, după ce au pregătit o pildă despre femeie și cei șapte frați, pentru a respinge doctrina învierii trupului, au venit la El, așa cum spune Evanghelistul: *Au venit la El saducheii, care zic că nu este înviere* (Matei 22:23). Dacă nu ar fi înviere a trupului, ci numai sufletul ar fi păstrat, atunci Hristos ar fi de acord cu ei, ca și cu cei care gândesc bine și drept. Între timp, El răspunde: *la înviere nici nu se însoară, nici nu se mărită, ci sunt ca îngerii lui Dumnezeu în ceruri* (v. 30); nu că oamenii nu vor avea atunci trup, ci nu se vor însura și nu se vor căsători, ci vor rămâne în nestricăciune, apropiindu-se, spune El, de îngeri prin faptul că, asemenea îngerilor în ceruri, așa și noi în rai nu vom mai fi ocupați cu nunți și sărbători, ci cu contemplarea lui Dumnezeu și cu orânduirea vieții noastre, sub îndrumarea lui Hristos. Nu a spus: *vor fi îngeri* , ci: *ca îngerii* , încununați cu slavă și cinste, după cum este scris: *L-ai făcut puțin mai prejos decât îngerii* (Ps. 8:6) și aproape de a fi îngeri. Ca și cum cineva, în harul văzduhului și al tăcerii, în timpul nopții, când totul este împodobit cu lumina clară a lunii, ar spune: luna strălucește ca soarele, atunci cu siguranță nu am spune că mărturisește că luna este soarele, ci numai *ca* soarele. Tot așa, despre ceva care nu este aur, ci aproape de aur, se spune de obicei că este *ca* aurul, și nu aurul în sine. Dacă ar fi aur, nu ar spune: „ *ca* aurul, dar aur”. Dar, din moment ce nu este aur, ci aproape de aur și pare a fi aur, se spune: „nu aur, ci *ca* aurul”. Astfel, când Domnul spune că sfinții la înviere vor fi *ca* îngerii, înțelegem aceasta nu ca și cum El ar fi promis că sfinții la înviere vor fi îngeri, ci aproape de a fi îngeri. Prin urmare, este foarte nerezonabil să spunem că, din moment ce Hristos a anunțat că sfinții la înviere se vor arăta ca îngerii, de aceea trupurile prezente nu vor învia. Însăși expresia arată clar sensul a ceea ce se va întâmpla. Căci cuvântul „ *înviere”* nu este folosit pentru ceea ce nu a căzut, ci pentru ceea ce a căzut și se înalță, așa cum spune profetul: *Voi ridica cortul lui David care a căzut* (Amos 9:11). Dar cortul sufletului, după ce a suferit o schimbare, a căzut, nepotrivindu-se *în țărâna pământului* (Daniel 12:2). Căci nu ceea ce nu moare se scufundă, ci ceea ce moare. Ci trupul este cel care moare, căci sufletul este nemuritor. Și astfel, dacă sufletul este nemuritor, iar trupul moare, atunci cei care spun că există o înviere, dar nu a trupului, neagă existența unei învieri; căci nu ceea ce stă în picioare se înalță, ci ceea ce a căzut și zace, după cum este scris:*Nu se ridică ei oare când cad? Nu se abat de la cale și nu se întorc?* (Ieremia 8:4)

Capitolul 32.

Și că sufletul este nemuritor, Domnul a învățat clar, atât El Însuși, cât și prin Solomon. El Însuși - în povestea bogatului și a săracului Lazăr, reprezentându-l pe acesta din urmă, după ce și-a apus trupul, ca odihnindu-se în sânul lui Avraam și condamnându-l la chinuri, introducându-l pe Avraam în conversație cu ei. Și prin Solomon în cartea intitulată: „Înțelepciunea”, în care este scris: *Dar*

sufletele celor drepți sunt în mâna lui Dumnezeu și chinul nu se va atinge de ei. În ochii celor nebuni, păreau morți, iar plecarea lor era considerată distrugere, iar plecarea lor dintre noi - nimicire: dar ei rămân în pace și nădejdea lor este plină de nemurire (Prov. 3:1-4). Și astfel învierea aparține trupului și nu sufletului; căci ei nu ridică pe cel ce stă în picioare, ci pe cel ce zace, așa cum nu vindecă pe cel sănătos, ci pe cel bolnav. Dacă cineva insistă să afirme că va fi o înviere a sufletului și nu a trupului, aceasta este o mare prostie și nebunie. Căci trebuie mai întâi demonstrată corupția și descreșterea sufletului, pentru a demonstra și învierea lui, astfel încât să nu se arate a fi un vorbăreț deșert, ci unul care vorbește cu rațiune. Totuși, să ne supunem lui, să recunoască sufletul ca fiind muritor. Atunci trebuie presupus unul din două lucruri: fie că Domnul a proclamat adevărul când a învățat că sufletul este nemuritor și, prin urmare, nu este corect să spunem că este supus corupției; fie că este supus corupției și că Hristos, atât în discursul despre bogat și sărac, cât și în apariția lui Moise și Ilie, a învățat în mod fals că este necoruptibil și nemuritor. Dar Domnul nu a spus nimic nedrept sau fals. Căci nu ca o fantomă sau o apariție, din dorința de a-i înșela pe Apostoli, le-a arătat El pe Moise și Ilie pe munte, ci că ei erau cu adevărat. Din aceasta, ca să spunem așa, chiar și cei mai needucați vor înțelege că prin aceasta El a confirmat nemurirea și incoruptibilitatea sufletului.

Capitolul 33.

Și astfel învierea aparține trupului, nu sufletului, pentru ca tabernacolul lui David, care căzuse în stricăciune, să se ridice din nou și, fiind restaurat și zidit din nou, să rămână nevătămat și indestructibil, ca *în zilele de demult* (Amos 9:11); căci nu este treaba lui Dumnezeu să-i zidească lui David o casă de piatră pentru viitor, ca în împărăția cerurilor să aibă o locuință frumoasă, ci să restaureze locuința sufletului, a trupului, pe care El a făcut-o cu mâinile Sale. Așa ar trebui să raționezi despre aceasta, preaînțeleptule Aglaofon! Și aceasta vei înțelege cel mai ușor dacă vei acorda atenție exemplului somnului și al trezirii. Căci dacă somnul urmează vegherii, iar trezirea urmează somnului, atunci aceasta este doctrina morții și a învierii; întrucât „somnul și moartea sunt gemene” [14] , atunci învierea din morți, pentru ca trupul să prindă viață, este la fel de necesară ca și ridicarea din somn. Căci, așa cum veghea urmează somnului, iar cel care doarme nu rămâne veșnic în aceeași stare de somn, ci se ridică, tot așa viața urmează morții, iar morții nu vor rămâne în aceeași stare. Așadar, dacă veghea urmează somnului, ridicarea după o cădere și recrearea după distrugere, cum nu se poate aștepta cineva ca ceea ce a căzut să se ridice din nou și ca ceea ce a murit să trăiască? Și noi, fără să ne amăgim, mărturisim că trupurile moarte vor trăi din nou. Concludeți aceasta, dacă doriți, nu numai din somn și ridicare, ci și din semințe și plante, întrucât prin toate acestea se vestește învierea. Luați în considerare semințele, cum sunt aruncate goale și aplecate în pământ, și de acolo apar din nou roditoare. Dacă semințele au murit și au putrezit, iar din

semințe nu ar ieși viață nouă și plante, atunci ce altceva s-ar întâmpla, dacă nu că totul ar fi distrus de moarte?

Capitolul 34.

Dar nu vom vorbi mai mult despre acestea acum, preaputernicule Teofile și ceilalți judecători ai cuvintelor noastre, ci vom considera cele ce urmează în ordine, întrucât discursul nostru s-a lăsat prea departe. Căci, conform interpretării forțate și nepotrivite a profeției din Psalmul 65 de către adversarul nostru, Dumnezeu, ca și cum ar fi o pedeapsă pentru păcate, întemnițează sufletul în trup, ca în lanțuri. Aceasta este mai degrabă o absurditate decât o opinie dreaptă. Căci dacă înainte de fărădelege, așa cum am spus mai înainte, sufletele au primit trupul, atunci cum sunt ele după fărădelege închise în trup, ca în lanțuri, când nu există niciun timp în care să păcătuiască înainte de a primi trupul? Nu este înțelept cel care spune că sufletele au păcătuit din cauza trupului, apoi ca și cum după ce au păcătuit, ca o condamnare pentru aceasta, trupul a devenit o închisoare și lanțuri. Dacă sufletele au păcătuit din cauza trupului, atunci trupul era unit cu ele de la început, chiar înainte de păcat. Căci cum ar putea păcătui din cauza a ceva ce nu exista încă? Și iarăși: dacă trupul omului este considerat legături, cătușe și închisoare, atunci nu ambele împreună sunt vinovate de păcat, ci numai sufletul. Căci ce se întâmplă cu păcătosul după păcat? O închisoare, legături și cătușe îi sunt pregătite. Dar am recunoscut că trupul nu poate fi numit legăturile sufletului; pentru că trupul cooperează cu el în ambele, adică în dreptate și în nedreptate, iar legăturile îl împiedică să facă nedreptate. Prin urmare, așa cum spun, trebuie admis unul din două lucruri: fie am păcătuit de la început împreună cu trupul și nu există niciun timp în care să fim fără trup și, prin urmare, trupul împreună cu sufletul este cauza atât a faptelor bune, cât și a celor rele; fie am păcătuit când am trăit fără trup și, prin urmare, trupul este complet nevinovat de rău. Dar sufletul fără trup nu este învins de pofta nerezonabilă și, între timp, primii creați au fost învinși, fiind prinși de pofta nerezonabilă; prin urmare, sufletul a fost unit cu trupul chiar înainte de păcat.

Capitolul 35.

Mi se pare că am demonstrat deja pe deplin și convingător că este imposibil să ne gândim că trupul a devenit o robie ca pedeapsă pentru o crimă, astfel încât sufletul, îmbrăcat în carne muritoare, să suporte, în opinia lor, o pedeapsă neîncetată și constantă. Prin urmare, afirmația că trupul este o plasă și niște lanțuri și că Dumnezeu a închis sufletele în această plasă ca pedeapsă, aruncându-le din al treilea cer, pentru că au călcat porunca, este de nesuportat și imposibilă. Căci pe ce bază se poate crede niște cuvinte atât de pripite ale lor? Acest lucru nici măcar nu se află în Psalm, iar ei îl interpretează forțat... Dar voi prezenta chiar cuvintele care sunt acolo, pentru ca falsitatea interpretării lor să fie

dezvăluită, din moment ce nu vor să înțeleagă corect Scripturile. Aceste cuvinte sunt următoarele: *Ne-ai încercat, Dumnezeule, ne-ai curățit cum se curăță argintul. Ne-ai adus în plasă, ne-am pus lanțuri în coapsele noastre; ne-ai pus un om pe cap. Am trecut prin foc și apă și ne-ai scos în libertate* (Ps. 65:10-11). Ei adaugă imediat: aceasta se spune despre sufletele aruncate din al treilea cer, unde este paradisul, în acest trup, ca într-o plasă, ca pentru o ispravă. Căci, spun ei, cuvintele: „am trecut prin foc și apă" înseamnă fie: intrarea sufletului în lume prin pântecele mamei, deoarece rămâne acolo ca și cum ar fi în flacără și umezeală; fie - căderea din cer în această viață, care are loc prin surse de foc și apă, situate deasupra întinderilor firmamentului. Împotriva lor am considerat necesar să vorbesc. Tu, Aglaofon, dă-le un răspuns, ce vor spune ei?

Capitolul 36.

În primul rând, paradisul, din care suntem expulzați în persoana Primului Creat, este evident un loc ales pe acest pământ, anume rânduit de sfinți pentru odihnă și viață fără griji, din care curg Tigrul și Eufratul și alte râuri și par aici să irige continentul nostru cu cursul lor; ele nu curg și nu cad din cer, căci pământul nu ar putea primi o astfel de masă de apă care se năpustește deodată de sus. Și Apostolul nu plasează paradisul în al treilea cer, dacă cineva poate înțelege sensul subtil al cuvintelor sale: *Cunosc un om care a fost răpit până în al treilea cer. Și știu despre un astfel de om (doar că nu știu dacă în trup sau în afara trupului, Boi știe) că a fost răpit în paradis* (2 Corinteni 12:2-4). El arată că a văzut două revelații, fiind evident răpit de două ori: o dată în al treilea cer, a doua oară în paradis. Căci cuvintele: „Cunosc un om care a fost răpit până în al treilea cer" indică în mod specific revelația care i-a fost dată în timpul răpirii sale în al treilea cer; iar cuvintele care urmează, „și știu de un astfel de om (numai că nu știu dacă în trup sau în afara trupului, Dumnezeu știe), că a fost răpit în rai", indică o altă revelație care i-a fost făcută în rai. Și astfel, a spune că sufletele sunt aruncate din cer și, străduindu-se spre lumea noastră, trec prin izvoare de foc și ape peste întinderile firmamentului, este o vorbărie deșartă și un limbaj forțat; căci Adam nu a fost aruncat din cer, ci din rai, plantat în Eden, în est; și căderea nu a fost înainte de îmbrăcarea trupului, așa cum am arătat îndeajuns; de asemenea, acest trup nu este o plasă, ci căderea a avut loc după unirea sufletului cu trupul, deoarece omul este alcătuit din ambele, iar expulzarea din rai a avut loc aici. Dar adversarii noștri, Aglaofon, nu au acordat o atenție deosebită acestui cuvânt, ci s-au lansat într-o discuție despre astfel de subiecte despre care nu este sigur să se discute și au început să explice Psalmul în conformitate cu opinia oamenilor rău intenționați, despre care nu vom mai vorbi.

Capitolul 37.

Întrucât am hotărât odată să le corectăm ignoranța, vreau să le explic sensul acestei profeții: *Ne-ai încercat, Dumnezeule, ne-ai curățit cum se curăță argintul* . Așadar, martirii, încercați îndelung prin loviturile chinurilor în timpul torturii (căci multe lucruri din profeții se referă la noi și se împlinesc prin credință), luptând cu slavă și curaj cu cuvintele: „Ne-ai încercat”, îi mulțumesc lui Dumnezeu că El, pentru a le aduce o glorie mai mare, i-a încercat cu multe necazuri, oferindu-le victoria într-o adevărată competiție olimpică. Vedeți cum vorbește și Solomon în conformitate cu aceste cuvinte și clar despre chinuri (căci cuvântul nostru nu este lipsit de mărturie din alte Scripturi): *pentru că Dumnezeu i-a încercat și i-a găsit vrednici de El. I-a încercat ca aurul în cuptor și i-a primit ca o jertfă desăvârșită și la vremea răsplătirii lor* etc. (Înțelepciunea 3:5-6); și mai sus a spus: *căci chiar dacă sunt pedepsiți înaintea oamenilor, nădejdea lor este plină de nemurire. Și chiar dacă sunt puțin pedepsiți, totuși vor fi binecuvântați* (v. 4-5). Și în Psalmul 123 se spune: *Dacă n-ar fi fost Domnul de partea noastră când s-au ridicat oamenii împotriva noastră, atunci ne-ar fi înghițit de vii, când s-a aprins mânia lor împotriva noastră; ne-ar fi copleșit apele, ar fi trecut potopul peste sufletul nostru; ar fi trecut apele năprasnice peste sufletul nostru. Binecuvântat fie Domnul, care nu ne-a dat pradă dinților lor! Sufletul nostru este izbăvit ca o pasăre din lațul vânătorului; mrejele s-au rupt și suntem izbăviți* (Ps. 123:2-8). Acest psalm este cântat de martiri. Astfel, cele două fețe ale martirilor victorioși, una din Noul Testament, cealaltă din Vechiul Testament, trimit alternativ către Dumnezeu, Mijlocitorul și Împăratul tuturor, un cântec armonios: *Ne-ai încercat, ne-ai curățit cum se curăță argintul; ne-ai adus în mrejele noastre, ne-ai pus lanțuri pe coapsele noastre* ; aici se înțelege scaunul de judecată al păgânilor sau tortura, în timpul căreia cei chinuiți și arși de foc au fost ispitiți puternic. *„Încearcă-mă, Doamne”* , spune Psalmistul, „ *și încearcă-mă; topește-mi rărunchii și inima mea”* (Ps. 26:2). Avraam, care era înflăcărat în pântece pentru singurul său născut și a pus porunca lui Dumnezeu mai presus de orice, după ce a auzit glasul: „Avraam, cruță-ți fiul și aruncă sabia”, să spună aceste cuvinte: „ *Ne-ai încercat, Dumnezeule, ne-ai curățit cum se curăță argintul”* . Iov, după ce a curs puroi și a fost ocărât de prietenii săi și s-a îmbolnăvit trupește, să spună, după ce L-a auzit pe Dumnezeu vorbindu-i într-o furtună: „ *Crezi că ți-am făcut aceasta pentru alt motiv decât ca să te arăți drept?”* (Iov 40:3) [15] : „ *Ne-ai pus lanțuri la coapsele noastre, ne-ai încercat ca aurul în cuptor”* . Cei trei tineri, stropiți în cuptor ca să nu fie arși de foc, să zică: „ *Ne-ai încercat, Dumnezeule, ne-ai curățit cum se curăță argintul”. Am trecut prin foc și prin apă, iar Tu ne-ai adus în libertate…*O, Dumnezeule Atotputernic, veșnic, Părinte al lui Hristos! Dă-mi și mie, Metodie, ca atunci când în ziua Ta voi trece fără durere prin foc și voi scăpa de năvala apelor, prefăcut în firea focului, dă-mi să pot spune: „ *Am intrat în foc și în apă și Tu m-ai scos la libertate* ; căci aceasta este făgăduința Ta pentru cei ce Te iubesc: *Când vei trece prin ape, Eu voi fi cu tine; prin râuri, ele nu te vor învălui; când vei merge prin foc, nu te vei arde și flacăra nu te va pârjoli”* (Isaia 43:2). Totuși, aceasta este suficientă pentru a explica Psalmul.

Capitolul 38.

Acum trebuie să fim atenți la cum, asemenea unor oameni somnoroși, duși de felurite amăgiri, ei indică spre cuvintele Apostolului: *Odinioară am trăit fără lege* (Romani 7:9), și spun că Apostolul, prin viața dinaintea poruncii, se referea la viața noastră din original, dinaintea trupului, ceea ce se arată prin următoarele cuvinte: *Sunt trupesc, vândut păcatului* (v. 14); pentru că un om nu putea deveni supus și se supune răului, *fiind vândut* lui prin fărădelege, dacă nu ar fi devenit trupesc; întrucât, după ei, sufletul în sine este inaccesibil păcatului, de aceea Apostolul a adăugat intenționat: *dar eu sunt trupesc, vândut păcatului* , după ce a spus mai înainte: *Odinioară am trăit fără lege* . La astfel de cuvinte ale lor, mulți au căzut atunci în uimire și uimire, dar acum, când adevărul a devenit deja mai clar descoperit, se constată că nu numai că se înșeală profund, ci au ajuns și la blasfemia extremă; Admițând că sufletele trăiau fără trupuri înainte de poruncă și judecând că sunt în sine complet inaccesibile păcatului, ei și-au respins din nou propria doctrină, sau mai degrabă pe ei înșiși. Căci le atribuie trupuri, pe care se presupune că le-au primit ulterior ca pedeapsă pentru că au păcătuit înainte de trup și, în același timp, își aduc dezaprobarea, asemănând trupul cu legături și cătușe și spunând alte prostii. Pe când, așa cum s-a spus, totul este invers. Căci sufletul trebuie să existe împreună cu trupul înainte de păcat; pentru că, dacă sufletul în sine este inaccesibil păcatului, atunci nu ar fi păcătuit în niciun fel înainte de trup; iar dacă a păcătuit, atunci nu mai este în sine inaccesibil păcatului, ci este ușor maleabil și ușor accesibil și, prin urmare, va păcătui din nou, chiar dacă nu a primit acest trup, așa cum a păcătuit înainte de a-l primi. Și, în general, în ce scop ar fi primit un trup ulterior, după ce a săvârșit păcatul? Și ce nevoie avea de un trup? Dacă trebuie să sufere chinuri și necazuri, de ce trăiește în desfrâu și desfrânare cu trupul? Cum este ea și încăpățânată în lumea aceasta? Căci depinde de noi să ne îndreptăm și să păcătuim, de noi să facem bine și să facem rău. Și oare putem aștepta atunci o judecată viitoare, în care Dumnezeu va răsplăti fiecăruia după faptele și intențiile sale? Nu ar trebui să admitem că judecata există deja chiar și acum, dacă pentru suflet a se naște și a intra în trup înseamnă a fi condamnat și a primi pedeapsa, iar a muri și a fi separat de trup înseamnă a fi eliberat și a ajunge la odihnă, pentru că, în opinia ta, este închis în trup pentru condamnare și pedeapsă, pentru că a păcătuit înaintea trupului? Dar raționamentul a dovedit îndeajuns și din belșug că este imposibil să admitem că trupul este un loc de chin și robie al sufletului.

Capitolul 39.

După ce am dovedit astfel din Scriptură însăși că ființa primară creată înainte de încălcare era formată din suflet și trup, putem fi mulțumiți și putem încheia aici discursul nostru pe această temă. Acum, pentru a nu tulbura ordinea discursului meu, voi examina doctrina lor în principiile ei principale, pentru ca prin obiecții să

pot respinge începuturile dovezilor lor. Căci voi înșivă puteți vedea deja, judecători, că cuvintele rostite în Epistola către Romani, „ *Am trăit odată fără lege”,* nu pot, conform opiniei lor, să indice viața sufletului înaintea trupului, așa cum arată cuvintele care urmează, chiar dacă acest faimos medic, după ce a smuls cele ce au urmat, a încercat să schimbe cuvintele Apostolului într-un sens potrivit lui, acționând în acest caz nu ca un medic, ci ca un copil. Căci în loc să păstreze membrele corpului în articulațiile și conexiunile lor corespunzătoare, astfel încât întreaga formă naturală a corpului să fie intactă, el, fără să acorde atenție, a mutilat legătura Scripturii, asemenea unui scit care taie fără milă membrele unui dușman pentru a-l distruge. Așa să fie; Cum, vor spune ei, a înțeles Apostolul aceste cuvinte, când ai arătat că nu au un astfel de sens? Aș spune că el numește porunca lege. Să fie, în primul rând, conform presupunerii noastre, că el a numit porunca lege - și în același timp nu a spus că Cel întâi creat a trăit fără trup înainte de poruncă, ci numai fără păcat. Căci nu a trecut mult timp de la crearea sa până la poruncă, când a trăit fără păcat, nu fără trup, ci cu trup. La scurt timp după poruncă a fost izgonit, după ce a petrecut foarte puțin timp în rai. Dacă cineva, folosind următoarea zicere: „ *Când trăiam după îndemnurile firii, patimile păcătoase, descoperite prin lege, lucrau în mădularele noastre”* , va crede că Apostolul mustră și acuză firea pământească și va adăuga la aceasta ceea ce se spune despre același lucru în alte locuri, și anume: „ *Pentru ca neprihănirea legii să se împlinească în noi, care nu trăim după îndemnurile firii, ci după Duh”* , sau iarăși: „ *Căci cei ce trăiesc după îndemnurile firii, umblă după lucrurile firii pământești, iar cei ce trăiesc după Duh, umblă după lucrurile Duhului”. Căci umblă după firea pământească este moarte, dar umblă după Duhul este viață și pace, pentru că umblă după firea pământească este vrăjmășie împotriva lui Dumnezeu, căci nu se supune legii lui Dumnezeu și nici nu poate fi. dar voi nu sunteți în trup, ci în Duh* (Romani 8:4-9), atunci trebuie să-i spunem: oare Apostolul și cei cărora le-a scris acestea se lepădaseră deja de viață, dacă în acest loc nu a condamnat viața după trup, ci trupul, sau era încă în trup? Dar că nu era în trup când a scris acestea, acest lucru nu se poate spune; căci este evident că atât el însuși, cât și cei cărora le-a scris acestea erau în trup. Dacă nici el însuși nu era deja în trup, nici cei cărora le-a scris, atunci cum putea spune: *când trăiam după trup, atunci patimile păcătoase descoperite de lege lucrau în mădularele noastre?*El vorbește, așadar, despre o viață nestăpânită, și nu despre trupul în sine; căci obișnuiește să-l numească trupesc pe omul care trăiește în acest fel, precum și pe un om firesc care și-a pierdut nădejdea de a vedea adevărul și lumina tainei. Să spună, așadar, că sufletul nu poate fi mântuit deloc. Căci este scris: „ *Omul firesc nu primește lucrurile Duhului lui Dumnezeu, căci sunt o nebunie pentru el; dar cel duhovnicesc judecă toate lucrurile”* (1 Corinteni 2:15). Omul duhovnicesc este prezentat acolo alături de omul firesc, cel duhovnicesc printre cei care sunt mântuiți, iar cel firesc printre cei care pier; și nu pentru că sufletul piere și altceva în afară de suflet este mântuit; tot așa și aici, când spune că cei trupești și cei ce sunt în trup pier și nu pot plăcea lui

Dumnezeu, el caută să distrugă nu trupul, ci viața după trup. Mai departe, el spune: „ *Cei ce trăiesc după trup nu pot plăcea lui Dumnezeu”* ; și adaugă imediat: *„Voi însă nu sunteți în trup, ci în Duh, dacă într-adevăr Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi* ”; și puțin mai departe: *Dar dacă Duhul Celui ce a înviat pe Isus din morți locuiește în voi, Cel ce a înviat pe Hristos din morți va da viață și trupurilor voastre muritoare, prin Duhul Său care locuiește în voi. Așadar, fraților, suntem datori nu față de firea pământească, ca să trăim după îndemnurile firii pământești: Căci dacă trăiți după îndemnurile firii pământești, veți muri; dar dacă, prin Duhul, faceți să moară faptele trupului, veți trăi* (Romani 8:13). Trebuie să fim atenți la asigurarea Apostolului că nu trupul este ucis, ci pofta trupului după pofte.

Capitolul 40.

Dar dacă ei obiectează din nou la aceasta și spun: De ce se spune atunci: *mintea trupească este vrăjmășie împotriva lui Dumnezeu? Căci nu se supune legii lui Dumnezeu și nici nu poate* (Romani 8:7): atunci trebuie spus că și aici greșesc. Căci Apostolul a spus că nu trupul în sine nu poate fi supus legii lui Dumnezeu, ci mintea trupească, care este cu totul diferită de trup. Așadar, dacă cineva ar spune: zgura din argintul necorespunzător purificat nu este supusă lucrătorului pentru a face un vas de folos; căci nu poate, deoarece trebuie mai întâi separată și purificată prin foc: atunci ar arăta că nu argintul nu poate fi prelucrat într-un vas de folos, ci zgura cuprului și a altor materii dure care se găsesc în argint. Așadar, Apostolul, vorbind despre mintea trupească, nu a spus că trupul nu poate fi supus legii lui Dumnezeu, ci mintea din trup, adică tendința sa spre nestăpânire. În alte locuri, uneori o numea aluatul cel vechi al răutății și al nelegiuirii, poruncindu-ne să ne curățim complet de ea (1 Corinteni 5:7), alteori - legea care se luptă împotriva legii minții și prinde pe cineva (Romani 7:23). Dar dacă ar fi vorbit despre trupul însuși, că nu poate fi supus legii lui Dumnezeu, atunci noi, fie că săvârșim desfrânare, fie că jefuim, fie că facem orice alte fapte similare prin trup, nu am putea merita osânda de la Judecătorul cel drept; pentru că trupul nu poate fi supus legii lui Dumnezeu. Căci cum ar putea cineva condamna trupul când trăiește conform firii sale inerente? În același fel, trupul nu ar putea fi supus cerințelor curăției sau virtuții, din moment ce este prin fire să nu fie supus binelui. Căci dacă firea trupului este de așa natură încât nu poate fi supusă legii lui Dumnezeu, iar legea lui Dumnezeu este dreptatea și castitatea: atunci, din necesitate, ar fi absolut imposibil să fii fie fecior, fie celibatar. Dar dacă există fecioare și celibatari, este evident că aceștia sunt celibatari pentru că își supun trupul; altfel este imposibil să ne abținem de la păcat. Dacă trupul nu poate fi supus legii lui Dumnezeu, cum ar putea Ioan să-și supună trupul purității, sau Petru sfințeniei, sau alții dreptății? De ce spune atunci Pavel: „ *Așadar, să nu domnească păcatul în trupul vostru muritor, ca să ascultați de el în poftele lui. Și să nu vă puneți mădularele voastre în slujba păcatului, ca*

să fie unelte ale nedreptății. Ci puneți-vă pe voi înșivă înaintea lui Dumnezeu, ca și cum ați fost vii din morți, și puneți mădularele voastre în slujba neprihănirii lui Dumnezeu?” (Romani 6:12-13) – și iarăși: „ *După cum v-ați pus mădularele voastre în robie necurăției și fărădelegii, ca să facă fapte fărădelegii, tot așa puneți-vă acum mădularele voastre în robie ale neprihănirii, ca să facă fapte sfinte?”* (v. 19)

Capitolul 41.

Și astfel Apostolul știa că acest templu exterior poate fi îndreptat și îndreptat spre bine, astfel încât păcatele sunt mortificate în el. Altfel, cum poate un om în situația noastră să fie înrobit dreptății, dacă nu își supune mai întâi mădularele trupului său, astfel încât acestea să nu mai asculte de păcat, ci de dreptate, și să ducă o viață vrednică de Hristos? Păcătuirea și nu păcătuirea se întâmplă prin trup, întrucât sufletul îl folosește ca instrument în virtute sau viciu. Și dacă *nici curvarii, nici idolatrii, nici adulterinii, nici efeminații, nici homosexualii, nici hoții, nici lacomii, nici bețivii, nici hulitorii, nici răpitorii nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu* (1 Corinteni 6:10), iar aceste fapte sunt săvârșite și întărite prin intermediul trupului - și nimeni nu poate fi îndreptățit dacă nu se abține mai întâi de la ele, iar cel îndreptat spre castitate și credință se abține de la ele - atunci rezultă că trupul poate fi supus legii lui Dumnezeu; pentru că legea lui Dumnezeu este castitatea. De aceea a zis Apostolul că nu trupul nu este supus binelui, ci mintea trupească, ca și cum i-ar nimici însăși pofta neînfrânării, precum și inflamarea sufletului spre nedreptate. Înarmându-se și împotriva neînfrânării lăcomiei, a zis că este nevoie să ne curățim, învățând să nimicim astfel de pofte și înclinații pătimașe și rușinându-i pe cei ce cred să-și petreacă viața în astfel de plăceri, care mărturisesc pântecele ca un dumnezeu (Filipeni 3, 10), zicând: *să mâncăm și să bem, căci mâine murim* (1 Corinteni 15, 32), ca niște animale nesățioase, îngrijindu-ne numai de hrana și mesele de jos. După ce a zis: *hrana pentru pântece și pântecele pentru hrană* , a adăugat: *dar Dumnezeu va nimici amândouă; trupul nu este pentru curvie, ci pentru Domnul, și Domnul pentru trup. Dumnezeu a înviat pe Domnul și ne va învia și pe noi prin puterea Lui. Nu știți că trupurile voastre sunt mădulare ale lui Hristos? Și voi lua eu mădularele lui Hristos, ca să le fac mădulare ale unei desfrânate? Ferească de Dumnezeu! Sau nu știți că cine se lipește de o desfrânată, devine un singur trup cu ea? Căci este zis: „Cei doi vor fi un singur trup”* (Geneza 2:24). *Dar cine se lipește de Domnul, este un singur duh cu Domnul. Fugiți de desfrânare. Orice păcat, pe care îl săvârșește omul, este afară de trup. Dar desfrânatul păcătuiește împotriva trupului său. Nu știți că trupul vostru este templul Duhului Sfânt, care locuiește în voi și pe care L-ați primit de la Dumnezeu? Și voi nu sunteți ai voștri? Căci ați fost cumpărați cu un preț. De aceea, proslăviți pe Dumnezeu în trupul și în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu.* (1 Corinteni 6:13-20)

Capitolul 42.

Observați că Apostolul a spus aceste cuvinte pentru că acest trup poate primi legea lui Dumnezeu și nemurirea, dacă este curățit de patimile necurate, nefiind întinat deloc de incitarea nelegiuită a patimilor. Căci ce altceva se poate lipi de femeia cea necurată și se poate apropia și poate fi un singur trup cu ea prin unirea și comuniunea reciprocă a mădularelor, dacă nu acest trup din afară, prin care se săvârșesc toate aceste păcate, referitoare la împreunare și aprindere? *Fugiți de curvie: orice păcat pe care îl săvârșește omul este fără de trup; dar curvarul păcătuiește împotriva trupului său* (1 Corinteni 6:18). Căci mândria, necredința, mânia, fățărnicia, acestea sunt păcate ale sufletului; iar curvia, pofta, desfrânarea, acestea sunt păcate ale trupului; cu ele nici sufletul nu se poate zbura spre adevăr, nici trupul nu se poate supune rânduielilor castității, ci amândoi trebuie lipsiți de împărăția lui Dumnezeu. Așadar, dacă trupurile noastre, păstrate în sfințenie, sunt *templul Duhului care locuiește în noi* (1 Corinteni 6:19), dacă și Domnul rămâne în trup, și mădularele trupului sunt mădulare ale lui Hristos, atunci trupul poate fi supus legii lui Dumnezeu și poate moșteni Împărăția lui Dumnezeu. *Cel ce a înviat pe Hristos din morți* , spune Apostolul, *va da viață și trupurilor voastre muritoare prin Duhul Său care locuiește în voi* (Romani 8:11), pentru ca trupul *acesta stricăcios să se îmbrace în nestricăciune, și trupul acesta muritor să se îmbrace în nemurire, iar moartea să fie înghițită de biruință* (1 Corinteni 15:54). Apostolul nu vorbea aici despre un alt trup, cum credeți voi, ci despre acesta care moare și ucide, prin care cineva poate săvârși curvie și desfrânare.

Capitolul 43.

Dar dacă presupun că există o diferență între trup și carne și vor să fim de acord cu raționamentul lor, conform căruia ei consideră altceva, ca și cum ar fi propriu sufletului însuși, invizibil, a fi trup, iar acel lucru exterior, vizibil, a fi trup: atunci împotriva acestui lucru trebuie spus că nu numai Pavel și Profeții numesc de obicei acest trup trup, ci chiar și filosofii, la care se observă în mod special precizia numelor. Dacă vor să investigheze științific acest lucru, atunci în general carnea nu este numită în mod propriu întreaga masă a templului nostru trupesc, ci o parte a întregului, cum ar fi oasele, nervii, venele și corpul este întregul. De aceea, medicii, care au investigat cu atenție natura corpului, numesc acest trup vizibil trup. Și însuși Platon recunoaște chiar acest lucru ca fiind trup. Astfel, în Fedon, Socrate spune: „Considerăm moartea altceva și nu separarea sufletului de trup? «Nu înseamnă oare a muri că trupul, separat de suflet, există prin sine, iar sufletul, separat de trup, există prin sine?»” [16] Și binecuvântatul Moise (ne întoarcem din nou la Scripturile Domnului) nu se referă la acest trup, pe care îl numim și noi când spune: *și cine s-a atins de lucrul necurat își va spăla hainele* în timpul curățirii *și își va spăla trupul cu apă și va fi necurat până*

seara? (Lev. 14:11:25) Ce a spus și Iov? Nu desemnează el și acest trup mort cu cuvintele: *trupul meu este îmbrăcat cu viermi?* (Iov 7:5) Și Solomon spune: *înțelepciunea nu va intra într-un suflet rău și nu va locui într-un trup robit păcatului* (Înțelepciunea 1:4). Și Daniel spune despre mucenici: *focul n-a avut nicio putere* (asupra trupului lor) *și niciun fir de păr din capul lor nu s-a pârlit* (Dan. 3:94). La fel și Domnul în Evanghelie: *De aceea vă spun: Nu vă îngrijorați de viața voastră, gândindu-vă ce veți mânca sau ce veți bea; sau de trupul vostru, gândindu-vă cu ce vă veți îmbrăca. Nu este viața mai mult decât hrana și trupul mai mult decât îmbrăcămintea?* (Matei 6:25) Și Apostolul, cu cuvintele: *Așadar, păcatul să nu domnească în trupul vostru muritor* (Romani 6:12), arată spre acest trup în care suntem îmbrăcați: și iarăși: *Dacă Duhul Celui ce a înviat pe Isus din morți locuiește în voi, atunci Cel ce a înviat pe Hristos din morți va da viață și trupurilor voastre muritoare* (Romani 8:11); și iarăși: *Dacă piciorul va zice: Pentru că nu sunt mână, nu sunt din trup, nu este oare din trup?* (1 Corinteni 12:15) Și iarăși: *Și nefiind slab în credință, n-a socotit că trupul său, având aproape o sută de ani, era deja mort* (Romani 4:19); de asemenea: *Căci trebuie să ne înfățișăm toți înaintea scaunului de judecată al lui Hristos, pentru ca fiecare să-și primească după ce a făcut în trup* (2 Corinteni 5:10); de asemenea: *În epistolele sale este aspru și tare, dar în prezența sa personală* (trupală) *este slab și vorbirea lui nu are nicio valoare* (2 Corinteni 10:10); de asemenea:*Cunosc un om în Hristos care acum paisprezece ani (dacă era în trup, nu știu, sau dacă era fără trup, nu știu)* (2 Corinteni 12:2); și iarăși: *Tot așa trebuie și bărbații să-și iubească nevestele ca pe trupurile lor* (Efeseni 5:28); și iarăși: *Însuși Dumnezeul păcii să vă sfințească pe deplin, și duhul vostru, sufletul și trupul să fie păzite fără prihană la venirea Domnului nostru Iisus Hristos* (1 Tesaloniceni 5:23). Dar ei, neînțelegând nimic din toate acestea corect, au crezut că Apostolul era în agitație și confuzie, ca și cum gândurile sale nu ar fi avut fermitate și temeinicie în cuvinte, ci se întorceau și se contraziceau: ca și cum ar fi spus că trupul uneori va învia, alteori nu va învia.

Capitolul 44.

Așadar, pentru a nu omite nimic din ceea ce s-a propus, mă voi întoarce din nou asupra subiectului, pentru a învinge complet hidra. După ce am expus în ordine, așa cum am promis, celelalte motive ale nedumeririi lor și după ce am dovedit ce trebuie spus împotriva lor, voi arăta în continuare ce a spus adversarul în acord și identic cu noi cu privire la credința în învierea trupului. Și așa să luăm în considerare ceea ce am decis anterior să spunem despre cuvintele Apostolului. Cuvintele sale: „ *Odată am trăit fără lege”* , așa cum am arătat la început, semnifică viața noastră anterioară în persoana primilor noștri părinți, în rai, înainte de poruncă, nu fără trup, ci cu trupul; căci înainte de a fi dată porunca, *Dumnezeu a creat omul din țărâna pământului* (Geneza 2:7); și atunci am trăit fără poftă, complet ignoranți de atacurile poftei nerezonabile, care prin

seducțiile ademenitoare ale plăcerilor ne incită la necumpătare. Căci cel care nu are o lege fixă după care să trăiască, nici o putere independentă a rațiunii de a alege un mod de viață pentru a merita laude sau blame juste, trebuie spus că este liber de orice vină; căci un astfel de om nu poate dori ceea ce nu este interzis; și dacă dorește, nu va fi vinovat. Căci dorința nu se înclină spre lucruri inerente și aflate în puterea noastră, ci spre cele care, deși inerente în noi, nu sunt în puterea noastră. Cum poate cineva atunci să dorească și să iubească ceea ce nu îi este interzis și de care nu are nevoie? Prin urmare, *nu aș înțelege dorința, dacă legea nu ar zice: „Să nu poftești”* (Romani 7:7). Și după aceea, când primii noștri părinți au auzit: *„Dar din pomul cunoașterii binelui și răului să nu mâncați din el, căci în ziua în care veți mânca din el, veți muri negreșit”* (Geneza 2:17), - atunci au avut patimă și poftă. Căci cel ce poftește nu poftește ce are, ci stăpânește și folosește, ci ce îi este interzis, i se ia și ce nu are; de aceea este bine spus: *N-aș fi înțeles pofta, dacă legea n-ar fi spus: Să nu poftești* , adică dacă n-ar fi fost spus: *Să nu mănânci din ea* . De aici provine locul și prilejul originii păcatului, care mă ispitește și mă ademenește.

Capitolul 45.

După ce a fost dată porunca, diavolul a avut ocazia, prin poruncă, să producă în mine poftă, stârnindu-mă și înclinându-mă prin viclenie să cad în pofta a ceea ce este interzis. *Căci fără lege păcatul este mort* (Romani 7:8), adică, până când a fost dată porunca și încă nu exista, păcatul era inactiv, iar înainte de poruncă trăiam fără prihană, întrucât nu aveam o lege și o poruncă anume după care să trăiesc și pe care, dacă aș fi călcat-o, aș fi păcătuit. *Dar când a venit porunca, păcatul a înviat, și am murit: și astfel porunca, dată spre viață, mi-a slujit spre moarte* (Romani 7:9-10); pentru că, după ce Dumnezeu a pus legea și a hotărât ce trebuie făcut și ce nu, diavolul a produs în mine poftă. Astfel, acest testament al lui Dumnezeu și porunca dată mie spre viață și nemurire, astfel încât, ascultând de ea și trăind conform ei, să am bucurie și o viață fără întristare și veșnic binecuvântată și mereu înfloritoare de nemurire, după încălcarea ei, mi s-a transformat în moarte și condamnare; pentru că diavolul, pe care Apostolul îl numește acum păcat - întrucât este autorul și inventatorul păcatului -, având o ocazie prin poruncă, m-a amăgit în neascultare și, amăgindu-mă, m-a ucis, ca supus osândei: *căci în ziua în care veți mânca din ea, veți muri negreșit* (Gen. 2:17). - *Legea de aceea este sfântă, și porunca este sfântă, dreaptă și bună* (Rom. 7:12); pentru că nu a fost dată spre rău, ci spre mântuire: căci nu trebuie să socotim în niciun fel că Dumnezeu face ceva nefolositor sau vătămător. Și astfel, binele a fost făcut moarte pentru mine, adică legea dată pentru a fi cauza celui mai mare bine pentru mine? Doamne ferește! Căci porunca lui Dumnezeu nu a fost dată pentru a mă înrobi stricăciunii și a-mi impune pecetea morții, cauza distrugerii, ci pentru ca diavolul să fie descoperit, care prin bine a rânduit răul pentru mine, pentru ca să fie descoperit și demascat

ca păcătos prin excelență, inventatorul și orânduitorul păcatului și pentru ca să fie excomunicat de la orice bine, ca a rânduit ceea ce era contrar poruncii lui Dumnezeu. *Căci știm că legea este spirituală* , de aceea nu poate fi niciodată cauză de rău pentru nimeni în nimic; pentru că spiritualul locuiește departe de pofta și păcatul nerezonabile; *dar eu sunt trupesc, vândut păcatului* (Romani 7:14), adică eu, fiind trupesc și așezat între rău și bine, ca un autocrat, ca să pot alege ce vreau - (căci Dumnezeu zice: *Ți-am pus înainte viața și binele, moartea și răul* , Deut. 30:15), - când m-am abătut de la a nu asculta de legea duhovnicească, adică de poruncă, și am ascultat de sfatul trupesc, adică de șarpe: apoi, ca urmare a acestei alegeri, căzând în păcat, am fost vândut diavolului. De aici răul, asediindu-mă, stă asupra mea și, așezându-se, trăiește în trupul meu, ca un trântor într-un fagure de miere, zburând și bâzâind adesea în jurul lui. Întrucât pedeapsa care mi se aplică pentru călcarea poruncii este să fiu vândut răului, atunci *nu înțeleg ce fac.*, gândindu-mă la ceea ce nu vreau. Căci cuvintele: *căci nu fac ce voiesc, ci ce urăsc, aceea fac* (Romani 7:15), nu trebuie luate în legătură cu săvârșirea și facerea răului, ci numai în legătură cu gândirea, întrucât gândurile străine zboară adesea spre noi și ne înclină spre ceea ce nu vrem, iar sufletul este dus de gânduri la multe subiecte.

Capitolul 46.

Căci nu stă deloc în voința noastră să avem sau să nu avem un gând despre ceva nefolositor, ci a urma sau a nu urma gândurile depinde de noi. Nu putem interzice gândurile aduse din afară ca să ne ispitească să intre în noi; dar nu le putem asculta sau nu le putem urma. Altfel, cum ar putea Apostolul să facă mult mai mult rău, care nu i-a plăcut, și mai puțin bine, dacă nu ar fi vorbit aici despre gândurile străine care uneori vin la noi împotriva voinței noastre și dintr-un motiv necunoscut? Totuși, aceste gânduri trebuie distruse și înfrânate, ca nu cumva, extinzându-se dincolo de limite, să pună stăpânire pe gât și, în timp ce ne ocupăm de ele, binele să nu poată răsări în noi. De aceea, pe bună dreptate, Apostolul a spus: *Căci nu înțeleg ce fac: căci nu fac ce vreau, ci ce urăsc, aceea fac* . Nu vrem să ne gândim la ceea ce este necuvenit și nelegiuit, pentru că binele desăvârșit constă în a ne abține nu numai de la a face răul, ci chiar de la a ne gândi la el; dar binele pe care îl vrem nu se face, iar răul pe care nu îl vrem se face. Căci adesea, împotriva voinței noastre, nenumărate gânduri despre nenumărate lucruri ne vin în inimile noastre, umplându-ne de griji și griji nejustificate. De aceea, stă în voința noastră să vrem să nu ne gândim la astfel de lucruri, dar este imposibil să facem astfel încât să distrugem aceste gânduri, astfel încât să nu ne mai vină în minte; pentru că, așa cum am spus, acest lucru nu stă în puterea noastră, ci stă numai în puterea noastră să le urmăm sau să nu le urmăm. Prin urmare, sensul acestei ziceri: *ce bine vreau, nu fac* , este acesta: Nu vreau nici măcar să mă gândesc la ceea ce îmi face rău, - căci acel bine este fără prihană, care, după cum se spune, „se face fără prihană și perfect atât cu

mâna, cât și cu mintea” [17] : - *dar nu fac ce vreau, ci ceea ce urăsc, aceea fac* ; nu vreau să mă gândesc - și mă gândesc la ceea ce nu vreau. Și iată, nu este oare pentru aceasta că însuși David, întristându-se de faptul că se gândea la ceea ce el însuși nu ar dori, L-a rugat pe Dumnezeu: *Curățește-mă de cele ascunse ale mele și păzește pe robul Tău de cei cugetați, ca să nu mă stăpânească; atunci voi fi fără prihană și curat de marea stricăciune* (Ps. 19, 13, 14); iar însuși Apostolul spune în alt loc: *surpând gândurile și tot ce se ridică împotriva cunoașterii lui Dumnezeu și robind orice gând ascultării de Hristos* (2 Cor. 10, 5).

Capitolul 47.

Dar dacă cineva, îndrăznind să meargă împotriva acestor cuvinte, ar obiecta că Apostolul învață că noi nu facem răul pe care îl urâm și nu-l dorim doar în gând, ci în însăși fapta și înfăptuirea lui, pentru că Apostolul a zis: *Binele pe care îl voiesc nu-l fac, ci răul pe care nu-l voiesc îl fac* (Romani 7:19), atunci, dacă cel ce spune aceasta spune adevărul, îl vom ruga să explice: Care este acest rău pe care Apostolul l-a urât și n-a vrut să-l facă și totuși l-a făcut; și care este acest bine pe care a vrut să-l facă și totuși n-a făcut; ci, dimpotrivă, de câte ori a vrut să facă binele, de atâtea ori nu a făcut binele pe care l-a vrut, ci răul pe care nu l-a vrut? Oare el, nevrând să slujească idolilor, ci să-L slujească pe Dumnezeu, nu a putut sluji lui Dumnezeu, ceea ce voia; ci a putut sluji idolilor, pe care nu-i voia? Sau, voind să fie cast, nu a făcut aceasta, ci, dimpotrivă, s-a predat neînfrânării, pe care o detesta? Pe scurt, să spunem: beția, desfrânarea, mânia, nedreptatea și alte fapte rele pe care nu le-a vrut, le-a făcut; dar dreptatea și sfințenia pe care le-a dorit, nu le-a făcut? Totuși, el însuși, îndemnându-i cu tărie pe toți cei din Biserică să evite fărădelegia și încercând să dezvolte în noi dreptatea fără amestec de păcat, sugerează că nu numai cei care săvârșesc fapte necinstite și sunt angajați în ele sunt păstrați spre pieire și mânie, ci și cei care consimt la ele în aceasta (Romani 1:32). Întrucât fiecare păcat și intenție își atinge împlinirea prin trup, atunci, învățându-ne clar să detestăm și să urâm toate acestea, spune adesea în epistolele sale: *Nu vă amăgiți: nici curvarii, nici închinătorii la idoli, nici adulterinii, nici femeile de sex feminin, nici homosexualii, nici hoții, nici lacomii, nici bețivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu* (1 Corinteni 6:9-10). Și, cel mai important, convingându-ne în orice fel să ne îndepărtăm complet de păcat și să-l detestăm, el spune: *Fiți urmașii mei, precum și eu sunt urmașii lui Hristos* (1 Corinteni 11:1). Astfel, el a spus cuvintele de mai sus nu în sensul că face ceea ce nu vrea, ci în sensul că doar gândește; altfel, cum ar fi un imitator strict al lui Hristos? Și acum, când gândurile animalice ne atacă adesea, umplându-ne cu aceste și acele dorințe și pofte nerezonabile, „ca niște roiuri nenumărate dese de muște” [18] ; de aceea a spus: *Nu fac ce vreau*(Romani 7:15). - Trebuie să alungăm cu îndrăzneală aceste gânduri din suflet, fără să ne încuviințăm în niciun fel să facem ceea ce ne sugerează. Căci

de aceea mintea noastră este supusă confuziei din cauza multor gânduri, pentru ca noi, după ce am experimentat tot felul de plăceri și necazuri, să moștenim Împărăția cerurilor, dacă nu ne vom schimba în rău, ci dimpotrivă, fiind încercați în toate felurile, ca aurul curat prin foc, nu ne retragem de la virtutea noastră. De aceea, trebuie să ne opunem cu curaj gândurilor, ca niște războinici viteji care, aflând că sunt asediați de vrăjmași, nu dau nicio atenție săgeților și feluritelor lor sulițe, ci se năpustesc cu bucurie asupra lor pentru a salva cetatea și nu slăbesc în râvna lor până când, după ce le-au pus pe fugă hoarda, nu o alungă din hotarele lor. Vedeți cum gândurile, din cauza păcatului care locuiește în noi, se ridică împotriva noastră din afară, ca niște câini turbați sau ca niște tâlhari feroce și îndrăzneți, care sunt întotdeauna trimiși împotriva noastră de către cel crud conducător și prinț al nedreptății și care ne încearcă, dacă avem puterea să ne împotrivim și să ne împotrivim lor.

Capitolul 48.

Așadar, suflete, ia seama ca nu cumva, după ce te-ai supus lui, să fii luat în puterea lui; atunci nu vom putea da răscumpărare pentru tine. Căci *ce va da omul în schimb pentru sufletul său?* (Matei 16:26) Ar fi bine și plăcut să nu avem potrivnici și luptători împotriva noastră. Dar, fiindcă acest lucru este imposibil și nu putem realiza ceea ce dorim (căci dorim să nu avem pe cei care ne trag în patimi; atunci am putea fi mântuiți fără greutăți; dar ceea ce dorim nu se întâmplă, dar ceea ce nu dorim se întâmplă; pentru că avem nevoie, cum am spus, de o încercare), de aceea să nu ne supunem celui rău, să nu ne supunem celui rău, ci să ne *îmbrăcăm cu toată armura lui Dumnezeu* , care ne ocrotește și ne pregătește pentru luptă, să ne îmbrăcăm *cu pieptarul dreptății și să ne încălțăm picioarele cu pregătirea Evangheliei păcii; Dar mai presus de toate lucrurile, să luăm scutul credinței, cu care vom putea stinge toate săgețile de foc ale diavolului; „Să luăm și* coiful mântuirii *și sabia Duhului, care este Cuvântul lui Dumnezeu, ca să putem sta împotriva uneltirilor* diavolului” (Efeseni 6:11-17) și să dăm jos *orice lucru înalt care se ridică împotriva cunoașterii lui Dumnezeu* (2 Corinteni 10:5); *căci noi nu avem de luptat împotriva cărnii și a sângelui* (Efeseni 6:12). Spun aceasta pentru că acesta este caracterul scrierilor Apostolului. Căci s-ar putea spune mult despre fiecare zicală din această epistolă, cât de corect și strict este exprimată; dar ar dura mult timp să le examinăm pe fiecare în acest fel. Am intenționat doar să arăt caracterul și scopul discursului său. Pe bună dreptate spune el: *Căci nu fac ce voiesc, ci fac ce urăsc. Îmi dau dreptate Legii, că este bună; de aceea nu mai sunt eu cel ce o fac, ci păcatul care locuiește în mine. Căci știu că binele nu locuiește în mine, adică în trupul meu* (Romani 7:15-18). Dar vă amintiți că ne-am impus limite mai înalte și, dacă, în grabă, dorind să explic totul repede, încetinesc prea mult, iar volumul discursului meu a devenit mai lung decât mă așteptam, atunci trebuie să încercăm să-l ducem la bun sfârșit; altfel nu vom ajunge niciodată la capătul raționamentului propus.

Capitolul 49.

Și așa am spus, dacă vă amintiți, că din momentul în care omul, fiind înșelat, a călcat porunca, păcatul, care își avea originea în această neascultare, a intrat în el. Astfel, mai întâi a fost o răzvrătire și am fost umpluți de dorințe și gânduri străine de noi, lipsiți de Duhul (εμθυσήματος) lui Dumnezeu și umpluți de poftă trupească, pe care cel mai viclean șarpe a băgat-o în noi când am ieșit în scurt timp din cercul poruncii lui Dumnezeu. De aceea, ca să distrugă păcatul, Dumnezeu a născocit moartea pentru noi; altfel, fiind în noi nemuritori, El Însuși, așa cum am spus, ar fi fost nemuritor. Astfel, prin cuvintele: *Știu că în mine, adică în trupul meu, nu locuiește niciun lucru bun* , Apostolul vrea să arate că, în urma călcării de cauză, prin poftă, a intrat în noi păcatul, din care, ca niște vlăstari tineri și vlăstare, se ivesc întotdeauna în noi gânduri poftice. Căci sunt două feluri de gânduri în noi: unele se ivesc din pofta care s-a strecurat în trup, care, așa cum am spus, a venit din influența duhului trupesc (υλαια); altele vin din legea poruncii, pe care am primit-o ca lege înnăscută și naturală, îndemnându-ne la bine și îndreptându-ne gândurile. Așadar, după minte, ne desfătăm în legea lui Dumnezeu (aceasta este omul dinăuntru), dar după pofta care trăiește în trup, ne desfătăm în legea diavolului; - aceasta este legea care se opune și contracarează legii lui Dumnezeu, adică străduinței minții spre bine, aceeași care produce întotdeauna în noi dorințe pătimașe și carnale pentru fărădelege, atrăgându-ne complet spre poftă.

Capitolul 50.

Mi se pare că Pavel presupune aici în mod clar trei legi, dintre care una corespunde bunătății înnăscute în noi, pe care a numit-o în mod clar *legea minții* ; alta vine din atacul celui rău și adesea atrage sufletul în idei pasionale, pe care le-a numit *contrare legii minții* ; a treia, care este înrădăcinată în trup prin păcatul poftei și pe care a numit- *o legea păcatului, care locuiește în mădulare* (Romani 7:23). Întărindu-se pe această lege și conducând-o, cel rău se înarmează adesea împotriva noastră, constrângându-ne la nedreptate și fapte rele. Legea sugerată de cel rău din afară și prin simțuri, ca lava asfaltică, care se revarsă înăuntru însuși sufletul, este susținută de legea care este în trup prin poftă. Se pare că în noi există un principiu mai bun și altul mai rău. Când ce e mai bun prin natura sa este mai puternic decât ce e mai rău, atunci întreaga minte este îndreptată spre bine: dar când ce e mai rău, devenind mai puternic, suprimă ce e mai bun, ceea ce se numește război împotriva binelui investit în noi, atunci, dimpotrivă, omul este din nou atras de diverse tipuri de vise și gânduri rele.

Capitolul 51.

De aceea Apostolul dorește să fie izbăvit de aceasta, socotind-o moarte și pieire, precum spune și profetul: *Curățește-mă de păcatele mele ascunse* (Ps. 19:13). Aceasta se exprimă și prin următoarele cuvinte: *Căci după omul dinăuntru mă desfătez în legea lui Dumnezeu, dar văd o altă lege în mădularele mele, care se luptă împotriva legii minții mele și mă ține rob legii păcatului care este în mădularele mele. O, nenorocitul de mine! Cine mă va izbăvi de acest trup al morții?* (Romani 7:22-24) El nu numește trupul moarte, ci *legea păcatului* , care, din cauza călcării de lege, este ascunsă *în* mădularele noastre și, înșelând întotdeauna sufletul, îl duce la moartea păcatului. Așadar, raționând de ce moarte dorea să fie izbăvit și cine îl va izbăvi, adaugă îndată: *Mulțumesc lui Dumnezeu prin Iisus Hristos* (v. 25). Trebuie observat, Aglaofon, că dacă Apostolul ar fi numit acest trup moarte, așa cum crezi tu, nu L-ar fi pomenit pe Hristos ca izbăvindu-l în cele din urmă de un astfel de rău. Căci ce lucru special sau ce avantaj am primit în această privință de la venirea lui Hristos? Și de ce spune Apostolul că prin venirea lui Hristos putem fi izbăviți de moarte de către Dumnezeu, când toți trebuiau să moară înainte de venirea lui Hristos în lume? Căci toți, fiind separați de trupurile lor la plecarea din această viață, au fost izbăviți (de ele); chiar și toate sufletele, atât ale celor credincioși, cât și ale celor necredincioși, au fost separate de trupurile lor în ziua morții. Ce mai mult, așadar, s-a străduit Apostolul să obțină în comparație cu alții care și-au petrecut viața în necredință? Sau dacă a considerat trupul ca fiind moartea sufletului, atunci de ce a dorit să fie izbăvit de trup, când acest lucru i s-ar fi întâmplat cu siguranță chiar și fără dorința sa, din moment ce toți sunt sortiți să moară și sufletele lor să fie separate de trupurile lor? Și astfel nu acest trup, Aglaofon, este ceea ce numește el moarte, ci păcatul care și-a făcut locuința în trup prin poftă, de care Dumnezeu l-a izbăvit pe om prin venirea lui Hristos. *Căci legea Duhului vieții în Hristos Isus* ne -a izbăvit *de legea păcatului și a morții* (Romani 8:2), pentru ca *Cel ce a înviat pe Hristos din morți să ne dea viață și trupurilor noastre muritoare prin Duhul Său care locuiește în noi* (v. 11), după ce a condamnat păcatul care este în trup spre nimicire, pentru ca cerința legii naturale, conform poruncii, care ne atrage la bine, să se arate în puterea ei de odinioară - o cerință care, din cauza stăpânirii păcatului asupra firii pământești înainte de venirea lui Hristos, fiind devenită neputincioasă, a fost înăbușită de grijile pământești.
Căci *slăbiciunea* binelui natural din noi, slăbită de predominanța poftei în trup, Dumnezeu a întărit-o *trimițând pe Fiul Său* , care a luat trup *ca trupul păcatului* (căci ceea ce s-a arătat era adevărat și nu o nălucire), pentru ca, după ce păcatul a fost condamnat spre nimicire, ca să nu mai aducă rod în trup, *îndreptățirea legii să se arate.*„lucrurile firești împlinite și s-au înmulțit în ascultare de cei ce nu umblă în pofta *firii pământești* , ci în pofta și învățătura Duhului” (Romani 8:3,4). *Căci legea Duhului vieții* , adică Evanghelia, fiind distinctă de legile menționate mai sus, fiind pusă înaintea noastră prin predică spre ascultare și spre iertarea păcatelor, ne *-a izbăvit de legea păcatului și a morții* (v. 2), după ce a biruit complet păcatul care domnește în fire. — Așadar,

Teofile, la ce se opun ei și ce dintre cuvintele Apostolului interpretează greșit, am explicat și expus. Acum mă voi îndrepta către altul, dacă vom găsi un ajutor în expunerea discursului; căci ceea ce urmează este complicat și nu este întru totul convenabil pentru respingere; De aceea nu încep atât de repede aceasta, văzând cât de lungi și dificile vor fi dovezile lor, decât dacă o suflare de înțelepciune, suflând brusc din cer, ne conduce, ca și cum am naviga în mijlocul mării, către un port fără furtună și către cele mai sigure dovezi."

Despre Înviere (continuare) [19]

Plantele, spune Metodie, nu sunt hrănite sau crescute din pământ. Căci, spune el, cineva s-ar putea întreba cum poate pământul, schimbându-se, să intre în compoziția copacilor? Dacă pământul de sub ei s-ar ridica constant prin rădăcini în întreaga compoziție a copacului, atunci locul în care a crescut copacul ar trebui să devină pustiu. Prin urmare, un astfel de raționament al lor (adică al origeniștilor) despre transformarea corpurilor este nefondat. Cum poate pământul, intrând prin rădăcini în trunchiurile plantelor și prin pasaje fiind rupt în toate ramurile lor, să se transforme în frunze și fructe? Există copaci foarte înalți, cedri, pini, brazi și alții, care produc anual multe frunze și fructe; este evident că nu trag nimic din pământul de sub ei în compoziția substanței lor. Căci dacă pământul, ridicându-se prin rădăcini, s-ar transforma cu adevărat într-un copac, atunci întregul loc din jurul lor ar trebui să devină pustiu; deoarece materia uscată nu poate, precum materia umedă, să curgă continuu în locul a ceea ce se diminuează. Însă smochinul și alte plante similare, după cum se știe, cresc adesea pe clădiri monumentale fără a extrage nimic din clădire. Și dacă cineva ar vrea să le calculeze roadele și frunzele de-a lungul mai multor ani, ar vedea că greutatea lor este de câteva ori mai mare decât pământul care se află pe monumente. Prin urmare, este foarte absurd să credem că pământul care este extras se transformă în fructe și frunze în creștere, deși totul se întâmplă prin el, folosindu-l ca loc și scaun. Așadar, pâinea nu se produce fără o piatră de moară, un loc, un timp și un foc; dar niciunul dintre acestea nu este și nu va deveni pâine. Și așa este și cu nenumărate alte lucruri.

Zicând: *Căci știm că atunci când se va strica casa noastră pământească a cortului* [20] etc. (2 Cor. 5:1), origeniștii resping învierea trupurilor, numind trupul cort, iar veșmintele duhovnicești o casă nefăcută de mâini în ceruri. Dar, spune Sfântul Metodie, prin casa pământească, în sens figurat, trebuie să înțelegem această viață scurtă, și nu acest cort. Căci dacă credeți că Apostolul numește trupul o casă pământească stricată, atunci spuneți-mi, care este cortul a cărui casă se strică? Căci una este cortul, alta este casa cortului și alta suntem noi, cărora le aparține cortul. *Căci* , spune el, *când se va strica casa noastră pământească a cortului* , adică numind sufletele noastre noi, trupul cort și casa cortului folosirea trupului în viața de acum, în sens figurat. Așadar, când se va

strica viața trupească de acum ca o casă, atunci vom avea o casă nefăcută de mâini în ceruri; *„nefăcută de mâini”* , spune el, în contrast cu viața prezentă, care se numește făcută de mâini, deoarece toate îndemânările și ocupațiile vieții sunt îndeplinite de mâini omenești. Trupul, ca lucrare a lui Dumnezeu, nu se numește făcut de mâini, deoarece nu este făcut prin artă omenească. Dacă ar numi-o făcută de mâini pentru că a fost creată de Dumnezeu, atunci atât sufletele, cât și îngerii și veșmintele spirituale din ceruri ar fi făcute de mâini; căci și ele sunt lucrarea lui Dumnezeu. Și așa, ce este o casă care nu este făcută de mâini? Această viață foarte scurtă, așa cum am spus, este cea zidită de mâini omenești; căci se spune: *în sudoarea feței tale îți vei mânca pâinea* (Geneza 3:19); - și după a cărei distrugere avem viitorul, nu făcut de mâini, așa cum a explicat Domnul, zicând: *faceți-vă prieteni prin mamona nedreptății, pentru ca atunci când veți pieri, să vă primească în locașuri veșnice* (Luca 16:9). Ceea ce Domnul a numit aici *locașuri* , Apostolul a numit acolo *haine* ; Ceea ce aici (Domnul numea) *prieteni din nedreptate* , Apostolul numea acolo *case care se dărâmă* . După cum, după sfârșitul zilelor vieții noastre prezente, sufletele noastre vor fi primite în frumoasele clădiri ale carității, pe care le-am dobândit în mijlocul nedreptății lumești, pentru că *lumea zace în răutate* (1 Ioan 5:19), tot așa, după nimicirea vieții scurte, noi, sufletele, vom avea, înainte de înviere, un locaș cu Dumnezeu, până când vom primi pentru noi o casă nerafinată și indestructibilă. *Din această cauză suspinăm,* nevrând să ne lepădăm de trup, ci *să ne îmbrăcăm cu o altă viață* în el (2 Corinteni 5:2). Căci *locașul ceresc, cu care dorim să ne îmbrăcăm* (2 Corinteni 5:4), este nemurirea, care, atunci când ne îmbrăcăm, tot ce este slab și muritor în noi va fi nimicit, fiind *înghițit de viața* veșnică .

Căci umblăm prin credință, nu prin vedere (2 Corinteni 5:7), adică suntem încă călăuziți de credință, văzând lucrurile de acolo foarte încețoșat și nu atât de clar încât să le contemplăm, să ne bucurăm de ele și să fim în ele.

Vă spun însă aceasta, fraților, că trupul și sângele nu pot moșteni Împărăția lui Dumnezeu, nici stricăciunea nu moștenește nestricăciunea (1 Corinteni 15:50). Prin trup el nu înțelege trupul în sine, ci nebunia străvechirii după plăceri rușinoase. După ce a spus *că trupul și sângele nu pot moșteni Împărăția lui Dumnezeu* , a adăugat: *nici stricăciunea nu moștenește nestricăciunea* . Acum, stricăciunea nu este ceea ce se strică în sine, ci ceea ce strică. Când moartea primește stăpânire, trupul este înclinat spre stricăciune; dar când viața se întărește din nou în el, devine indestructibil. Întrucât trupul, fiind între nestricăciune și stricăciune și nefiind el însuși nici stricăciune, nici nestricăciune, a căzut sub puterea stricăciunii prin poftă, atunci, deși a fost creația și dobândirea nestricăciunii, din acest motiv el însuși a fost supus stricăciunii. Dar după ce a căzut în stricăciune și a fost dată morții pentru pedeapsă, Dumnezeu nu a lăsat-o stricăciunii, ca și cum ar fi fost o moștenire după victorie, ci, după ce

a învins din nou moartea prin înviere, a restaurat-o în nestricăciune, pentru ca stricăciunea să nu posede nestricăciunea, iar nestricăciunea ceea ce este stricăcios. De aceea Apostolul adaugă: *Căci trebuie ca trupul acesta stricăcios să se îmbrace în nestricăciune, și trupul acesta muritor să se îmbrace în nemurire* (1 Corinteni 15:53). Iar trupul stricăcios și muritor, fiind îmbrăcat în nestricăciune și nemurire, ce altceva poate fi decât acesta, care *este semănat în stricăciune și înviat în nestricăciune* (căci sufletul nu este stricăcios și muritor, ci trupul acesta este supus morții și stricăciunii), *pentru ca, precum am purtat chipul celui pământesc, să purtăm și chipul celui ceresc?* (1 Corinteni 15:49) Căci chipul celui pământesc pe care l-am purtat se rezumă în aceste cuvinte: *„Țară ești și în țărână te vei întoarce”* (Geneza 3:19); Dar chipul celui ceresc este învierea din morți și nestricăciune, *pentru ca, precum Hristos a înviat din morți, prin slava Tatălui, așa și noi să umblăm întru viață nouă* (Romani 6:4). Dacă însă cineva crede să numească trupul însuși chip pământesc, iar un alt trup duhovnicesc, pe lângă trup, chip ceresc, să ia în considerare mai întâi că Hristos, omul ceresc, când S-a arătat, a purtat mădulare de același fel, același chip și același trup cu al nostru, după care și El a devenit om, fără să fie om, pentru ca, *precum toți mor în Adam, așa și toți să fie înviați în Hristos* (1 Corinteni 15:22). Dacă nu a luat trup pentru eliberarea și învierea trupului, atunci de ce în zadar a purtat trup, prin care nu a intenționat nici să mântuiască, nici să învie? Dar Fiul lui Dumnezeu nu face nimic în zadar. De aceea, nu fără folos a luat chip de rob, ci pentru înviere și mântuire. Căci cu adevărat S-a făcut om și a murit, nu într-o nălucă, ca să Se arate cu adevărat *ca întâiul născut din morți* (Apocalipsa 1:5), schimbând ceea ce este pământesc în ceea ce este ceresc și ceea ce este muritor în ceea ce este nemuritor. Justin Neapolitan [21] , un om nu departe de Apostoli atât în timp, cât și în virtute, spune că murirea se moștenește, dar viața se moștenește, iar trupul moare, dar Împărăția cerurilor trăiește. Astfel, când Pavel spune:*„Nu pot carnea și sângele să moștenească Împărăția lui Dumnezeu”* (1 Corinteni 15:50), spune el, „nu pentru a tăgădui regenerarea firii, ci pentru a învăța că Împărăția lui Dumnezeu, care este viața veșnică, nu este moștenită de trup, ci trupul prin viață. Căci dacă Împărăția lui Dumnezeu, care este viața, ar fi moștenită de trup, atunci ar fi ca și cum viața ar fi înghițită de stricăciune. Dar viața moștenește murirea, pentru ca moartea să fie înghițită victorios de viață, iar stricăciunele să devină proprietatea nestricăciunii, eliberat de moarte și păcat și făcut rob și supus nemuririi, pentru ca trupul să devină proprietatea nestricăciunii, iar nu nestricăciunea proprietatea trupului.”

Despre zicerea: *Și cei morți în Hristos vor învia întâi, apoi noi, cei vii, care vom rămâne* (Tesaloniceni 4:16), Sfântul Metodie spune: Aceștia (morții) sunt trupurile însăși; iar noi, cei vii, suntem sufletele care primesc morții (adică trupurile) înviați din pământ, pentru ca, răpiți împreună cu ei spre întâmpinarea Domnului, să sărbătorim cu solemnitate înaintea Lui praznicul luminos al învierii, pentru că vom primi locașuri veșnice care nu vor muri și nu vor fi distruse.

Dacă dintr-o picătură atât de mică, complet nesemnificativă nici în umiditate, nici în conținut și densitate, ca și cum ar fi din nimic, ia ființă un om, atunci nu este mai convenabil pentru un om să devină din nou om dintr-un om care a existat deja? Căci nu este atât de dificil să reînființezi ceva ce a existat deja și apoi a fost distrus, cât să creezi din nimic ceva ce încă nu exista. Dacă am arăta o sămânță roditoare separată de un om prin ea însăși și am prezenta trupul unui om mort prin ea însăși, atunci din care dintre aceste obiecte, care se află deschis în fața noastră, în opinia observatorilor, poate lua ființă un om? Din acea picătură complet nesemnificativă sau din ceea ce are deja formă, mărime și chip? Dacă acea nesemnificativă completă numai prin voia lui Dumnezeu devine om mai târziu, atunci cu atât mai mult ceea ce există deja și este complet format prin voia lui Dumnezeu poate deveni din nou om. Așadar, ce a vrut teologul Moise când a stabilit misterioasa sărbătoare a corturilor (așa cum se spune) în cartea Leviticului? (Lev. 23:39). Chiar este așa să-I celebrăm lui Dumnezeu așa cum interpretează evreii, care înțeleg Scriptura aproximativ, ca și cum Dumnezeu ar fi mulțumit de aceste corturi din fructe, ramuri și frunze, care se usucă repede, pierzându-și verdeața? Acest lucru nu se poate spune [22] . În ce scop, spuneți-mi, a fost întemeiată construcția corturilor? A fost întemeiată ca un semn al acestui adevărat cort al nostru, care căzuse în stricăciune prin fărădelege și fusese distrus de păcat, pe care Dumnezeu a făgăduit, după ce l-a reconstruit, să-l ridice indestructibil, pentru ca noi să-I putem celebra cu adevărat marea și slăvita sărbătoare a corturilor la înviere, când corturile noastre (trupești), fiind alcătuite și împodobite cu nemurire și armonie, se vor ridica din pământ nestricăcioase, când oasele uscate, după adevărata profeție (Ezechiel 37:4), fiind aduse în alcătuirea lor armonioasă, îl vor auzi pe Creatorul dătător de viață și artistul suprem, Dumnezeu, reînnoind și fixând din nou carnea nu cu aceleași legături cu care era fixată mai înainte, ci complet nestricăcioasă și deja indestructibilă. Am văzut pe Olimp (un munte din Licia) un foc care se ridica de la sine din pământ până în vârful muntelui și lângă acest foc o plantă numită *agnos,* atât de înfloritoare, verde și umbroasă ca și cum ar fi crescut dintotdeauna lângă apă. De ce atunci această plantă, din moment ce aparține prin natura sa corpurilor coruptibile și mistuite de foc - și este imposibil ca corpurile combustibile prin natura lor să rămână nearse - nu numai că nu arde, ci devine și mai înfloritoare și mai verde, în timp ce este combustibilă prin natura sa și, în plus, focul se aprinde chiar de la rădăcinile sale? Am aruncat crengi de copaci din pădurea din jur în locul de unde vine focul și acestea, învăluite în flăcări, s-au transformat imediat în cenușă [23]... Spune-mi atunci, de ce această plantă, care nu poate suporta nici măcar căldura soarelui, ci se usucă dacă nu este udată și irigată, nu este distrusă în mijlocul unei flăcări atât de fierbinți, ci trăiește și înflorește? Ce înseamnă această minune? Dumnezeu a pus aceasta ca semn și preludiu al zilei care va veni, pentru ca să înțelegem mai limpede că atunci când totul va fi cuprins de focul care coboară (din cer), trupurile împodobite cu feciorie și dreptate vor fi conduse de El prin foc, ca prin

apă rece, fără să sufere vreun rău. Într-adevăr, preamilostivul și generosul Domn, *creatura, slujindu-Ție, Creatorule, se grăbește să pedepsească pe cei răi și se liniștește spre folosul celor ce cred în Tine* (Înțelepciunea 16:24); prin voia Ta focul dă răcoare, fără a pricinui vreun rău celor pe care Tu Însuți îi hotărăști a fi mântuiți, iar dimpotrivă apa arde mai mult decât focul; și nimic nu se împotrivește tăriei Tale neînvinse și puterii Tale. Tu ai creat toate lucrurile din nimic; de aceea Tu schimbi și transformi toate lucrurile ca fiind ale Tale, ca un singur Dumnezeu, după voia Ta.

De aceea Apostolul, lăsând plantarea și udarea în seama artei, pământului și apei, atribuie răsplata numai lui Dumnezeu, când spune: *Cel ce sădește și cel ce udă nu este nimic, ci Dumnezeu, care dă creștere tuturor lucrurilor* (1 Corinteni 3:7). Căci știa că cea care năștește toate lucrurile, Înțelepciunea întâi născută a lui Dumnezeu și Artizanul a toate lucrurile, produce toate lucrurile în lume. Oamenii din vechime o numeau fire și providență, pentru că ea produce și dă creștere tuturor lucrurilor, purtând neîncetat grijă și având grijă; căci *Tatăl Meu* , a zis Domnul, *a lucrat până acum, și Eu lucrez* (Ioan 5:17). De aceea și Solomon a numit-o *artizanul a toate lucrurile* (Înțelepciunea 7:21), deoarece lui Dumnezeu nu-I lipsește nimic, ci poate crea din belșug, și zidi, și diversifica și da creștere.

Dumnezeu, care creează totul și care are grijă de toate și le poartă de grijă, a luat țărână din pământ și a format omul nostru din afară.

Iată, spune Sfântul Metodie, fericitul Ioan, când zice: *marea a dat înapoi pe morții care erau în ea, și moartea și iadul au dat înapoi pe morții care erau în ele* (Apocalipsa 20:13), nu indică el întoarcerea părților (ale morților) de către stihii, pentru restaurarea fiecăreia dintre ele? Prin mare se înțelege elementul umed, prin iad - aerul, din cauza nevăzuirii sale (άειδες), din cauza nevăzurii sale, precum a spus și Origen; iar prin moarte - pământul, pentru că cei care muresc sunt așezați în el. De aceea în Psalmi se numește *țărână muritoare* , când Hristos a spus că *S-a coborât în țărână muritoare* (Ps. 21:16).

Orice compoziție, se spune (de Sfântul Metodie), alcătuită din aer pur și foc pur și având omogenitate cu ființele angelice, nu poate avea proprietățile pământului și ale apei; altfel ea însăși ar fi pământească. Origen și-a imaginat corpul omenesc, care este destinat să învie, ca fiind din astfel de (elemente) și din astfel de elemente, pe care le-a numit spirituale.

Care va fi atunci, spune el, înfățișarea celui înviat, dacă această formă umană, ca fiind lipsită de valoare, în opinia sa (a lui Origen), dispare, cea mai plăcută formă dintre toate formele, care sunt proprii ființelor vii, al căror chip o ia și Dumnezeirea, așa cum a explicat înțeleptul Pavel: „ *Omul nu trebuie să-și acopere capul, pentru că este chipul și slava lui Dumnezeu”* (1 Corinteni 11:7), în

care erau îmbrăcate chiar și ființele spirituale ale îngerilor? Este ea într-adevăr circulară, sau poligonală, sau cubică, sau piramidală? Foarte multe forme diferite; dar acest lucru nu este posibil. Ce fel de definiție este aceasta, că forma dumnezeiască, ca ceva inestetic (căci el însuși recunoaște sufletul în înfățișare asemănător trupului), este respinsă, dar cel fără picioare și fără brațe este înviat?

Schimbarea formei, spune el, este o întoarcere la o stare lipsită de patimi și glorioasă. Acum este *un trup al poftelor și al umilinței* (Filipeni 3:21); de aceea Daniel este numit un om al poftelor (Daniel 9:23); dar apoi va fi transformat într-un trup lipsit de patimi, nu printr-o schimbare a structurii mădularelor, ci prin eliberarea de pofta plăcerilor materiale.

Mustrându-l pe Origen (Sfântul Metodie), el spune: Origen presupune, așadar, că același trup nu va învia (pentru unirea) cu sufletul, ci că forma pe care fiecare o avea în aparență, care acum distinge trupul, va învia din nou, fiind imprimată într-un alt trup spiritual, astfel încât fiecare va apărea din nou la fel în aparență; în aceasta constă învierea promisă. Întrucât, spune el, trupul material este schimbător și nu rămâne niciodată el însuși, ci scade și crește după forma care caracterizează imaginea din care este compusă înfățișarea (omului), rezultă în mod necesar că învierea va consta doar (în înviere) dintr-o singură formă. Apoi, puțin mai târziu, spune: Așadar, Origen, afirmi că învierea este așteptată doar de la forma care urmează să fie imprimată în trupul spiritual și, ca cea mai evidentă dovadă a acestui lucru, ne prezinți înfățișarea lui Ilie și Moise; Așa cum ei, spui tu, au apărut după moarte, păstrând nu o altă formă, ci aceeași formă pe care o aveau înainte, într-o astfel de formă va fi învierea tuturor. Însă Moise și Ilie, după spusele tale, chiar înainte de suferința și învierea lui Hristos, au înviat și s-au arătat în această formă. Cum este numit Hristos de către Profeți și Apostoli *primul născut din morți?*(Apocalipsa 1:5) Dacă Hristos este mărturisit a fi întâiul născut din morți, iar întâiul născut din morți este cel care a înviat înaintea tuturor, iar Moise li s-a arătat Apostolilor înainte de pătimirile lui Hristos în această formă, în care, după tine, va avea loc învierea, atunci rezultă că forma nu învie fără trup. Prin urmare: fie există o înviere de o singură formă, așa cum înveți tu, și în acest caz Hristos nu poate fi Întâiul Născut din morți, deoarece sufletele morților s-au arătat înaintea Lui în aceeași formă; fie El este Întâiul Născut, așa cum este El în realitate, și este complet imposibil ca cineva înaintea Lui să fie vrednic de înviere, pentru a nu muri din nou. Dar dacă nimeni nu a înviat înaintea Lui, iar Moise și Ilie li s-au arătat Apostolilor, neavând trup, ci doar o formă, atunci învierea trupului devine clară. Este cu adevărat absurd să limitezi învierea la o singură specie, deoarece sufletele, chiar și după plecarea lor din trup, nu se găsesc a fi din acea specie care, după tine, va învia. Dar dacă această specie este inseparabil unită cu ele, așa cum este cazul sufletelor lui Moise și Ilie, și, după tine, nu se descompune și nu piere, ci rămâne întotdeauna cu ele, atunci rezultă că specia care nu a căzut niciodată nu va mai învia. - Dar

dacă cineva, nemulțumit de aceasta, obiectează: cum atunci, dacă nimeni nu a înviat înainte de coborârea lui Hristos în iad, se povestește despre unii că au înviat înaintea Lui, de exemplu, fiul văduvei din Sarepta (1 Regi 14:22), fiul femeii sunamite (2 Regi 4:35) și Lazăr? (Ioan 11:44) - atunci trebuie spus: au înviat pentru a muri din nou, dar noi discutăm despre cei care, după înviere, nu vor mai muri niciodată. Dar dacă el ar exprima totuși o îndoială cu privire la sufletul lui Ilie, despre care Scripturile spun că a fost înălțat în trup, dar noi spunem că s-a arătat Apostolilor fără trup, atunci trebuie spus că a admite arătarea sa Apostolilor în trup este în avantajul nostru. Căci aceasta dovedește că trupul nostru este capabil de nestricăciune, așa cum se vede la Enoh, care a fost înălțat (la cer). Dacă nu ar fi fost capabil de nestricăciune, nu ar fi putut rămâne atât de mult timp într-o stare nevătămată. Prin urmare, dacă a apărut cu trupul, atunci, deși era mort, nu înviase încă din morți. Spunem aceasta pentru a face o concesie lui Origen, care afirmă că însăși forma, care este separată de trup după moarte, este dată sufletului, ceea ce este absolut imposibil, deoarece forma, în cursul schimbărilor, este distrusă înaintea cărnii, la fel cum forma unei statui topite este distrusă înaintea întregii sale structuri. Calitatea nu poate fi separată de substanță astfel încât să existe prin ea însăși; iar dintr-o statuie topită specia care era în cupru este separată prin dispariție, dar fără a primi existență prin ea însăși. Întrucât spun că la moarte specia este separată de trup, să luăm în considerare câte moduri există de separare a celor separate. Ei spun că unul este separat de altul fie prin acțiune și ființă, fie prin gândire, fie prin acțiune fără ființă. Astfel, dacă cineva ar separa grâul și orzul amestecate, atunci separarea prin mișcare se numește acțiune,Însă, în măsura în care cele separate există prin ele însele, ele se numesc separate prin esență. Separarea în gândire are loc atunci când separăm materia de calități și calitățile de materie; dar (separarea) prin acțiune fără esență are loc atunci când cel separat de celălalt nu mai există, neavând ființă în sine. Acest lucru îl poate vedea oricine în operele de artă, privind o statuie sau un cal de aramă. Dacă acordă atenție acestui lucru, va vedea cum forma naturală se schimbă și se dă o altă formă, din care forma naturală dispare. Și dacă cineva începe să contopească lucrări care au forma unui om sau a unui cal, va constata că forma imaginii dispare, dar substanța însăși rămâne. Așadar, este nerezonabil să spunem că forma învie, deloc deteriorată, ci corpul în care este imprimată această formă se descompune. - Dar, „așa este”, spune el, „pentru că forma se schimbă într-un corp spiritual”. Prin urmare, trebuie admis că specia originală însăși nu se ridică din nou, deoarece se schimbă, descompunându-se odată cu carnea; Căci dacă este transformat într-un corp spiritual, atunci aceasta nu va fi specia originală în sine, ci o asemănare a sa transformată într-un corp subtil; dar dacă este așa, atunci nici aceeași specie, nici corpul nu se ridică din nou, ci altceva în locul celei dintâi. Căci asemănarea, fiind diferită în comparație cu asemănarea sa, nu poate fi chiar prima asemănare cu care este.

Specia, se spune (de Sfântul Metodie), este cea care arată identitatea membrilor în caracterul înfățișării fiecăreia (persoane).

Origen a explicat în sens alegoric ceea ce a spus profetul Ezechiel despre învierea morților și cu greu a aplicat acest lucru la întoarcerea israeliților captivi în Babilon, iar sfântul (Metodie), în respingerea lui, după multe alte lucruri, spune următoarele: Nu, nu și-au recăpătat libertatea deplină și nu i-au învins complet pe dușmani când s-au stabilit în Ierusalim; ci, încercând să construiască templul, au întâmpinat adesea obstacole din partea străinilor. Prin urmare, abia au putut să-l construiască în 46 de ani, în timp ce Solomon l-a construit de la temelie în șapte ani. Și ce mai trebuie spus? Începând cu Nebucadnețar și regii care i-au urmat, până la campania persană împotriva asirienilor și până la domnia lui Alexandru și până la războiul romanilor cu evreii, dușmanii au distrus Ierusalimul de șase ori. Josephus (Flavius) povestește astfel: „Ierusalimul a fost cucerit în al doilea an al domniei lui Vespasian; și de cinci ori înainte fusese cucerit, și în acest moment a fost din nou pustiit; căci Asocheu, regele Egiptului, și după el Antioh, apoi Pompei, și după ei Sosius împreună cu Irod, după ce au luat orașul, l-au ars; iar înaintea lor regele Babilonului, după ce a luat stăpânire, l-a pustiit” [24] .

Origen spune următoarele: Despre Lazăr și bogatul, poate apărea îndoială; cei mai simpli cred că se spune aici că amândoi, împreună cu trupurile lor, primesc ceea ce li se cuvine pentru faptele vieții lor; dar cei mai exacți cred că acest eveniment nu are loc la înviere, întrucât după înviere nimeni nu va mai rămâne în această viață; între timp, bogatul spune: *Am cinci frați; ca să nu vină și ei în acest loc de chin, trimite-l pe Lazăr* să le spună despre lucrurile de aici (Luca 16:27,28). Dacă acordăm atenție limbii, degetului, sânului lui Avraam și culcării pe el, atunci putem admite că sufletul, imediat după separare, ia o formă asemănătoare unui corp grosolan și pământesc. Prin urmare, când se povestește apariția unuia dintre morți, acesta apare într-o formă asemănătoare cu cea pe care o avea în trup. Mai departe, Samuel, după ce a apărut și fiind clar vizibil, este reprezentat ca fiind îmbrăcat cu un trup - deși dovezile că esența sufletului este netrupească ne obligă să-l recunoaștem (sufletul lui Samuel) ca atare. Bogatul care este pedepsit și săracul care se odihnește în sânul lui Avraam, despre care se spune că chiar înainte de a doua venire a Mântuitorului și de sfârșitul lumii, și deci înainte de înviere, unul este chinuit în iad, iar celălalt se odihnește în sânul lui Avraam, ne învață că chiar și acum sufletul, la despărțire, primește un fel de trup. La aceasta sfântul (Metodie) spune următoarele: admițând că sufletul după plecarea de aici are o altă înfățișare, asemănătoare formei senzoriale (Origen), nu-l aduce el, în acord cu Platon, sub ceva netrupesc? Căci a spune că după scoaterea sa din lume are nevoie de un loc și de îmbrăcăminte, ca să nu poată rămâne gol, nu înseamnă aceasta că este în sine netrupesc? Și fiind netrupesc, nu va fi el și liber de patimi? Din faptul

că este netrupesc, rezultă că este și nepătimitor și netulburat. Și dacă ar fi complet incapabil să fie dus de dorința nerezonabilă, atunci nu ar comunica cu trupul întristat și suferind. Căci netrupeștii nu pot niciodată să simpatizeze cu trupul, nici trupul cu netrupeștii, așa că sufletul, după cele spuse, ar rămâne netrupesc. Dar dacă simpatizează cu trupul, așa cum dovedește și mărturia celor care s-au arătat (morților), atunci nu poate fi (complet) netrupesc. Cu adevărat, numai Dumnezeu este considerat o ființă necreată, neavând nevoie de nimic și neobosită; El este netrupesc; prin urmare, este nevăzut; căci *nimeni nu L-a văzut pe Dumnezeu* (Ioan 1:18). Dar sufletele, fiind trupuri spirituale, sunt zidite de Creatorul și Făcătorul tuturor lucrurilor cu mădulare contemplate de minte, primind o astfel de amprentă. Prin urmare, chiar și în iad, așa cum se povestește despre Lazăr și bogatul, au atât limbă, cât și deget, și alte mădulare, nu pentru că un alt trup nevăzut le este inerent, ci pentru că sufletele însele, complet goale de orice îmbrăcăminte, sunt astfel prin natura lor în esența lor.

Întrucât este clar că sufletele sunt lipsite de patimă și, după ce părăsesc această viață, nu mai primesc alte trupuri în care să apară înainte de înviere, atunci aici ar fi necesar să arătăm discrepanța și contradicția dintre el (Origen) și el însuși.

El însuși (Origen) recunoaște acest lucru când spune: „Dacă vreodată a apărut vreunul dintre morți, cum se spune, atunci a apărut asemenea formei (în care era) când avea carne”. Cum atunci nu putem spune că tu, Origen, ești găsit spunând același lucru? Căci dacă sufletul însuși după plecarea sa din lume are o formă asemănătoare cărnii, fiind imprimat în aceleași mădulare, astfel încât are atât limbă, cât și deget și restul, atunci de ce, dacă sufletul ia această formă a corpului principal și prim, nu va fi imprimat în aceeași formă cu el corpul care va fi pentru el?

La sfârșit, sfântul (Metodie) spune: zicerea: *pentru aceasta a murit Hristos, ca să domnească și peste morți și peste vii* (Romani 14, 9), trebuie înțeleasă despre suflete și trupuri: prin cei vii se înțeleg sufletele, întrucât sunt nemuritoare, iar prin morți se înțeleg trupurile.

Dacă trupul omului este superior tuturor animalelor, deoarece este alcătuit de mâinile lui Dumnezeu, așa cum se spune (în Scriptură), întrucât este sediul onorabil al sufletului rațional, atunci de ce este de scurtă durată, în timp ce trupul unor oameni nebuni este mai durabil decât acesta? Nu este oare clar că existența sa pe termen lung va fi după înviere?

Povestea lui (Profetul) Iona conține și ea un mare mister. Balena pare să indice că timpul nu se oprește niciodată, ci curge mereu și înghite ființe care se nasc în perioade mai mult sau mai puțin prelungite. Iona, fugind de fața lui Dumnezeu, este însuși primul om care, călcând porunca și pierzându-și prin păcat

îndrăzneala înaintea lui Dumnezeu, a fugit pentru a nu părea gol de nemurire. Corabia, pe care a intrat în furtună, este viața scurtă și dificilă a timpului prezent, deoarece ne-am schimbat și am fost transferați din acea viață binecuvântată și sigură în această viață furtunoasă și nestatornică, ca de la uscat la o corabie. Căci corabia este în raport cu uscatul la fel cum viața prezentă este în raport cu viața nemuritoare. Furtuna și valurile care se ridică sunt ispitele noastre prezente, care în această lume, ca într-o mare furtunoasă, nu ne permit să încheiem cursul direct al vieții în pace și seninătate față de rele. Iar aruncarea lui Iona din corabie în mare semnifică căderea din viață în moarte a celui întâi creat, care a auzit următoarea propoziție pentru că păcătuise și se abătuse de la adevăr: *țărână ești și în țărână te vei întoarce* (Gen. 3:19). Iar înghițirea de către balenă semnifică distrugerea noastră inevitabilă, care vine din timp; căci pântecele în care s-a ascuns înghițitul Iona este pământul atotmisoritor, care primește tot ce este distrus de timp. Și astfel, așa cum Iona, după ce a petrecut trei zile și tot atâtea nopți în pântecele balenei, a ieșit din nou sănătos, tot așa și noi toți, după ce am trecut pe pământ cele trei distanțe ale veacului prezent, adică începutul, mijlocul și sfârșitul, din care constă tot timpul prezent, vom învia. Căci, în general, există trei diviziuni ale timpului: trecutul, prezentul și viitorul. Prin urmare, Domnul, după ce a petrecut în mod semnificativ același număr de zile pe pământ, a arătat clar că după împlinirea diviziunilor de timp menționate anterior, va veni învierea noastră, care este începutul veacului viitor și sfârșitul celui prezent. Și în acea epocă nu există nici trecut, nici viitor, ci doar prezent. Din nou: Iona, petrecând trei zile și trei nopți în pântecele balenei, nu a fost supus distrugerii, astfel încât carnea lui să putrezească din cauza putrefacției naturale a hranei luate în pântece, din cauza căldurii mari a animalelor marine, pentru a arăta că aceste corpuri ale noastre pot fi nevătămate. Imaginați-vă că Dumnezeu a creat unele dintre imaginile sale, ca și cum ar fi din aur, din cea mai pură esență spirituală, și anume, Îngerii, și altele ca și cum ar fi din gips sau cupru, adică noi; căci sufletul, creat după chipul lui Dumnezeu, El s-a unit cu pământul. Și așa cum toate imaginile regelui de aici ar trebui onorate de dragul imaginii de pe ele, tot așa și noi, care avem chipul lui Dumnezeu în noi înșine, nu ar trebui să fim considerați că tindem spre distrugerea completă, ca fiind disprețuiți. De aceea, Cuvântul a coborât în universul nostru și s-a întrupat cu trupul nostru, pentru a aranja această imagine, ca și cum ar fi distrusă de timp, într-o formă cât se poate de frumoasă și pentru a o învia nepieritoare. Astfel, explicând dispensația care a fost împlinită în mod misterios în profet, găsim că întreaga poveste (despre el) este în mod clar îndreptată spre aceasta.

Astfel, chipurile regilor de aici sunt venerate de toți, chiar dacă nu au fost făcute din substanțe foarte prețioase - aur sau argint. Oamenii, respectând (aceste chipuri) făcute din substanțe foarte prețioase, nu le disprețuiesc pe cele făcute din materiale neprețioase, ci le respectă pe toți cei de pe pământ, chiar dacă sunt făcute din ipsos sau cupru. Și oricine a îndrăznit să hulească pe vreuna dintre

ele, nu este eliberat ca țărână blasfemioasă și nu este judecat ca a denigrat aurul, ci ca a acționat cu nelegiuire împotriva Împăratului și Domnului Însuși. Iar chipurile Îngerilor, Principatelor și Puterilor Sale (ale lui Dumnezeu), făcute din aur, le facem în cinstea și slava Lui.

Fiecăruia trebuie să i se acorde ceea ce i se cuvine în toate lucrurile.

Despre cele create (împotriva lui Origen) [25]

În zicala: *Nu dați ce este sfânt câinilor și (nu aruncați) mărgăritarele voastre înaintea porcilor* (Matei 7:6), prin mărgăritare acest om [26] se referea la învățătura tainică a cultului dat de Dumnezeu, iar prin porci - oameni cufundați în impietate și tot felul de plăceri (senzuale), ca porcii în noroi; lor, spune el, Hristos poruncește să nu ofere învățătura divină, pentru că nu o pot primi, fiind devotați impietății și plăcerilor grosolane. Marele Metodie spune: Dacă prin mărgăritare trebuie să înțelegem învățătura venerabilă și divină, iar prin porci - oameni devotați impietății și plăcerilor (senzuale), de la care trebuie îndepărtată și ascunsă predica apostolică, care trezește evlavia și credința în Hristos, atunci vezi dacă nu spui că niciunul dintre creștini (nu ar fi trebuit) să fie convertit prin predica Apostolilor de la fosta lor impietate. Atunci, desigur, nu ar fi oferit tainele lui Hristos celor care, prin necredința lor, erau ca porcii. Astfel, fie aceste taine au fost învățate și propovăduite de ucenicii lui Hristos tuturor grecilor și celorlalți necredincioși și i-au convertit de la impietate la credința lui Hristos (așa cum credem și mărturisim cu adevărat), și atunci nu mai este posibil să înțelegem zicala: *nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor,* așa cum s-a spus; fie, admițând interpretarea de mai sus, trebuie să spunem că niciunul dintre necredincioși, pe care îi comparăm cu porcii, nu a fost împărtășit prin predica apostolică, care împodobește strălucitor sufletele ca niște mărgăritare, credința în Hristos și libertatea de impietate. Dar aceasta este o blasfemie. Și astfel, prin mărgăritare nu ar trebui să înțelegem aici învățătura tainică, iar prin porci - pe cei nelegiuiți, iar zicala: *nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor* nu ar trebui explicată astfel: nu împărtășiți celor nelegiuiți și necredincioși adevărurile tainice și preadesăvârșite ale credinței lui Hristos. Ci prin mărgăritare trebuie să înțelegem virtuțile, cu care, ca niște mărgăritare prețioase, este împodobit sufletul; Nu trebuie aruncate la porci, adică nu trebuie să sacrifice virtuți, precum virginitatea, castitatea, dreptatea și adevărul, plăcerilor voluptuoase (care sunt ca porcii), pentru ca acestea, distrugând virtuțile, să nu atragă sufletul într-o viață porcină plină de patimi.

Origen, pe care (Sfântul Metodie) îl numește centaur [27] , învăța că universul este coetern cu singurul Dumnezeu atotînțelept și fără de nevoie. El spunea: dacă Creatorul nu poate fi fără creaturi, creatorul fără creaturi, Cel Atotputernic fără ceea ce este conținut, pentru că Creatorul este cu siguranță numit de

creaturi, creatorul de creaturi și Cel Atotputernic de ceea ce este conținut; atunci rezultă în mod necesar că au fost cu Dumnezeu de la început și că nu a existat timp când nu au fost. Altfel, dacă a existat un timp când nu au existat creaturi și fără creaturi nu există Creator; atunci vedeți ce impietate urmează: se va dovedi că Dumnezeul neschimbător și neschimbător se schimbă și se schimbă. Căci dacă El a creat universul abia mai târziu, atunci este clar că S-a schimbat, trecând de la ne-creație la creație; dar acest lucru este absurd după cele spuse; prin urmare, nu se poate spune că lumea nu este fără început și nu este coeternă cu Dumnezeu.

Sfântul (Metodie), ca răspuns la el, întreabă în numele altuia: Îl consideri pe Dumnezeu începutul și izvorul înțelepciunii și slavei și, în general, al oricărei virtuți prin esență, și nu prin dobândire? El: Da. Ce-ar fi atunci? Nu este El perfect în toate prin Sine Însuși și atotsatisfăcut? Adevărat; căci este imposibil ca o ființă care nu are nevoie de nimic să nu aibă nevoie de nimic prin altul, întrucât tot ce este desăvârșit prin altul trebuie în mod necesar să fie numit imperfect. Atunci numai o ființă care are desăvârșire în sine și prin sine trebuie considerată perfectă? Spui foarte bine. Dar vei numi ceea ce nu are desăvârșire prin sine, nici nu se desăvârșește pe sine având nevoie de nimic? Nu. Și astfel Dumnezeu nu poate fi considerat perfect prin altceva? Căci ceea ce este perfect prin orice altceva este în mod necesar imperfect în sine; Prin urmare, nu ar trebui considerat și Dumnezeu perfect prin Sine Însuși, și nu prin altul? Foarte bine. Nu este Dumnezeu altul decât lumea, iar lumea alta decât Dumnezeu? Cu siguranță. Prin urmare, nu ar trebui numit Dumnezeu perfect, Creator și Atotputernic prin lume? Nu. Pentru ca El să rămână perfect în Sine și prin Sine, și nu prin lume și ceea ce este schimbător? Prin urmare, rezultă. Și nu este bogatul considerat bogat pentru bogăția sa? Pe bună dreptate. Și nu este înțeleptul numit înțelept pentru dobândirea adevăratei înțelepciuni, deși el însuși nu este înțelepciune? Da. Atunci, nu ar trebui Dumnezeu, care este distinct de lume, să fie numit bogat, binefăcător și Creator datorită lumii? În niciun caz. Prin urmare, El Însuși este bogăție și în Sine bogat și puternic? S-ar părea. Atunci nu avea El nevoie de nimic înainte de lume, și Tatăl și Atotputernicul și Creatorul, astfel încât să poată fi El Însuși astfel prin Sine și nu prin altul? Este necesar. Cu adevărat, dacă El, fiind distinct de lume, nu ar deveni prin Sine, ci prin lume Atotputernicul (iartă-mă, Doamne; sunt obligat să spun asta), atunci El Însuși ar fi imperfect și ar avea nevoie de ceea ce face ca în mod supranatural să devină Atotputernicul și Creatorul. Și astfel trebuie să respingem un astfel de păcat dăunător al celor care spun despre Dumnezeu că El este Atotputernic și Creator prin ceea ce este conținut și creat, și nu prin Sine Însuși.

Gândește-te din nou: dacă spui că lumea care nu exista înainte a fost creată ulterior, rezultă în mod necesar că Dumnezeul impasibil și neschimbător se schimbă; căci cel care anterior nu a creat nimic și apoi (a trecut) de la ne-creație

la creație, suferă în mod necesar schimbare și alterare. Am întrebat deja: a încetat Dumnezeu să creeze lumea sau nu? A încetat, altfel nu s-ar fi terminat. Dacă, așadar, trecerea de la ne-creație la creație este considerată o schimbare în Dumnezeu, atunci nu este oare aceeași trecere de la creație la ne-creație? Trebuie să fie. Dar poți spune că El, necreând acum, s-a schimbat în comparație cu ceea ce era când a creat? În niciun caz. Prin urmare, chiar și atunci când a creat lumea, nu este nevoie să admitem schimbări în El în comparație cu ceea ce era când nu a creat și nu este nevoie să afirmăm că universul coexistă cu El, pentru a nu fi nevoiți să recunoaștem (în El) schimbăbilitatea chiar și cu coeternitatea lor din același motiv.

Răspunde-mi și la aceasta: Poți numi lucrul creat fără un început de ființă? Nu; căci dacă nu are un început de ființă, atunci este necreat. Dar dacă este creat, atunci îi vei atribui ființa unei cauze, din moment ce este absolut imposibil să obții ființa fără o cauză? Imposibil. Tot așa și despre lume cu tot ce este în ea, vom spune că, neexistând înainte, a venit ulterior în ființă de la altcineva decât Dumnezeu Creatorul? Evident, de la Dumnezeu. Dar este oare imposibil ca ceva limitat de un început de ființă să fie infinit în același fel ca infinitul (Ființa)? Imposibil.

Așadar, Centaure, hai să raționăm din nou de la început. Vei spune că ceea ce există a fost creat de înțelepciunea divină sau nu? Oh, dacă numai, vor spune ei; dar nu. Și din elemente, sau materie, sau solide, sau cum vreți voi să le numiți (căci este totuna), care preexistau necreat și se mișcau dezordonat, a aranjat Dumnezeu totul, după ce a distribuit totul, asemenea unui pictor excelent care exprimă o singură idee cu multe culori? Și nu vor spune asta. Căci cu siguranță vor evita să admită acest lucru împotriva lor înșiși, ca nu cumva, după ce au admis începutul distribuției și transformării materiei, să fie forțați de sensul tuturor acestor lucruri să spună că Dumnezeu a început să aranjeze și să împodobească materia care anterior era fără formă.

Acum, ajunși la punctul actual al discursului, cu ajutorul lui Dumnezeu, să presupunem că o statuie frumoasă stă pe o platformă și să-i lăsăm pe spectatori, minunându-se de frumusețea ei armonioasă, să nu se dezacorde între ei dacă să o numească creată sau necreată. I-aș întreba: De ce o numiți necreată, de dragul artistului, ca acesta să nu fie considerat ca fiind vreodată fără o operă, sau de dragul ei în sine? Dacă de dragul artistului, atunci cum este ea, fiind necreată, aranjată de artist? Căci dacă, având nevoie de arta artistului, a fost supusă acțiunii sale pentru a avea aspectul pe care artistul și-l dorea, atunci cum va fi necreată, supusă acestei influențe și acțiuni? Dar dacă spun că statuia, fiind perfectă în sine și necreată, nu a avut nevoie de artă, atunci, conform învățăturii lor dăunătoare, este necesar să admitem autoproducerea (υτοματισηόν). Sau poate, nevrând să admită un astfel de raționament, vor răspunde și mai rău,

afirmând că statuia nu este necreată, ci creată în așa fel încât nu are un început de existență, astfel încât artistul ar putea fi numit având artă fără început. Dar, venerabili domni, le vom spune, dacă nu a existat nici timp, nici epocă în trecut când statuia să nu fie perfectă, atunci spuneți-ne ce a contribuit artistul la ea sau ce a făcut în ea? Căci dacă există fără a avea nevoie de nimeni și fără un început de existență, atunci, după voi, se va constata că creatorul nu a creat niciodată și nu creează. Și din nou discursul pare să fi ajuns la același lucru, pentru a admite auto-producerea. Căci dacă se spune că creatorul a atins statuia chiar și în cel mai mic mod, atunci aceasta va avea un început, pentru că a început să o miște și să o aranjeze, ceea ce anterior era dezordonat și nemișcat. Astfel, lumea a fost întotdeauna și va fi pentru totdeauna una și aceeași. Un artist poate fi asemănat cu Dumnezeu, iar o statuie cu lumea. Cum credeți atunci, nebunilor, că creatura, fiind infinită la fel de mult ca Creatorul, nu are nevoie de un Creator? Infinitul trebuie neapărat să nu fi avut niciodată un început al ființei și să fie la fel de necreat și egal în putere. Iar necreatul, fiind perfect în sine și neschimbător, nu va avea nevoie de nimic și va fi nestricăcios; dacă așa stau lucrurile, atunci, în opinia voastră, lumea este neschimbătoare.

Biserica (Εκκλησία), spune (Sfântul Metodie), este numită așa pentru că a provocat plăcerile senzuale la luptă (εκκαλέω).

Sfântul (Metodie) spune: Am admis în cele două puteri creatoare precedente, una creând ceea ce vrea să creeze, din nimic prin pură dorință, fără întârziere, împreună cu dorința; aceasta este Tatăl; cealaltă - aranjând și împodobind ceea ce a fost deja creat după asemănarea primei (puteri); acesta este Fiul, mâna dreaptă atotputernică și puternică a Tatălui, cu care El, după ce a creat materia din nimic, o orânduiește.

Sfântul (Metodie) spune că cartea lui Iov este a lui Moise.

Nu s-ar înșela cine ar spune că în cuvintele: *la început (Dumnezeu) a făcut cerul și pământul* (Gen. 1:1), începutul este însăși Înțelepciunea, spune (Sfântul Metodie). Căci ea vorbește despre sine întru unul dintre oamenii oștirii divine astfel: *Domnul m-a avut la începutul căilor Sale, mai înainte de lucrările Sale din vechime* (Prov. 8:22). Era necesar și potrivit ca tot ce a primit ființă să fie mai târziu decât ea, ca fiind luat în ființă prin ea. Luați în considerare și zicerea Evanghelistului: *la început era Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu; el era la început cu Dumnezeu* (Ioan 1:2); nu are oare același înțeles? Căci începutul din care a crescut cel mai precis Cuvânt trebuie numit Tatăl și Creatorul tuturor, în care era; iar expresia: *era la început cu Dumnezeu* , pare să semnifice demnitatea autoritară a Cuvântului, pe care o avea la Tatăl chiar înainte de acordarea existenței lumii, numind *autoritatea -*

începutul (αρχή). Astfel, după începutul propriu-zis fără de început - Tatăl, el devine începutul a tot ce există, prin care totul este creat.

Origen, după multe fabule despre veșnicia universului, adaugă următoarele: și deci nu din vremea lui Adam, așa cum spun unii, omul, care nu exista înainte, a fost creat și a intrat în lume; tot așa, lumea nu a început să fie creată cu șase zile înainte de crearea lui Adam. Dar dacă cineva dorește să nu fie de acord cu aceasta, să considere mai întâi dacă nu este mai bine, conform cărții lui Moise, luând-o în această formă, să socotim de la crearea lumii (o zi) ca un secol, deoarece glasul profetic strigă despre aceasta: *Din veșnicie în veșnicie Tu ești Dumnezeu; căci înaintea Ta o mie de ani sunt ca ziua de ieri când a trecut și ca o strajă în noapte?* (Ps. 90:5) Dacă înaintea lui Dumnezeu o mie de ani sunt o zi, atunci de la crearea lumii până la ceilalți, până la noi, așa cum susțin cei experimentați în arta calculelor, vor fi șase zile. De aceea, spun ei, de la Adam până acum continuă al șaselea an; și în al șaptelea an de o mie de ani, spun ei, va fi o judecată; astfel, toate zilele de la noi până la început, când Dumnezeu a creat cerul și pământul, sunt socotite ca treisprezece, înainte de care, în opinia lor nebună, Dumnezeu, nefiind creat nimic, a fost lipsit de demnitatea de Creator [28] și Atotputernic. Dacă în ochii lui Dumnezeu de la crearea lumii sunt doar treisprezece zile, atunci cum spune Înțelepciunea în Sirah: *nisipul mărilor și picăturile de ploaie și zilele veșniciei cine le poate număra?* (Sir. 1:2) Aceasta este ceea ce încearcă Origen să spună și vedeți cum vorbește în gol.

Cuvânt pentru Duminica Floriilor [29]

Binecuvântat fie Dumnezeu! Să ne grăbim, fraților, din minuni în minuni ale Domnului și *să mergem* ca *din putere în putere* (Ps. 83:8). Precum într-un lanț de aur, alcătuit din inele, legate reciproc, fiecare dintre ele se ține de celălalt dintre cei care sunt în contact cu el, unul este legat de altul și unul urmează după altul, așa în seria minunilor, pe care le povestesc sfintele Evanghelii, unul conduce la altul pe cinstitorul sărbătorilor, Biserica lui Dumnezeu, și toți împreună o desfătăm *nu cu hrană pieritoare, ci cu cea care rămâne spre viața veșnică* (Ioan 6:27). De aceea, iubiților, să ascultăm și noi *cu inimă gata* (Ps. 9:38) *și cu urechea cu luare aminte* (Prov. 25:12) *ceea ce* ne va spune *Domnul Dumnezeu* , prin proroci și Evanghelie, despre preasfânta sărbătoare de față. Într-adevăr, El *va vorbi pace poporului Său și aleșilor Săi și celor ce își îndreaptă inimile către El* (Ps. 84:9) [30] . Acum, profețiile profocilor, ca niște sunete de trâmbiță, au pus universul în mișcare, au umplut toate bisericile lui Dumnezeu de bucurie și desfătare și, după ce i-au distras pe credincioși de la arena sfântului post, de la isprăvile luptei cu patimile, i-au îndemnat să cânte un imn de victorie și un cântec nou de pace în cinstea Biruitorului Hristos. Și așa , *veniți* toți, *să cântăm Domnului!* (Ps. 94:1). Veniți *toate neamurile, să batem din palme, să strigăm către Dumnezeu, Mântuitorul nostru, cu glas de bucurie* (Ps. 46:94:1). Nimeni să

nu rămână neimplicat în har, nimeni să nu se abate de la chemare: căci *urmașii celor neascultători vor ajunge la pieire* (Isaia 33:2) [31] . Nimeni să nu neglijeze întâlnirea cu Împăratul, ca să nu fie lăsat afară din camera nunții (Matei 25:10). Nimeni dintre noi să nu aibă o față posomorâtă când vine vremea să-L primim, ca să nu fie osândit împreună cu cetățenii cei răi, adică cu cei care n-au vrut să-L primească pe Domnul lor ca Împărat peste ei (Luca 19:27). Să ne adunăm cu toții cu bucurie; să-L primim cu toții cu râvnă și să sărbătorim cu bunătate. În loc să ne întindem hainele, să *ne vărsăm inimile înaintea Lui* (Ps. 62:9), să-I mulțumim cu psalmi și imnuri și să strigăm neîncetat: *Binecuvântat este Cel ce vine în numele Domnului!* (Marcu 11:9). Căci binecuvântați sunt *cei ce-L binecuvântează* pe El și *fericiți sunt cei ce-* L blestemă (Gen. 27:29). Și iarăși voi zice, fără încetare a îndemna la lucrarea sfântă: Veniți, iubiților, binecuvântați pe Cel Fericit, ca să ne binecuvânteze pe noi! Cuvântul lui Dumnezeu invită în mod egal toate veacurile și cetele să-I aducă laudă Domnului - *împărații pământului și toate popoarele, voitorii și toți judecătorii pământului, tineri și fecioare.*(Ps. 143:12), iar ceea ce este nou și surprinzător este că dă cinste vârstei tinere și inocente a pruncilor și a copiilor sugari, astfel încât ei, asemenea lui Moise în vremurile de demult, înainte de poporul care a ieșit din Egipt, încep mai întâi să-L slăvească pe Domnul cu un cântec inspirat de Dumnezeu: *Binecuvântat este cel ce vine în numele Domnului!*

Acum, fericitul David, văzându-și psaltirea în mâinile pruncilor, se bucură de bucurie, se exultă în duh și triumfă împreună cu ei, așa cum odinioară, înaintea chivotului lui Dumnezeu, își amestecă cântările armonioase cu cântecele lor și strigă cu bucurie: *Binecuvântat este cel ce vine în numele Domnului!* Să-L întrebăm; spune-ne, prorocule: cine este acesta *care vine în numele Domnului* ? „Acum”, răspunde el, „nu este treaba mea să învăț; aceasta a fost dată pruncilor de Cel ce *a rânduit laude din gura pruncilor și a celor care sug, care a redus la tăcere pe vrăjmaș și pe răzbunător* (Ps. 8:3), pentru ca și prin această minune *El să întoarcă inimile părinților la copii și pe cei neascultători la mintea celor drepți* (Luca 1:17). — Spuneți-ne deci, copiilor, de unde ați luat această râvnă frumoasă și acest cântec de bucurie? Cine l-a inspirat, cine l-a compus? Cine v-a adunat? Din ce cărți, de la ce învățători l-ați împrumutat? „Primiți”, răspund ei, „participați la sărbătoarea și cântecul nostru și veți învăța ceea ce Moise și ceilalți profeți au dorit să știe” (Luca 10:24). - „Și așa, când invitația ne este făcută și copiii și-au întins mâinile spre noi ca semn de părtășie, veniți, iubiților, să participăm și noi cu nerăbdare la veselia sfântă și, împreună cu Apostolii, *să-L însoțim pe Cel ce S-a suit la răsăritul cerurilor* (Psalmul 68:34) [32] și pe pământ a binevoit să șadă pe *fiul jugului* (Matei 21:5). Să luăm ramurile împreună cu tinerii și să batem din ramurile de măslin, pentru ca Duhul Sfânt să ne umbrească și să cântăm în armonie cântarea insuflată de Dumnezeu: *Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului! Osana întru cei de sus!* (Matei 21:9). Acum Patriarhul Iacov, văzându-și împlinită prorocia, se

bucură în duh și, împreună cu credincioșii, se închină Tatălui: căci *Cel ce și-a legat măgarul de viță* (Gen. 49:11) a încălecat pe măgarul tânăr. Acum măgarul, chipul fără cuvinte al păgânilor odinioară fără simț, este pregătit ca semn al supunerii poporului păgânilor, iar pruncii înfățișează copilăria lor în cunoașterea lui Dumnezeu și desăvârșirea în cunoașterea lui Dumnezeu care urmează. Acum, conform profeției, Împăratul slavei este proslăvit pe pământ și îi face pe cei născuți pe pământ părtași la triumful ceresc, pentru a arăta că El este Domnul amândurora, așa cum este cântat în acord acolo și aici. De aceea, cei de sus, vestind mântuirea săvârșită pe pământ, au cântat: *Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul oștirilor: tot pământul este plin de slava Lui!* (Ps. 6:3). Iar cei de jos, participând cu bucurie la sărbătoarea cerească, au strigat: *Osana întru cei de sus! Osana Fiului lui David!* (Matei 21:9). Cei de sus, proslăviți: *Binecuvântată este slava Domnului din locul Lui!* (Ezech. 3:12). Iar cei de jos au exclamat: *Binecuvântat este Cel ce vine în numele Domnului!*

În timp ce se întâmplau aceste lucruri, ucenicii se bucurau de toate minunile pe care le văzuseră și ziceau: „ *Binecuvântat este Împăratul care vine întru numele Domnului! Pace în cer și slavă în locurile de sus!”* (Luca 19:38). Și *cetatea se tulbura, zicând: „Cine este Acesta?”* (Matei 21:10), încercând astfel să stârnească invidie oarbă împotriva Domnului slavei (și prin cetate înțelegeți vechea mulțime dezordonată a Sinagogii). Cei nerecunoscători întreabă: „ *Cine este Acesta?”* , ca și cum n-ar fi văzut încă în El un binefăcător, glorios în minuni dumnezeiești. Dar *întunericul n-a cuprins* lumina tulburătoare care strălucea în el (Ioan 1:5). De aceea, profetul Isaia a strigat direct împotriva lor: „ *Surzi, ascultați și orbilor, priviți ca să vedeți! Și cine este orb ca robii Mei și surd ca stăpânii lor?” Și robii lui Dumnezeu erau orbiți. Vedeau multe lucruri și nu le pricepeau; urechile lor erau descoperite și nu le auzeau.* (Isaia 42:18-20) [33] . Observați, iubiților, credincioșia profeției, cum Duhul divin, prin sfinți, care vede, declară viitorul ca și cum ar fi prezent. Cu adevărat, cei nerecunoscători au văzut și au simțit în minuni că Dumnezeu face minuni și au rămas în necredință. Au văzut pe un orb din naștere mărturisindu-l lui Dumnezeu, Cel ce i-a redat lumina. Au văzut cum paraliticul, a cărui neputință a trăit și a crescut odată cu el, a fost eliberat de boala sa printr-un singur cuvânt. L-au privit pe Lazăr, care a scăpat de moarte. Au auzit cum Mântuitorul a umblat pe mare, a făcut vin fără să cultive vița-de-vie, a oferit fără efort pâine pentru săturare, a alungat demonii, a redat sănătatea bolnavilor. Străzile lor propovăduiau minuni, cărările lor vesteau vindecările Lui celor care mergeau. Toată Iudeea s-a umplut de binecuvântări. Dar ei, auzind un cântec de laudă către Dumnezeu, întreabă: *cine este acesta?* O, învățători nebuni, numiți fals! O, tați necredincioși, o, bătrâni fără minte! *Semința* Canaanului nerușinat *și nu a lui* Iuda cuvios! (Daniel 13:56). Copiii L-au recunoscut pe Creator, dar tații necredincioși au spus: *cine este acesta?* Cei tineri și fără experiență Îl slăveau pe Dumnezeu, dar *bătrânii, în zilele rele* (Daniel 13:52), întreabă: *cine este acesta?* Pruncii care alăptează

teologizează, iar bătrânii hulesc. Copiii cântă cu evlavie un cântec de laudă, dar preoții nesfinți*se mânie fără stăpânire!* (Matei 21:15)

Voi, care *vă împotriviți înțelepciunii celor drepți* (Luca 1:17), întoarceți-vă inimile către copiii voștri; înțelegeți tainele lui Dumnezeu. Evenimentul prezent mărturisește că Cel ce este cântat astfel de buze neînvățate este Dumnezeu. *Cercetați Scripturile* ; ați auzit de la Domnul că *ele mărturisesc despre El* (Ioan 5:39) și nu fiți în necunoaștere cu privire la această minune. Ascultați, voi, cei prea nerecunoscători și străini de har, ce vă propovăduiește proorocul Zaharia. *Bucurați-vă foarte* , zice el, *fiica Sionului! Iată, Împăratul tău vine la tine, drept și mântuitor, blând și călare pe un mânz* (Zaharia 9:9). De ce respingeți voi această bucurie? De ce iubiți întunericul, chiar și în lumina soarelui? De ce urziți război împotriva păcii neîntrerupte? Dacă sunteți fiii Sionului, bucurați-vă împreună cu copiii voștri. Evlavia copiilor voștri să fie un motiv al bucuriei voastre. Aflați de la cei care i-au învățat? Cine i-a adunat? De unde le vin astfel de gânduri? De unde această teologie nouă în mijlocul profețiilor antice? Dacă nimeni nu i-ar putea învăța aceasta, dacă ar cânta o cântare de laudă de laudă de la ei înșiși, atunci să știți că aceasta este lucrarea lui Dumnezeu, precum este scris în lege: „ *Din gura pruncilor și a celor ce sug ai rânduit laude”* (Ps. 8:3). Bucurați-vă îndoit că ați fost socotiți vrednici să fiți părinții unor astfel de copii, care, prin inspirația lui Dumnezeu, ați vestit ceea ce nici bătrânii nu știau. Întoarceți-vă inimile către copiii voștri și nu vă ascundeți ochii de la adevăr. Dar dacă veți fi tot aceiași, auzind și auzind și n-auzind, văzând și n-înțelegând și vă întoarceți în mod nebunesc de la prunci, atunci *ei vă vor fi judecători* (Matei 12:27), după cuvântul Mântuitorului. De aceea, printre altele, prorocul Isaia a profețit bine despre voi: „ *Nu se va rușina acum Iacov, nici nu-Și va schimba fața astăzi. Dar când vor vedea copiii lor lucrările Mele, atunci vor sfinți Numele Meu pentru Mine, Sfântul lui Iacov și se vor teme de Dumnezeul lui Israel.” Și cei rătăciți cu duhul vor cunoaște înțelepciunea, iar cei neascultători vor învăța ascultarea, iar limbile mute vor învăța să vorbească pace* (Isaia 29:22–24) [34] . Vezi, iudee nechibzuitule, cum prorocul îți vestește din primele cuvinte rușinea pentru necredința ta? Învață măcar de la el că cântecul copiilor tăi este insuflat în ei de Dumnezeu, așa cum a mai prevestit și fericitul David, zicând: *Din gura pruncilor și a celor care sug ai rânduit laude* . Așadar, fie dobândiți voi înșivă sfințenia cuvenită copiilor, fie dați-ne nouă copii împreună cu evlavia lor. Ne vom bucura împreună cu ei și vom cânta cântecul insuflat de Dumnezeu al noii slave.

Odată, bătrânul Simeon L-a întâlnit pe Mântuitorul, l-a primit în brațe pe Creatorul veacurilor în chip de copil și L-a mărturisit ca Domn și Dumnezeu; și acum, în locul bătrânilor ticăloși, niște copii L-au întâlnit pe Mântuitorul, asemenea lui Simeon; în loc să se îmbrățișeze, și-au întins ramurile și L-au binecuvântat pe Domnul Dumnezeu, șezând pe un măgar, ca pe Heruvimi: *Osana, fiul lui David!*

Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului! Împreună cu ei, să strigăm și noi: Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce a venit, Împăratul slavei, Care, după fire, nefiind părtaș la sărăcie, S-a făcut sărac pentru noi, ca să ne îmbogățească cu bunătatea Sa! (2 Corinteni 8:9). Binecuvântat este Cel ce a venit cu smerenie și care va veni iarăși cu slavă; Care acum se arată blând pe mânzul unei măgărițe și este slăvit de strigătele pruncilor, ca să se împlinească ceea ce este scris: „ *Am văzut purcesul Tău, Dumnezeule, purcesul Dumnezeului meu, Împăratul în sfințenie”* (Ps. 68:25), și care are să vină altă dată pe nori, cumplit, înconjurat de îngeri și de puteri! O, buze cu miere ale copiilor! O, învățătură curată a tinerilor iubitori de Dumnezeu! David a ascuns profetic gândul sub literă; copiii, deschizând vistieria, au rostit bogăția cu limba lor și cu cuvinte pline de har au chemat lămurit pe toți la bucurie. Să ne folosim, împreună cu ei, de bogăția cea neînstrăinabilă. Să începem să păstrăm în adâncurile și vistieriile cele largi (ale inimii) darurile dumnezeiești. Să strigăm fără încetare: *Binecuvântat este Cel ce vine în numele Domnului* , Dumnezeul adevărat în numele Dumnezeului adevărat, Cel Atotputernic din Cel Atotputernic, Fiul în numele Tatălui, Împăratul adevărat din Împăratul adevărat, care are o împărăție co-veșnică și pre-veșnică, asemenea Celului care L-a născut! Căci cu adevărat au o împărăție comună; iar Cuvântul lui Dumnezeu atribuie Fiului cinste împărătească, nu ca și cum I-ar fi dată din afară, sau ar avea un început, sau ar putea primi o creștere, ci ca fiind naturală și cu adevărat proprie Lui. Căci este o împărăție a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, ca o singură esență și o singură stăpânire; de aceea și noi cinstim cu o singură închinare o singură Dumnezeire Treimică, fără început, necreată, fără sfârșit și veșnică. Căci nici Tatăl nu va înceta vreodată să fie Tată, nici Fiul să fie Fiu și Împărat, nici Duhul Sfânt să fie ceea ce este în ipostas; nicio Persoană a Treimii nu va fi micșorată nici în veșnicie, nici în comunitate, nici în împărăție. Astfel, Fiul lui Dumnezeu nu a devenit împărat pentru că S-a făcut om pentru noi și, în trup, a învins pe cel care ne chinuia, obținând prin aceasta victoria asupra vrăjmașului nostru cel rău; ci atât acum, cât și după ce a luat trupul și întotdeauna din acest motiv este Împărat, asemenea Cel ce L-a născut, pentru că este veșnic Domn și Dumnezeu. De aceea, eretice, nu ocăra Împărăția lui Hristos, ca să nu-L jignești pe Cel ce L-a născut. Și cine este credincios, să vină cu credință la Hristos Dumnezeul nostru cel adevărat, *și nu ca cei ce își folosesc libertatea pentru a birui răul* (1 Petru 2:16). Dacă ești rob, supune-te Stăpânului cu tremur. Cine este vrăjmaș Cuvântului nu mai este o slugă bună, ci un vrăjmaș fățiș, după cum este scris: „ *Cine nu cinstește pe Fiul, nu cinstește pe Tatăl, care L-a trimis”* (Ioan 5:23).

Dar să ne întoarcem, iubiților, la cuvintele de unde am rămas și să strigăm: *Binecuvântat este cel ce vine în numele Domnului!* Acesta este păstorul cel bun și milostiv care vine să-și dea viața de bunăvoie pentru oile sale. Așa cum vânătorii prin intermediul unei oi prind lupii care devorează oile, tot așa Marele Păstor, predându-se în chip de om lupilor spirituali și distrugători de

suflete, prinde aceste animale de pradă pentru Adam, care a fost odată prins de ele. *Binecuvântat este cel ce vine în numele Domnului!* - Dumnezeu (care vine) împotriva diavolului, nu cu putere fățișă, pe care nici vederea nu-l poate suporta, ci în trup slab, ca să lege pe omul puternic care se ridică împotriva noastră. *Binecuvântat este cel ce vine în numele Domnului!* - Împăratul (care vine) împotriva chinuitorului, nu cu putere și înțelepciune atotputernică, ci cu nebunia aparentă a crucii, ca să smulgă prada șarpelui, înțelept în rău. *Binecuvântat este cel ce vine în numele Domnului!* — Acesta (vine) Cel adevărat împotriva mincinosului, Mântuitorul împotriva nimicitorului, Prințul păcii împotriva instigatorului la războaie, Iubitorul de oameni — împotriva urâscului de oameni. *Binecuvântat este Cel ce vine în Numele Domnului!* — Acesta (vine) Domnul să aibă milă de creația Sa. *Binecuvântat este Cel ce vine în Numele Domnului!* — Acesta (vine) Domnul să mântuiască omul pierdut, să risipească amăgirea, să lumineze pe cei ce stau în întuneric, să distrugă rătăcirea idolatriei, să introducă cunoașterea mântuitoare a lui Dumnezeu, să sfințească lumea, să pună capăt răutății și durerii din slujirea unor zei imaginari. *Binecuvântat este Cel ce vine în Numele Domnului!* — Unul (vine să se dea) pentru mulți, să *izbăvească neamul omenesc sărac din mâinile celor puternici, pe cel sărac și nevoiaș de cei ce-l jefuiesc.* (Ps. 34:10) *Binecuvântat este Cel ce vine în Numele Domnului!* — (vine) să toarne vin și untdelemn peste *cel ce a căzut între hoți* și este disprețuit (Luca 10:30-32). *Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului!* — (Vine) să ne mântuiască prin Sine, precum zice prorocul: *nu avocat, nici înger, ci Însuși Domnul* ne-a mântuit (Ps. 64:9). De aceea Te binecuvântăm, Doamne, binecuvântat împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt mai înainte de veci și în vecii vecilor, Cel ce ai fost netrupesc mai înainte de veci și până acum și acum și în vecii vecilor cu trupul Tău îndumnezeit și neschimbat și nedespărțit.

Să vedem mai departe ce spune Dumnezeiescul Evanghelist. Când a intrat Domnul în templu, *au venit la El șchiopii și orbii, și El i-a vindecat. Dar preoții cei mai de seamă și fariseii, când au văzut minunile pe care le făcea El și pe copii strigând și zicând: „Osana Fiului lui David”* (Matei 21:14,15), *„Binecuvântat este Cel ce vine în numele Domnului”* (9), n-au putut suporta cinstea care I se arată; de aceea, venind la El, au zis: „ *Auzi ce zic aceștia?”* (16). Cum puteau ei să zică: „Și nu te întristezi că Te slăvesc ca Dumnezeu? Nu te întristezi să auzi de la cei nevinovați (prunci) laude vrednice singurului Dumnezeu? Nu a descoperit Dumnezeu în vremurile de demult prin proorocul: „ *Slava Mea n-o voi da nimănui?”* (Ps. 42:8). Și cum Te faci *Tu, om fiind, Dumnezeu?* (Ioan 10:33). Ce a răspuns atunci Cel ce este îndelung răbdător și cu multă îndurare și *încet la mânie* ? (Iacov 1:19). El oprește pe cei nebuni, le potolește furia cu răspunsul Său, le amintește de cuvintele Scripturii Însuși, aduce din ea dovezi ale evenimentului prezent și nu refuză să-i întrebe ei înșiși. N-ați auzit niciodată, spune El, ce am spus prin profet: *În ziua aceea veți ști că Eu sunt Cel ce a zis:*

Iată-Mă? (Isaia 52:6), - și iarăși: *Din gura pruncilor și a celor ce sug ai rânduit laude pentru vrăjmașii tăi, ca să reduci la tăcere pe vrăjmașul și pe răzbunătorul?* (Psalmul 8:3). Acești vrăjmași sunteți voi, care auziți Legea și citiți prorocii, dar Mă lepădați pe Mine, Care am fost vestit prin Lege și proroci. Sub pretextul evlaviei, credeți că apărați slava lui Dumnezeu și nu înțelegeți că *cine Mă urăște pe Mine urăște și pe Tatăl Meu* (Ioan 15:23)! *Eu am ieșit de la Tatăl și am venit în lume* (Ioan 16:28). Slava Mea este slava Tatălui Meu. Astfel, acești neînțelepți, fiind condamnați de Mântuitorul nostru Dumnezeu, au încetat să mai contrazică, căci adevărul le astupase gura; ci au întreprins un alt plan nechibzuit și au uneltit împotriva Lui.

Dar să cântăm: *Mare este Domnul nostru și mare este puterea Lui și nemăsurată este priceperea Lui!* (Ps. 146:5). Căci toate acestea s-au săvârșit pentru ca *Mielul* și Fiul *lui Dumnezeu, care a ridicat păcatul lumii* (Ioan 1:29), să sufere de bunăvoie pentru mântuirea noastră, ca să fie transformat într-un obiect de cumpărare, iar cumpărătorii să pună treizeci de arginți pentru Cel ce a răscumpărat lumea cu sângele Său dătător de viață și pentru ca *Hristos, Paștele nostru, să fie jertfit pentru noi* (1 Cor. 5:7), pentru ca cei ce sunt stropiți cu scumpul Său sânge și ale căror buze, ca și vârfurile ușilor, sunt pecetluite de el, să scape de săgețile nimicitorului și pentru ca Hristos, care a pătimit în trup, după învierea de trei zile, să primească de la toate făpturile, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, o închinare egală și uniformă. Căci înaintea Lui *se va pleca orice genunchi, al celor din ceruri și al celor de pe pământ și al celor de sub pământ* (Fil. 2:10), dându-I slavă în vecii vecilor. Amin.

Cuvântul lui Simeon și al Anei. În ziua întâlnirii cu Domnul [35]

Odată, cât mai pe scurt posibil, am expus gândurile despre feciorie în creație: „Sărbătoarea” (sau) „Despre Feciorie”; și acum, urmând cursul timpului, prezentăm slava fecioriei în temelia ei cea mai deplină și cununa ei nevestnicită, spre bucuria fiilor Bisericii. Căci acum se descoperă sfatul hotărârilor divine, iar predicatorii sfinți explică adunării bisericești prototipurile și consecințele zilei glorioase de astăzi. Acum, prin însăși faptele, se descoperă lumii în mod glorios împlinirea sfatului străvechi și adevărat (al lui Dumnezeu). Acum, fără văl, *cu fața descoperită, ca într-o oglindă, privim slava Domnului* și chivotul Său divin (2 Corinteni 3:18). Preasfânta noastră sărbătoare aduce și dăruiește pe umerii săi neamului omenesc bucuria cerească care era așteptată din generație în generație. *Cele vechi au trecut, iar cele noi* și fără de vârstă au înflorit (2 Corinteni 5:17, Isaia 43:19). Învățătura aspră a legii nu mai triumfă, ci harul Domnului domnește, întorcându-i pe toți către Sine cu o răbdare mântuitoare. Niciun Uza, care a îndrăznit să atingă inviolabilul, nu este din nou lovit în mod nevăzut (2 Samuel 6:6-7). Căci Dumnezeu Însuși cheamă și cine se va teme? *Veniți la Mine, toți cei trudiți și împovărați* , strigă El: și cine nu se va

grăbi? (Matei 11:28). Niciunul dintre iudei să nu se împotrivească adevărului, privind la tipul (al acestuia) din casa lui Abedar (2 Samuel 6:10). *Domnul a venit la ai Săi* în mod deschis (Psalmul 50:Ioan 1:11) și, ca și cum ar fi la scaunul milei, umblă pe pământ într-o arcă însuflețită (carne). Vameșul, care s-a atins de această arcă, este declarat neprihănit. Desfrânata care se apropie de el devine castă. Leprosul care se apropie de el se face din nou sănătos. El nu respinge pe nimeni; nu întoarce pe nimeni. El dă sănătate, fără a accepta răul de la bolnavi; Căci Domnul iubirii de oameni rămâne în El. Acestea sunt darurile harului cel nou! Acest lucru nou s-a săvârșit sub soare (Eclesiastul 1:10), care nu era înainte și nici nu va fi după aceea. El a predestinat aceasta în milă pentru noi și a venit și a împlinit-o după iubirea de oameni care este proprie Lui. De aceea, trâmbița sacră a vestit cu vrednicie: *Cele vechi s-au dus; iată, toate s-au făcut noi* (2 Corinteni 5:17). Ce voi crede sau voi spune vrednic de această zi, având în vedere lucrurile inaccesibile? Căci amintirea Sfintei Fecioare întrece întotdeauna orice cuvânt. Așadar, dacă măreția meritelor noastre întrece slăbiciunea noastră, să recurgem la un cântec de laudă în puterea noastră și, slăvind victoria neînvinsă, să ne bucurăm cu bucurie împreună cu turma care iubește sărbătorile lui Hristos. Dar tu, preadumnezeită și sfântă adunare a ascultătorilor, rămâi în tăcere, pentru ca prin ascultare să introduci cu liniște comorile adevărului în limanul minții. Prăznuim o sărbătoare care nu reprezintă ospățul ridicol și gălăgios al zeilor mitologiei eline, ci amintește de coborârea (la noi) a slavei neapropiate a Celui ce este Dumnezeu mai presus de toate (Romani 9, 5).

Tu, așadar, cel mai solemn dintre predicatori și cel mai mare dintre profeți, Isaia, spune Bisericii taina acestei sărbători glorioase și poruncește-le fraților tăi viteji să se bucure din belșug de binecuvântările inalienabile, ca și tu, comparând cu oglinda ta adevărul revelat nouă, să poți, ca un adevărat profet, să aplaudi împlinirea profețiilor. *S-a întâmplat* , spune el, *că în anul în care a murit regele Ozia, am văzut pe Domnul șezând pe un tron înalt și înălțat, și casa era plină de slava Lui. Și serafimii stăteau împrejurul Lui: unul avea șase aripi, iar celălalt șase aripi. Și strigau unii către alții și ziceau: „Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul oștirilor; tot pământul este plin de slava Lui!” Și stâlpii porților se cutremurau de glasul celor ce strigau și casa era plină de tămâie. Și am zis: „Vai de mine! Sunt pierdut! Căci sunt un om cu buze necurate și locuiesc în mijlocul unui popor cu buze necurate; și cu ochii mei L-am văzut pe rege, pe Domnul oștirilor. Și unul dintre Serafimi a fost trimis la mine, având în mână un cărbune aprins, pe care îl luase cu un clește de pe altar; și mi-a atins gura și a zis: Iată, acesta s-a atins de buzele tale și îți va lua nelegiuirea și va ispăși păcatele tale. Și am auzit glasul Domnului zicând: Pe cine să trimit? Și cine se va duce la poporul acesta? Și am zis: Iată-mă, trimite-mă pe mine. Și El a zis: Du-te și spune poporului acestuia: Ascultați și nu veți înțelege; priviți și nu veți pricepe.* (Isaia 6:1-9) Acestea sunt prezicerile profetului, așa cum sunt inspirate de Duhul. Dar voi, iubiților, priviți la

puterea celor spuse, ca să înțelegeți împlinirea tainelor și să știți ce și de ce este adunarea noastră aici. La cuvintele profetului, care prezice o minune, mergeți și transportați-vă cu privirea voastră mentală, cu sentiment arzător, cu bucurie și zel, la gloriosul Betleem și imprimați-vă o imagine clară, comparând profeția cu împlinirea evenimentelor; Căci oricine privește cu atenție evenimentele de acolo nu va avea nevoie de discursuri lungi pentru a dobândi cunoștință. *Toate lucrurile sunt clare pentru cei ce înțeleg și drepți pentru cei ce au dobândit cunoștință* (Prov. 8:9). Căci iată, aici stă Fecioara Maică deschis, ca un tron pentru Împărat, Domnul oștirilor, înalt și înălțat prin slava Celui ce l-a creat. Pe el este prezent Domnul, care acum a venit la voi în trup. Pe acest tron virginal, zic, închinați-vă înaintea Celui ce a întreprins pentru voi o cale atât de nouă și slăvită. Priviți în jur cu ochii credinței și veți găsi în jurul Lui preoția împărătească a Serafimilor. Căci și ei însoțesc de obicei procesiunea Împăratului. De aceea se spune acolo că ei au lăudat nu numai esența întreitică a uneia Dumnezeiri cu laude, ci și slava venerată de toți, care s-a arătat acum pe pământ prin Teofania uneia dintre Persoanele Sfintei Treimi, cu cuvintele: *tot pământul este plin de slava Lui* . Căci credem că în Fiul, care *, după bunăvoința Sa,* S-a făcut om pentru noi (Efeseni 1:5), Tatăl, nedespărțit de El, împreună cu Duhul Său de o ființă, este și el inerent Divinității. *Căci Dumnezeu* , spune predicatorul sfânt Pavel,*era în Hristos, împăcând lumea cu Sine, neținându-le în socoteală greșelile lor* (2 Corinteni 5:19), arătând spre Tatăl în Fiul numai datorită bunei lor plăceri.

Tu, iubitorule de sărbătoare, imaginându-ți astfel de fapte glorioase săvârșite pentru tine în Betleem, alătură-te cu bucurie celor ce sărbătoresc cu măreție mântuirea ta în ceruri. Bucură-te înaintea tronului feciorelnic, precum s-a bucurat odată David înaintea chivotului (1 Samuel 6:14). Slăvește pe Domnul, care este pururea și pretutindeni prezent și *din Teman* , precum spune prorocul (Habacuc 3:3), care a binevoit să se arate în trup neamului omenesc. Spune împreună cu Moise: *El este Dumnezeul meu și-L voi slăvi, Dumnezeul Tatălui meu și-L voi înălța* (Exod 15:2). Apoi, după mulțumire, este foarte util să întrebăm care a fost motivul arătării Împăratului slavei în Betleem. Mila față de noi L-a îndemnat pe Cel Nesilit să se nască trupește în Betleem; ce nevoie ar fi ca Cel Veșnic, devenind prunc în brațe în timp, și Cel Neînstăpânit, fiind înfășurat în scutece, să devină exilat și refugiat? Dacă și tu, adunare divină și inspirată, vrei să știi aceasta, atunci ascultă-l pe Moise, care propovăduiește limpede oamenilor și, conducând la cunoașterea nașterii supranaturale, spune: „ *Orice copil de parte bărbătească, care deschide pântecele, este închinat Domnului”* (Exod 15:23). O, minune! *O, adâncul bogăției înțelepciunii și cunoștinței lui Dumnezeu!* (Romani 11:33). Domnul legii și al profeților trebuia să facă totul după legea Sa și să nu fie călcător de lege, ci împlinitor al legii și, în același timp, să unească cu sfârșitul legii începutul harului Său. De aceea, Maica, care este mai presus de lege, este supusă legii, iar cea preacurată păzește a patruzecea zi rânduită pentru cei

necurați; iar cea care este liberă de lege ascultă de lege și se aduce o jertfă pentru Cel ce ne-a sfințit - o pereche de păsări curate, ca semn al nevinovăției celor ce vin. Și că această naștere a fost curată și nu supusă curățirii, Isaia este martor al cuvintelor mele despre aceasta, proclamând limpede universului: *ea nu era încă în travaliu, ci a născut, înainte să vină durerile ei, (a scăpat și)* [36] , *a născut un fiu, Cine a auzit așa ceva? Cine a văzut așa ceva?* (Isaia 66:7). Așadar, Preasfânta Fecioară Maică a evitat ceea ce este obișnuit femeilor înainte de naștere, deoarece a zămislit și fără a avea parte de un act de rudenie, pentru că Duhul Sfânt a logodit-o mai dinainte și a sfințit-o. Ea a născut pe Fiul întâi născut și unul-născut al Tatălui, care în cer a strălucit ca unul-născut fără mamă din firea Tatălui și a păstrat fecioria unității naturale (cu El) în mod inseparabil și nedespărțit, iar pe pământ, în cămara feciorească, ca un mire, a fost unit indisolubil cu Adam și a păstrat puritatea mamei sale neatinsă și imaculată, care în cer S-a născut nestricăcios și pe pământ S-a născut inefabil. Dar să trecem la subiectul propus.

Așadar, profetul a condus-o pe Fecioară departe de Nazaret, pentru ca rodul mântuitor să se nască în Betleem, iar profetul, după ce a născut, a arătat lumii nădejdea vieții. Astfel, ridicându-se din cămilele Betleemului, chivotul lui Dumnezeu (care a plătit datoria legii celei de-a patruzecea zile nu prin datorie, ci prin har), s-a oprit pe munții Sionului; și primindu-L în sânul său cel mai curat, ca pe un tron înalt, pe Împăratul tuturor, care întrece firea omenească, întronat împreună cu Dumnezeu Tatăl și Fiul nedespărțit de El, L-a prezentat acolo cu cel mai curat trup primit de la ea. Sfânta Maică intră în templu pentru a descoperi o minune străină de lege, pe Fiul dorit, care a deschis pântecele fecioriei și nu a stricat cheile fecioriei, care stă mai presus de lege și împlinește legea, care era înainte de naștere și s-a arătat după naștere, care s-a întrupat din ea mai presus de legea firii. Fiecare pântece, deschis mai dinainte și fecundat prin împerechere, primește germenul nașterii și, în cele din urmă, aduce la iveală, după înțelepciunea Creatorului, un rod firesc cuviincios și potrivit, după Cuvântul lui Dumnezeu: „ *Fiți roditori și înmulțiți-vă și umpleți pământul”* (Gen. 1, 22). Și pântecele ei, nefiind mai dinainte deschis și fecundat, rămânând în aceeași stare de feciorie, a adus rod supranatural și în același timp asemănător cu sine, printr-o unitate nedespărțită cu el, nevătămat, în mod miraculos. Și astfel, cea care este mai înaltă decât templul, intră în templu, îmbrăcată cu o slavă îndoită, adică slava preacuratei feciorii și a nașterii de ființe negrăite, binecuvântarea legii și sfințenia harului. De aceea, văzătorul spune: „ *Și s-a umplut casa de slava Lui. Și Serafimii au stat împrejurul Lui și strigau unii către alții, zicând: „Sfânt, sfânt, sfânt, Domnul oștirilor! Tot pământul este plin de slava Lui”* (Isa. 6, 3). Fericitul proroc Habacuc a cântat frumos același lucru, zicând: *În mijlocul a două făpturi vii vei fi cunoscut; când se vor apropia anii, vei fi cunoscut; când va veni vremea, vei fi descoperit* (Habacuc 3:2) [37] . Vezi cu ce precizie clară vorbește Duhul. *Cunoaștere* , spune El, *cunoaștere* și *descoperire* , care înseamnă

următoarele; cuvintele: *în mijlocul a două făpturi vii vei fi cunoscut* - înseamnă umbrirea cu slava Lui divină, care era sub lege în Cel inaccesibil (Sfânta Sfintelor) peste capacul ispășirii chivotului, între icoanele Heruvimilor, așa cum Dumnezeu îi spune lui Moise: *acolo Mă voi descoperi ție* (Exod 25:22); la fel ca adunarea îngerească acum menționată cu ocazia glorioasei Teofanii a Însuși Mântuitorului în trup, așa cum a anunțat Isaia. Iar cuvintele: *când vor veni anii, veți fi cunoscuți* , înseamnă, cum se spune, cunoașterea glorioasă a Mântuitorului nevăzut al Dumnezeului nostru, așa cum spune preotul-savant Pavel într-un loc: *când a venit împlinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub Lege, ca să răscumpere pe cei ce erau sub Lege, ca să primim înfierea.*(Galateni 4:4-5). Cuvintele care urmează: *când va veni vremea, ți se va arăta* - este oare necesar să se explice cuiva care va privi cu atenție la praznicul de acum? Ți se va arăta, spune aici, în templu, ca pe un scaun împărătesc, de către Preacurata Maică, care te-a născut în strălucirea întrupării tale. Exprimând aceasta cu mai multă claritate, prorocul a strigat astfel: *Domnul este în sfântul Lui templul; tremurați înaintea feței Lui, tot pământul* (Ps. 10:95:9).

Cu adevărat, înfricoșătoare este taina ce s-a săvârșit cu tine, o, Fecioară Maică, tron duhovnicesc, preaslăvit și vrednic de Dumnezeu. Minune uimitoare ai arătat celor din ceruri și de pe pământ. Mărturia și dovada de netăgăduit a acesteia este că, la noua minune a nașterii tale supranaturale, îngerii de pe pământ au cântat: *Slavă lui Dumnezeu întru cei de sus și pe pământ pace oamenilor bunăvoință* (Luca 2, 14), exprimând treimea sfințeniei cu treimea cântării. Binecuvântată ești tu între femei, binecuvântată de Dumnezeu, căci prin tine s-a umplut pământul de slava sfântă a lui Dumnezeu, precum se cântă în psalmi: *Binecuvântat este Domnul Dumnezeul lui Israel* (71, 18) *și tot pământul se va umple de slava Lui; fie, fie* (19). *Și s-au cutremurat vârfurile porților* , spune profetul, de glasul celor ce strigau (Isaia 6:4), ceea ce înseamnă perdeaua templului, care umbria chivotul legământului, care Te preînchipuia, ca adevărul să-mi fie descoperit și ca prin chipurile și asemănările precedente să învăț cu frică și cutremur să cinstesc și să mă închin tainei împlinite cu Tine și, în același timp, ca prin această umbră a legii să fiu împiedicat de la o contemplare îndrăzneață și nerușinată, și nu cu respect, a Celui care stă deasupra tuturor în neînțelegerea Sa. Căci dacă o astfel de onoare a fost dată prototipului sfințeniei Tale de către Dumnezeu, încât nimeni altul decât preoții nu se putea apropia sau avea acces la contemplarea ei, din moment ce perdeaua despărțea și păzea intrarea acolo, ca unei regine, atunci ce și câtă venerație ar trebui să avem din partea noastră, cei mai smeriți, pentru Tine, adevărata Regină, adevăratul Chivot însuflețit al Dumnezeului Legiuitor, care ai devenit cu adevărat un cer încăpător pentru Dumnezeul cel nestăpânit? Căci atunci când Tu, Cel Preasfânt, Te-ai arătat lumii ca o zi purtătoare de lumină și ai revelat Soarele dreptății, atunci întunericul cel cumplit s-a risipit, puterea tiranului a fost nimicită, moartea a fost

distrusă, iadul a fost răsturnat și toată vrăjmășia a dispărut dinaintea lumii, iar bolile vătămătoare s-au retras de la mântuirea care se arătase și întregul univers s-a umplut de lumina adevărului curat. Arătând spre aceasta, Solomon a spus și în cartea Cântarea Cântărilor: *Iubitul meu este al meu și eu sunt al lui* ; el *pasce printre crini, până când ziua se răcorește și umbrele fug* (2:17). Și astfel, când, după cuvintele dreptului David, *Dumnezeul dumnezeilor S-a arătat în Sion* (Ps. 83:8) [38] și *strălucirea* frumuseții *Sale* s-a arătat în Ierusalim (Ps. 95:6), și *lumina a strălucit peste cei drepți și bucuria peste cei cu inima curată* (Ps. 96:11), atunci Sfințitorul și Domnul celor sfințiți a fost chemat de Duhul Sfânt, învățătorul și slujitorul legii, să slujească și să mărturisească cele ce se întâmplau.

Așadar, bătrânul Simeon, după ce a lepădat slăbiciunea bătrâneții și s-a îmbrăcat cu puterea nădejdii, s-a grăbit să-L întâmpine înaintea feței legii pe Dătătorul legii, învățătorul autocrat, Dumnezeul lui Avraam, protectorul lui Isaac, Sfântul lui Israel, instructorul lui Moise, care a făgăduit să-i descopere, ca de la spate (Exod 33:23), Întruparea Divină, bogată în sărăcie, veșnică în pruncie, nevăzută în cele vizibile, de neînțeles în cele cuprinzătoare, cea mai mare într-un chip mic, așezată în templu și în cer, așezată pe un tron împărătesc și pe un car de heruvimi, prezentă constant jos și sus, existând în chip de rob și în chipul lui Dumnezeu Tatăl, ascultând și domnind peste toate. El era complet plin de dorință, complet de nădejde, complet de bucurie și nu mai devenea el însuși, ci Cel care era obiectul nădejdii sale. Duhul Sfânt i-a vestit, iar el, chiar înainte de a ajunge la templu, înaripat de ochii minții, era încântat ca și cum ar fi posedat deja ceea ce își dorea. Împins de astfel de sentimente, urcă repede treptele și intră în străvechiul templu sacru, dar fără să-i pese de templu, își întinde brațele sacre pentru Domnul templului, rostind și cântând în același timp cuvinte potrivite celebrării dorite: Te doresc, Stăpâne Dumnezeul Părinților și Doamne al milei, Care Te-ai învrednicit prin propria Ta slavă și putere, să porți de grijă tuturor și prin mila condescendenței față de noi, ca printr-o mijlocire împăcătoare, să stabilești o înțelegere prietenoasă între cele cerești și cele pământești; Te caut, Creatorul a toate: privesc la Tine, îmbrățișând pe toți cu Cuvântul Tău; Te întâlnesc, domnind peste viață și moarte; Te caut, Dătătorul de Legi și Moștenitorul Legii; tânjesc după Tine, Cel ce învii morții; însetez după Tine, Cel ce alinați pe cei necăsătoriți; Te doresc, Creatorul și Mântuitorul lumii; Tu ești Dumnezeul nostru și Ție ne închinăm; Tu ești templul nostru sfânt și Ție ne înălțăm rugăciunile noastre; Tu ești Legislatorul legilor și Te ascultăm; Tu ești primul Dumnezeu și înaintea Ta n-a fost alt Dumnezeu născut din Dumnezeu Tatăl (Isaia 43:10) și după Tine nu va fi alt Fiu cu Tatăl, de aceeași ființă și împreună cu El; *a Te cunoaște pe Tine este toată dreptatea și a recunoaște puterea Ta este rădăcina nemuririi* (Înțelepciunea 15:3); Tu ești *piatra de temelie a mântuirii noastre, scumpă și aleasă* (Isaia 28:16; 1 Petru 2:6), preînchipuită pentru Sion; Toate lucrurile Îți sunt supuse, ca autorului, care ai adus toate

lucrurile din nimic la ființă, care dă o rânduială puternică celor dezordonate, care susține și păzește cele create, Creatorul feluritelor făpturi, care guvernează toate lucrurile cu dreapta Ta atotputernică și atotînțeleaptă, care aduce în rânduială orice dezordine și unește toate cu legături indisolubile de concordie și pace. Căci în Tine trăim și ne mișcăm și avem ființă (Faptele Apostolilor 17:28); De aceea, Doamne, Dumnezeul meu, Te voi preaînălța, voi lăuda Numele Tău, căci ai făcut *lucruri minunate, hotărâri străvechi ale adevărului.* (Isaia 25:1) *Îmbrăcat cu slavă și măreție*(Ps. 104:1). Cu adevărat, ce este mai slăvit pentru un împărat decât o purpură strălucitoare și o diademă strălucitoare? Sau ce este mai măreț pentru Dumnezeul milostiv al oamenilor să Se întrupeze, luminând cu razele Sale strălucitoare pe cei *ce stau în întuneric și în umbra morții?* (Luca 1:79). Pe drept Te-a numit împăratul vremelnic și slujitorul Tău *Împărat al veacurilor* , zicând: *Tu ești mai frumos decât fiii oamenilor* (Ps. 45:2-3), ca Dumnezeu și om între oameni; căci în dumnezeiasca Ta întrupare *Ți-ai încins mijlocul cu dreptate* (Isaia 11:5), ca în Tine Însuți dreptate și adevăr și bucuria tuturor. De aceea, bucurați-vă astăzi, ceruri, împreună cu mine, căci Dumnezeu a avut milă de poporul Său. *Stropiți, nori, dreptate* pentru lume (Isaia 45:8) și, temelii ale pământului, vestiți pace celor ce sunt în iad. Învierea morților s-a arătat. Și pământul să vestească mila celor ce locuiesc în el, căci Eu sunt *plin de mângâiere și sunt plin de bucurie* (2 Cor. 7:4); pentru că Te-am văzut pe Tine, Mântuitorul oamenilor.

Când bătrânul s-a bucurat astfel și s-a veselit de bucurie dumnezeiască, atunci sfânta Născătoare de Dumnezeu a împlinit în mod lămurit ceea ce a fost descris figurat de proorocul Isaia (6:6). Ea, primind cu îmbrățișarea sfintelor sale mâini, ca cu un clește, cărbunele dătător de viață și negrăit, care luase trup din preacuratul și preacuratul ei altar, l-a dat dreptului, zicând, mi se pare, și îndemnând în același timp astfel: Primește, cinstite bătrâne și preasfințitule dintre preoți, primește-L pe Domnul și bucură-te de nădejdea ta nesecată; primește, preavitezule, o comoară nesecată și o bogăție nesecată; primește, preaînțelepte, în îmbrățișarea ta o putere nespusă și o putere neînțeleasă care te întărește; primește, slujitor al templului, o măreție nemărginită și o putere neasemuitătoare. Îmbrățișează, preacinstitulule, viața cea străveche și trăiește; îmbrățișează, preadreptule, nestricăciunea și înnoiește-te; acesta nu este un lucru îndrăzneț; nu te îndoi, preasfinte; Bucură-te de ceea ce dorești, preacuvioasele, și admiră ceea ce ți se dăruiește, sau mai degrabă ceea ce îți dăruiește Însuși; luminează-te, preacuvioasele, de Soarele dreptății care strălucește prin oglinda curată a trupului. Nu te teme de smerenie, nu te înspăimânta de blândețea Lui, preafericitulele; nu te înspăimânta de smerenie și nu te mira de smerenia Lui, preacuvioasele; alipi-te de El cu ușurință și nu zăbovi în ascultare. Ceea ce se spune și se oferă nu este lucru îndrăzneț; nu te împotrivi, preacuvioasele. Focul harului Domnului meu nu arde, ci luminează, preadrepte. Să te convingă, învățătorule al legii, *rugul* Cuptorul aducător de rouă (Daniel 3:21) să te convingă

de iconomia acestei taine. Mai mult, să te învețe pântecele meu, în care s-a cuprins Cel Neînțeles, din care s-a întrupat Cuvântul netrupesc. Sunetele trâmbițelor nu-i mai sperie pe cei ce se apropie (Exod 19:16), iar muntele fumegând nu mai inspiră frică celor ce se apropie, iar legea nu-l mai pedepsește pe cel ce atinge fără milă și cu îndrăzneală (2 Samuel 5:6); căci ceea ce se întâmplă acum este o lucrare a iubirii față de omenire, ceea ce se arată acum este o lucrare a condescendenței lui Dumnezeu. Primiți cu recunoștință pe Dumnezeu care a venit la voi; căci El vă va șterge nelegiuirile și vă va curăți păcatele. În voi să fie preînchipuită curățirea lumii; în voi și prin voi să fie preînchipuită neamurilor îndreptățirea harului. Voi sunteți vrednici să fiți pârga dătătoare de viață. V-ați bucurat de lege? Bucurați-vă și de har. V-ați săturat de slovă? Înnoiți-vă în duh. Lepădați-vă de cele vechi și îmbrăcați-vă cu cele noi. Cred că nici voi nu știți aceasta.

După toate acestea, dreptul, prinzând curaj și ascultând de îndemnul Maicii Domnului, care slujea lui Dumnezeu pentru oameni, a primit în brațele unui bătrân *pe Cel Bătrân de Zile* în pruncie (Daniel 7:13), a binecuvântat pe Dumnezeu și a zis: *Acum slobozește pe robul Tău în pace, Doamne, după cuvântul Tău, căci ochii mei au văzut mântuirea Ta, pe care ai pregătit-o înaintea feței tuturor popoarelor, lumină spre luminarea neamurilor și slava poporului Tău Israel* . (Luca 2:29-32) Am primit de la Tine bucurie fără întristare; primește-mă, bucurându-mă și slăvind îndurarea Ta, Doamne. Mi-ai dat bucurie și Îți aduc mulțumire din tot sufletul meu. Am cunoscut puterea iubirii lui Dumnezeu, căci pentru mine Dumnezeu, născut din Tine în mod negrăit și nestricăcios, S-a făcut om. Am cunoscut mărimea negrăită a grijii Tale pentru noi, căci ai trimis pe Însuși Fiul Tău să ne ajute. Am cunoscut învățătura lui Solomon, care spune: *Tare este ca moartea iubirea* (Cântarea Cântărilor 8:6); căci prin ea se va frânge înțepătura morții, prin ea morții vor vedea viața, prin ea moartea își va cunoaște moartea, pierzându-și puterea asupra noastră; prin ea chiar și autorul răului, șarpele, va fi captiv și izgonit. *Ne-ai arătat mântuirea Ta, Doamne* (Ps. 98:2), dăruindu-ne creșterea lumii și nu vom mai rătăci. Ne-ai descoperit, Doamne, că nu i-ai disprețuit cu totul pe slujitorii Tăi, Bunule, și nu ai uitat lucrările mâinilor Tale; căci ai avut milă de starea noastră jalnică și ai revărsat peste noi din belșug mila Ta cea deosebită și neobosită, săvârșind răscumpărarea noastră prin Fiul Tău Unul-Născut, Neschimbătorul și De o ființă, socotind nevrednic de mărirea și bunătatea Ta să încredințezi unui slujitor acest folos și mântuirea slujitorilor Tăi sau să lași unui slujitor împăcarea celor călcători de lege cu Tine; Ci prin Lumina Celui de o singură ființă, Tu ai luminat pe cei *ce stau în întuneric și în umbra morții* (Isaia 9:42; Luca 1:79), ca în *lumina Ta să vadă lumina* cunoașterii (Ps. 36:10), și prin Stăpânul și Creatorul Tu ai binevoit să ne aduci înapoi în nestricăciune; și prin Cel ce ne-a izgonit din raiul cel dulce ne-ai dăruit întoarcerea în rai; și prin *Cel ce are putere să ierte păcatele* (Marcu 2:10) ai *șters scrisul care era împotriva noastră* (Coloseni 2:14); și prin Cel ce șade cu Tine pe

tron și este nedespărțit de firea Ta divină, Tu ne-ai dăruit împăcarea cu Tine și acces îndrăzneț la Tine, pentru ca făgăduința atâtor și atât de mari binecuvântări, întărită prin scrisul Stăpânului suprem și al Dumnezeului adevărat și suveran, să fie sigură pentru cei ce au fost iertați și au fost socotiți vrednici de har. Prorocul a prezis și aceasta, zicând: *„Nu un avocat, nici un înger, ci Însuși Domnul i-a mântuit: El îi iubește, îi cruță, i-a luat și i-a înălțat”* (Isaia 63:9) [39] . Și toate acestea *nu prin fapte drepte, pe care le-am făcut noi.*(Tit 3:5) și nu pentru că Te-am iubit (căci strămoșul nostru pământesc, care a fost socotit vrednic de dulcea viață a raiului, disprețuind porunca Ta divină și mântuitoare, a fost socotit nevrednic de această locuință dătătoare de viață și i-a făcut pe toți urmașii săi nenorociți, dând mai departe roadele vătămătoare ale păcatului), ci Tu Însuși, Doamne, din dragoste negrăită pentru creația Ta, ai avut milă de noi și ai avut milă de respingerea noastră și ai arătat milă de stricăciunea noastră, ca să ai milă de noi (1 Ioan 5:9). De aceea, și noi, urmașii lui Adam, ținem sărbători, pentru că Creatorul lui Adam de bunăvoie a devenit noul Adam; *și harul Domnului Dumnezeului nostru S-a arătat peste noi* (Ps. 90:17), așa că L-am văzut pe Dumnezeu față în față și suntem mântuiți. De aceea, Stăpâne, doresc iertare de la Tine. Am văzut mântuirea Ta: fie ca să fiu izbăvit de povara grelei pocăințe. Am văzut pe Împăratul cel veșnic și neschimbat; fie ca să fiu izbăvit de legăturile robiei și ale asupririi. Am văzut pe Stăpânul după fire și pe Mântuitorul; Fie ca eu să fiu vrednic de legăturile Lui fără plată. Izbăvește-mă de jugul condamnării și supune-mă jugului îndreptățirii. Izbăvește-mă de jugul blestemului și al *pocăinței ucigașe* (2 Corinteni 3:6) și adaugă-mă la binecuvântatul număr al celor primiți spre înfiere prin harul acestui Fiu al Tău adevărat, egal în onoare și egal în putere.

Cu aceste cuvinte scurte, spune el, să se limiteze acum mulțumirea lui Dumnezeu. Dar ce să-Ți spun, Fecioară Maică și Fecioară Maică? Lucrarea Ta nu este omenească și lauda Ta este mai presus de om. Dar trista mea nedumerire este ușurată de slăvirile Duhului către Tine; pentru aceea, aducându-Ți ale Tale, voi împodobi sfântul și încoronatul Tău cap cu o cunună din pajiștile nemuritoare. Cu cântece de laudă părintești mă voi adresa Ție, fiica lui David și Maica Domnului și Dumnezeului lui David; căci ar fi nevrednic și necuviincios să Te împodobesc cu podoabe străine, strălucind în slava Ta. Și așa, primește, preaharitoare, darurile cele scumpe și cele cuvenite numai Ție, cea mai înaltă dintre toate și cea mai cinstită dintre toate făpturile văzute și nevăzute. Binecuvântată este rădăcina lui Iese și de trei ori binecuvântată este casa lui David, în care ai crescut. *Dumnezeu este în mijlocul tău și nu te vei clătina, căci Cel Preaînalt și-a sfințit locașul Lui* (Ps. 46:3-5). În Tine legămintele și jurămintele lui Dumnezeu către părinții noștri au găsit un sfârșit glorios; căci prin Tine S-a arătat cu noi Domnul, Dumnezeul oștirilor. Rugul cel neînvins, care a preînchipuit chipul Tău divin, fără să fie ars (Exod 3, 2), L-a cuprins pe Dumnezeu, Care S-a arătat profetului, așa cum a binevoit să se descopere. Piatra tare și necioplită,

care a preînchipuit harul universal și mângâierea care izvora din Tine, din sânul ei uscat a produs din belșug pentru poporul însetat din pustie (Exod 17, 6) un lec mântuitor. Iar toiagul preotesc (Numeri 17, 8), care a adus rod necultivat (Evrei 9, 4) - arvuna preoției neîntrerupte, a arătat semnul neclintit al nașterii Tale supranaturale. Ce altceva? Și nu a prezentat marele Moise, după ce a petrecut mult timp pe munte, tainele necunoscute care se împlinesc cu Tine, curată, în prototipurile Tale tainice? Primind porunca de a aranja chivotul după chipul și asemănarea lui, El a îndeplinit cu grijă porunca, deși s-a întâmplat ceva trist înainte de coborârea lui (Exod 32:1), l-a construit la dimensiunile de cinci coți și jumătate [40] și, acoperindu-l cu heruvimi, l-a făcut un receptacul al legii, prefigurându-Te foarte limpede pe Tine, Născătoare de Dumnezeu, care ai zămislit în mod imaculat și ai născut în mod inefabil un fruct nestricăcios la sfârșitul a cinci și jumătate de revoluții ale lumii [41]....Din dragul Ta și pentru primirea neprihănită a trupului de la Tine de către Dumnezeu, Cuvântul, care rămâne cu El în veci neschimbat și nedespărțit, și vasul de aur (Evrei 9:4), ca adevăratul Tău prototip, a păstrat în sine mana neschimbătoare și statornică, care altfel s-ar schimba și s-ar strica într-o singură zi. Iar proorocul Ilie, ca văzător și competitor al curăției Tale prin lucrarea Duhului, a fost împodobit cu o cunună de foc (2 Regi 2:11), fiind pus prin voia divină deasupra morții. Și urmașul său, Elisei, învățat de un învățător înțelept, prevestindu-Te pe Tine, care încă nu erai, ca și cum ar fi deja prezent, în mod supranatural prin semne ale adevărurilor (viitoare) ai adus ajutor celor aflați în nevoie, când prin intermediul unui pahar nou și conținând sare vindecătoare, corectând apa nesănătoasă, ca semn al restaurării lumii prin taina săvârșită asupra Ta, când prin făină nedospită, un prototip al nașterii fără sâmbure (a Ta), distrugând amărăciunea muritoare din mâncare, când prin fapte supranaturale în Iordan, întrecând faptele firești și prevestind prin aceasta coborârea Domnului nostru în iad și eliberarea miraculoasă a celor aflați în stricăciune (2 Regi 4:20-8:10). Căci toate s-au supus și au fost supuse, fiind cucerite de chipul Tău Dumnezeiesc.

Dar de ce să-mi extind prea mult discursul, oprindu-i cursul cu felurite prefigurații, când înaintea ochilor noștri stă adevărul împlinit în Tine, de care se poate savura cel mai bine și mai cu folos? Și astfel, lăsând deoparte narațiunile duhovnicești și minunile sfinților din toate generațiile, mă îndrept către Tine, Tu, Cel ce ești mereu pomenită, în această solemnitate prezentă. Binecuvântată ești Tu, Atotbinecuvântată și Atotdorită. Numele Tău cel preaîndurat de Dumnezeu este plin de binecuvântările Domnului, Născătoare de Dumnezeu și Luminătoare a credincioșilor. Tu îmbrățișezi, ca să zic așa, cele neînțelese; Tu ești rădăcina celei mai frumoase flori (Isaia 11:1), Maica Creatorului, Hrănitoarea hrănitorului, Sprijinitoarea Celui Atotputernic, Purtătoarea Celui ce *susține toate lucrurile prin cuvânt* (Evrei 1:3). Tu ești poarta Dumnezeului care vine în trup, cleștele cărbunelui purificator (Isaia 6:6), micul receptacul al Celui care conține toate lucrurile în sânul Său, lâna rouei neînțelese (Judecători 6:37), fântâna dătătoare

de viață a Betleemului, dorită de David (2 Samuel 23:15), din care a curs băutura nemuririi, curățirea (Exod 25:17), din care Dumnezeu S-a arătat oamenilor în formă omenească, haina curată a *Celui care Se îmbracă cu lumină ca cu o haină* (Ps. 104:2); Tu i-ai dat Celui care nu avea nevoie de nimic, trup pe care nu-l avea, ca El, Cel Atotputernic, să devină ceea ce a vrut să devină. Ce este mai slăvit decât aceasta? Ce este mai înalt decât aceasta? Cel ce umple cerul și pământul (Ieremia 23:24), căruia îi aparțin toate lucrurile, a ajuns să aibă nevoie de Tine; căci I-ai dat lui Dumnezeu un trup pe care nu-l avea. L-ai îmbrăcat pe Cel Atotputernic în frumoasa armură de carne, prin care El S-a făcut vizibil și accesibil mie, și pot veni la El și să-L privesc și prin care *toate săgețile de foc ale celui rău se vor stinge* (Efeseni 6:16). Ce minunat și frumos este, mamă și slujitoare a lui Dumnezeu! Ce minunat și frumos este să-l ai ca datornic pe creditorul tuturor! Toți suntem datornici înaintea lui Dumnezeu, iar El devine datornicul tău. Cel ce a zis: *Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta* (Exod 20:12), după ce a binevoit să ia aceasta asupra Sa, va păzi cu atât mai mult bunăvoința și porunca Sa față de cea care a slujit nașterii Sale de bunăvoie și va slăvi cu dumnezeie pe cea pe care a numit-o mamă fără soț, El însuși fiind născut fără tată. Așa va fi, va fi. Laudele pe care Ție le aducem, o, preasfântă și minunată locaș al lui Dumnezeu, nu sunt cuvinte de elocvență zadarnică, nici această slăvire a Ție nu este rodul lingușirii și slugăriei lumești, o, vrednică de laudă și Născătoare a lui Dumnezeu, care dăruiești muritorilor începutul existenței prin naștere, ci o mărturie a adevărului adevărat. Totuși, nici noi, nici generațiile viitoare nu vom avea timp să Te binecuvântăm cu vrednicie, o, Maica *Împăratului veacurilor* (1 Tit 1:17), precum spune sfântul proroc într-un loc, întipărindu-ne neînțelegerea Ta: *Cât de mare este casa lui Dumnezeu și cât de larg este locul stăpânirii Lui! Mare este El și fără de sfârșit, înalt și nemăsurat.*(Bar. 3:24-25) Cu adevărat proorocesc și cu adevărat adevărat este cuvântul acesta despre măria Ta; căci numai Tu ai fost vrednic să fii asemenea lui Dumnezeu în lucrările lui Dumnezeu, numai Tu L-ai născut cu trup pe Dumnezeu, Cel Unul-Născut și născut împreună cu Dumnezeu Tatăl. Așa mărturisesc cu adevărat cei ce țin dreapta credință.

Să ne îndreptăm în sfârșit, oameni înțelepți, către bătrânul, primitorul de Dumnezeu și învățătorul pios, care a mântuit înotând peste marea (de virtuți) Fecioarei, și să-L lepădăm pe Cel ce a primit dezlegarea divină și ne-a adus învățătura dorită despre Dumnezeu; și să continuăm noi înșine cuvântul, îndreptând cu statornicie calea către scopul dorit sub cea mai înaltă călăuzire, ca să nu rămânem complet neroditori și nefolositori pentru ceea ce se cuvine. Și astfel, când preoția și proorocia au fost chemate la acest eveniment sacru și doi oameni drepți numiți după Dumnezeu s-au înfățișat înaintea acestui tron glorios și virgin, adică Simeon și Ana, care reprezentau chipuri reale a două popoare (bătrânul - Israel și legea învechită, iar văduva - biserica văduvă a neamurilor de atunci); atunci bătrânul, care reprezenta legea, a cerut eliberare, iar văduva, care

reprezenta Biserica, a făcut o mărturisire și a vorbit despre El tuturor celor care așteptau mântuirea în Ierusalim (Luca 2, 38), căci toate acestea, care au fost spuse foarte oportun și supranatural de amândoi și corespunzătoare ritului sacru, sunt expuse în Scriptură. Căci se cuvenea, într-adevăr, ca bătrânul, care știa ce se spune în lege: „ *Ascultați-l, și oricine nu-l va asculta va fi nimicit din poporul său”* (Deuteronom 18:15,19), să dorească o eliberare pașnică de sub stăpânirea legii. Căci ar fi fost o insultă și o insolență dacă, în prezența și în conversația regelui, purtătorul de arme ar fi început să vorbească lucruri contrare, iar ascultătorii ar fi început să-l ia în seamă. Se cuvenea ca văduva, care primise daruri peste măsură, să-i mulțumească solemn lui Dumnezeu, pentru ca ceea ce se făcea aici să fie și conform legii. În cele din urmă, este necesar să se explice de ce, printre prototipurile profetice care au, așa cum s-a arătat, o strânsă legătură cu aceste sărbători extraordinare, se spune că casa s-a umplut *de tămâie* (fum); și acest lucru nu a fost întâmplător, ci semnificativ datorită glasului de trei ori sfânt, cum spune profetul, pe care locuitorii cerurilor l-au strigat (Isaia 6:4). Dacă tu, omule înțelept, iei aminte la cele relatate, vei afla pricina. *Cu auzul* , continuă profetul, *vei auzi, dar nu vei înțelege; cu ochii tăi vei privi, dar nu vei pricepe* (Isaia 6:9, Faptele Apostolilor 28:26). Așadar, iudeii nerecunoscători, văzând *minunile* glorioase pe care Dumnezeu le-a făcut *pe pământ* , după cuvintele cântărețului David (Ps. 45:9) [42] , văzând semnele continue și neîncetate atât *în adâncuri, cât și în sus* (Isaia 7:11), așa cum a prezis Isaia (și ce anume? Mama mai presus de fire și nașterea mai presus de rațiune, mama pământească, dar Fiul ceresc, Dumnezeul-umanitatea extraordinară și nașterea necăsătorită, decât care ce poate fi mai glorios și uimitor între făpturi?), văzând toate acestea, le-au tratat ca și cum n-ar vedea, închizând ochii și neîntorcându-se spre laudă; de aceea s-a umplut casa deșertăciunii lor de fum.

În această vedenie au auzit și ei, stând deasupra a tot ce se vedea, un bătrân prea drept, un om de încredere, un om vrednic de urmat, un om inspirat, un învățător al legii, cinstit cu preoția, împodobit cu darul proorociei, care și-a prelungit viața prin nădejdea în Hristos și (până acum) a amânat datoria morții, bucurându-se, slăvind, transformat cu bucurie, ieșit cu totul din sine pentru Dumnezeu printr-o frumoasă inspirație (2 Corinteni 5:13), schimbat într-un Înger printr-o frumoasă schimbare, ridicându-se din belșug de bucurie în mulțumire și vestind *lumină spre luminarea neamurilor și slava poporului Tău Israel* (Luca 2:32), și totuși n-au vrut să ia aminte la cele ce auzeau și la ceea ce era minunat pentru locuitorii cerului înșiși; de aceea casa deșertăciunii lor s-a umplut de fum. Dar fumul este semn și dovadă a mâniei, după cum este scris: „ *S-a ridicat fum din mânia Lui și din gura Lui un foc mistuitor”* (Psalmul 18:9); și în alt loc: *Și în poporul neascultător s-a aprins focul mâniei* (Sir. 16:7). Arătând spre aceasta, Domnul le spune iudeilor în Sfânta Evanghelie: *Iată, casa voastră este lăsată pustie* (Matei 23:28), și iarăși: *Trimițând oștile sale, regele a nimicit pe acei ucigași și le-a ars cetatea cu foc* (Matei 22:7). Acestea sunt faptele necredinței

iudeilor, contrare doxologiei treimice. Între timp, când hotarele întregului univers au fost sfințite și cea mai mare casă a Bisericii s-a umplut, ca și cum apele mării s-ar fi turnat din belșug, cu slava Domnului din doxologia de trei ori sfântă (Isaia 6:3,4), ceea ce s-a vestit s-a împlinit peste ei; Și cu sfârșitul lor a fost legat începutul profeției, semnificând, așa cum a fost spus de Duh, vestitorul adevărului, viitoarea schimbare dezastruoasă cu ei în exemplu, în următoarele cuvinte: (și s-a întâmplat) *în anul în care a murit împăratul Ozia, L-am văzut pe Domnul* (Isaia 6:1), unde apostatul Ozia este luat ca exemplu al tuturor apostaților, dintre care el este ca și cum ar fi fost capul, care pentru nebunia sa a primit și pedeapsa, după hotărârea divină imprimată pe frunte, ca pe o statuie de bronz, arătând tuturor această pedeapsă pentru răutatea abominabilă. Prin urmare, văzătorul divin înțelept al ceea ce se întâmplă (acum), în contrast cu respingerea sinagogii nerecunoscătoare, a arătat spre recunoscătoarea Ana, al cărei nume semnifică Biserica, îndreptățită prin harul lui Hristos Dumnezeu în botez; căci *Ana* înseamnă *„har”* [43] .

Să ne oprim însă aici, ca într-un port, corabia cruciată a cuvântului, după ce am strâns pânzele cuvenit și am adresat câteva salutări *cetății marelui Împărat* (Ps. 47:Mt. 5:35), împreună cu poporul Bisericii, ca și cum am rămâne în duh și am sărbători împreună cu preaslăvitorii părinți și frați care erau acolo. Bucură-te, cetatea marelui Împărat, în care s-au împlinit tainele mântuirii noastre. Bucură-te, cer pământesc, cetatea *Sionului , credincioasă* în sfârșit Domnului (Isa. 1:26). Bucură-te și *strălucește, Ierusalime, căci a venit lumina ta* (Isa. 60:1): Lumina cea veșnică, Lumina cea veșnică, Lumina cea mai înaltă, Lumina cea nematerială, Lumina de o singură ființă cu Dumnezeu Tatăl, Lumina care este în Duh și în care (rămășește) Tatăl. Lumina care a luminat veacurile, Lumina care a luminat cele supralumești și cele din lume, pe Hristos Dumnezeul nostru adevărat. Bucură-te, cetate sfântă și aleasă a Domnului, sărbătorește cu bucurie sărbătorile tale, care nu vor mai strica. Bucură-te, cetate preafericită, căci *lucruri slăvite se spun despre tine* (Isaia 86:3); *preoții tăi se vor îmbrăca cu mântuire și sfinții tăi se vor veseli cu bucurie* (Ps. 132:16), și săracii tăi se vor sătura de pâine. Bucură-te și veselește-te, Ierusalime, căci Domnul împărătește *în mijlocul tău* (Isaia 12:6), Domnul, care cu dumnezeirea cea curată și nematerială a intrat în firea noastră și în chip negrăit S-a întrupat din pântecele feciorelnic, Domnul, care nu s-a unit cu nimic altceva decât cu alcătuirea lui Adam, amăgit de șarpe; căci neaducând *asupra Sa îngerii* (Evrei 2:16), care căzuseră din treapta și starea slăvită ce le fusese dată la început, Domnul a arătat bunăvoință, fiind Cuvântul lui Dumnezeu, rămânând pururea cu Tatăl. Și nu pentru chemarea sau restaurarea demonilor criminali care se îndepărtaseră de Lumină, așa cum cred cei mai nelegiuiți complici ai celui rău, a venit El în lume, ci, precum spune dumnezeiescul Pavel, primind *sămânța lui Avraam* și prin el tot neamul omenesc, Creatorul și Făcătorul a toate S-a făcut om fără schimbare, pentru ca prin comuniunea Sa cu noi și unirea noastră cu El, accesul păcatului la noi să

înceteze, pierzându-și încet puterea și dispărând, precum ceara din focul dumnezeiesc, pe care Mântuitorul, venind, *l-a adus peste pământul* nostru (Luca 12:49). Bucură-te, așadar, și tu, Biserică Sobornicească, care ești în tot universul, și biruiește împreună cu noi. *Nu te teme, turmă mică,* de tulburarea vrăjmașului, *căci Tatălui i-a plăcut să-ți dea Împărăția* (Luca 12:32) și (puterea) să călci în picioare gâtul vrăjmașilor tăi. Bucură-te și veselește-te, cea care odinioară erai fără copii și stearpă în ceea ce privește evlavia, dar acum ai mulți copii ai credinței (Isaia 54:1). Bucură-te și tu, popor al lui Dumnezeu, *semințe aleasă, preoție împărătească, neam sfânt, popor pe care Dumnezeu l-a căpătat ca Dumnezeu! Vestiți puterile minunate ale Celui ce v-a chemat din întuneric la lumina Sa minunată!* (1 Petru 2:9) Proslăviți-L pentru mila Lui.

Bucură-te pururea, bucuria noastră cea nesfârșită (Preasfântă Fecioară); către tine mă întorc din nou. Tu ești începutul, mijlocul și sfârșitul triumfului nostru; tu ești mărgăritara cea de mare preț a împărăției, adevărata grăsime a oricărei jertfe sfinte, altarul însuflețit al pâinii vieții. Bucură-te, comoară a iubirii lui Dumnezeu; bucură-te, izvorul iubirii Fiului pentru omenire; bucură-te, *muntele umbrit* al Sfântului Duh (Habacuc 3:3) [44] . Tu ai strălucit, purtătoare dorită a Soarelui Luminos (spiritual), cu razele inaccesibile ale iubirii arzătoare, născându-L la sfârșit (al timpului) pe Cel ce S-a născut de la început, descoperind taina ascunsă și negrăită, pe Fiul Tatălui nevăzut, Dătătorul de pace, Care S-a smerit minunat mai presus de orice umilință. De aceea ne rugăm ție, cea mai înaltă dintre toți și vrednică de onoruri și îndrăzneală maternă, să-ți aduci aminte neîncetat, Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, despre noi, cei ce ne mândrim cu tine și cinstim cu laude dumnezeiești amintirea ta cea pururea vie și de nești. Iar tu, preacuvioase bătrâne Simeon, primul urmaș al cuvioasei noastre mărturisiri și propovăduitor al învierii credincioșilor, fii și mijlocitor pentru neamul nostru înaintea Mântuitorului Dumnezeu, pe care te-ai învrednicit să-L primești în brațele tale. Căci și noi, împreună cu tine, Îl cântăm pe Hristos, Cel ce domnește peste viață și peste moarte, zicând: Tu ești Lumina adevărată a Luminii adevărate, Dumnezeul adevărat al Dumnezeului adevărat, singurul Domn înainte de întrupare și după întruparea cea slăvită, Dumnezeu în Sine, și nu prin har, ci pentru noi (ai devenit) om desăvârșit, Împărat în ființa Sa, neavând împărat peste El, ci pentru noi și mântuirea noastră, Te-ai arătat neprihănit și preacurat în chip de rob. Fiind nestricăcios, ai venit să distrugi stricăciunea, ca să faci toate nestricăcioase. Ție se cuvine slava și puterea, mărirea și strălucirea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt în vecii vecilor. Amin.

Sărbătoarea celor Zece Fecioare sau Despre Virginitate

Persoane care vorbesc: *Evvul* și *Grigora* [45] .

Persoane introductive: *Areta, Marcellus, Theophilus, Thalia, Theopatra, Phallus, Agatha, Procilla, Thecla, Tisiana, Domnina*

Introducere. Scopul lucrării. — Calea spre paradis. — Imaginea și personificarea virtuții. — Agnos — simbolul virginității. — Markella — cea mai în vârstă și prima dintre fecioarele lui Hristos.

Eubulus: Ai venit la momentul potrivit, Gregoras; te-am căutat recent ca să aflu ce s-a spus despre virginitate în compania Marcellei și a celorlalte fecioare care se adunaseră la banchet. Ele, spun ele, au discutat atât de splendid și puternic între ele încât nu au omis nimic din ceea ce avea legătură cu acest subiect. Așadar, dacă ai venit pentru alt motiv, amână pe altă dată și nu fi leneș în a relata în ordine tot ceea ce îți cerem.

Gregoras: Se pare că am fost înșelat în nădejdea mea, întrucât altcineva ți-a spus deja dinainte despre ce întrebi. Credeam că nu ai auzit încă nimic despre cele întâmplate și m-am bucurat foarte mult și m-a consolat faptul că voi fi primul care îți va spune. De aceea m-am grăbit să vin aici la tine, temându-mă chiar de acest lucru, ca nu cumva altcineva să mă avertizeze.

Eubulus: Calmează-te, binecuvântatule; n-am aflat nimic în detaliu despre ce s-a întâmplat. Vorbitorul nu a putut explica nimic mai mult decât că avuseseră loc conversații, și ce fel și cum, nu a putut răspunde la întrebări.

Grigore: Și dacă pentru asta am venit aici, vrei să auzi tot ce s-a spus de la început sau ar trebui să omit restul și să reamintesc doar ce consider demn de reținut?

Eubulus: Nu, Gregoras, povestește-ne de la bun început și despre întâlnire, unde a avut loc și despre mâncărurile pregătite și despre tine, cum ai turnat vinul și cum au fost...

„...primind cupe de aur,
se onorau reciproc, privind spre cerul cel mare” [46] .

Grigora: Ești mereu priceput la conversație și foarte curios, așa că pur și simplu îi depășești pe toți.

Eubulus: Nu e momentul, Gregoras, să ne certăm cu tine despre asta; ceea ce îți cerem este să ne spui cum s-a întâmplat de la bun început și nu altfel.

Gregoras: Voi încerca. Dar mai întâi răspunde-mi singur: o cunoști pe fiica Filosofiei - pe Arete? [47] .

Evvul: Ce se întâmplă atunci?

Gregoras. Am fost invitați în grădina ei, care era în est, să culegem fructe coapte și ne-am dus, și anume: eu (mi-a spus Teopatra, am auzit de la ea), Procilla și Tisiana, ce potecă stâncoasă, anevoioasă și abruptă am trecut, Gregoras! - Când ne-am apropiat de locul acela, - a continuat Teopatra, - atunci am fost întâmpinați de o femeie maiestuoasă și frumoasă, mergând în tăcere și decent, îmbrăcată într-o haină foarte ușoară, ca și cum ar fi fost făcută din zăpadă; toată ea era cu adevărat o frumusețe divină și minunată; modestia cu mare importanță se exprima pe fața ei. O privire atât de teribilă, combinată cu o blândețe plăcută, - a spus ea, - nu știu dacă am mai văzut vreodată. Era complet lipsită de podoabe și nu avea nimic nefiresc. S-a apropiat de noi cu mare bucurie și, ca o mamă care ne vede după o lungă absență, ne-a îmbrățișat și ne-a sărutat pe fiecare dintre noi și a spus: Fiicele mele, ați venit cu greu la mine, care doresc mult să vă duc în grădina nestricăciunii, după ce am experimentat diverse pericole din partea șerpilor pe drum. Eu, privind, am văzut cât de des ați deviat și m-am temut că, rătăcindu-vă cumva pe drum, veți pieri în stânci; dar mulțumiri fie Mirelui, cu care v-am logodit, copiii mei (2 Corinteni 11:2), care a ajutat să rânduim totul după dorințele noastre! În timp ce spunea ea acestea, noi, - a spus Teopatra, - am ajuns la gard, căci ușile erau încă deschise (Matei 25:10), și i-am găsit pe Tecla, Agatha și Marcellus, care deja sosiseră, intenționând să înceapă cina. Apoi, - a spus ea, - Arete a zis: intrați și așezați-vă aici în rând cu acești prieteni ai voștri. Toți cei care ospătam acolo, cred, mi-a spus ea, eram în număr de zece [48] . Locul în sine era extrem de frumos și plin de o mare plăcere. Aerul salubru, luminat de raze pure de lumină, se legăna ușor; în mijloc, un izvor liniștit, ca untdelemnul, emana o băutură foarte plăcută; Apa limpede și pură care curgea din ea forma izvoare, iar acestea, răspândindu-se ca un râu, udau întregul loc, aducând o umiditate abundentă. Erau acolo diverși copaci, abundenți în fructe proaspete de toamnă, care, atârnând, ofereau o imagine frumoasă; de asemenea, pajiști mereu înflorite, presărate cu flori parfumate și variate, din care vântul aducea ușor cel mai plăcut miros. Și în apropiere era un agnos [49] , un copac înalt, sub care ne-am așezat, întrucât era foarte larg și umbros.

Eubul: Tu, binecuvântatule, reprezinți a doua locuință cerească.

Gregoras: Spui adevărul. Și astfel, după ce ne-am bucurat de tot felul de mâncăruri și de felurite dulciuri, încât nu a mai rămas nimic plăcut, atunci, a spus ea, a intrat Arete și a propus următoarele: Tinere, frumusețea ospitalității mele, fecioare frumoase, care cultivați cu mâini imaculate grădinile nepieritoare ale lui Hristos; au fost deja destule mâncăruri și petreceri; avem de toate din belșug. Ce mi-aș dori mai mult și ce aștept? Ca fiecare dintre voi să țină un discurs în lauda fecioriei. Să înceapă Markella, întrucât ea stă prima și este mai în vârstă decât

celelalte. Și când va fi făcut aceasta frumos, atunci voi considera o rușine pentru mine dacă nu o voi face un exemplu de imitație, încununând-o cu cununa curată a înțelepciunii. Astfel, îmi amintesc, a spus ea, Markella a început imediat să vorbească astfel.

Discursul lui I. Marcellus

Capitolul I. Dificultatea și excelența virginității. — Exercițiul studiului este necesar pentru fecioare.

Fecioria este ceva nespus de mare, minunat și glorios și, dacă putem spune sincer, urmând Sfintele Scripturi, este pepiniera nestricăciunii, floarea și începutul ei. Numai ea este cea mai excelentă și mai frumoasă ispravă. De aceea Domnul făgăduiește intrarea în împărăția cerurilor celor care s-au făcut fecioare, când în Evanghelie vorbește despre diferența dintre fameni (Matei 19:12); pentru că fecioria este foarte rară și dificilă pentru oameni; și cu cât este mai înaltă și mai măreață, cu atât este mai mare pericolul la care este expusă. Sunt necesare puteri naturale puternice și curajoase, care, zburând rapid deasupra curentului voluptății, îndrumă carul sufletului spre înălțimi și nu se abat de la acest țel până când, purtând cu ușurință prin lume cu cel mai rapid zbor al gândului și, stând cu adevărat la bolta cerului, nu privesc direct însăși nestricăciunea, izvorând din sânul curat al Celui Atotputernic. Pământul nu este capabil să producă acest nectar; numai cerul îl poate emana. Căci fecioria, deși umblă pe pământ, totuși, trebuie să ne gândim, atinge cerul. Unii care s-au străduit spre ea și au privit doar spre sfârșitul ei, apropiindu-se cu picioare nespălate și neîmpliniți în ostenelile lor, s-au întors de la jumătatea drumului, fără să fi primit îndrumarea cuvenită a gândului din această ispravă; căci nu numai că trupurile trebuie păstrate curate, așa cum templele nu trebuie arătate a fi mai bune decât sanctuarele lor; ci sufletele, aceste sanctuare ale trupurilor, trebuie păzite, împodobite cu adevăr. Și sunt păzite și purificate mai mult atunci când, întrecându-se neobosit să asculte cuvintele dumnezeiești, nu încetează până nu ajung la ceea ce este „adevărat”, venind la ușile înțelepților (Sir. 6, 36). Precum sarea distruge puroiul și putreziciunea și tot ce este vătămător în carne, așa și într-o fecioară toate poftele trupești nerezonabile sunt înfrânate prin învățătură. Sufletul, neadăpat, ca și cum ar fi fost cu sare, de cuvintele lui Hristos, neapărat strică și produce viermi, așa cum regele David, pocăindu-se cu lacrimi, a strigat în munți: *rănile mele putrezesc și putreziesc* (Ps. 37, 6); pentru că nu s-a înfrânat, ca și cum ar fi cu sare, cu castitatea, ci prin neglijență s-a lăsat dus de poftă și a duhoarea adulterului. De aceea, în cartea Leviticului (2:13) este interzis să aducem vreun dar ca jertfă Domnului Dumnezeu, dacă nu este sărat cu sare. Dar pentru noi, fiecare exercițiu duhovnicesc din Scripturi slujește ca o sare înțepătoare care curăță spre folos, fără de care sufletul nu se poate oferi cu înțelepciune ca jertfă Celui Atotputernic; *căci voi sunteți sarea pământului* (Matei

5:13), a spus Domnul Apostolilor. Așadar, fecioara trebuie să se străduiască întotdeauna spre cele bune și să se deosebească printre cei ce sunt cei dintâi în înțelepciune și nu au neglijență sau sârguință, ci să se străduiască și să se gândească la ceea ce este potrivit fecioriei, curățind neîncetat cu rațiune puroiul poftei, pentru ca vreo mică putreziciune ascunsă să nu producă viermele neînfrânării. *Căci femeia nemăritată se îngrijește de Domnul, cum să-I placă Domnului, ca să fie sfântă atât cu trupul, cât și cu duhul.*(1 Cor. 7:34), spune fericitul Pavel. Între timp, mulți, socotind ascultarea (Sfintei Scripturi) ca pe un lucru de mică importanță, cred că aduc mare merit dacă pentru scurt timp își îndreaptă urechile către ea, care ar trebui să fie astupate; pentru că sufletului care este ușuratic, josnic și se crede înțelept, nu trebuie să i se împărtășească învățătura divină. Și nu putem numi ridicoli pe cei care în lucruri de mică importanță își folosesc toate eforturile pentru a realiza cât mai bine ceea ce doresc; dar la lucrurile necesare, prin care dragostea lor pentru castitate este întărită în mod special, nu depun cea mai mare râvnă?

Capitolul II. Virginitatea, o plantă cerească, recunoscută târziu. — Cum este organizată ascensiunea omului spre perfecțiune.

Planta virginității a fost trimisă oamenilor din cer, în adevăr, pentru o mare înaintare; și de aceea nu a fost revelată primelor generații. Atunci, rasa umană era încă puțină la număr și avea nevoie să se înmulțească și să se îmbunătățească. Prin urmare, nu era indecent ca anticii să se căsătorească cu surorile lor, până când legea care a venit a hotărât și, după ce a interzis ceea ce părea bine înainte, a declarat-o păcat, numind blestemat pe cel ce descoperă goliciunea surorii sale (Lev. 18:9; 20:17). Dumnezeu a oferit cu grijă ajutor rasei noastre în funcție de timp, așa cum fac părinții cu copiii lor. Nu le atribuie imediat profesori din fragedă pruncie, ci le permite să se distreze în copilărie cu jocuri, ca niște juninci, îi trimit mai întâi la profesori care vorbesc cu ei; și când au lepădat puful tineresc al minții, îi trimit să studieze științele superioare, apoi la unele și mai superioare. Astfel, trebuie să ne gândim, Dumnezeu și Tatăl tuturor s-a ocupat de strămoșii noștri; În timp ce lumea nu era încă plină de oameni, omul era ca un copil și avea nevoie mai întâi să se înmulțească și astfel să crească în om. Dar când a fost populată de la un capăt la altul și omenirea s-a răspândit fără limită, atunci Dumnezeu nu a permis oamenilor să rămână în moravurile lor anterioare, având în vedere că ei, trecând de la unul la altul, se apropiau treptat tot mai mult de cer, până când deveneau desăvârșiți, ajungând la cea mai mare și mai înaltă învățătură - virginitatea; și anume, că au trecut mai întâi de la amestecarea cu surorile la căsătoria cu femei străine, apoi că nu se împerecheau cu multe asemenea animalelor cu patru picioare, ca și cum s-ar fi născut pentru împerechere, apoi că nu vor fi adulterini; și apoi mai departe (se vor îndrepta) spre castitate și de la castitate spre virginitate, în care, învățând să

se ridice deasupra firii pământești, vor intra fără teamă în limanul senin al nestricăciunii.

Capitolul III. Căsătoriile cu surori sunt încheiate prin circumcizia lui Avraam. Poligamia este respinsă încă din vremea profeților. Chiar și puritatea conjugală este limitată.

Ca să nu acuze cineva această vorbire de lipsă de mărturie din Scripturi, vom oferi și mărturia profeților și, prin aceasta, vom dovedi și mai mult adevărul celor spuse. Căci Avraam, când a primit pentru prima dată legământul circumciziei, prin circumcizia unei părți din propriul său trup, părea să nu indice nimic altceva decât că nu ar trebui să mai nască copii din urmașii unei singure semințe, învățând pe fiecare să întrerupă plăcerea copulației cu propria sa soră, ca și cum ar fi cu propriul său trup. Așadar, intimitatea și concubinajul cu propriile surori au încetat de pe vremea lui Avraam; dar concubinajul cu mai multe soții a fost abolit de pe vremea profeților. *Nu vă duceți după poftele voastre și nu vă abțineți de la dorințele voastre* , zice Înțeleptul (Sir. 19:2). *Căci vinul și femeile îi strică pe cei înțelepți* (Sir. 19:2). Și în alt loc: *Izvorul apelor tale să fie al tău și bucură-te de soția tinereții tale* (Prov. 5:15-18). Adică, el respinge poligamia. Ieremia îi numește direct pe cei care au relații cu diverse femei *cai poftici (5:8) . Căci mulțimea roditoare a celor răi nu va aduce niciun folos și vlăstarele adulterine nu vor prinde rădăcini în adâncuri* , spune Înțeleptul (Înțelepciunea 4:3). Totuși, ca să nu ne extindem prea mult, citând ziceri profetice, să prezentăm și cum castitatea a succedat căsătoriei cu o singură soție, slăbind puțin câte puțin pofta trupească, până când a înfrânat complet dorința obișnuită de copulație. Aici, în sfârșit, este prezentat unul care se leapădă direct de un astfel de mod de viață. *Doamne* , spune el, *Părinte și Stăpân al vieții mele, nu mă lăsa în voia lor. Întoarce ridicarea ochilor de la mine. Nu mă lăsa* [50] și pofta (Sir. 23:5). Și în cartea Înțelepciunii, care învață toate virtuțile, Duhul Sfânt, îndemnându-i deschis pe ascultători la abținere și castitate, cântă cu voce tare așa: *mai bună este lipsa de copii decât virtutea, căci amintirea ei este nemuritoare; este recunoscută atât de Dumnezeu, cât și de oameni; când este prezentă, o imită* [51] , *iar când pleacă, ei tind spre ea: și încoronată în veșnicie, triumfă, ca și cum ar fi obținut o victorie prin fapte fără prihană* (Înțelepciunea 4:2).

Capitolul IV. Numai Hristos a propovăduit virginitatea, prezicând deschis Împărăția cerurilor. Asemănarea cu Dumnezeu trebuie realizată în lumina virtuților divine.

Și așa s-a spus despre omenire în diferite timpuri, cum, începând cu amestecul cu surorile, a trecut la abstinența; rămâne să vorbim despre virginitate; să încercăm să vorbim despre aceasta cât mai mult putem. Și mai întâi este necesar să explicăm de ce dintre mulții profeți și drepți care au vestit și au

săvârșit multe lucruri frumoase, niciunul nu a glorificat sau ales virginitatea? Pentru că numai Domnului i-a fost lăsat să propovăduiască această învățătură, întrucât numai El, venind, l-a învățat pe om să meargă la Dumnezeu. Căci marele preot, primul profet și primul înger trebuiau să fie numiți prima fecioară. În vremurile străvechi omul nu era încă desăvârșit și, prin urmare, nu era încă capabil să cuprindă desăvârșirea - virginitatea. El, creat după chipul lui Dumnezeu, avea nevoie să fie după asemănarea (lui Dumnezeu). Pentru a realiza aceasta, Cuvântul trimis în lume a luat mai întâi chipul nostru, pătat (în cazul nostru) de multe păcate, pentru ca noi, pentru a căror cauză l-a luat El, să putem primi din nou chipul divin. Căci a fi exact după asemănarea lui Dumnezeu este posibil atunci când noi, după ce am imprimat în noi înșine trăsăturile vieții Sale omenești, ca pe niște scânduri, precum niște pictori iscusiți, le păstrăm, studiind calea pe care El Însuși ne-a revelat-o. Din acest motiv, El, fiind Dumnezeu, a binevoit să Se îmbrace în trup omenesc, pentru ca noi, privind, ca într-un tablou, chipul divin al vieții Sale, să-L putem imita pe Cel ce a pictat-o. Căci El nu a gândit una și a făcut alta și nu a considerat una frumoasă și a învăța alta, ci ceea ce era cu adevărat folositor și frumos, aceea a învățat și a făcut.

Capitolul V. Hristos, păstrând trupul nestricăcios în virginitate, încurajează respectarea virginității. Numărul mic de fecioare în comparație cu mulțimea altor sfinți.

Ce a făcut Domnul, adevărul și lumina, când a venit (în lume)? Luând trup, a păstrat-o nestricăcioasă - în virginitate. Așadar, și noi, dacă vrem să fim ca Dumnezeu și Hristos, trebuie să ne străduim să păstrăm virginitatea. Căci asemănarea cu Dumnezeu constă în abținerea de la stricăciune. Și faptul că Cuvântul întrupat a devenit fecioara principală, păstorul principal și profetul principal al Bisericii, acest lucru ni l-a explicat Ioan, inspirat de Hristos, în cartea Apocalipsei, când a spus: *Și m-am uitat și iată un Miel stând pe muntele Sionului, și cu el o sută patruzeci și patru de mii, având numele Lui* [52] *și numele Tatălui Său scris pe frunțile lor. Și am auzit un glas din cer, ca vuietul multor ape și ca vuietul unui tunet puternic; și am auzit glasul harpiștilor care cântau din harpele lor. Și cântau un cântec nou înaintea tronului și înaintea celor patru făpturi vii și a bătrânilor; și nimeni nu putea învăța cântecul acesta, afară de aceștia o sută patruzeci și patru de mii, care au fost răscumpărați de pe pământ. Aceștia sunt cei ce nu s-au pângărit cu femei, căci sunt fecioare; aceștia sunt cei ce urmează Mielul oriunde merge El* (Apocalipsa 14:1-4). Mai mult, observați cât de mare este demnitatea fecioriei înaintea lui Dumnezeu: *ei au fost răscumpărați dintre oameni, ca pârga lui Dumnezeu și Mielului, și în gura lor nu s-a găsit viclenie; ei sunt fără prihană și urmează Mielul oriunde merge El* (Apocalipsa 14:5). Prin aceasta, el dorește să ne insufle clar că printr-un astfel de număr, adică o sută patruzeci și patru de mii, numărul fecioarelor a fost determinat din vechime, în timp ce ceilalți sfinți sunt o mulțime nedefinită. Căci este remarcabil că adaugă,

vorbind despre ceilalți: *Și m-am uitat și iată, din orice limbă și neam și din orice popor, o mare mulțime, pe care nimeni nu o putea număra* (Apocalipsa 7:9). Așadar, prezintă, așa cum am spus, o mulțime nenumărată de alți sfinți și un număr foarte mic de fecioare în comparație cu cei care alcătuiesc mulțimea nenumărată. -

Iată, Arete, discursul meu către tine despre virginitate. Dacă am omis ceva, las-o pe Teofila, care mă urmează, să completeze.

Discursul II. Teofil

Capitolul I. Lauda virginității nu distruge căsătoriile.

Așadar, a spus ea, Teofila a spus următoarele: Întrucât Markella, începându-și frumos discursul, nu l-a terminat pe deplin, mi se pare necesar să încerc să termin acest discurs. Acel om a ajuns treptat la feciorie cu ajutorul lui Dumnezeu, care îl îndemna din când în când, acest lucru, în opinia mea, este frumos spus; dar că, ca și cum din acest motiv nu ar mai fi fost necesar să aibă copii, acest lucru nu se poate spune. Din Scripturi, mi se pare, este clar că după apariția fecioriei Cuvântul (lui Dumnezeu) nu a respins complet nașterea de copii. Dacă luna este mai mare decât stelele, atunci aceasta nu distruge lumina celorlalte stele. - Să începem cu cartea Genezei, pentru a onora cea mai veche Scriptură. Decretul și porunca lui Dumnezeu despre nașterea de copii (Gen. 1:28) este cu siguranță împlinită până în ziua de azi; Creatorul încă îl formează pe om. Acest lucru este destul de clar, deoarece Dumnezeu, asemenea unui artist, încă formează lumea, așa cum a învățat Domnul, zicând: *Tatăl Meu lucrează până acum* (Ioan 5:17). Acum, dacă râurile și-ar fi terminat deja cursul, vărsându-se în mare, dacă lumina ar fi fost complet separată de întuneric (și acum încă se separă), dacă uscatul ar fi încetat să mai producă roade cu reptile și animale cu patru picioare și s-ar fi împlinit numărul predeterminat de oameni, atunci, desigur, ar fi necesar să se abțină de la nașterea de copii. Dar acum este necesar ca omul, din partea sa, să acționeze după chipul lui Dumnezeu, din moment ce lumea încă stă în picioare și este aranjată; *rodiți* , se spune *, și înmulțiți-vă* (Geneza 1:28). Și nu trebuie să disprețuim hotărârea Creatorului, prin virtutea căreia noi înșine am venit la existență. Nașterea oamenilor începe cu aruncarea sămânței în pântecele unei femei, astfel încât osul din oase și carnea din carne, fiind primite de o forță nevăzută, să fie din nou formate într-o altă persoană de către același Artist. În acest fel, trebuie să credem, se împlinește zicala: *iată, aceasta este osul din oasele mele și carnea din carnea mea* (Geneza 2:23).

Capitolul II. Nașterea este ca formarea primei Eve din coasta și osul lui Adam. — În nașterea obișnuită, Dumnezeu este Creatorul oamenilor.

Aceasta este, probabil, indicată și de frenezia somnoroasă adusă asupra primului creat (Gen. 2:21), prefigurând plăcerea soțului în timpul actului sexual, când acesta, în setea sa de procreare, intră în frenezie, relaxându-se cu plăcerile soporifere ale procreării, astfel încât ceva ce a fost smuls din oasele și carnea sa să poată fi din nou format, așa cum am spus, într-un alt bărbat. Căci atunci când armonia trupească este tulburată de iritația din timpul actului sexual, atunci, așa cum ne spun cei experimentați în chestiuni conjugale, întreaga măduvă și partea fertilă a sângelui, constând din os lichid, adunată din toate membrele, transformându-se în spumă și îngroșându-se, este ejectată prin tractul reproductiv în solul dătător de viață al femeii. De aceea, se spune pe bună dreptate că un bărbat își părăsește tatăl și mama, ca unul care uită brusc totul în momentul în care, unit cu soția sa în îmbrățișarea iubirii, devine părtaș la rodnicie, permițându-i Creatorului Divin să-i ia coasta, pentru a deveni el însuși tată dintr-un fiu. - Deci, dacă Dumnezeu îl formează acum pe om, nu este oare o obraznicie să te îndepărtezi de nașterea de copii, pe care Însuși Cel Atotputernic nu-i este rușine să o săvârșească cu mâinile Sale curate? El i-a zis lui Ieremia: *Mai înainte să te fi întocmit în pântecele mamei, te cunoșteam* (Ieremia 1:5). Și lui Iov i-a zis: *Sau ai luat lut și ai făcut o făptură vie și chiar ai creat rațională (animalul) pe pământ* (Iov 38:14) [53] ? Și Iov, întorcându-se către El cu evlavie, spune: *Mâinile Tale au lucrat în mine și m-au zidit* (10:8). Nu este oare absurd să respingem legătura conjugală, când chiar și după noi se așteaptă viitori martiri și potrivnici ai celui rău, pentru care Cuvântul a făgăduit să scurteze *acele zile* (Matei 24:20; Marcu 8:20)? Dacă ulterior nașterea de copii este recunoscută de Dumnezeu ca o faptă rea, așa cum ai spus, atunci cum pot aceștia, născuți împotriva hotărârii și voinței divine, să pară plăcuți înaintea lui Dumnezeu? Sau nu ar trebui să-i recunoaștem pe cei născuți ca fiind contrafăcuți, și nu născuți de Dumnezeu, dacă sunt formați, asemenea unei monede contrafăcute, contrar voinței și hotărârii puterii (creatoare)? Altfel, trebuie să atribuim oamenilor și capacitatea de a crea oameni.

Capitolul III. Interpretarea unui pasaj din Scriptură. Copiii nelegitimi nu sunt doar credincioși, ci uneori și conducători.

Markella a întrerupt-o și a spus: Există o mare greșeală (în discursul tău), Teofila, și opusul a ceea ce ai spus; și chiar crezi că te ascunzi creând o astfel de ceață? Aceasta este obiecția pe care poate cineva o va oferi, cerându-ți socoteală, ca fiind cea mai înțeleaptă: ce spui despre cei născuți nelegitim din adulter? Ai recunoscut că este neobișnuit și imposibil ca cineva să intre în lume fără voia și acțiunea marii puteri a lui Dumnezeu, care îi pregătește un cort (trupesc) [54] . Și ca să nu recurgi, ca și cum ai recurge la un zid sigur, la mărturia Scripturii, care spune: *copiii adulterilor vor fi neperfecți* (ατελεφόρητα. Înțelepc. 3:16), atunci și împotriva acesteia te va obiecta cu blândețe, spunând: cu toate acestea, vedem adesea că cei zămisliți din relații nelegitime, în timpul

sarcinii perfecte, se nasc ca un rod matur. Dar dacă spui cu viclenie: domnule reverend, prin *imperfecțiune* înțeleg înstrăinarea de adevărul învățat de Hristos, căruia îi aparțin cei perfecți, atunci el va răspunde: cu toate acestea, binecuvântatule, foarte mulți nelegitimi nu sunt totuși numărați doar printre turma fraților, ci sunt chiar adesea aleși ca și conducători ai lor. Dar dacă toate lucrurile mărturisesc clar că și cei născuți din adulter ating *perfecțiunea* , atunci trebuie să credem că Duhul nu a prezis despre zămisliri și nașteri, ci poate despre cei care comit adulter față de adevăr, care, distorsionând Scripturile cu opinii neadevărate, generează înțelepciune imperfectă, amestecând eroarea cu evlavia. Așadar, când acest pretext îți este luat, te rog să răspunzi că și cei născuți din adulter sunt născuți prin voia lui Dumnezeu. Căci ai spus că este imposibil ca rodul omului să atingă maturitatea, dacă nu este format și însuflețit de Domnul.

Capitolul IV. Explicația nașterii umane și a acțiunii lui Dumnezeu în ea.

Teofila, ca și cum ar fi fost prinsă la mijloc de un adversar puternic, s-a tulburat și, abia trăgându-și suflarea, a spus: Tu, binecuvântatule, ceri o explicație a acestei întrebări prin intermediul unui exemplu, pentru a te convinge și mai mult că puterea creatoare a lui Dumnezeu, care se întinde asupra tuturor lucrurilor, acționează în special în nașterea oamenilor, dând roade ceea ce este semănat pe pământ roditor. Cu adevărat, nu ceea ce este semănat trebuie învinovățit, ci cel care își aruncă fără rușine propria sămânță în ogorul altuia, ca un mercenar pentru o mică plăcere, pe paturi de adulter. Imaginează-ți nașterea noastră la viață ca ceva asemănător, de exemplu, unei case care are o intrare înconjurată de munți înalți; iar casa însăși se întinde mult mai jos, este prevăzută din exterior până în vârful intrării cu multe deschideri și are un aspect rotund pe această parte. - Îmi imaginez, a spus Markella. - Atunci imaginează-ți că un sculptor stă înăuntru pentru a face multe statui; acum imaginează-ți că substanța de lut îi este furnizată din exterior prin deschideri din abundență de către mulți oameni, în timp ce nimeni nu-l vede pe artist însuși. Să presupunem că această casă este acoperită de ceață și nori și că nu pot vedea nimic din exterior în afară de deschideri. - Așa să fie, a spus ea. - De asemenea, fiecăruia dintre lucrătorii care furnizează substanța de lut i se atribuie o deschidere, în care el singur trebuie să-și pună propria substanță, fără a atinge celelalte. Și dacă cineva îndrăznește în mod nechibzuit să deschidă deschiderea atribuită altuia, să fie amenințat cu foc și biciuituri. Imaginați-vă următoarele. Sculptorul din interior, ocolind deschiderile și primind substanța de lut găsită în fiecare dintre ele separat, o formează și, după ce a format-o de-a lungul mai multor perioade lunare, o returnează în exterior prin aceeași deschidere, urmând porunca: să se lucreze indiferent orice substanță de lut capabilă de a fi lucrată, chiar dacă a fost adusă incorect de cineva prin deschiderea altcuiva. Substanța este nevinovată de orice și, prin urmare, ca nevinovată, trebuie prelucrată și formată; dar cel care, contrar

instituției și poruncii, o introduce în orificiul altuia, trebuie pedepsit ca un ticălos și un criminal. Nu substanța argiloasă trebuie acuzată, ci cel care a făcut aceasta împotriva poruncii sacre, întrucât, din desfrâu, adus-o, a băgat-o în orificiul altuia pe ascuns, cu violență. - Foarte drept vorbești, (a spus Markella).

Capitolul V. Sfântul Părinte continuă să explice același subiect.

Așadar, după ce ai terminat toate acestea, îți rămâne ție, cel mai înțelept, să aplici întregul exemplu la cele spuse mai sus. Casa este asemenea naturii nevăzute a nașterii noastre, iar intrarea înconjurată de munți este asemenea coborârii și insuflării sufletelor din cer în trupuri [55] ; deschiderile sunt pentru femei și sexul feminin în general; sculptorul este asemenea puterii creatoare a lui Dumnezeu, care, sub acoperirea nașterii, dispunând de natura noastră, ne îmbracă în mod invizibil în interior în formă umană, aranjând veșminte pentru suflete. Iar cei care aduc substanța argiloasă trebuie asemănați cu bărbații și sexul masculin în general, atunci când, în setea lor de naștere, aruncă sămânța în pasajele feminine naturale, așa cum acolo substanța argiloasă în deschideri. Această sămânță, devenind părtașă la puterea divină, ca să spunem așa, creatoare, nu ar trebui considerată în sine cauza unor iritații indecente. Între timp, arta prelucrează constant substanța oferită. Nimic în sine nu trebuie considerat rău, ci devine astfel prin abuzul celor care îl folosesc. Ceea ce este folosit cu decență și castitate este cucelent; dar ceea ce este folosit rușinos și indecent este rușinos. Căci care este vina fierului, dobândit pentru agricultură și arte, încât unii îl ascuțesc pentru războaie civile dezastruoase? Care este vina aurului, argintului sau cuprului și, în general, a oricărui produs cultivat al pământului, încât unii, păcătuind cu nerecunoștință împotriva Creatorului lor, le transformă în feluriți idoli? La fel, dacă cineva oferă arta țeserii lânii dobândite prin furt, atunci arta prelucrează substanța oferită, acordând atenție doar unui singur lucru, dacă este capabilă de a fi prelucrată, și nu respinge nimic potrivit pentru ea; pentru că substanța furată, fiind lipsită de suflet, nu este în niciun fel de vină aici. Trebuie cultivată și împodobită; iar cel care o fură prin furt ilegal trebuie pedepsit. Tot așa, și cei care profanează căsătoriile și cei care încalcă frumoasa armonie a corzilor vieții, care sunt aprinși de pasiune și aduc pofta la adulter, trebuie reținuți și pedepsiți, pentru că dăunează cu lacomie uniunilor rodnice din grădinile altora; iar sămânța, ca un val acolo, trebuie formată și animată.

Capitolul VI. Grija lui Dumnezeu pentru oamenii nelegitimi. - Li se dau îngeri păzitori.

Și de ce să-mi extind discursul, dând atâtea exemple? Natura, fără ajutor divin, nu ar fi putut realiza o astfel de lucrare într-un timp atât de scurt. Căci cine, într-adevăr, a țesut laolaltă substanța laxă a oaselor? Cine a unit membrele astfel încât acestea să fie întinse de tendoane și să se miște, îndoindu-se în jurul

articulațiilor? Cine a pregătit pasajele interne pentru sânge și artera delicată pentru respirație? Sau cine altcineva, amestecând sânge cu umezeală, ca și cum ar fi aluat, a format din lut carnea delicată, dacă nu numai Artistul suprem, care creează omul - pe noi - după propria sa imagine rațională și animată, și din semințele umede și minuscule, ca din ceară, ne aranjează în pântece? Cui îi pasă că embrionul care plutește înăuntru nu se sufocă din cauza umezelii și a îngustimei vaselor? Sau cine, după naștere și apariția în lume, le conferă celor slabi și mici o statură înaltă, frumusețe și putere, dacă nu același lucru, așa cum am spus, este cel mai înalt Artist-Dumnezeu, care prin puterea creatoare compune și pictează imaginile lui Hristos? De aceea, găsim în Scripturile divin inspirate că copiii, chiar și cei născuți din adulter, sunt încredințați îngerilor păzitori. Dacă s-au născut împotriva voinței și hotărârii acestei ființe binecuvântate - Dumnezeu, atunci cum ar putea fi încredințați îngerilor pentru educație cu mare tandrețe și ocrotire? Și cum ar putea ei să-și cheme părinții la judecata lui Hristos, pentru a-i acuza? Doamne, vor spune ei: Nu ne-ai refuzat această lumină comună (a vieții); ci ne-au dat morții, disprețuind porunca Ta. *Căci copiii* , se spune în Scriptură, *născuți din concubinaj nelegiuit, sunt martori ai nelegiuirii împotriva părinților lor atunci când sunt interogați* (Înțelepciunea 4:6).

Capitolul VII. Sufletul rațional este de la Dumnezeu Însuși. Virginitatea nu este singurul bine, deși este cea mai bună și preferabilă.

Poate că cineva va mai afirma și va găsi crezare printre oamenii nerezonabili și nebuni că învelișul de carne al sufletului, sădit de oameni, este format de la sine, fără hotărârea lui Dumnezeu; dar, desigur, nimeni nu-l va crede pe cel care ar învăța că, odată cu trupul muritor, este sădită și esența nemuritoare a sufletului. Nemuritorul și fără vârstă ne este insuflat numai de Cel Atotputernic și numai El este Creatorul celor nevăzute și nemuritoare. *Și i-a suflat în nări suflare de viață* , spune Scriptura, *și omul s-a făcut un suflet viu* (Geneza 2:7). Iar împotriva acelor artiști care fac statui omenești spre distrugerea oamenilor, incapabili să-L cunoască pe Creatorul lor, se spune în cartea Înțelepciunii, care învață toate virtuțile: *Inima lor este cenușă și nădejdea lor este mai de preț decât pământul și viața lor este mai josnică decât țărâna, căci n-au cunoscut pe Cel ce i-a făcut și le-a suflat un suflet lucrător și le-a suflat suflare de viață* (15:10,11). Acest Creator al tuturor oamenilor este Dumnezeu. Și de aceea, precum spune Apostolul, *El voiește ca toți oamenii să se mântuiască și să vină la cunoașterea adevărului* (1 Timotei 2:4). Întrucât acest raționament este aproape încheiat, atunci este necesar să spunem în sfârșit ce rezultă din aceasta. Cine studiază cu atenție domeniul a ceea ce este propriu omului după fire va fi convins că nu trebuie să disprețuiască nașterea de copii, ci să laude și să prefere fecioria. Căci, deoarece mierea este mai dulce și mai plăcută decât alte lucruri, nu trebuie să socotim amare toate celelalte fructe, care au și ele o plăcere înnăscută. În

confirmarea acesteia voi prezenta un martor de încredere, Pavel, care spune: „ *De aceea, cine își dă fecioara în căsătorie bine face, dar cine n-o dă în căsătorie mai bine face”* (1 Corinteni 7:38). Așadar, Scriptura, deși propune ceea ce este mai bun și mai de dorit, nu interzice toate celelalte, ci poruncește ca fiecăruia să i se dea ceea ce este cuvenit și folositor pentru el. Pentru unii nu găsește încă fecioria accesibilă, dar pentru alții nu dorește ca ei să fie pângăriți de iritații rușinoase, ci de la bun început să se îngrijească și să se gândească la prefacerea îngerească a trupurilor, în care, după adevărata zicere a Domnului, *nici nu se însoară, nici nu se mărită* (Matei 22:30). Căci nu tuturor li se încredințează famenul cel neprihănit care duce la împărăția cerurilor (Matei 19:12), ci numai celor ce pot păstra floarea fecioriei pururea înfloritoare și neprihănită. Și în cuvântul profetic Biserica este asemănată cu o pajiște înfloritoare și preafeltată, ca fiind împodobită și încununată nu numai cu florile fecioriei, ci și cu florile nașterii și ale abstinenței; căci *în veșminte aurite, împărăteasa, împodobită cu toate paietele ei, stă la dreapta mirelui* (Ps. 44:10) [56]— Iată, eu, Arete, aduc ce pot în discuția adevărului. — Când Teofila a spus acestea, atunci — a spus Teopatra, — o conversație plăcută s-a iscat între toate fecioarele, lăudând discursul. După ce s-au liniștit, apoi, după o lungă tăcere, Thalia s-a ridicat; căci i s-a dat voie să vorbească a treia după Teofila. După ce a început la rândul ei, cred că a spus următoarele.

Discursul III. Falia

Capitolul I. Comparație între cuvintele din cartea Gen. 2:23,24 și cuvintele apostolului Pavel din Epistola către Efeseni 5:28–32.

„Tu, Teofila”, a spus ea, „mi se pare că îi întreci pe toți în faptă și cuvânt și că nu te supui nimănui în înțelepciune. Nimeni nu-ți va mustra vorbirea, oricât de certăreț și aprig ar fi. Dar, binecuvântatule, un singur lucru din tot ce s-a spus corect pare să mă tulbure și să mă împovăreze, când mă gândesc că un om atât de înțelept și duhovnicesc, adică Pavel, în zadar n-ar fi comparat unirea omului cel întâi creat și a soției sale cu Hristos și Biserica (Efeseni 5:32), dacă Scriptura nu conținea aici nimic mai presus de simple cuvinte și un eveniment istoric. Căci dacă acest pasaj din Scriptură trebuie înțeles literal despre unirea dintre soț și soție, atunci de ce Apostolul, după ce l-a pomenit și, cred, dorind să ne călăuzească pe calea duhovnicească, a aplicat alegoric la Hristos și la Biserică ceea ce se referă la Eva și Adam? Pasajul din cartea Genezei spune astfel: *Și Adam a zis: „Iată acum os din oasele mele și carne din carnea mea; se va numi Femeie, pentru că a fost luată din Om. De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe soțul său” „…mamă și se va uni cu soția lui și cei doi vor fi un singur trup”* (Geneza 2:23,24). Apostolul, atrăgând atenția asupra acestui pasaj, nu este dispus să-l interpreteze, așa cum am spus, literal, senzual, referitor la unirea dintre soț și soție, așa cum faceți voi. Dumneavoastră, explicând aceste cuvinte

într-un sens fizic, ați admis că Scriptura vorbește doar despre zămisliri și nașteri; căci (ați spus) ca un alt om să se nască, precum un os luat din oase, în acest scop trupurile vii, coapte pentru naștere, ca copacii, sunt unite în momentul zămislirii. Dar el, într-un sens spiritual, referindu-se la aceste cuvinte la Hristos, ne învață astfel: „Cine *își iubește soția se iubește pe sine însuși. Căci nimeni nu și-a urât vreodată trupul propriu, ci îl hrănește și îl prețuiește, cum face Domnul cu biserica, pentru că suntem mădulare ale trupului Lui. De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va uni cu soția sa și cei doi vor fi un singur trup. Mare este taina aceasta; o vorbesc despre Hristos și despre biserică”* (Efeseni 5:28-32).

Capitolul II. Tranziții în discursurile apostolului Pavel. — Natura doctrinei sale, care nu conține contradicții. — Nu este sigur să transformăm totul în alegorie.

Dar să nu vă tulbure faptul că, vorbind despre un lucru, trece la altul, astfel încât să credeți că se amestecă și introduce ceva ce nu aparține subiectului, abătându-se de la scopul său, așa cum se întâmplă aici. Căci, după cum se pare, intenționând să expună doctrina virginității pe larg, el predispune mai întâi la subiectul său, folosind la început un mod de vorbire mai condescendent. Acesta este caracterul discursurilor sale, foarte variate și crescând treptat; începe cu cele mai joase și trece la cele mai înalte și mai sublime; apoi, coborând din nou în adâncuri, termină uneori cu cele mai simple și mai ușoare, alteori cu cele mai dificile și mai sublime, fără însă să introducă prin aceste treceri nimic străin de subiectele principale, ci, legând toate acestea cu o anumită legătură minunată, le reduce la unicul scop al subiectului presupus de el. De aceea, trebuie să explic mai amănunțit sensul cuvintelor apostolului, fără a respinge nimic din ceea ce s-a spus mai sus. — Tu, Teofila, mi se pare că le-ai explicat suficient și clar, expunând cuvintele Scripturii într-un mod mai sigur, așa cum sunt citite. Este cu siguranță periculos să neglijezi textul așa cum este rostit, mai ales în cartea Genezei, unde sunt expuse poruncile imuabile ale lui Dumnezeu, care au constituit universul, după care chiar și acum lumea este guvernată în cel mai perfect mod și în proporție perfectă, până când însuși Legiuitorul, care a constituit lumea, voind să o reformeze, din nou printr-o altă poruncă va distruge legile firii anterioare. Dar, întrucât aceste cuvinte nu trebuie lăsate cu o explicație incompletă și, cum ar fi, pe jumătate șchiopătată, le vom da un alt sens corespunzător, după ce am aprofundat Scriptura; căci nu trebuie să trecem cu vederea modul în care Pavel, ridicându-se deasupra lecturii literale, aplică aceste cuvinte la Hristos și la Biserică.

Capitolul III. Comparație între primul și al doilea Adam.

Și mai întâi de toate, este necesar să examinăm dacă Adam, care a căzut prin neascultare și a auzit: *țărână ești și în țărână te vei întoarce* (Gen. 3:19), poate fi comparat cu Fiul lui Dumnezeu. Cum poate fi numit Cel ce a fost făcut din țărână după pământ și cerul de zid *cel întâi născut din toată făptura (Col. 1:15)? Cum poate fi considerat Pomul vieții* (Apoc. 2:7) Cel ce a fost lepădat pentru neascultare, ca nu cumva să *-și întindă iarăși mâna (spre pomul vieții) și, după ce a mâncat din el, să înceapă să trăiască veșnic* (Gen. 3:22) ? Ceea ce este comparat trebuie să fie în multe feluri similar și corespunzător cu ceea ce este comparat și să nu aibă în sine proprietăți opuse și diferite. Așadar, nu ar fi prudent cel care ar îndrăzni să compare inegalul cu egalul sau armonia cu disarmonia, ci (cel care ar compara) egalul cu egalul prin natură, chiar dacă ar fi egal în puțin, și albul cu albul prin natură, chiar dacă (ar fi alb) într-o măsură foarte mică și ar reprezenta în sine puțin din albul acestuia din urmă, de unde este numit el însuși alb. Dar egalul, armoniosul și strălucitorul, așa cum este fără îndoială clar pentru toată lumea, este ceea ce este fără păcat și incoruptibil, adică înțelepciunea; iar inegalul și disarmoniosul este ceea ce este muritor și păcătos și alungat prin dezaprobare și supus condamnării.

Capitolul IV. Continuare pe același subiect.

Aproape astfel de obiecții, cred, sunt făcute de cei care nu admit compararea primului om cu Hristos, aparent fără a ține cont de înțelepciunea lui Pavel. Prin urmare, să vedem cât de pe bună dreptate l-a comparat Pavel pe Adam cu Hristos, presupunând că el (Adam) nu era doar un chip și o asemănare (a lui Hristos), ci că el însuși a devenit Hristos prin pogorârea peste el a Cuvântului, existent înainte de veacuri. Căci era potrivit ca întâiul născut al lui Dumnezeu, prima și singura ramură născută, adică Înțelepciunea, să devină om, unindu-se cu primul creat, primul și întâiul născut al oamenilor, astfel încât Hristos să fie un om plin de Divinitate pură și perfectă și Dumnezeu, conținut în om; căci era foarte potrivit ca cel mai vechi dintre veacuri și cel mai înalt dintre Arhangheli [57] , dorind să se ocupe de oameni, să intre în cel mai vechi și primul dintre oameni, Adam. Astfel, reînnoind ceea ce era la început și restaurând din Fecioară și din Duh, îl formează pe același (Adam); căci la început, când pământul era încă virgin și necultivat, Dumnezeu, luând țărână, fără sămânță a format din ea cel mai rațional animal (omul) [58] .

Capitolul V. Explicația unui pasaj din profeția lui Ieremia.

Să-mi fie martor de încredere și limpede proorocul Ieremia, care zice: *„M-am pogorât la casa olarului și iată că lucra la roată. Și vasul pe care-l făcea s-a stricat în mâinile lui și a făcut din el iarăși un alt vas, după cum i s-a părut bine să facă”* (Ieremia 38:4). Când Adam, creat din țărână, era, ca să zicem așa, moale și umed și nu avusese încă timp, ca lutul copt, să se întărească în nestricăciune,

atunci păcatul, ca apa care curge și picurează, l-a nimicit. De aceea, Dumnezeu, voind să-l întoarcă și să-l formeze din nou din țărână în același *vas, întru cinste* (2 Timotei 2:21), după ce l-a făcut mai întâi tare și puternic în pântecele fecioarei, după ce l-a unit și l-a amestecat cu Cuvântul, l-a adus la viață nestricăcios și nevătămat, pentru ca după naștere, când râurile stricăciunii se năpustesc asupra lui din afară, să nu mai fie supus pieirii, așa cum ne învață Domnul în cunoscuta pildă a găsirii oii, unde Domnul meu le spune celor de față: „ *Care dintre voi, având o sută de oi și pierzând una din ele, nu lasă pe cele nouăzeci și nouă în pustie și se duce după cea pierdută, până o găsește? Și, după ce a găsit-o, o pune pe umeri; și, venind acasă, cheamă prietenii și vecinii săi și le zice: Bucurați-vă împreună cu Mine, căci mi-am găsit oaia cea pierdută.”* (Luca 15:4-6)

Capitolul VI. Întregul număr al oilor spirituale. Omul este a doua față după îngeri, spre slava lui Dumnezeu. Explicația pildei oii pierdute.

Acesta a fost și este în adevăr Cel ce *era cu Dumnezeu la început și era Dumnezeu* (Ioan 1:1), conducătorul și păstorul (ființelor) cerești, pe care toate (ființele) raționale îl ascultă și îl urmează și care conduce și numără în armonie oștirile îngerilor raționali. Și numărul acestor ființe nemuritoare, împărțit în genuri și ranguri, va fi egal și perfect atunci când omul se va alătura acestei turme; căci și el a fost creat nestricăcios, ca să-L slăvească pe Regele și Creatorul a toate, cântând în conformitate cu glasurile îngerilor auzite din cer. Dar, din moment ce s-a întâmplat ca el, călcând porunca, să cadă cu o cădere grea și dăunătoare și să fie supus morții, Domnul spune că El Însuși s-a pogorât din cer în lume, lăsând rândurile și oștirea îngerilor. Căci (în acea parabolă) munții semnifică cerurile, iar cele nouăzeci și nouă de oi puterile, principatele și stăpânirile, pe care le-a lăsat în urmă conducătorul și păstorul și s-a pogorât să caute oaia pierdută. A rămas să-l includem pe om în această listare și în acest număr, pentru că Însuși Domnul S-a îmbrăcat în el și l-a purtat, ca nu cumva, fiind aruncat în tulburare și nenorociri, așa cum am spus, să se înece din nou. Astfel, Cuvântul a luat asupra Sa omul, ca prin Sine să distrugă condamnarea cea dăunătoare, lovind șarpele. Căci era necesar ca cel rău să fie biruit nu prin altcineva, ci prin acela asupra căruia se credea stăpân, amăgindu-l; pentru că era imposibil ca păcatul și condamnarea să fie distruse altfel decât în acest fel: chiar acel om, din a cărui vină s-a spus: *țărână ești și în țărână te vei întoarce* (Gen. 3:19), fiind recreat, să distrugă această definiție care trecuse de la el la toți, astfel încât, precum mai înainte toți au murit în Adam, tot așa din nou în Hristos, care L-a luat pe Adam, toți să învie (1 Cor. 15:22).

Capitolul VII. Lucrările lui Hristos, proprii lui Dumnezeu și omului, Îi aparțin Lui ca una.

Cred că s-a spus suficient că omul, devenind instrumentul și veșmântul Unul-Născut, împlinește ceea ce El Însuși i-a insuflat; dar că nu există niciun dezacord aici, trebuie totuși să analizăm pe scurt. Cel care spune că ceea ce este frumos prin natură, drept și sfânt prin natură, prin participarea la care și ceilalți devin frumoși, este Înțelepciunea existentă cu Dumnezeu, și că, dimpotrivă, ceea ce este vicios, nedrept și rău este păcatul, vorbește foarte adevărul. Într-adevăr, două lucruri sunt extrem de opuse unul față de celălalt: viața și moartea, incoruptibilitatea și corupția. Viața este egalitate, iar corupția inegalitate; dreptatea și înțelepciunea sunt acord, iar nebunia și nedreptatea sunt dezacord. Dar omul, fiind la mijloc între ele, nu este nici dreptatea însăși, nici nedreptatea însăși; ci fiind plasat la mijloc între incoruptibilitate și corupție, dacă este dus la care dintre ele se spune că s-a schimbat în natura celui care a biruit. Înclinându-se spre corupție, devine coruptibil și muritor, iar (înclinându-se) spre necoruptibilitate, - incoruptibil și nemuritor. Astfel, aflându-se între pomul vieții și (pomul) cunoașterii binelui și răului, din al cărui rod a mâncat, s-a schimbat în chipul aceluia (Gen. 2:9), nefiind el însuși nici pomul vieții, nici pomul stricăciunii, ci devenind muritor din comunicarea și unirea cu cel stricăcios și din comunicarea și unirea cu viața - din nou nestricăcios și nemuritor, așa cum învață Pavel când spune: *stricăciunea nu moștenește nestricăciunea* , iar moartea viața (1 Cor. 15:50), numind pe bună dreptate stricăciunea și moartea ceea ce strică și ucide, și nu ceea ce este supus stricăciunii și moare; nestricăciunea și viața - ceea ce dă nemurire și înviorează, și nu ceea ce primește nemurire și este înviorată. Și astfel omul nu este nici discordie și inegalitate, nici egalitate și acord; Dar când a acceptat discordia (adică neascultarea și păcatul), a devenit discordant și urât, iar când acceptă acordul (adică adevărul), devine un instrument armonios și potrivit, astfel încât Domnul - această nestricăciune, după ce a biruit moartea - cântă armonios despre învierea în trup (a sa), nelăsând-o să devină din nou moștenirea stricăciunii. Acum s-a spus destul despre aceasta.

Capitolul VIII. Oasele și carnea Înțelepciunii. Coasta din care a fost formată Eva spirituală este Duhul Sfânt. Femeia, ajutorul lui Adam, sunt fecioarele logodite cu Hristos.

Astfel, nu puține dovezi din Scriptură confirmă faptul că Cel întâi creat poate fi pe bună dreptate comparat cu Hristos Însuși, nu doar ca chip, imagine și asemănare a Unul-Născut, ci ca și cum ar deveni Înțelepciunea și Cuvântul însuși. Unindu-se cu înțelepciunea și viața, precum apa, omul devine ceea ce era însăși lumina pură care locuia în el. Prin urmare, Apostolul a aplicat pe bună dreptate la Hristos ceea ce se referea la Adam și astfel pare foarte potrivit ca din oasele și trupul Său să fi fost făcută Biserica, pentru care Cuvântul, părăsindu-L pe Tatăl ceresc, a coborât pe pământ să locuiască în femeie și, adormind, prin epuizarea suferinței, a murit de bunăvoie pentru ea, *pentru a-Și prezenta Biserica slăvită și*

fără prihană, curățind-o prin botezul cu apă (Efeseni 5:27), pentru primirea sămânței spirituale și binecuvântate pe care El Însuși o inspiră și o sădește în adâncul minții; iar Biserica, asemenea unei soții, îl primește și îl formează pentru nașterea și educarea virtuții. Așadar, cuvintele Scripturii: *rodiți și înmulțiți-vă*(Gen. 1:28), se împlinesc cum se cuvine atunci când Biserica crește din zi în zi în măreție, frumusețe și număr, prin unirea și comuniunea cu Cuvântul, care chiar și acum coboară la noi și se epuizează la pomenirea suferințelor. Altfel, Biserica nu ar fi putut aduna credincioșii și să-i regenereze prin spălarea regenerării, dacă Hristos, după ce S-a epuizat pentru ei pentru a fi cuprins în ei prin reînnoirea suferințelor, așa cum am spus, nu ar fi murit din nou - după ce S-a coborât din cer și, unindu-se cu soția sa, Biserica, nu ar fi lăsat să iasă ceva din puterea sa din coasta sa, pentru ca toți cei zidiți pe el să crească, fiind regenerați prin această spălare, primind din oasele și carnea sa, adică din sfințenia și slava sa. Căci foarte adevărat vorbește Cel ce spune că oasele și carnea Înțelepciunii sunt înțelepciunea și virtutea, iar coasta este Duhul adevărului, Mângâietorul, din care cei luminați, împrumutând, se renasc în nestricăciune. Nimeni nu poate deveni părtaș Duhului Sfânt și mădular al lui Hristos, decât dacă Cuvântul, pogorându-se peste el, trece mai întâi prin epuizare ca prin somn, pentru ca el, trezindu-se din somn împreună cu Cel ce a adormit pentru el și a fost recreat, să primească înnoirea și renașterea Duhului. Căci El, Duhul adevărului, înșeptuit după cuvintele profetului (Isaia 11:2), poate fi numit coasta Cuvântului, de la care, împrumutând, Dumnezeu, după epuizarea lui Hristos, adică după întrupare și suferință, Îi pregătește un ajutor, adică suflete unite cu El și logodite cu El. Astfel, în Scripturi este adesea numită însăși societatea și adunarea credincioșilor, Biserica, în care cei mai desăvârșiți în gradul de succes constituie, ca să spunem așa, o singură persoană și un singur trup al Bisericii. Iar cei care au învățat cu adevărat adevărul mai bine și mai clar, ca fiind eliberați de poftele trupești prin curățire și credință desăvârșită, devin Biserica și ajutătorul lui Hristos, ca o fecioară, după cuvintele Apostolului, unindu-se cu El și fiind căsătoriți cu El, pentru ca, primind sămânța curată și roditoare a învățăturii, să poată ajuta cu folos la predicare pentru mântuirea altora. Iar cei neîmpărțiți și cei care încă încep învățătura mântuitoare cresc și se formează, ca în pântecele mamei, din cei mai desăvârșiți, până când, ajungând la maturitatea nașterii din nou, dobândesc măreția și frumusețea virtuții, iar apoi, după succes, ei înșiși, devenind Biserica, vor contribui la nașterea și creșterea altor copii, în receptaculul sufletului, ca în pântece, realizând neîndemânatic voia Cuvântului.

Capitolul IX. Lucrarea harului la Apostolul Pavel.

Așadar, trebuie să ne gândim la ce s-a întâmplat cu mereu memorabilul Pavel. Când nu era încă desăvârșit în Hristos, a fost mai întâi născut și hrănit cu lapte de Anania, care i-a propovăduit și l-a înnoit prin botez, așa cum se spune în Faptele Apostolilor (9:7-19). Dar când s-a maturizat și s-a bine organizat,

ajungând la desăvârșirea spirituală și devenind ajutor și mireasă a Cuvântului, primind și crescând în sine semințele vieții, apoi, fiind mai înainte copil, a devenit biserică și mamă, dând naștere prin el celor ce credeau în Hristos, până când Hristos s-a născut în ei, fiind formați: „ *Copiii mei”* , spune el, „ *pentru care iarăși sufăr în naștere, până când Hristos va fi format în voi”* (Galateni 4:19); și iarăși: „ *V-am născut în Hristos Isus, prin Evanghelie”* (1 Corinteni 4:15). Așadar, cele spuse despre Adam și Eva ar trebui aplicate Bisericii și lui Hristos. Aceasta este cu adevărat o taină mare și transcendental, pe care eu, din cauza slăbiciunii și a oboselii minții mele, nu o pot explica după demnitatea și măreția ei. Totuși, trebuie să încerc, căci trebuie să vă spun ce urmează.

Capitolul X. Învățătura aceluiași Apostol despre castitate.

Pavel, chemând pe toți la sfințenie și castitate, a aplicat cele spuse despre primul creat și Eva la Hristos și la Biserică în al doilea rând, pentru a-i reduce la tăcere pe cei ignoranți, lipsindu-i de pretexte. Aceștia, delectându-se cu poftele lor excesive ale poftei, îndrăznesc să extragă din Scripturi un sens contrar ortodocșilor, invocându-l în apărarea nestăpânirii lor, și anume din următoarele cuvinte: *Dumnezeu a zis: „Creșteți și înmulțiți-vă”* și iarăși: *„De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa”* (Gen. 1:28; 2:24) și nu se rușinează să se abată de la Duh, ci, ca și cum s-ar fi născut pentru aceasta, alimentează pofta care mocnește și care mocnește încă, aprinzând-o cu iritații. De aceea, el, lovind foarte puternic vicleniile lor și pretextele născocite, ajungând la porunca despre cum să se poarte soții cu soțiile lor și spunând că - așa cum Hristos *S-a dat pe Sine pentru Biserică, ca s-o sfințească, curățind-o prin botezul cu apă, prin cuvânt* (Efeseni 5:26), se întoarce la cartea Genezei, amintind cuvintele spuse despre cei întâi creați și explicându-le în conformitate cu sensul subiectului pe care îl expune, pentru a nu da un motiv de abuz de aceste cuvinte celor care, sub pretextul nașterii de copii, se dedau poftelor trupești.

Capitolul XI. Pe același subiect.

Vedeți, fecioarelor, cum El, dorind ca credincioșii să fie cât mai casți, se străduiește să le demonstreze superioritatea fecioriei prin multe argumente. El spune: „ *De aceea mi-ați scris: Bine este bărbatului să nu se atingă de femeie”* (1 Corinteni 7:1), exprimând deja clar prin aceasta că este bine să nu se atingă de femeie, stabilind și hotărând dinainte acest lucru în mod absolut. Apoi, recunoscând slăbiciunea și înclinația celui neînfrânat spre copulație, a îngăduit celor care nu puteau stăpâni trupul să aibă propriile lor soții, decât să cadă, dedicându-se în mod josnic curviei. Apoi, imediat după această permisiune, a adăugat: *„Să nu vă ispitească Satana din cauza neînfrânării voastre* ” (1 Corinteni 7:5). Aceasta înseamnă: dacă voi, oameni buni, nu puteți fi complet casți, din cauza poftei trupești, atunci vă îngăduiesc să aveți o relație mai bună

cu propriile voastre soții, astfel încât, fiind considerați că ați făcut un jurământ de abstinență, să nu fiți supuși ispitei neîncetate din partea diavolului, aprinzându-vă cu alții (soții).

Capitolul XII. Pavel este un exemplu pentru văduve și pentru cei care s-ar putea să nu aibă soții.

Să examinăm cu atenție textul în sine; în el, Apostolul nu a permis acest lucru multora în mod absolut, ci a adăugat dinainte motivul pentru care a făcut-o. După ce a spus: „ *Bine este bărbatului să nu se atingă de femeie* ” , a adăugat imediat: *„Dar, ca să nu se descurce cu desfrânare, fiecare bărbat să-și aibă soția”* , adică, de teama desfrânării, dacă nu puteți să vă înfrânați pofta; *și fiecare soție să-și aibă soțul. Soțul să-i arate bunăvoința cuvenită; și tot așa și soția față de soțul ei. Soția nu are stăpânire asupra trupului ei, ci soțul; tot așa nici soțul nu are stăpânire asupra trupului său, ci soția. Nu vă lipsiți unii de alții, decât dacă v-ați înțeles bine, pentru o vreme, ca să vă îndeletniciți cu rugăciunea; apoi vă veți întoarce împreună, ca nu cumva să vă ispitească Satana cu neînfrânarea.” Dar aceasta este spusă de mine ca o îngăduință, nu ca o poruncă* (1 Corinteni 7:1-6). Și aceasta este foarte prudent (spus). Prin cuvintele, *ca o îngăduință,* el a exprimat că dădea un sfat, nu o poruncă; Căci folosește *porunca* referitoare la castitate și la a nu se atinge de femeie și permisiunea, așa cum am spus, cu privire la cei care nu își pot stăpâni poftele. Așadar, în ceea ce privește persoanele monogame, atât bărbații, cât și femeile care sunt deja căsătoriți sau se vor căsători, el poruncește astfel; dar în ceea ce privește soții care și-au pierdut soțiile sau soțiile (care și-au pierdut) soții, trebuie din nou să examinăm cu atenție spusele Apostolului, cum poruncește el. *Iar celor necăsătoriți* , spune el, *și văduvelor le spun: „Este bine pentru ei să rămână așa cum rămân și eu. Dar dacă nu pot să se înfrâneze, să se căsătorească; căci este mai bine să se căsătorească decât să ardă de patimă”* (1 Corinteni 7:9). Și aici continuă să acorde preferință înfrânării. Căci, dându-se pe sine ca cel mai mare exemplu, își invită ascultătorii să-l imite în această ispravă, învățând că este mai bine pentru cel care a fost căsătorit cu o singură soție să rămână cu sine însuși, așa cum a făcut el. Dar dacă pentru cineva acest lucru nu ar fi posibil din cauza arderii și a poftei trupești, atunci el dă o astfel de permisiune pentru a intra într-o a doua căsătorie, nu declarând că a doua căsătorie este un lucru bun, ci doar considerând-o mai bună decât arderea. Așa cum cineva în ziua de Paște [59]Și în timpul postului i-a adus mâncare unui om grav bolnav și l-a sfătuit, din cauza bolii sale, să se împărtășească din ceea ce adusese, spunând: „Într-adevăr, venerabile, este un lucru frumos și și tu, ca și noi, păstrând cu răbdare abstinența, ar trebui să te bucuri atunci de aceleași binecuvântări împreună cu noi; căci astăzi este complet interzis chiar și să ne amintim de mâncare; dar, din moment ce tu, asuprit de boală, ai devenit slab și nu poți suporta aceasta, atunci noi, ca o formă de permisiune, te sfătuim să te împărtășești cu mâncare, pentru

ca tu, din cauza bolii, neavând puterea să te opuni poftei de mâncare, să nu mori”; așa Apostolul aici, după ce a spus mai întâi că ar vrea ca toți să rămână casti, ca el însuși, apoi celor asupriți de boala patimilor, pentru ca ei, din cauza iritării până la naștere, să nu se grăbească la adulter, a permis o a doua căsătorie, socotind-o mai bună decât aprinderea și desfrânarea.

Capitolul XIII. Este explicată doctrina lui Pavel despre virginitate.

Despre abstinența, căsătorii, castitate și concubinaj în căsătorie și ce folos aduc acestea la dobândirea dreptății, aproape mi-am terminat discursul; dar despre feciorie rămâne de spus dacă există vreo poruncă cu privire la ea. Prin urmare, trebuie să luăm în considerare și acest lucru. Iată ce spune Apostolul: *Cât despre feciorie, n-am poruncă de la Domnul, ci dau sfatul meu, ca unul care a primit milă de la Domnul, să-I fie credincios. În nevoia de acum, socotesc că este mai bine pentru bărbat să rămână așa. Ești legat de o soție? Nu căuta divorțul. Ești lipsit de o soție? Nu căuta soție. Dar dacă te însori, nu ai păcătuit; și dacă o fecioară se mărită, nu a păcătuit. Dar ca aceștia vor avea necazuri în trup, dar Mie îmi este milă de voi* (1 Corinteni 7:25-28). După ce și-a început discursul despre feciorie cu mare prudență și intenționând să ofere oricui un sfat să-și dea fiica în căsătorie, astfel încât în ceea ce privește sfințenia nimic să nu fie din necesitate și constrângere, ci din voia liberă a sufletului (căci aceasta este plăcut lui Dumnezeu), vrea să vorbească despre aceasta, adică despre căsătoria unei fecioare, nu în chipul poruncii și voinței Domnului. Anume, după ce a spus: *dacă o fecioară se căsătorește, nu va păcătui* , limitează din nou cu prudență această îngăduință, declarând că dă un astfel de sfat ca pe o permisiune omenească, și nu una divină. Mai departe, după cuvintele: *dacă o fecioară se căsătorește, nu va păcătui* , a adăugat imediat: *dar ca aceștia vor avea necazuri în trup; Dar Mi-e milă de voi* (1 Cor. 7:28), adică, cruțându-vă pe voi, prieteni, am dat o astfel de permisiune, dacă deja preferați să raționați în acest fel, ca să nu pară că vă trag cu sila la aceasta și constrâng pe cineva. Dacă însă voi, neputând purtați fecioria, sunteți mai înclinați spre această îngăduință, atunci chiar și în acest caz, cred că este mai de folos să vă moderați iritațiile trupești, neîngăduind mădularelor voastre, sub pretextul îngăduirii de a intra în căsătorie, la o purtare necurată. De aceea adaugă: *Vă spun, fraților, că timpul este scurt; așa că cei ce au femei să fie ca și cum n-ar avea* (1 Corinteni 7:29). Apoi, convingând din nou cu insistență acest lucru, vorbește în felul acesta pentru a întări și mai mult dispoziția spre feciorie. Pe lângă cele spuse mai sus, el spune literal următoarele: *Voiesc să fiți fără griji. Cel ce este necăsătorit se îngrijește de lucrurile Domnului; pe când cel însurat se îngrijește de lucrurile lumii, cum să-i placă femeii sale. Este o diferență între o femeie măritată și o fecioară: femeia necăsătorită se îngrijește de lucrurile Domnului, ca să fie sfântă și cu trupul și cu duhul; pe când femeia măritată se îngrijește de lucrurile lumii, cum să-i placă bărbatului ei* (1 Corinteni 7:32-34). Cu siguranță este evident pentru toată lumea

că este mult mai bine să te îngrijești de lucrurile Domnului și să-i placi lui Dumnezeu decât să te îngrijești de lucrurile lumii și să-i placi soției tale. Cine este atât de nechibzuit și orb încât să nu înțeleagă din aceasta că îndemnul lui Pavel înclină mai mult spre feciorie? *Spun aceasta* , continuă el, *spre folosul vostru, nu ca să vă pun legături, ci ca să vă puteți purta cu decență*.(au slujit Domnului) (1 Corinteni 7:35).

Capitolul XIV. Virginitatea este un dar de la Dumnezeu, iar hotărârea de a o lua nu ar trebui luată cu ușurință de către toată lumea.

Pe lângă cele menționate mai sus, să luați în considerare și faptul că, conform învățăturii lui Pavel, înclinația spre feciorie este dată de Dumnezeu. De aceea, el îi respinge pe cei neînfrânați care hotărăsc asupra ei din deșertăciune, sfătuindu-i să se căsătorească, pentru ca la vârsta matură, când încep excitațiile și patimile trupești, să nu fie rușinați, fiind iritați în suflet. Să vedem cum învață el. *Dacă cineva* , spune el, *consideră că este nepotrivit ca fecioara lui să rămână așa, fiind la vârsta matură, să facă ce vrea; nu va păcătui: ca aceștia să se căsătorească* (1 Corinteni 7:36). Aici, de fapt, el preferă căsătoria rușinii pentru cei care, hotărând să rămână în feciorie, apoi devin descurajați și împovărați și, în cuvinte, din rușine, se înfățișează înaintea oamenilor ca abstinenți, dar, de fapt, nu mai pot rămâne în feciorie. Însă celui ce, de bunăvoie, se hotărăște să-și păstreze fecioria trupească, *nefiind împiedicat de necesitate* (1 Corinteni 7:37) (adică de patima, care stârnește pofta în coapsele ei, pentru că trupurile, după cum se știe, sunt de calități diferite), și, mai mult, dacă se luptă și se străduiește și rămâne cu tărie în jurământul său și îl menține desăvârșit până la sfârșit, (Pavel) poruncește să fie ferm și să-l păstreze, dând preferință fecioriei. Cel ce este în stare, spune el, și se străduiește să-și păstreze fecioria trupească, face mai bine; dar cel ce nu este în stare și intră în căsătorie legitimă și nu se strică pe ascuns, face bine. Dar destul cu acestea. - Cel ce dorește să ia Epistola către Corinteni și, după ce a examinat cu atenție cele scrise acolo, să examineze apoi cele spuse și să compare dacă există un acord și o unanimitate completă între una și cealaltă.

Iată ce îți aduc și eu, Arete, cât pot de bine, în legătură cu virginitatea.

Eubulus: Foarte verbos, Gregoras, dar abia a atins subiectul, după ce a măsurat și a navigat prin vasta mare de cuvinte.

Gregoras: Se pare că da; dar să ne amintim în ordine și să expunem exact restul care mi se pare că încă îmi răsună în urechi, înainte să zboare și să dispară, pentru că bătrânii uită ușor ce au auzit recent.

Eubulus: Spune-mi atunci; ne-am adunat tocmai pentru acest scop, ca să putem auzi aceste cuvinte cu plăcere.

Gregoras: Și astfel, când Phalia, așa cum ai spus, după ce și-a încheiat senina călătorie, a coborât pe pământ, atunci Teopatra, după ce i-a succedat în ordine, așa cum a spus ea însăși, a spus următoarele.

Discursul IV. Teopatra

Capitolul I. Este necesar ca virtutea să fie glorificată de către oricine are capacitatea de a o face.

Dacă înțelepciunea artei vorbirii, fecioarelor, ar sta la același nivel și ar urma neîncetat aceeași cale, atunci nu ar fi cum să nu vă plictisesc, îndrăznind să vorbesc despre un subiect deja analizat. Dar, fiindcă există multe feluri și întorsături de cuvânt, cu ajutorul lui Dumnezeu, care ne inspiră *în multe și felurite feluri* (Evrei 1:2), atunci ce nevoie este să ne ascundem și să ne temem? Mai mult, nu este nevinovat cel care, fiind părtaș al harului, nu va slăvi frumosul cu discursuri de mulțumire și nu va blama pe cel rău. De aceea, vom lăuda acest dar preastrălucitor și preacinstit, lumina lui Hristos, fecioria. Aceasta este calea cea mai vastă și mai îmbelșugată a Duhului. Prin urmare, orice ni se pare potrivit și potrivit să vorbim, trebuie să începem discuția noastră cu aceea.

Capitolul II. Castitatea și virginitatea sunt date de Dumnezeu pentru ocrotirea oamenilor, ca să fie eliberați de impuritatea viciilor.

Mi se pare că am descoperit cu siguranță că nu există nimic atât de eficient pentru întoarcerea în rai, pentru restaurarea la nestricăciune și împăcarea cu Dumnezeu și atât de mântuitor pentru oameni, călăuzindu-ne spre viață, precum fecioria. Voi încerca să dezvălui acest lucru acum, așa cum îl înțeleg eu, pentru ca voi, auzind clar despre puterea darului menționat, să știți ce beneficii ne-a adus. În vremurile de demult (după ce omul a fost izgonit din rai pentru neascultare) și așezat din nou în lume, curentul stricăciunii s-a răspândit larg și, năvălind cu o impetuozitate extraordinară, nu numai că a dus în dezordine tot ce a întâlnit în afară, dar, invadând înăuntru, a înecat sufletele. Unii dintre ei, adesea supuși acestor atacuri, au fost duși orbește și pe nesimțite, abandonând conducerea corăbiilor lor, pentru că nu aveau nimic ferm de apucat. Căci simțurile sufletului, cum spun cei care știu despre asta, fiind lovite de patimi care atacă din afară și fiind supuse torentului valului nebuniei care invadează înăuntru, sunt imediat rătăcite de la calea cea dreaptă, neputând, din cauza întunericului, să treacă în siguranță prin întregul său curs natural. De aceea, Dumnezeu, având milă de noi, care ne aflam într-o astfel de situație și nu aveam puterea să ne ridicăm și să ne revenim, a trimis din cer cel mai bun și mai slăvit

ajutor - fecioria, pentru ca, lipindu-ne trupurile de ea, ca niște corăbii, să ne bucurăm de pace și să intrăm în port fără vătămare, după cum mărturisește și Duhul Sfânt. Aceasta este cuprinsă în psalmul o sută treizeci și șase, unde sufletele care au migrat și sunt luate de aici și deja umblă cu Hristos în cer, cântă cu bucurie un cântec de mulțumire lui Dumnezeu că nu au fost luate de tulburări pământești și trupești. De aceea, spun ei, Faraonul Egiptului s-a făcut o imagine a diavolului când a poruncit ca pruncii de parte bărbătească să fie aruncați fără milă în râu, iar fetele să fie lăsate în viață (Exod 1:16): căci diavolul, care a domnit de la Adam până la Moise peste Egiptul cel mare, adică peste lume, a încercat să se arunce în pâraiele patimilor și să omoare urmașii bărbătești și raționali ai sufletului; și încearcă să înmulțească și să sporească pe cei trupești și nebuni.

Capitolul III. Psalmul lui David este explicat: Pe malurile Babilonului etc. Ce înseamnă harpele atârnate de sălcii? Salcia este un simbol al virginității. Sălcii udate cu apă.

Dar, ca să nu ne abatem de la subiect, să luăm și să explicăm psalmul acela pe care sufletele curate și neîntinate îl cântă lui Dumnezeu. „ *Pe malurile Babilonului* , zic ei, *am șezut și am plâns, când ne-am adus aminte de Sion; pe sălciile din mijlocul lui ne-am atârnat harpele* (Ps. 134:2). Prin harpe ei înțeleg în mod clar colibele lor (trupești), pe care, după ce le-au legat cu funiile fecioriei, le-au atârnat de un copac, ca să nu fie smulse și luate din nou de potopul nestăpânirii. Căci Babilonul, care semnifică *confuzie* sau *confuzie* (Gen. 11:9) [60] , indică viața de aici înconjurată de ape, în mijlocul cărora, cât timp suntem în lume, suntem înecați în râurile care se năpustesc neîncetat asupra noastră. De aceea ne temem și strigăm către Dumnezeu cu plâns și tânguire, ca nu cumva harpele noastre (adică trupurile) să piară, fiind smulse de valurile poftei din copacul fecioriei. Căci salcia din Sfintele Scripturi este pretutindeni luată ca o imagine a fecioriei (Lev. 23:Is. 44:4); pentru că floarea ei, obosit în apă și beată, stinge tot ce stârnește pofta și pofta, și uneori face orice dorință de procreare complet sterilă și neproductivă, așa cum a notat și Homer, motiv pentru care a numit sălciile *distrugătoare de roade* [61] . Iar Isaia spune că *cei drepți vor crește ca sălciile lângă râurile de apă* (44:4). Cu adevărat, ramura fecioriei crește puternică și luxuriantă atunci când omul drept și cel căruia i se încredințează să o păzească și să o cultive sunt udați de izvoarele liniștite ale lui Hristos, fiind irigați cu înțelepciune. După cum acest pom devine de obicei verde și crește din apă, tot așa fecioria înflorește și crește de obicei, fiind întărită de cuvinte (sfinte), astfel încât fiecare își poate agăța harpa de ea.

Capitolul IV. Scriitorul continuă explicația aceluiași loc.

Dacă deci râurile Babilonului, așa cum afirmă înțelepții, sunt pâraie ale poftei, care tulbură și supără sufletul, atunci sălciile trebuie să semnifice castitatea, prin care, prin spânzurare, înălțăm instrumentele poftei, care împotmolesc și scufundă mintea, ca nu cumva, precum viermii, ele, coborând prin canalele necumpătării, să se amestece cu impuritățile și putrezirea. Dumnezeu a acordat virginitatea ca fiind mijlocul cel mai util și eficient pentru a dobândi nestricăciunea, trimițând în ea un aliat celor care o doresc și se străduiesc pentru ea; pe care Psalmistul îl înțelege sub numele de Sion, care semnifică dragostea strălucitoare și porunca despre ea; căci cuvântul Sion înseamnă: *porunca păzirii* (εντολή σκοπιας) [62] . Așadar, vom raționa despre cele ce urmează. Ce spun sufletele când afirmă că răpitorii lor le-au cerut să *cânte cântecul Domnului într-o țară străină* ? Fără îndoială, ei învață că Evanghelia este un cântec sacru și misterios, pe care numai păcătoșii și adulterinii îl cântă înaintea celui rău. Căci ei călcă poruncile, împlinind voia duhurilor răutății și aruncă sfântul câinilor și mărgăritarele înaintea porcilor (Matei 7:6), precum cei despre care profetul vorbește cu indignare: *și citesc legea afară* (Amos 4:5) [63] . Nu pentru aceasta îi mustră profetul cu vehemență și îi declară vinovați de nelegiuirea că au ieșit să citească legea afară din porțile Ierusalimului sau (în spatele ușilor) caselor, ci pentru că, călcând poruncile și săvârșind necinste înaintea lui Dumnezeu, citesc poruncile cu fățărnicie, ca și cum ar fi fost evlavioși, dar în sufletele lor nu le-au primit, nu le-au păzit cu credință, dimpotrivă, le-au disprețuit, lepădându-le cu faptele lor. De aceea cântă cântarea Domnului într-o țară străină, distorsionând și tâlcuind legea în mod josnic, așteptând o împărăție senzuală și punându-și nădejdea în această țară străină, despre care Cuvântul (lui Dumnezeu) spune că va trece (1 Petru 2:10), și în care cei ce i-au luat captivi îi ademenesc cu pomeni plăcute, ducându-i cu viclenie la înșelăciune.

Capitolul V. Proprietățile fecioarelor, cu care, fiind împodobite, sunt asimilate unui singur soț - Hristos.

Cei ce vestesc Evanghelia celor nebuni sunt ca cei ce cântă cântarea Domnului într-o țară străină, al căror cultivator nu este Hristos; dar cei ce sunt îmbrăcați și strălucesc cu cea mai curată, luminoasă, neprihănită, pioasă și frumoasă frumusețe a fecioriei, dar rămân neroditori și neroditori în raport cu patimile trecătoare și dureroase, nu cântă cântare într-o țară străină, pentru că nu se străduiesc acolo cu nădejdi, nu se dedau plăcerilor vătămătoare ale trupurilor muritoare și nu înțeleg sensul poruncilor josnic, ci frumos și nobil, cu înaltă înțelegere, ascultă făgăduințele cerești, însetați de o locuință cerească și înrudită. De aceea, Dumnezeu, bucurându-se de astfel de gânduri ale lor, făgăduiește cu jurământ că le va da onoruri minunate, că îi va pune în frunte și îi va așeza în fruntea bucuriei. El spune așa: *Dacă te voi uita, Ierusalime, uită-mă, mâna mea dreaptă; lipește-mi limba de cerul gurii mele, dacă nu-mi voi aduce aminte de tine, dacă nu voi pune Ierusalimul mai presus de bucuria mea* (Ps.

134, 6). El numește Ierusalimul, așa cum am spus, acele suflete prea curate și fără prihană care, împărtășind cu cumpătare băutura fecioriei cu buze neîntinate, sunt logodite cu *un singur soț* , pentru a se arăta în cer *lui Hristos ca o fecioară curată* (2 Corinteni 11:3), după ce au câștigat biruința *prin fapte fără prihană* (Înțelepciunea 4:2). Așa prorocul Isaia proclamă: *Scoală-te și luminează-te, Ierusalime, căci lumina ta a venit și slava Domnului a răsărit peste tine* (60:1). Și că aceste făgăduințe se vor împlini după înviere (Filipeni 3:11) este clar pentru toată lumea; căci Duhul Sfânt nu proorocește despre vestita cetate iudeică, ci despre acea cetate cerească și cu adevărat binecuvântată a Ierusalimului, care este adunarea sufletelor, pe care Dumnezeu, după cuvintele Sale, le făgăduiește lămurit să le pună în față, mai întâi, în fruntea bucuriei noilor cununi, așezându-le, îmbrăcate în cea mai strălucită frumusețe a fecioriei și în curata locaș a luminii neliniștitoare, pentru că nu s-au gândit să le scoată podoaba mireselor, adică să întunece mintea cu gânduri josnice.

Capitolul VI. Virginitatea trebuie respectată și lăudată pretutindeni și în orice timp.

Într-adevăr, cuvintele lui Ieremia: *Poate o fecioară să-și uite podoabele, sau o mireasă* să-și uite îmbrăcămintea (σηθοδεσμίδα) (2:32) înseamnă a nu slăbi sau a slăbi legăturile castității înaintea ispitelor și a seducțiilor. Căci prin cuvântul σήθμ (piept), desigur, se înțeleg gândurile și mintea noastră; iar σηθόδεσμος (fascia pieptului) - acest brâu care leagă și întărește dispoziția sufletului spre feciorie - este dragostea față de Dumnezeu, care (brâul) este conducătorul și păstorul nostru, Stăpânul și Mirele Iisus, fie ca El să mă ajute pe mine și pe voi, fecioare frumoase, să ne păzim neobosit și pecetluit până la sfârșit; căci nu este ușor să găsești un alt ajutor pentru oameni mai bun decât această comoară, plăcută și plăcută lui Dumnezeu. De aceea spun că toți ar trebui să cinstească fecioria și să o respecte și să o laude întotdeauna. Fie ca aceste începuturi de discursuri din partea noastră să fie de ajuns pentru tine, Arite, atât pentru glumă, cât și nu pentru glumă. - Primesc acest dar, a spus Arite, - a zis ea, - dar propun ca Falus să vorbească după tine; pentru că am nevoie să aud câte un discurs de la fiecare dintre voi. Așadar, - a spus ea, - Phallus, după ce a ezitat puțin și parcă s-ar fi ascuns adânc în sinea ei, a spus.

Discursul lui V. Fallus

Capitolul I. Jurământul de virginitate este o ofrandă măreață.

Te rog, Arete, să-mi fii și acum ajutor, pentru ca discursul meu să fie vrednic mai întâi de tine și apoi de (ceilalți) prezenți. Sunt convins, după ce am învățat îndeajuns din Sfintele Scripturi, că isprava fecioriei este cea mai mare și mai excelentă jertfă și dar, mai vrednic decât care oamenii nu pot oferi nimic altceva

lui Dumnezeu. Cu adevărat, mulți în timpul legii au săvârșit multe fapte excelente conform jurămintelor, dar numai cei care prin voință liberă doreau să se dedice (lui Dumnezeu) erau numiți cei care au făcut un jurământ mare. Așa se spune într-un loc: *Și Domnul a vorbit către Moise, zicând: Vorbește copiilor lui Israel și spune-le: bărbatul sau femeia care va face un jurământ mare, va păstra curăția înaintea Domnului ...* (Numeri 6:1) [64] . Altul promite să aducă și să dedice templului vase de aur și de argint, altul să dedice o zeciuială din roadele sale, altul (o zeciuială) din moșiile sale, altul cele mai bune din turmele sale, altul toată averea sa; dar niciunul dintre aceștia nu poate fi numit încă unul care a făcut o mare jurământ Domnului, ci doar unul care s-a dedicat în întregime lui Dumnezeu.

Capitolul II. Care este semnificația jertfei lui Avraam a unei juninci de trei ani, a unei capre de trei ani și a unui berbec de trei ani? Fiecare epocă trebuie dedicată lui Dumnezeu. Schimbarea triplă a gărzii și epoca noastră.

Este necesar să ne străduim să vă explic vouă, fecioarelor, în mod adecvat sensul Scripturii cu privire la subiectul propus. Cel ce se păzește în parte și este atent la sine, și în parte se deda distracțiilor și păcatelor, nu se dedică în întregime lui Dumnezeu. Căci este necesar să te dedici complet (lui Dumnezeu), atât cu sufletul, cât și cu trupul, pentru a fi complet orânduit și a nu duce lipsă. De aceea Dumnezeu îi poruncește lui Avraam: *Ia* -Mi , zice El *, o junincă de trei ani, o capră de trei ani, un berbec de trei ani, o turturele și un porumbel tânăr* (Geneza 15:9). Excelent. Vedeți cum sugerează și aici: „Adu-Mi și păzește ceea ce n-a fost sub jug și plug, și anume sufletul tău, ca o junincă, și, de asemenea, trupul și mintea ta: prima ca o capră, căci merge pe pante abrupte și stânci; și cea de-a doua, ca un berbec, ca nu cumva sărind să cadă și să se abată de la adevăr. Astfel, tu, Avraam, vei fi desăvârșit și fără prihană, avându-Mi dedicate atât sufletul, cât și simțul și mintea”, pe care El le-a numit simbolic o junincă de trei ani, o capră și un berbec, ca și cum ar arăta spre concepția corectă a Treimii. Sau poate că El face aluzie la prima, mijlocul și ultima cale a vieții și vârstei noastre, dorind, așa cum este pe deplin potrivit, să-I dedicăm atât copilăria, cât și maturitatea și bătrânețea, ducând o viață castă, așa cum spune Domnul nostru Iisus Hristos în Evanghelii, poruncind astfel: *coapsele voastre să fie încinse și candelele voastre aprinse și fiți ca niște oameni care așteaptă ca stăpânul lor să se întoarcă de la nuntă, pentru ca, când va veni și va bate, să-i deschidă îndată. „Fericiți sunteți voi, căci vă va ședea și, apropiindu-se, va sluji.” Și dacă în a doua și a treia strajă (El va găsi așa), fericiți sunteți voi* .” (Luca 12:35-38) „Iată, fecioarelor, cum El, reprezentând cele trei straje ale nopții, seara, a doua și a treia și cele trei veniri ale Sale, a arătat cele trei schimbări ale vârstei noastre: copilărească, bărbătească și bătrână, ca să vină și să ne ia din lume, chiar dacă am fi în prima veac, adică copii, dacă ne va găsi gata și curați și neîndemânatici, cel puțin în a doua, cel puțin în a treia. Căci straja de seară este

timpul vârstei înfloritoare și al tinereții unui om, când mintea începe să fie tulburată, dusă de distragerile vieții, iar trupul său se maturizează și se dăruiește patimilor; a doua, când devine un om desăvârșit și mintea începe să dobândească stabilitate și fermitate împotriva confuziei și a deșertăciunii; și al treilea, când poftele încetează în cea mai mare parte, iar carnea deja se ofilește și se înclină spre bătrânețe.

Capitolul III. Cel mai bun lucru este să practici virtutea încă din copilărie.

Așadar, aprinzând în inimă candela nestinsă a credinței și încingându-ne coapsele cu castitate, trebuie să fim veghetori și să-L așteptăm neîncetat pe Domnul, pentru ca, dacă vrea să ia pe vreunul dintre noi în prima veac, sau în a doua, sau în a treia, venind și găsindu-ne gata și împlinind porunca, să ne dea odihnă în sânul lui Avraam, Isaac și Iacov. „ *Bine este omului”* , spune Ieremia, *„să poarte jugul în tinerețea lui”* (Plângerile lui Ieremia 3:27), *și sufletul lui nu se depărtează de Domnul* (Ieremia 17:5). Cu adevărat, bine este celui care, plecându-și gâtul din copilărie sub învățătura divină, nu leapădă acest călăreț care stă deasupra gândurilor curate până la bătrânețe: pentru că cel rău atrage neîncetat mintea la cele mai rele. Dimpotrivă, cine, nesuportând castitatea, acest călăreț care înfrânează și îmblânzește calul necredinței, nu se deda plăcerilor și desfătărilor prin văz, sau auz, gust, miros și atingere? Altul, având în minte altceva, va crede altfel, dar noi afirmăm că cel ce din copilărie se străduiește să-și păstreze trupul curat, respectând fecioria, se dedică complet lui Dumnezeu. Căci ea aduce repede celor ce se dedică ei darurile mari și dorite ale nădejdii, slăbind patimile și iritațiile dăunătoare ale sufletului. Să explicăm cum ne putem devota Domnului.

Capitolul IV. Ce jurământ și dedicare față de Dumnezeu este perfectă?

Așadar, porunca din cartea Numeri despre marele jurământ (Numeri 6:1) indică ceea ce indic eu într-o explicație mai detaliată, afirmând că cel mai mare dintre toate jurămintele este jurământul fecioriei. Căci este evident că mă dedic pe deplin Domnului atunci când mă străduiesc să păstrez trupul nu numai neimplicat în actul sexual, ci și neîntinat de alte necurății. *Femeia necăsătorită* , spune Apostolul, *se îngrijește de cele ale Domnului, cum să fie plăcută Domnului* (1 Corinteni 7:34), nu numai pentru a primi slava virtuții care este întărită pe o parte, ci pentru ca pe ambele părți, după cuvintele Apostolului, să fie sfântă atât cu trupul, cât și cu duhul, dedicându-și mădularele Domnului. Și ce înseamnă să te dedici pe deplin Domnului, aceasta trebuie spus. Dacă deschid gura pentru un lucru și o închid pentru altul, de exemplu, dacă deschid Scripturile pentru explicație, ca să-L slăvesc pe Dumnezeu cât mai ortodox și mai măreț cu putință, și le închid, adăugând *o ușă și un gard* (Ps. 140:3), ca să nu spun lucruri deșarte, atunci buzele mele sunt curate și dedicate lui Dumnezeu; *limba mea* s-a făcut *o*

trestie (Ps. 44:2), un instrument al înțelepciunii; căci prin ea Cuvântul duhovnicesc, luminând mintea cu adâncimea și puterea Scripturilor, Domnul, *cărturarul* veșnic, scrie cu litere clare ; fiindcă numai El scrie repede și repede și împlinește voia Tatălui, auzind cuvintele: *prada se grăbește, prada se grăbește* (Isa. 8:1). Limba mea devine trestia acestui cărturar. Lui îi este închinată și dedicată în mod feciorelnic, ca o trestie frumoasă, scriind mai frumos decât poeții și oratorii care descoperă învățăturile oamenilor. De asemenea, dacă îmi deprind ochii să nu privească cu poftă frumusețea trupească și să nu se desfăteze în spectacole indecente, ci să contemple cele de sus, atunci ochii mei sunt curați și dedicați Domnului. Dacă, după ce mi-am închis urechile de la clemență și de la vorbe deșarte, le deschid la Cuvântul lui Dumnezeu, cercetând pe cei înțelepți (Sir. 6:36), atunci mi-am dedicat auzul Domnului. Dacă îmi opresc mâinile de la camătă, de la revânzare, de la lăcomie, de la lovire, atunci mâinile mele sunt curate pentru Dumnezeu. Dacă îmi opresc picioarele de la a merge pe cărările desfrânării, atunci mi-am dedicat picioarele (lui Dumnezeu), nemergând la curți și la ospățuri, unde sunt oameni răi, ci folosindu-le pentru a împlini vreo poruncă. Ce-mi rămâne dacă sunt curat și în inima mea, închinându-mi toate gândurile Domnului, dacă nu mă gândesc la nimic rău, dacă nu este în mine mândrie sau mânie și zi și noapte mă ocup de legea Domnului? Aceasta înseamnă *să fii curat cu mare puritate, să promiți o mare jurământ* (Numeri 6:1).

Capitolul V. Jurământul virginității și reglementarea sa în Lege. Vița de vie - Hristos și Diavolul.

Voi încerca să vă explic vouă, fecioarelor, următoarele precepte, întrucât ele se referă și la îndatoririle voastre, constituind legi despre virginitate și cerințe care învață de la ce ar trebui să se abțină și să evite o fecioară. Acolo este scris astfel: *Și Domnul a vorbit cu Moise, zicând: „Vorbește copiilor lui Israel și spune-le: Dacă un bărbat sau o femeie face un jurământ mare pentru a păstra curățenia înaintea Domnului, atunci se va abține de la vin și de la băuturi tari* (σικερα) *și nu va folosi nici oțet din vin, nici oțet din băutură alcoolică și nu va bea nimic făcut din struguri și nu va mânca struguri cruzi sau uscați în toate zilele jurământului său”* (Numeri 6:1-4) [65] . Aceasta înseamnă: oricine a făcut un jurământ și s-a dedicat Domnului nu trebuie să culeagă roadele pomului răutății, pentru că acestea produc întotdeauna beție și frenezie. Căci știm din Scripturi că există două feluri de viță de vie, care cresc separat și se deosebesc una de cealaltă. Una produce nemurirea și dreptatea, dar cealaltă este cauza freneziei și a nebuniei. Vița cea trează și veselește (Zaharia 9:7; Ps. 104:15), care produce cu bucurie din cuvintele sale, ca din mlădițe, ciorchini de daruri care revărsă iubire, este Domnul nostru Iisus Hristos, care spune limpede Apostolilor: *Eu sunt vița cea adevărată, voi sunteți mlădițele, iar Tatăl Meu este vierul* (Ioan 15:5). Dar vița sălbatică și ucigătoare, care revarsă frenezie, otravă și mânie, este diavolul, după cum spune Moise, descriindu-l astfel: *Strugurii lor sunt din vița Sodomei și*

din ogoarele Gomorei; strugurii lor sunt struguri otrăviți, ciorchinii lor sunt amari; vinul lor este otravă de balauri și venin ucigător de aspide (Deut. 32:33). Ospătând cu ea, locuitorii Sodomei au ajuns la o asemenea frenezie încât s-au dedat sodomiei nefirești, sterile (Gen. 18:20; 19:4). Beți de ea, contemporanii lui Noe au căzut în necredință și au pierit sub apele potopului (Gen. 6:7). Luând de aici, Cain și-a mânjit mâinile fratricide și a pângărit pământul cu sânge de rudenie (Gen. 4:8). Îmbetate de el, neamurile își aprind furia la războaie ucigașe unele împotriva altora. Omul nu devine atât de frenetic și nebun din cauza vinului, cât din invidie și mânie; oamenii nu se îmbată și nu se înfurie din cauza vinului, cât din plictiseală, din patima iubirii, din necumpătare. Fecioarei i se oprește să mănânce din acest strugure, pentru ca, rămânând trează și neobosită de grijile vieții, să aprindă o lampă Cuvântului, strălucind cu lumina adevărului. *Luați seama la voi înșivă* , zice Domnul, *ca nu cumva să vi se îngreuneze inimile cu prea multă mâncare, beție și griji ale vieții acesteia, și ziua aceea să vină peste voi ca o cursă* (Luca 21:34).

Capitolul VI. Băutura tare este un vin artificial și contrafăcut și, de asemenea, amețitor. O fecioară trebuie să se ferească și de ceea ce este aproape de păcat. Fecioarele sunt un altar de tămâie.

Fecioarei îi este interzis să atingă în vreun fel nu numai ceea ce este preparat din acest strugure, ci și ceea ce este similar și înrudit cu acesta; căci băutură tare (σικερα) se numește orice vin artificial și contrafăcut, fie că este preparat din curmale, fie din alte fructe de pom. Și aceste băuturi întunecă mintea la fel de mult ca și folosirea vinului. Și dacă vă spun adevărul, atunci înțelepții numesc băutură tare orice lucru care, asemenea vinului de struguri, produce intoxicație și extaz sufletului. Prin urmare, pentru ca o fecioară, păzindu-se doar de păcatele esențiale ale impietății, să nu se pângărească cu lucruri similare și înrudite cu acestea, abținându-se de la unul și delectându-se cu altul, de exemplu. împodobindu-se cu țesături de haine fine sau cu pietre și aur și alte podoabe trupești, care și ele îmbată sufletul, - pentru aceasta se prescrie ca ea să nu se deda excesiv la frivolități feminine, râsete, prefăcătorii și vorbe deșarte, care învârt și încurcă mintea, așa cum (Scriptura) sugerează și în alte locuri când spune: *nu mâncați hienă* (υαινα) *și altele asemenea, și cârtiță și altele asemenea* (Lev. 11:27-29). Căci - aceasta este calea cea mai directă și scurtă spre rai, nu numai să nu luați cu voi nimic care împiedică și este vătămător pentru o persoană înclinată spre poftă și plăcere, ci și ceva de genul acesta. Cu adevărat, oastea fecioarelor este un altar fără sânge, după cum spune tradiția; o astfel de dobândire mare și glorioasă este fecioria. De aceea trebuie păstrată în orice fel curată și curată, lipsită de orice necurăție a trupului și pusă înaintea mărturiei în Sfânta Sfintelor, aurită cu înțelepciune și arzând tămâie de dragoste Domnului. *„Fă-Mi”* , zice El, „pe lângă altarul acoperit cu aramă pentru arderile arse și pe care se aduceau jertfele, „un alt *altar de lemn care nu putrezește;*

acoperi-l cu aur și pune-l înaintea perdelei care este înaintea mărturiei, în fața capacului ispășirii care este deasupra mărturiei; acolo Mă voi întâlni cu tine." Aaron să ardă pe el tămâie mirositoare; în fiecare dimineață, când va aprinde candelele, să ardă pe el tămâie necurmat înaintea Domnului, în generațiile voastre. Să nu se aducă pe el tămâie, nici ardere arse, nici dar de mâncare și nici jertfă de băutură să nu se toarne pe el." (Exod 27:30:1-9)

Capitolul VII. Biserica se află la mijloc între umbrele legii și adevărurile cerești.

Dacă legea, după Apostol, este duhovnicească și conține imagini ale *binecuvântărilor viitoare* (Evrei 10:1), atunci, după ce am îndepărtat vălul scrierii de pe ea, putem vedea deschis adevărul dezvăluit. Evreilor li s-a poruncit să împodobească tabernacolul, asemănarea Bisericii, pentru ca, prin intermediul obiectelor sensibile, să poată prevesti chipul divin. Căci modelul arătat pe munte, la care Moise a zidit tabernacolul (Exod 30:40), era o reflectare exactă a locuinței cerești, înaintea căreia slujim acum mai clar decât prototipurile (τυπων), dar mai întunecat decât adevărul însuși. Adevărul însuși, așa cum este el în sine, nu a ajuns încă la noi - oameni care aici nu pot suporta contemplarea nestricăciunii pure, așa cum noi nu putem privi razele soarelui. Evreii au proclamat umbra chipului, o treime din adevăr; dar noi mărim cu strălucire chipul (εικόνα) locuinței cerești. Însă adevărul însuși se va descoperi pe deplin după înviere, când vom contempla sfântul cort, acea cetate cerească, *al cărei arhitect și ziditor este Dumnezeu (Evrei 11:10) , nu într-o ghicitoare sau în părți, ci față către față* (1 Corinteni 13:12).

Capitolul VIII. Două altare - văduve și fecioare. Aur - simbol al virginității.

Evreii au prezis-o pe a noastră, dar noi am prezis-o pe cea cerească, întrucât tabernacolul era un simbol al Bisericii și al Bisericii cerești. Dacă este așa, dacă tabernacolul, așa cum am spus, este considerat un tip al Bisericii, atunci este necesar ca și altarele să servească drept semne ale accesoriilor Bisericii. Altarul acoperit cu aramă poate fi comparat cu secțiunea văduvelor, a bătrânilor; căci ele sunt altarul viu al lui Dumnezeu, pe care aduceau tauri, zeciuială și alte ofrande voluntare, dedicate ca jertfă Domnului; iar altarul acoperit cu aur, care se afla în Sfânta Sfintelor, înaintea chivotului mărturiei, și pe care era interzis să se aducă jertfe și libații, trebuie comparat cu fecioarele, care și-au întărit trupurile, nestricăcioase prin actul sexual, cu aur nestricăcios. Laudând aurul, ei subliniază două proprietăți ale acestuia: că nu este supus ruginii și că, în culoarea sa, este oarecum asemănător razelor soarelui; Pe bună dreptate, slujește ca simbol al virginității, care nu admite pată sau zbârcitură (Efeseni 5:27) și strălucește neîncetat cu lumina Cuvântului. De aceea, stă în Sfânta Sfintelor, foarte aproape și chiar înaintea vălului, ridicând cu mâini curate, ca o tămâie, o rugăciune către

Domnul pentru o mireasmă plăcută, așa cum sugerează și Ioan, spunând că tămâia din potirele celor douăzeci și patru de bătrâni sunt rugăciunile sfinților (Apocalipsa 5:8). - Aceasta este ceea ce eu, Arete, vă ofer fără pregătire, pe cât pot, în discuția despre virginitate.

Când Phallus a spus acestea, a spus Teopatra, Arete a atins-o pe Agatha cu toiagul ei, care, simțind-o, s-a ridicat imediat și a răspuns.

Discursul VI. Agath

Capitolul I. Excelența Fecioarei care își păstrează frumusețea. Sufletul este creat după chipul lui Dumnezeu, adică al Fiului. Diavolul este seducătorul sufletului.

Întrucât tu însăți, Arete, stârnești o mare îndrăzneală și încredere și dorința de a spune ceva bun, și eu voi încerca să contribui cu ceva la discuția acestui subiect, după abilitățile mele, și nu în conformitate cu ceea ce a fost deja spus. Căci nu pot raționa pe măsura a ceea ce este atât de frumos și strălucit realizat. Se pare că m-aș acuza de nebunie dacă aș decide să-l egalez pe cel mai excelent în înțelepciune. Prin urmare, dacă vei fi indulgent chiar și cu cei care vorbesc așa cum se întâmplă, atunci îmi voi începe discursul, totuși, cu toată sârguința. Voi începe de aici. - Fecioare! venim cu toții pe această lume înzestrați cu o frumusețe incomparabilă, asemănătoare și apropiată de Înțelepciune. Sufletele corespund exact Celui care le-a zămislit și le-a format, mai ales atunci când ele, strălucind cu frumusețea pură a asemănării (cu El) și cu trăsăturile acelui prototip, contemplând pe care Dumnezeu le-a format pentru a avea o formă nemuritoare și incoruptibilă, rămân astfel. Căci El, această frumusețe nenăscută și netrupească, neavând început și neparticipând la nimicire, neschimbătoare, fără vârstă și neavând nevoie de nimic, Lumina în Sine și prin Sine, locuind într-o locaș negrăit și de neapropiat (1 Timotei 6:16), conținând, creând și formând totul cu abundență de putere, a creat sufletul după asemănarea chipului Său. De aceea, este și rațional și nemuritor; căci, fiind creat după chipul Unul-Născut, așa cum am spus, are o frumusețe neasemuit. De aceea, duhurile răutății (Efeseni 6:12), din dragoste necurată pentru ea, uneltesc, încercând să pângărească această înfățișare dumnezeiască și dorită a ei, așa cum o înfățișează și profetul Ieremia în ocara sa la adresa Ierusalimului: „ *Ai avut frunte de desfrânată, ai lepădat ruşinea cu amanții tăi”* (Ieremia 3:1-3), vorbind despre cea care se dă întinare de puterile vrăjmașe. Acești îndrăgostiți sunt diavolul și îngerii lui, care prin intervenția lor încearcă să păteze și să pângărească frumusețea verbală și rațională a minții noastre și vor să comită adulter cu fiecare suflet logodit cu Domnul.

Capitolul II. Pilda celor zece fecioare.

Dacă, așadar, cineva păstrează această frumusețe nepătată, neatinsă și așa cum Cel ce a creat-o și a împodobit-o după asemănarea Ființei veșnice și raționale, a Cărei chip și asemănare este omul, a imprimat-o, arătând ca și cum ar fi chipul Său cel mai frumos și sfânt, atunci acela, mutându-se de aici în cetatea celor fericiți, adică în cer, va locui ca într-un templu. Dar frumusețea noastră este cel mai bine și mai sigur păstrată prin puritate atunci când, fiind îngrădită în feciorie, nu este înnegrită din afară de focul stricăciunii, ci rămânând aceeași în sine, este împodobită cu dreptate, fiind logodită cu Fiul lui Dumnezeu, așa cum El Însuși spune când poruncește ca în trupurile noastre, ca în lămpi, să ardă lumina fecioriei (Matei 25). Cele zece fecioare semnifică sufletele care cred în Iisus Hristos; iar numărul zece reprezintă calea cea dreaptă și singura spre cer. Dar cinci dintre ele erau înțelepte și înțelepte, iar celelalte cinci erau nechibzuite și fără minte; căci nu au avut grijă să-și umple vasele cu untdelemn, nefiind pline de dreptate. Prin aceștia din urmă se înțeleg cei care se străduiesc să atingă scopul fecioriei și împlinesc cu decență și sobrietate tot ce duce la atingerea acestui scop dorit, dar răspândind și lăudându-se cu această intenție, slăbesc și sunt învinși de vanitatea trecătoare a lumii și se descoperă că mai mult schițează umbra virtuții decât împlinesc cel mai animat adevăr.

Capitolul III. Dorința și începuturile virginității sunt aceleași, dar consecințele sunt diferite.

Cuvintele „ *Împărăția cerurilor este asemenea cu zece fecioare care, luând candelele lor, au ieșit în întâmpinarea mirelui”* (Matei 20:1), prin exprimarea numărului al zecelea, indică faptul că au ales unul și același mod de viață. Căci au ieșit, fiind de acord între ele asupra unuia și același lucru, și de aceea sunt socotite la număr zece, pentru că aveau, așa cum am spus, una și aceeași intenție; dar nu au ieșit în mod egal în întâmpinarea mirelui. Unele dintre ele își făcuseră provizii din belșug pentru viitor, pentru candelele lor, care erau alimentate cu untdelemn; dar altele, îngrijindu-se doar de prezent, erau nepăsătoare. Împărțirea lor în numere egale de cinci semnifică cele cinci simțuri, pe care mulți le numesc porțile înțelepciunii și pe care unele dintre ele le-au păstrat curate și virginale de păcate, în timp ce altele, dimpotrivă, le-au distorsionat de o mulțime de neadevăruri, dedicându-se impietății. Ele, în fecioria lor, abținându-se de la faptele dreptății, au adus mai multe roade păcătoase, din care a rezultat că au fost respinse și au rămas în afara cămărilor divine. Căci fie că facem ceva bun, fie că păcătuim, prin acestea (simțuri) se împlinesc atât faptele bune, cât și cele rele. Și precum a spus Falus că există fecioria ochilor, urechilor, limbii și a celorlalte simțuri, tot așa și aici, cinci fecioare este numită fiecare care a păstrat credincioșia nestricăcioasă față de cei cinci conducători ai virtuții - văzul, gustul, mirosul, atingerea și auzul, atunci când prezintă percepțiile celor cinci simțuri curate lui Hristos, strălucind puternic, ca o lampă, cu sfințenia fiecăruia dintre ele. Într-adevăr, trupul nostru este o lampă cu cinci brațe, pe care

sufletul, purtând-o ca o torță, o va prezenta Mirelui Hristos în ziua învierii, exprimând credința strălucitoare manifestată prin toate simțurile, așa cum El Însuși a învățat, zicând: *Am venit să trimit foc pe pământ și cât de mult aș vrea să fie deja aprins* (Luca 12:49), numind pământul corturile noastre (trupești), în care El a vrut să aprindă repede acțiunea dătătoare de viață și de foc a învățăturii Sale. Și untdelemnul trebuie asemănat cu înțelepciunea și adevărul. Căci atunci când sufletul se îmbogățește de ele și le conduce în trup, atunci flacăra nestinsă a virtuții se ridică în sus, luminând pe oameni cu fapte bune, pentru ca Tatăl ceresc să fie slăvit (Matei 5, 16).

Capitolul IV. Care este semnificația uleiului din lămpi?

Același ulei era adus de cei (Vechiul Testament), conform cărții Leviticului, *ulei curat, bătut, pentru lumină, pentru ca lampa să ardă dinafară de văl înaintea Domnului* (24:2). Dar li s-a poruncit să mențină lumina cea mai slabă de seară până dimineața. Căci lampa lor, alimentată de faptele și credința poporului, părea să corespundă cuvântului profetic, indicând direct castitatea, iar templul (corespundea) *părții de moștenire* (Ps. 104:11), întrucât o lampă nu poate străluci decât într-o singură casă. De aceea, această lampă trebuia să ardă până la venirea zilei: *s-o aprindă* , se spune acolo, *până dimineața* (Lev. 24:3), adică până la venirea lui Hristos; pentru că atunci când soarele fecioriei și al dreptății a strălucit, nu mai este nevoie de lampă. Atâta timp cât acest popor aducea ceea ce era necesar pentru a alimenta lampa, aprovizionând cu ulei cu fapte (bune), lampa castității nu se stingea printre ei, ci strălucea mereu și strălucea *în soarta moștenirii* . Dar când acest untdelemn s-a împuținat pentru că s-au îndepărtat de credință în necumpătare, atunci candela s-a stins complet, astfel încât fecioarele, succesiv, ca și cum ar fi luminat lumea de sus cu nestricăciune, să aprindă din nou aceste candele. De aceea, chiar și acum trebuie să aducem din belșug untdelemnul curat al faptelor bune și al înțelepciunii, curățit de orice stricăciune care trage în jos, pentru ca, în așteptarea Mirelui care întârzie, nici candelele noastre să nu se stingă. Această întârziere este timpul dinaintea venirii lui Hristos; somnul și somnul fecioarelor este plecarea din viață; miezul nopții este împărăția Anticristului, când îngerul nimicitor va trece prin locuințele (noastre); iar strigătul care s-a auzit: „ *Iată, vine Mirele; ieșiți-I în întâmpinare”* (Matei 25:6) este un glas din cer și un sunet de trâmbiță, când sfinții, după învierea tuturor, vor fi răpiți în nori și vor merge în întâmpinarea Domnului (1 Tesaloniceni 4:17). Căci trebuie observat că, după acest strigăt, *toate fecioarele s-au sculat* , așa cum spune Cuvântul (lui Dumnezeu), adică după glasul din cer vor învia morții, așa cum învață și Pavel, când spune: „ *Însuși Domnul Se va coborî din cer cu un strigăt, cu glasul Arhanghelului și cu trâmbița lui Dumnezeu; și cei morți în Hristos vor învia întâi”* (1 Tesaloniceni 4:16), adică corturile (trupești), care au murit, fiind despărțite de sufletele lor. *Apoi noi, cei vii și rămânem, vom fi răpiți împreună cu ei* (v. 17); aceasta vorbește despre suflete. Căci noi, cei vii, suntem

sufletele noastre, care împreună cu trupurile noastre, luate din nou la cer, vor merge pe nori în întâmpinarea (Domnului), purtând candele împodobite nu cu podoabe străine și lumești, ci cu lumina înțelepciunii și a castității, pline de strălucire eterică ca niște stele strălucitoare.

Capitolul V. Răsplata virginității.

Așa este triumful tainei noastre, o, fecioare frumoase; așa sunt sfintele ritualuri ale celor inițiați în taina fecioriei; așa sunt răsplata isprăvilor curate ale castității (Înțelepciunea 4:2). Mă fac mireasă a Cuvântului și primesc ca zestre de la Tatăl o cunună veșnică de nestricăciune și bogăție; și mă bucur veșnic, încoronată cu florile strălucitoare și neofilite ale înțelepciunii; mă bucur în cer cu Hristos Răsplătitorul, lângă Regele cel fără de început și fără sfârșit. M-am făcut purtătoare de candelă a luminii care se așterne și cânt un cântec nou în ceata Arhanghelilor, slăvind noul har al Bisericii; căci ceata fecioarelor Îl urmează pururea pe Domnul și se bucură cu El, oriunde este El. Aceasta este exprimată de Ioan, care pomenește de cele o sută patruzeci și patru de mii (Apocalipsa 7:4). Așadar, ieșiți, tinere fiice ale veacurilor noi! Ieșiți, umpleți-vă vasele cu adevăr! Căci este vremea să vă ridicați și să mergeți în întâmpinarea Mirelui. Ieșiți, trecând cu îndrăzneală pe lângă distracțiile și desfătările vieții, care încurcă și vrăjesc sufletul; căci veți primi ceea ce vi s-a promis. „Jur pe Cel care ne-a arătat calea vieții” [66] .

Această cunună, țesută din profeții, am adunat-o din pajiștile profetice și ți-o aduc, Arete.

După ce Agatha și-a terminat discursul atât de frumos, a spus ea, și a fost lăudată de cei în fața cărora îl rostise, atunci Arete a propus din nou ca Procilla să vorbească. Ea însă s-a ridicat și s-a așezat în fața cortului și a spus următoarele:

Discursul VII. Procilla

Capitolul I. Care este calea cu adevărat vrednică de laudă? Tatăl este mai mare decât Fiul în puterea principiului, dar nu în esență. Fecioria este un crin. Sufletele credincioșilor și ale fecioarelor; o singură mireasă a aceluiași Hristos.

Nu trebuie să rămân în urmă, Arete, nici după astfel de discursuri, eu, care cred fără îndoială în înțelepciunea multă a lui Dumnezeu, care poate să dăruiască din belșug și în felurite moduri daruri celor pe care îi dorește. Marinarii spun că uneori bate același vânt pentru cei care navighează pe corăbii; și totuși unii diferiți, conducându-și călătoriile în mod diferit, nu merg în aceeași direcție.

Pentru unii acest vânt, suflând direct la pupă, devine favorabil, dar pentru alții bate din lateral; și totuși pentru amândoi călătoria se desfășoară foarte confortabil. Așa fie ca *Duhul înțelepciunii cel inteligent, sfânt și unul-născut* (Înțelepc. 7:22), suflând ușor de sus din comorile părintești și suflând asupra noastră tuturor suflarea plăcută a cunoașterii, să ne ajute să încheiem în siguranță cursul cuvântului. Dar este timpul să încep discursul meu.

Calea adevărată și sănătoasă de a lăuda, o, fecioarelor, este aceasta: când cel ce laudă aduce o mărturie, cea mai înaltă laudă și a tot ceea ce se laudă. Căci în felul acesta se poate vedea limpede că lauda verbală nu se face din plăcere, nu din necesitate, nu după părere, ci după adevăr și judecată imparțială. Tot așa și prorocii și apostolii, când au vorbit mai pe larg despre Fiul lui Dumnezeu și au teologit că El este mai presus de toți oamenii, nu și-au confirmat laudele către El cu cuvinte îngerești, ci cu El Însuși, de care depinde tăria și puterea tuturor lucrurilor. Căci se cuvenea ca Cel ce era mai mare decât toți ceilalți după Tatăl să primească mărturie numai de la Tatăl, care este *mai mare decât El* (Ioan 14:28) . [67] De aceea și eu voi confirma laudele fecioriei nu prin părere omenească, ci prin Cel ce are grijă (de noi) și care este mai presus de toate lucrurile, arătând că El este cultivatorul ei și iubitorul frumuseții ei și un martor demn de încredere. Acest lucru poate fi văzut limpede de oricine dorește în Cântarea Cântărilor, unde Însuși Hristos, lăudându-i pe cei care rămân cu tărie în feciorie, spune: *Ca crinul printre spini, așa este dragostea Mea printre fecioare* (2:2), comparând darul fecioriei cu crinul în puritate, mireasmă, plăcere și frumusețe. Cu adevărat, fecioria este o floare de primăvară, care produce cu blândețe pe frunzele sale mereu albe floarea nestricăciunii. De aceea, El nu se rușinează să-Și exprime deschis dragostea pentru frumusețea ei înflorită. *Mi-ai captivat mânia, sora mea, mireasa mea* , spune El în continuare, *mi-ai captivat inima cu o privire a ochilor tăi, cu un singur lănțișor la gâtul tău. O, ce frumos este pieptul Tău și mireasma hainelor Tale este mai bună decât toate mirodeniile* [68] *! Fagurul picură de pe buzele Tale, mireasă, miere și lapte sunt sub limba Ta și mireasma hainelor Tale este ca mireasma Libanului! O grădină închisă este sora Mea, o mireasă este o fântână închisă, o fântână pecetluită* (Cântarea Cântărilor 4:9-12). Astfel de laude le cântă Hristos celor care au intrat pe câmpul fecioriei, reprezentându-i pe toți sub singurul nume de miresă, întrucât mireasa trebuie să corespundă mirelui și să se adapteze lui prin nume; așa cum trebuie să fie curată și fără prihană precum o grădină pecetluită în care cresc tot felul de mirese cerești, astfel încât numai Hristos, venind, le culege, crescând din semințe netrupești. Căci nimic trupesc nu este vrednic de dragostea Cuvântului, întrucât prin însăși natura sa nu se desfătează în nimic stricăcios, cum ar fi mâinile, fața sau picioarele, ci privește spre cele imateriale și duhovnicești și se mângâie prin ele, fără a atinge frumusețea trupului.

Capitolul II. Explicația pasajului din Cântarea Cântărilor: 4:9–12.

la aminte, fecioarelor, că cuvintele Sale către mireasă: „ *Mi-ai captivat inima cu o privire a ochilor tăi”* , se referă la ochiul vizual al minții, când omul dinăuntru, după ce l-a purificat, contemplă limpede adevărul. Căci toată lumea știe că există două simțuri ale văzului: unul spiritual și celălalt trupesc, dar Cuvântul nu mărturisește despre dragostea Lui pentru cele trupești, ci doar pentru cele spirituale, când spune: „ *Mi-ai captivat inima cu o privire a ochilor tăi, cu un singur colier la gâtul tău”* . Aceasta înseamnă: cu privirea lacomă a înțelepciunii tale ai trezit dragostea în inima Mea, strălucind înăuntru cu frumusețea strălucitoare a castității. Colierele sunt lanțuri purtate la gât, compuse din pietre felurite și prețioase. Sufletele care au grijă de trup își pun acest ornament senzual pe gâtul exterior al corpului pentru seducerea privitorilor, dar sufletele fecioare își dau un ornament înăuntru, constând în adevăr din pietre prețioase și felurite: libertate, generozitate, înțelepciune, dragoste, puțin păsându-le de astfel de ornamente trecătoare, care, ca frunzele, înfloresc pentru o vreme și se ofilesc odată cu schimbarea trupului. Astfel, o persoană are două podoabe, dintre care Domnul este mulțumit cu cele dinăuntru nestricăcioase, mărturisind că *inima Lui a fost captivată de un singur colier de la gâtul miresei* , ca și cum ar exprima faptul că El iubea haina strălucitoare a omului dinăuntru, așa cum mărturisește și Psalmistul, zicând: *Toată slava fiicei împăratului este înăuntru* (Ps. 44:14).

Capitolul III. Fecioarele, ca martiri, ocupă primul loc printre cei apropiați de Hristos.

Dar nimeni să nu creadă că restul cetei credincioșilor este respinsă, imaginându-și că numai noi, fecioarele, vom fi aduși în moștenirea făgăduinței și nesocotind că acolo vor fi diferite cete, locuințe și ranguri, după credința fiecăruia. Și Pavel descrie astfel: „ *Una este slava soarelui, alta slava lunii, alta slava stelelor și o stea se deosebește de alta în slavă: așa este și învierea morților”* (1 Corinteni 15:41-42). Și Domnul mărturisește că nu tuturor li se vor da aceleași onoruri, ci unora le dăruiește Împărăția cerurilor, altora le făgăduiește moștenirea pământului, altora contemplarea Tatălui (Matei 5). Așadar, și aici prevestește că sfânta ceată a fecioarelor, ca primul rang, va intra împreună cu El în restul veacurilor noi, ca într-o cameră de nuntă. Căci ele sunt dintre martiri, îndurând greutăți trupești nu pentru scurtă vreme, ci suferind toată viața lor și nefiind temându-se să lupte cu adevărat pentru isprava olimpică a fecioriei; de aceea, ele, rezistând torturilor crude ale plăcerilor, și temerilor, necazurilor și altor calamități ale răutății omenești, primesc onoruri înaintea tuturor, ocupând cel mai bun loc al făgăduinței. Mai mult, Cuvântul numește doar aceste suflete mireasă aleasă și adevărată a Sa, iar pe celelalte - concubine, fecioare și fiice, în următoarele cuvinte: *Sunt șaizeci de împărătese și optzeci de concubine și fecioare fără număr! Dar ea este singura, porumbița Mea, curata Mea, ea este singura cu mama ei, distinsă prin cea care a născut-o. Fiicele* [69] au văzut-o și *au înălțat-o, împărătesele și concubinele și au lăudat-o* (Cântarea Cântărilor

6:7-8). Adică, Deși sunt multe fiice ale Bisericii, există una singură aleasă și iubită înaintea Lui mai presus de toate; aceasta este oastea fecioarelor.

Capitolul IV. Explicația pasajului din Cântarea Cântărilor, 4:7. — Reginele — sufletele sfinților care au trăit înainte de potop. — Concubinele — sufletele profeților. — Sămânța divină pentru nașterea roadelor spirituale în cărțile profeților. — Ca și cum ar fi, o căsătorie secretă a Cuvântului cu sufletele profetice.

Dacă însă cineva este nedumerit, găsind aceste cuvinte (ale Scripturii) încă neexplicate suficient și dorește ca ele să fie mai pe deplin dezvăluite în sensul lor spiritual, ce sunt împărătesele și fecioarele, atunci vom spune că ele se pot referi la cei care de la început, de-a lungul veacurilor, s-au distins prin dreptate, cum ar fi: cei care au trăit înainte de potop, cei care au trăit după potop și cei care au trăit de pe vremea lui Hristos. Deci mireasa este Biserica, iar împărătesele sunt acele suflete împărătești care au plăcut lui Dumnezeu, care au trăit înainte de potop, adică vremurile lui Abel, Set și Enoh; iar concubinele sunt sufletele profeților care au trăit după potop, cu care Domnul, intrând în comuniune ca concubine, înainte ca Biserica să se unească cu El, a semănat în ele cuvintele adevărate ale înțelepciunii nestricăcioase și curate, pentru ca ele, zămislind credința, să nască *duhul mântuirii* (Isaia 26:18) [70] . Căci astfel de roade, aducătoare de slavă veșnică, se nasc de acele suflete cu care Hristos intră în comuniune. Dacă voi, fecioarelor, vreți să cercetați scrierile lui Moise, sau ale lui David, sau ale lui Solomon, sau ale lui Isaia, sau ale profeților care au urmat, atunci veți vedea ce roade mântuitoare pentru viață au lăsat ca urmare a comuniunii cu Fiul lui Dumnezeu. De aceea Cuvântul (lui Dumnezeu) a numit cu înțelepciune sufletele profeților împreună-locuitori, pentru că El a avut comuniune cu ei nu atât de limpede ca cu Biserica, pentru care a fost junghiat vițelul cel îngrășat (Luca 15:23).

Capitolul V. Cele șaizeci de regine: De ce sunt cele șaizeci numerotate și de ce sunt numite regine? Excelența sfinților din primul secol.

Mai mult, ca nimic necesar să nu ne scape atenției, este necesar să explicăm de ce reginele sunt numărate șaizeci, concubinele optzeci, fecioarele atât de multe încât nu pot fi numărate, iar mireasa una. Și mai întâi este necesar să vorbim despre cele șaizeci. Aici cele șaizeci de regine, cred, sunt numite cele care, de la prima creație până la Noe, I-au plăcut succesiv lui Dumnezeu, pentru că nu aveau nevoie de precepte și legi pentru mântuire, întrucât pentru ele organizarea lumii în șase zile era încă recentă. Își aminteau cum Dumnezeu a creat lumea în șase zile și ce s-a întâmplat în rai, cum omul, primind porunca să nu se atingă de pomul cunoașterii, a căzut, fiind luat de autorul răului (Geneza 3:3). De aceea (Scriptura) a numit simbolic aceste suflete șaizeci (εξήκοντα) regine, care la scurt

timp după crearea lumii au hrănit succesiv dragostea lui Dumnezeu și au fost, dacă se poate spune așa, aproape urmașii primului secol și aproape de creația de șase zile, pentru că au trăit, așa cum am spus, imediat după cele șase zile (εξήμεςον) creației. Căci s-au bucurat de mare cinste, conversând cu îngerii și adesea privindu-L pe Dumnezeu în realitate, și nu în vis. Luați în considerare ce îndrăzneală a avut Set înaintea lui Dumnezeu, ce Abel, ce Enos, ce Enoh, ce Metusala, ce Noe - cei dintâi iubitori de dreptate și cel dintâi dintre *întâii născuți, scriși în ceruri* (Evrei 12:23), moștenind împărăția, ca un fel de pârgă a plantelor pentru mântuire, ca un rod timpuriu crescut pentru Dumnezeu. Dar asta e destul despre ei.

Capitolul VI. Cine sunt cele optzeci de concubine? Doctrina întrupării propovăduită de profeți.

De asemenea, este necesar să vorbim despre concubine. Cei care au trăit după potop aveau o cunoaștere mai îndepărtată a lui Dumnezeu și aveau nevoie de o altă învățătură, care să le servească drept leac și ajutor în răspândirea idolatriei. Prin urmare, pentru ca rasa umană să nu fie întunecată de uitarea binelui, Dumnezeu L-a însărcinat pe Fiul Său să inspire profeților viitoarea Sa venire la viață în trup, în timpul căreia se va anunța bucuria celei de-a opta zile spirituale (ογδοάδος) și cunoașterea care aduce iertarea păcatelor și învierea; căci prin ea sunt tăiate patimile și stricăciunea omenească [71] . Prin urmare, o serie de profeți din vremea lui Avraam, din cauza importanței circumciziei, în care este conținut numărul opt și de care depinde și legea, sunt numiți cele optzeci (ογδοήκοντα) concubine, deoarece înainte de logodna Bisericii cu Cuvântul, ele au fost primele, primind semințele divine, care au prezis circumcizia spirituală în ziua a opta.

Capitolul VII. Fecioarele sunt drepții antici. Biserica este singura mireasă, superioară tuturor celorlalte.

Apoi, nenumăratele fecioare sunt numite mulțimea celor care au trăit cu dreptate sub îndrumarea superiorilor și tinerilor lor și au luptat cu râvnă împotriva păcatului. Dar dintre acestea, nici reginele, nici concubinele, nici fecioarele nu se compară cu Biserica. Căci ea, desăvârșită și aleasă mai presus de toate, alcătuită și unită din toți Apostolii, este mireasa care îi întrece pe toți în frumusețea tinereții și fecioriei sale înflorite. De aceea este atât binecuvântată, cât și lăudată de alții, deoarece a văzut și a auzit din belșug ceea ce ei au dorit să vadă măcar pentru scurt timp, dar nu au văzut, și să audă, dar nu au auzit. *Fericiți sunt* ochii voștri , a zis Domnul ucenicilor *, că văd, și urechile voastre, că aud. Căci adevărat vă spun că mulți proroci și drepți au dorit să vadă ceea ce vedeți voi, și nu au văzut, și să audă ceea ce auziți voi, și nu au auzit* (Matei 13:16-17). De aceea profeții binecuvântează Biserica și se

minunează de ea, că ceea ce ei înșiși nu au fost vrednici să audă și să vadă, ea a fost socotită vrednică și s-a făcut părtașă. *Căci sunt șaizeci de împărătese, optzeci de concubine și fecioare fără număr, dar ea singură, porumbița Mea, cea curată a Mea* . (Cântarea Cântărilor 6:7)

Capitolul VIII. Natura umană a lui Hristos este singurul Său porumbel.

Altfel, prin mireasă se poate înțelege trupul cel mai curat al Domnului, pentru (primirea) căruia El L-a lăsat pe Tatăl, coborând aici, unindu-se cu ea și fiind cuprins în ea, devenind om. Figurativ, ea este numită porumbiță pentru că acest animal este blând, domestic și trăiește de bunăvoie împreună cu oamenii. Căci numai ea, ca să spunem așa, a fost găsită curată și imaculată și întrecând pe toți în bunătate și frumusețea dreptății, astfel încât nimeni, chiar și dintre cei care au fost foarte plăcuți lui Dumnezeu, nu poate sta alături de ea în demnitate comparativă a virtuții. De aceea, a fost considerată vrednică să fie părtașă la împărăția Unuia Născut, unindu-se cu El. Iar împărăteasa descrisă în psalmul patruzeci și patru, care dintre mulți a stat la dreapta lui Dumnezeu, îmbrăcată în podoaba de aur a virtuții, a cărei frumusețe a dorit-o Regele, este, așa cum am spus, acel trup preacurat și binecuvântat, pe care însuși Cuvântul, înălțându-l la cer, a așezat la dreapta Tatălui, îmbrăcat în haine de aur, adică în proprietăți nestricăcioase, care se numesc simbolic *podoabe de aur* (Ps. 14:14) [72] ; căci acest veșmânt este alcătuit și țesut din felurite desăvârșiri (cum ar fi: fecioria, înțelepciunea, credința, dragostea, răbdarea și alte virtuți), care, acoperind urâțenia trupului, împodobesc omul cu podoabe de aur.

Capitolul IX. Fecioarele urmează imediat după regină și mireasă.

Însă ceea ce spune Duhul în cuvintele următoare ale psalmului, după așezarea omului pe care Cuvântul l-a primit pe tron la dreapta Tatălui, trebuie să fim atenți. *După ea* , spune el, *fecioarele, însoțitoarele ei, sunt conduse la Împărat, sunt aduse cu bucurie și veselie, intră în palatul Împăratului* (Ps. 44, 15-16). Aici, se pare, Duhul laudă foarte limpede fecioria și promite că, după mireasa Domnului, așa cum am arătat, fecioarele, înconjurate și însoțite de îngeri, vor fi a doua care se va apropia de Cel Atotputernic cu bucurie și veselie. Atât de iubită și de dorită este frumusețea fecioriei, încât după Împărăteasa, pe care Domnul a înviat-o și a prezentat-o fără de păcat Tatălui, este adusă o ceată de fecioare bucuroase, vrednice de locul al doilea după mireasă. - Aceste exerciții în cuvântul despre feciorie sunt și de la noi, Arete, aduse la discernământul tău.

După ce Procilla spuse acestea, Thecla zise: acum, după ea, e rândul meu să vorbesc și mă bucur că am arta de a vorbi și că mă simt în interior, ca o citeră, acordată și pregătită să vorbesc armonios și decent.

Arete: Excelent, Tecla, privesc cu plăcere zelul tău, care îmi inspiră încredere că îmi vei ține un discurs potrivit subiectului în forța sa; nu-ți lipsesc cunoștințele în cercul științelor filozofice și al întregii învățături, iar cât despre învățătura evanghelică și divină, ce pot spune despre tine, îmbogățită de înțelepciunea lui Pavel?

Discursul VIII. Thekla

Capitolul I. Producerea din nou a παρθενία (virginitatea) în sensul de aproape îndumnezeire. Virtutea (αρετή) de ce se numește așa?

Să începem, așadar, discursul nostru, mai întâi cu numele în sine, de ce acest mod de viață cel mai înalt și mai binecuvântat se numește virginitate; apoi, ce este și ce putere are și, în final, ce roade aduce. Căci aproape toată lumea abia dacă o cunoaște, deși este superioară multor alte calități ale virtuții, cu care ne străduim să purificăm și să împodobim sufletul. Virginitatea (παρθενία) prin schimbarea unei litere primește numele de aproape îndumnezeire (παρθεια), deoarece numai ea îl face pe cel care o posedă și este inițiat în tainele sale nestricăcioase asemenea lui Dumnezeu, superior căruia este imposibil să găsești un alt bine, atât de străin de bucuria și tristețea (lumească), prin care, fiind însuflețite, aripile sufletului cresc cu adevărat și devin ușoare, obișnuite să zboare zilnic deasupra grijilor omenești. — Dacă viața noastră, cum spun înțelepții, este o competiție publică și ieșim ca într-un teatru pentru a prezenta drama adevărului, adică adevărul, în timp ce diavolul și demonii acționează și complotează împotriva noastră, atunci trebuie să ne îndreptăm privirea în sus și, zburând în sus, să ne ridicăm și să evităm farmecele vocii și acțiunilor lor seducătoare, acoperite din exterior de aparența castității, să le evităm mai mult decât pe Sirenele Homerice. Între timp, mulți, duși de plăceri înșelătoare, își pierd aripile și sunt împovărați să ne conducă viața, din cauza slăbiciunii și inactivității acelor forțe din ei prin care aripile castității sunt întărite în ființa lor, ridicând ceea ce este înclinat în jos spre stricăciunea trupească. De aceea tu, Arete [73] , ai primit un astfel de nume, ca umblând întotdeauna cu cele mai curate gânduri, fie pentru că tu însăți ești αιρέτη (alesă) [74] , fie pentru că îi ridici pe alții (αιρειν) [75] și îi înalți la cer; fii deci călăuza mea în discursul pe care tu însăți ai poruncit să fie rostit.

Capitolul II. Modul înalt de gândire și fermitatea sfintelor fecioare. Intrarea fecioarelor în lăcașurile binecuvântate înaintea altora.

Cei care și-au pierdut aripile și s-au dăruit plăcerilor nu rămân în urma necazurilor și grijilor acestei lumi, până când, supunându-se poftei pătimașe a necumpătării, nu sunt respinși și îndepărtați din tărâmul adevărului, ca și cum s-ar fi dăruit plăcerilor sălbatice ale iubirii în locul procreației modeste și caste.

Dimpotrivă, cei care au aripi bune și s-au ridicat ușor din această viață în locuri deasupra lumii și au văzut de departe ceea ce niciun om n-a văzut, adică chiar pajiștile nestricăciunii, unde cresc din abundență flori de o frumusețe incomparabilă, se străduiesc neîncetat spre ele, amintindu-și de spectacolele de acolo și, prin urmare, consideră bunurile imaginare ale acestei lumi ca fiind de mică importanță: bogăția, gloria, faima nașterii, căsătoria și nu consideră nimic de acest fel ca fiind important. Dar chiar dacă vreunul dintre ei și-ar da trupurile fiarelor sau ar fi chinuit de foc, ei îndură de bunăvoie și fără descurajare suferințe, din dragoste și dorință pentru acele binecuvântări; încât li se pare că, în timp ce sunt în lume, nu sunt în lume, ci în gând și dorință sunt deja în tovărășia locuitorilor cerului. Cu adevărat, aripile fecioriei, prin natura lor, nu sunt înclinate spre pământ, ci sunt ridicate spre cer, în eterul pur, într-o viață egală cu îngerii. Prin urmare, cei care și-au păstrat cu acuratețe și credință fecioria pentru Hristos, după chemarea și migrarea lor de aici, sunt primii vrednici de răsplăți victorioase, primind de la El o coroană de flori ale nestricăciunii. Căci spun că, de îndată ce astfel de suflete părăsesc lumea, îngerii care întâmpină fecioarele cu mare laudă le însoțesc la poienile menționate anterior, spre care se străduiseră mai înainte, contemplându-le de departe când, încă în trupurile lor, își imaginau obiecte divine.

Capitolul III. Soarta și moștenirea virginității.

Ajungând acolo (spun ei), ei privesc anumite frumuseți minunate, strălucitoare și binecuvântate, pe care este greu să le exprime în limbaj omenesc. Căci acolo există adevărul însuși și înțelepciunea însăși, iubirea însăși și adevărul și castitatea, și alte flori și plante la fel de frumoase ale înțelepciunii, despre care aici vedem doar umbre imaginare ca într-un vis și credem că sunt lucrări omenești; pentru că aici nu există o imagine clară a lor, ci doar contururi vagi, pe care le simțim, adesea imaginându-le vag. Aici nimeni nu a văzut vreodată cu ochii măreția, sau forma, sau frumusețea adevărului însuși, sau a înțelepciunii, sau a păcii: dar acolo sunt văzute în însăși esența lor, așa cum sunt, în întregime și clar. Căci acolo există însuși pomul castității, pomul iubirii, pomul înțelepciunii și, precum roadele plantelor de aici, de exemplu, strugurii, rodia și mărul, tot așa sunt culese și mâncate roadele acelor plante, doar că cei care le culeg nu îmbătrânesc și nu mor, ci cresc în nemurire și dumnezeire, la fel cum primul creat, din care provenim cu toții, înainte de cădere și de orbirea ochilor săi, pe când se afla în paradis, s-a bucurat de roade, întrucât prin hotărârea lui Dumnezeu omul a fost numit cultivator și păstrător al plantelor înțelepciunii. Căci și primul Adam a fost însărcinat cu cultivarea unor astfel de fructe. Și profetul Ieremia recunoaște că ele există separat într-un loc îndepărtat la mare distanță de universul nostru, când, plângându-i pe cei care au căzut din binecuvântările veșnice, spune: *Să știi unde este înțelepciunea, unde este puterea, unde este cunoașterea, ca să știi totodată unde este longevitatea și viața, unde este lumina*

ochilor și pacea; cine i-a găsit locul sau cine a intrat în comorile ei? (Bar. 3:14,15). - Așadar, în comorile acestor virtuți, - spun ei, - intră fecioarele și se bucură de roadele lor, fiind udate de o lumină abundentă și favorabilă, pe care, ca un izvor, Dumnezeu o revarsă asupra lor, luminând acea viață cu o lumină neclintită; și se bucură, slăvind în armonie pe Dumnezeu. Căci sunt înconjurate de aer curat și de așa ceva în care soarele nu apune niciodată.

Capitolul IV. Îndemn la păstrarea virginității. — Se oferă o explicație a pasajului din Apocalipsa 12:1-6.

Așadar, fecioare, fiice ale castității curate, tindem spre o viață binecuvântată și spre împărăția cerurilor. Fiți pline de râvnă pentru aceeași slavă a fecioriei, precum predecesorii voștri, nepăsându-vă prea mult de această viață. Căci nestricăciunea și fecioria nu contribuie puțin la fericire, ridicând însăși carnea la înălțimile de sus și uscându-i umezeala și greutatea muritoare, cu o putere mai înaltă. Nu lăsați necurăția care se târăște pe pământ să vă asurzească auzul; nu lăsați tristețea să vă tulbure bucuria, slăbind speranțele spre cele mai bune. Ci, fără deznădejde, alungați de la voi nenorocirile care vi se întâmplă, nu vă încurcând mintea cu strigăte. Credința să biruiască întotdeauna și lumina ei să risipească fantasmele aduse de cel rău în inimă. Precum uneori luna, strălucind, umple cerul cu strălucire și tot aerul devine transparent; și deodată nori negri, alergând de undeva din apus, îi întunecă puțin lumina, dar nu o distrug, pentru că sunt îndată risipiți de puterea vântului, așa și voi, fecioare, strălucind în lume cu fecioria, supuse necazurilor și greutăților, nu vă pierdeți nădejdea. Căci norii aduși de cel rău vor fi risipiți de Duh, dacă voi, asemenea Mamei voastre, care a născut un Copil Fecioară de sex bărbătesc în cer (Apocalipsa 12:4), nu vă temeți de șarpele care vă pândește și vă urmărește. Vă voi povesti despre ea puțin mai detaliat; căci acum este o ocazie favorabilă pentru aceasta. *Și un semn mare s-a arătat în cer* , spune Ioan în Apocalipsa, *o femeie îmbrăcată în soare, cu luna sub picioare și pe cap o cunună de douăsprezece stele. Ea era însărcinată și țipa de durere și de durerile nașterii. Și un alt semn s-a arătat în cer. Iată un mare balaur roșu, de foc, având șapte capete și zece coarne și șapte cununi pe capete. Și coada lui trăgea a treia parte din stelele cerului și le arunca pe pământ. Și balaurul a stat înaintea femeii care era gata să nască, ca, după ce va naște, să-i devoreze copilul. Și ea a născut un copil de parte bărbătească, care avea să cârmuiască toate neamurile cu un toiag de fier; și copilul ei a fost răpit la Dumnezeu și la tronul Lui. Și femeia a fugit în pustie, unde avea un loc pregătit de Dumnezeu, ca s-o hrănească acolo o mie două sute șaizeci de zile* (Apocalipsa 12:1-6). Povestea femeii și a balaurului, ca să spunem pe scurt, se încheie aici; dar a găsi o explicație a ei și a o exprima în cuvinte este dincolo de puterea noastră; cu toate acestea, trebuie să ne hotărâm, crezând în Cel ce ne-a poruncit *să cercetăm Scripturile* (Ioan 5:39). Așadar, dacă și dumneavoastră sunteți de acord cu aceasta, atunci nu există niciun obstacol în a

continua. În orice caz, iartă-mă dacă nu sunt capabil să exprim cu exactitate sensul Scripturii.

Capitolul V. Femeia care naște sub dragonul vrăjmaș este Biserica; preoția și harul ei.

Femeia care s-a arătat în cer, îmbrăcată cu soarele și încoronată cu douăsprezece stele, cu luna ca așternut al picioarelor ei și cu pruncul în pântece și strigând de durere și chinuri la naștere, este în sensul propriu și exact Mama noastră, Fecioara, o anumită putere în sine distinctă de copiii ei, pe care profeții, datorită proprietăților atribuite ei, au numit-o uneori Ierusalim, alteori Mireasa, alteori Muntele Sionului, alteori Templul și Cortul lui Dumnezeu. Căci puterea care tinde spre iluminare, conform cuvintelor profetului: *Strălucește, Ierusalime* , așa cum a strigat Duhul către el, *căci a venit lumina ta și slava Domnului a răsărit peste tine. Căci iată, întunericul va acoperi pământul și negură mare popoarele; dar peste tine se va răsări Domnul și cuvântul Lui se va descoperi; și peste tine vor veni popoarele la lumina ta și împărații la strălucirea răsăritului tău. „Ridică-ți ochii de jur împrejur și privește: toți s-au adunat și vin la tine; fiii tăi vor veni de departe și fiicele tale vor fi purtate în brațe”* (Isaia 60:1-4) - aceasta este Biserica, ai cărei copii vor veni toți la ea după înviere, adunându-se la ea din toate părțile; și ea, ajungând la lumina cea nepieritoare și îmbrăcată cu strălucirea Cuvântului, ca cu o haină, se va bucura. Căci cu ce altă podoabă mai prețioasă sau mai vrednică ar trebui să se împodobească regina, care se îmbracă în lumină ca cu o haină, ca să devină mireasa Domnului, scop în care este numită de Tatăl? Veniți, așadar, cu mintea ridicată, priviți, așa cum priviți la fecioarele căsătorite, la această mare femeie, care strălucește cu puritate și imaculatură, cu o frumusețe completă și nepieritoare, cu nimic inferioară strălucirii luminii, îmbrăcată în lumina însăși în loc de haină, împodobită pe cap cu stele strălucitoare în loc de pietre prețioase. Căci ceea ce este pentru noi haina, aceea este pentru ea lumina; Ceea ce pentru noi sunt aurul sau pietrele strălucitoare, pentru ea sunt stelele, nu așa cum sunt la locul lor vizibil, ci mai bune și mai strălucitoare, astfel încât cele de aici nu pot fi considerate nimic mai mult decât chipurile și asemănările lor.

Capitolul VI. Lucrarea Bisericii este nașterea copiilor la botez. Ea este ca lumina lunii la botez. — Luna plină a suferințelor lui Hristos.

Expresia că ea a intrat *pe Lună* , în opinia mea, indică figurativ credința celor care sunt purificați de corupția (păcătoasă) prin botez; căci lumina lunii este asemănătoare cu apa caldă și are o influență asupra tuturor elementelor. Astfel, în timpul credinței și convertirii noastre, ca și cum ar fi în forma lunii, Biserica stă înaintea noastră, experimentând durerile nașterii și regenerând spiritualul în spiritual, până când se atinge plinătatea poporului; de aceea ea este mama

noastră. Căci așa cum o soție, primind sămânța fără formă a soțului ei, într-o anumită perioadă de timp dă naștere unui bărbat complet; tot așa și Biserica, am putea spune, zămislind neîncetat pe cei care recurg la Hristos și formându-i după chipul și asemănarea lui Hristos, într-o anumită perioadă de timp îi face cetățeni ai acelei vieți binecuvântate. Prin urmare, ea trebuie în mod necesar să stea înaintea noastră la botez, ca dând naștere celor care sunt purificați prin el. De aceea acțiunea sa la botez se numește lună (σελήνη) [76] , deoarece cei care se nasc din nou, fiind înnoiți, strălucesc cu o nouă strălucire (σέλας), care este o lumină nouă; de aceea sunt numiți *nou iluminați* , prin care, în sens figurat, le indică luna plină spirituală, perioada suferinței (lui Hristos) și amintirea mereu nouă a acesteia, până când se va arăta strălucirea și lumina desăvârșită a marii zile.

Capitolul VII. Nașterea dintr-o femeie în Apocalipsa nu este nașterea lui Hristos, ci a credincioșilor - în botez.

Dar dacă cineva (nu este deloc greu de spus și mai clar), nemulțumit de cele spuse, obiectează: De ce vi se oferă vouă, fecioarelor, o explicație contrară sensului Scripturii, când în Apocalipsa se spune în mod expres că Biserica naște un copil de parte bărbătească, iar voi recunoașteți că nașterea ei rodnică se realizează prin spălarea celor botezați? La aceasta spunem: Dar, iubitorilor de dispute, chiar și vouă vă este imposibil să dovediți că Cel ce S-a născut este Însuși Hristos. Căci taina întrupării Cuvântului s-a împlinit cu mult înainte de Apocalipsă; dar Ioan vorbește despre prezent și viitor. Mai mult, Hristos, care S-a născut cu mult timp în urmă, nu a fost răpit după naștere la tronul lui Dumnezeu de teamă ca șarpele să nu-L vatăme (Apocalipsa 12:5), ci în acest scop S-a născut și S-a coborât de pe tronul Tatălui Său, pentru a îmblânzi balaurul, după ce a îndurat atacurile lui asupra firii. Astfel, și voi trebuie să recunoașteți că Biserica îi are în pântece pe cei ce sunt botezați, așa cum spune Duhul într-un loc în Isaia: *Înainte de a naște, a născut; Înainte să-i vină durerile, ea a scăpat* [77] *și a născut un fiu. Cine a auzit de așa ceva? Cine a văzut ceva asemănător? S-a născut vreodată o țară într-o singură zi? S-a născut vreodată un popor deodată, așa cum Sionul, de îndată ce a început să nască, a născut un fiu?* (Isaia 64:7-8) [78] . De cine a scăpat ea? Cu siguranță de balaur, pentru ca acest Sion spiritual să nască un popor, un bărbat care, fără slăbiciuni și efeminare feminină, să intre în unire cu Domnul și să fie întărit în zel.

Capitolul VIII. Credincioșii sunt oamenii care, prin botez, sunt asemenea lui Hristos. — Sfinții înșiși sunt unși.

Să ne întoarcem însă la început și să explicăm cele spuse până ajungem la sfârșit în ordine. Vedeți, așadar, dacă și voi găsiți probabil cum se împlinește Cuvântul (lui Dumnezeu). După părerea mea, se spune despre Biserică că ea

naște un copil de parte bărbătească; pentru că cei luminați primesc trăsăturile, chipul și înfățișarea bărbătească a lui Hristos, în timp ce chipul Cuvântului este imprimat pe ei și se naște în ei prin adevărata cunoaștere și credință, astfel încât Hristos se naște spiritual în fiecare. Din acest motiv, Biserica poartă în pântece și suferă durerile nașterii până când Hristos, care se naște în noi, este format (Galateni 4:19), pentru ca fiecare dintre sfinți, prin comuniunea cu Hristos, să se nască uns (χρηςός). În acest sens se spune într-un loc din Scriptură: *Nu vă atingeți de unșii mei și nu faceți rău proorocilor mei* (Psalmul 104:15), deoarece cei botezați în Hristos cu comuniunea Duhului devin unși, iar Biserica contribuie aici la chipul Cuvântului în ei și la transformarea lor. Acest lucru este confirmat de Pavel, care învață clar astfel: *„De aceea îmi plec genunchii înaintea (lui Dumnezeu și) Tatălui, din care își trage numele orice familie în ceruri și pe pământ, ca să vă dea, după bogățiile harului Său* (χρηςότητος) [79] *să fiți întăriți cu putere prin Duhul Său în omul dinăuntru, pentru ca Hristos să locuiască în inimile voastre, prin credință”* (Efeseni 3:14-17). Căci Cuvântul adevărului trebuie neapărat să fie întipărit și închipuit în sufletele celor ce sunt regenerați.

Capitolul IX. Fiul lui Dumnezeu, care El însuși există dintotdeauna, se naște acum în sufletele și sentimentele credincioșilor.

Se pare că cele spuse mai sus sunt foarte asemănătoare și în acord cu ceea ce i-a fost spus de sus lui Hristos Însuși, care a venit la Iordan pentru botezul cu apă: *Tu ești Fiul Meu, astăzi te-am născut* (Ps. 2:7; Matei 3:17; Marcu 1:11). Căci trebuie observat că El este Fiul Său (Tatăl), a spus fără limită și fără timp: Tu *ești* (ει), Îi spune; și nu: te *-ai făcut* (γέγονας), exprimând că El, nefiind recent născut, a primit înfierea și nefiind mai înainte, apoi a primit desăvârșirea, ci că El, fiind născut din vechime, este și va fi unul și același. Iar cuvintele: *Te-am născut astăzi* înseamnă: Am vrut să-L zămislesc în lume pe Cel ce exista în ceruri mai înainte de veci, adică să fac cunoscut ceea ce era necunoscut anterior. Cu adevărat, pentru acei oameni care încă nu simt înțelepciunea cea mult felurită a lui Dumnezeu, Hristos nu S-a născut încă, adică nu este încă cunoscut, nu este încă descoperit, nu este încă revelat. Dar dacă și ei simt taina harului, atunci și pentru ei, când se convertesc și cred, El se naște prin cunoaștere și înțelegere. De aceea, pe bună dreptate se spune despre Biserică că ea formează și naște întotdeauna în cei ce sunt botezați un copil de parte bărbătească - Cuvântul. Așadar, pe cât putem, s-a spus despre nașterea ei. Acum trebuie să trecem la cele spuse despre balaur și despre restul. Să încercăm din nou, fecioarelor, să explicăm cumva și aceasta, fără să ne temem deloc de măreția pildelor Scripturii. Dacă este ceva dificil în aceste cuvinte, atunci voi încerca din nou să vă conduc cumva peste râu.

Capitolul X. Dragonul — Diavolul. — Stelele trase din cer de coada dragonului — Ereticii. — Numerele Treimii, adică enumerarea persoanelor sale. — Eroare cu privire la acestea.

Balaurul cel mare, roșu, multiplu, cu multe forme, cu șapte capete, cu coarne, care trage a treia parte a stelelor, pândind să devoreze copilul femeii care naște, este diavolul, care complotează, pândind să pervertească mintea celor iluminați, devotați lui Hristos și chipului și asemănării Cuvântului renăscut în ei. Dar el nu atinge scopul și nu prinde prada, deoarece cei renăscuți sunt răpiți sus, la tronul lui Dumnezeu; adică, mintea celor reînnoiți este înălțată la scaunul divin și la temelia neclintită a adevărului, învățând să contemple și să-și imagineze lucrurile de acolo, ca să nu fie înșelată de balaurul care se târăște jos. Căci nu-i este îngăduit să-i distrugă pe cei care se străduiesc și privesc în sus. Dar stelele, pe care le atinge de vârf cu vârful cozii, le trage în jos pe pământ, sunt secte eretice. Căci adunările necredincioșilor trebuie numite stele întunecate, sumbre și joase; pentru că și ei își însușesc cunoașterea lucrurilor cerești și credința în Hristos, șederea sufletului în cer și apropierea de stele, ca și cum ar fi copii ai luminii; dar sunt doborâți, fiind duși de uneltirile dragonului; pentru că nu rămân în interiorul formei întreite a evlaviei, abătându-se de la cultul ei ortodox. De aceea sunt numiți a treia parte a stelelor, deoarece se înșeală în legătură cu unul dintre numerele Treimii, fie în legătură cu Tatăl, precum Sabellius, care a spus că Însuși Cel Atotputernic a pătimit, fie în legătură cu Fiul, precum Artemas și cei care au afirmat că El s-a născut într-o fantomă, fie în legătură cu Duhul, precum Ebioniții, care dovedesc că profeții au vorbit de bunăvoie. Dar este mai bine să nu-i menționăm pe Marcion și Valentinus și pe urmașii lui Elcesius și ai altora.

Capitolul XI. Femeia care a născut un fiu și a trăit în deșert este Biserica. — Deșertul fecioarelor și al sfinților. — Perfecțiunea numerelor și a misterelor. — Egalitatea și perfecțiunea numărului șase. — Aplicarea numărului șase la Hristos. — Din același număr, crearea lumii și a întregii ei ordini.

Cea care naște și dă naștere în inimile credincioșilor unui prunc de parte bărbătească - Cuvântul, și care s-a retras nevătămată și nevătămată de furia fiarei în pustiu, este, precum am spus, mama noastră - Biserica. Pustiul în care a venit și este hrănită acolo o mie două sute șaizeci de zile (Apocalipsa 12, 6), cu adevărat liber de rele, neroditor și sterp de stricăciune, inaccesibil și de netrecut pentru mulți, dar roditor și hrănitor și înfloritor și ușor accesibil sfinților, plin de înțelepciune și viață crescândă - acesta este lăcașul frumos și bogat în plante și înmiresmat al virtuții, unde *miresmele curg când se izbește vântul de miazănoapte și aduce vântul de miazăzi* (Cântarea Cântărilor 4, 16), și totul este plin de rouă dumnezeiască, fiind încununat cu plante neofilite ale vieții nemuritoare, unde și noi acum culegem flori și cu degete curate țesem pentru împărătească o cunună purpurie și strălucitoare a fecioriei. Căci mireasa

Cuvântului este împodobită cu roadele virtuții. Iar cele o mie două sute șaizeci de zile, timp în care noi, fecioarele, suntem aici, reprezintă o cunoaștere atât de exactă și excelentă a Tatălui, a Fiului și a Duhului, de care mama noastră se bucură și se bucură, crescând în acest timp până la manifestarea noilor epoci, când în adunarea cerească nu va vedea prin cunoaștere, ci va contempla clar „lucrurile care sunt", rămânând împreună cu Hristos. Căci o mie, fiind compusă din zece sute, este un număr perfect și complet și, prin urmare, servește ca simbol al Tatălui, care a creat și conține toate lucrurile în sine. Două sute, fiind compuse din două numere perfecte, servesc ca simbol al Duhului Sfânt, deoarece El comunică cunoașterea Fiului și a Tatălui. Iar șaizeci, conținând numărul șase luat de zece ori, servesc ca simbol al lui Hristos; deoarece numărul șase, începând cu unu, este compus din propriii săi divizori, astfel încât în el nu există nici deficit, nici exces; fiind împărțit în divizorii săi, este complet compus din aceștia. Așadar, dacă numărul șase este împărțit în părți egale prin divizori egali, atunci din părțile împărțite se compune din nou complet aceeași cantitate. Și mai întâi, când este împărțit la doi, dă trei, apoi, când este împărțit la trei, dă doi, în final, când este împărțit la șase, dă unu, și din acestea se compune din nou complet. Căci, dând trei când este împărțit la doi, și doi când este împărțit la trei, și unu când este împărțit la șase, devine din nou șase când se adună trei, doi și unu [80].... Dar tot ceea ce nu are nevoie de altceva pentru completitudinea sa și nu devine niciodată mai mare decât sine, este în mod necesar perfect. Dintre celelalte numere, unele sunt mai mult decât perfecte, ca de exemplu doisprezece, căci atunci când este împărțit la doi dă șase, la trei - patru, la patru - trei, la șase - doi și la doisprezece - unu; iar aceste numere, în care poate fi împărțit, atunci când sunt adunate, depășesc doisprezece, care astfel nu rămân egale cu divizorii săi, precum numărul șase; iar altele sunt mai puțin decât perfecte, ca de exemplu opt; căci atunci când este împărțit la doi dă patru, la patru - doi și la opt - unu; dar numerele în care este împărțit, atunci când sunt adunate, fac șapte și, prin urmare, are nevoie de unul pentru completarea sa - nu ca șase, care în orice caz rămâne egal cu sine. Prin urmare, aceasta din urmă este aplicată Fiului lui Dumnezeu, care din plinătatea Dumnezeirii S-a coborât în această viață. *Făcându-se Sine Însuși fără reputație și luând chip de rob* (Filipeni 2:7), El a intrat din nou în plinătatea perfecțiunii și demnității Sale. Căci, după ce s-a micșorat în Sine și, ca să spunem așa, după ce a fost destrămat în părțile Sale, El din nou din micșorarea Sa și aceste părți ale Sale au intrat în plinătatea și măreția Sa, neîncetând niciodată să fie perfect chiar și în micșorarea Sa. - Mai mult, acest număr se găsește a fi conținut în întreaga creație a lumii și în ordinea ei, întrucât în șase zile Dumnezeu a creat cerul și pământul și tot ce este în ele, prin puterea creatoare a Cuvântului, care conține numărul șase, conform căruia există o specie întreită ce compune corpurile. Căci lungimea, lățimea și adâncimea compun un corp, iar numărul șase este compus din aceste trei laturi. Totuși, nu este oportun să explicăm acest lucru în detaliu acum, ca nu cumva, părăsind subiectul prezent, să ne gândim la ceva străin.

Capitolul XII. Fecioarele sunt invitate să imite Biserica care trăiește în deșert și învinge dragonul.

Și astfel, venind în acest pustiu, sterp de rele, Biserica se hrănește aici, ridicându-se la cer pe aripile fecioriei, pe care Cuvântul (lui Dumnezeu) le-a numit *aripi de vultur mare* (Apoc. 12:14; Ezec. 17:3), după ce a biruit șarpele și a alungat norii cei nedrepti de la luna sa plină. Din acest motiv, printre altele, toate aceste cuvântări sunt oferite, pentru a vă învăța, fecioare frumoase, să imitați pe mama voastră cât mai mult posibil și să nu vă rușinați de necazurile, vicisitudinile și calamitățile vieții, ca să intrați împreună cu ea cu îndrăzneală în camera nupțială cu lămpi aprinse. Și astfel nu vă temeți de vicleșugurile și clemețile acestei fiare, ci pregătiți-vă cu voioșie de luptă, înarmați cu coif mântuitor, platoșă și brâu (Efeseni 6:14-17). Căci îi veți pricinui o mare înfrângere, năvălind asupra lui cu mare curaj și bunătate; și, desigur, nu va rezista neclintit, văzându-i pe potrivnicii care au venit cu cel mai mare ajutor; dar el îți va oferi imediat trofeul a șapte feluri de luptă [81] . Această fiară cu multe capete și multe fețe, -

„Un leu cu capul, un dragon cu spatele și o capră (în mijloc)
Respira îngrozitor cu o flacără mistuitoare, furtunoasă [82] ;
Dar Bellerophon l-a doborât; și Hristos Regele l-a doborât;
A distrus mulți și nimeni nu a mai putut suporta
spuma distructivă care ieșea din gura lui” [83] ,

dacă Hristos nu l-ar fi învins mai întâi și nu l-ar fi făcut complet neputincios și disprețuit de noi.

Capitolul XIII. Cele șapte diademe ale fiarei sunt răsturnate de virginitatea victorioasă. Cele zece coarne ale dragonului sunt viciile opuse celor zece porunci. Gândul la soartă este cel mai mare rău.

Așadar, având un duh curajos și vesel, înarmează-te împotriva fiarei mândre; nu te da înapoi deloc, fiind jenat de îndrăzneala lui; pentru aceasta vei primi o mare slavă dacă, după ce vei dobândi biruința, vei lua cele șapte cununi care sunt pe el, pentru care trebuie să ne luptăm și să luptăm după învățătura lui Pavel (Efeseni 6:12). Căci cea care va birui întâi pe diavol și va ucide cele șapte capete, va deveni stăpânitoare a celor șapte cununi ale virtuții, săvârșind mari isprăvi de feciorie. Deci, capul balaurului este neînfrânarea și desfrânarea; cel ce-l va zdrobi va fi împodobit cu cununa castității. Capul lui este frica și deznădejdea; cel ce-l va călca în picioare va primi cununa muceniciei. Capul lui este necredința și nebunia și alte asemenea forme de răutate; cel ce-i lovește și-i ucide va fi cinstit pentru aceasta, după ce a zdrobit puterea balaurului în multe feluri. Iar cele zece coarne și țepușe pe care le poartă pe capetele Sale, după cum se spune (Apocalipsa 12:3), sunt cele zece rezistențe la Decalog, fecioarele

frumoase, cu care obișnuiește să lovească și să răstoarne sufletele multora, născocind și născocind ceea ce este împotriva poruncii: *Să iubești pe Domnul tău* (Deuteronom 6:5) și a celorlalte porunci. Iată cornul Lui, aprins și plin de amărăciune - curvia, cu care îi răstoarnă pe cei neînfrânați; aici este adulterul, aici este minciuna, aici este iubirea de argint, aici este furtul și alte vicii apropiate și înrudite care se înfurie, crescând pe capetele Lui ucigașe de oameni; dar voi, după ce le-ați smuls cu ajutorul lui Hristos, veți pune cununi înflorite pe capetele voastre divine ca răsplată pentru victoria asupra balaurului. Căci este datoria noastră să preferăm ceea ce este mai înalt și să-l așezăm deasupra celui pământesc, păstrând mintea independentă și autoguvernată, fără nicio necesitate, în alegerea liberă a ceea ce ne place, nefiind slujitori sorții și întâmplării. Astfel, un om nu poate fi propriul său stăpân și virtuos, decât dacă se conformează exemplului uman al lui Hristos și trăiește, înfățișându-se după prototipul Său și imitându-L. Cu adevărat, cel mai mare dintre toate relele, adoptat de mulți, este acesta, a atribui cauzele păcatelor mișcărilor stelelor și a spune că viața noastră este guvernată de necesitatea sorții, așa cum fac cei mai trufași observatori ai stelelor; căci ei, crezând mai mult prin conjectură decât prin raționament prudent, ce este la mijloc între adevăr și falsitate, s-au abătut mult de la contemplarea a ceea ce există cu adevărat. Prin urmare, dacă îmi permiți, Arete, la sfârșitul discursului meu, pe care tu însăți, doamnă, ai ordonat să fie rostit, atunci voi încerca, cu ajutorul și simpatia ta, împotriva celor care sunt nemulțumiți și se îndoiesc de adevărul cuvintelor noastre că omul este suveran liber, să explic că oamenii „prin nesăbuința lor suferă dezastre fără soartă” [84] , preferând plăcutul utilului.

Arete: Permit și voi ajuta; căci prin adăugarea acesteia discursul va fi complet frumos.

Capitolul XIV. Doctrina matematicienilor, în măsura în care se referă la cunoașterea stelelor, nu este cu totul demnă de respins. — Cele douăsprezece semne ale Zodiacului sunt nume fabuloase.

Tecla: Și așadar, haideți să vorbim mai departe despre acest subiect cât de bine putem și, mai întâi, să demascăm iluzia celor care se laudă că numai ei știu cum este construită lumea, conform presupunerilor egiptenilor și caldeenilor. Ei afirmă că circumferința lumii este ca convexitățile unui glob lucrat, în care pământul ocupă locul centrului și al focarului. Întrucât această circumferință, spun ei, este sferică, atunci, date distanțe egale ale unor părți egale, pământul trebuie să fie în mod necesar în mijlocul universului, în jurul căruia, fiindcă a luat naștere mai întâi, se învârt cerurile. Căci dacă circumferința a fost compusă dintr-un focar și un centru (fără centru este imposibil să descrii un cerc, iar cercul însuși este imposibil fără centru), atunci nu rezultă, spun ei, că pământul, haosul și abisul său s-au format mai întâi? Cu adevărat, în abis și haos au căzut acești

nefericiți! *Ei, cunoscându-L pe Dumnezeu, nu L-au slăvit ca Dumnezeu și nu i-au mulțumit, ci s-au destrăbat în gândurile lor și inima lor nesăbuită s-a întunecat* (Romani 1:21) și, în același timp, cum au spus înțelepții lor, nu este nimic pământesc mai onorabil și mai vechi decât olimpicii (zeii). Într-adevăr, cei care L-au cunoscut pe Hristos nu rămân întotdeauna copii, precum grecii [85].....care, după ce au întunecat adevărul mai mult prin mituri și ficțiuni decât prin artă verbală și după ce au pus nenorocirile umane în legătură cu obiectele cerești, nu se rușinează să reprezinte circumferința universului cu semne și figuri geometrice și să învețe că cerul este împodobit cu asemănările păsărilor, peștilor și animalelor terestre și că calitățile stelelor provin din aventurile oamenilor antici, astfel încât, odată cu ele, mișcările planetelor depind de aceste ființe corporale; căci, spun ei, stelele se învârt în jurul a douăsprezece animale, fiind purtate de mișcarea cercului zodiacal, astfel încât din combinarea lor se poate discerne ce li se va întâmpla multora, judecând după apropierea lor unele de altele și deviația lor, precum și după răsăritul și apusul lor. Conform lor, cerul este sferic și își are centrul și focarul în pământ - deoarece toate liniile drepte care cad de la cerc la pământ sunt egale între ele - exercită o influență prin cercurile care îl înconjoară, dintre care cel mai mare se numește meridian, al doilea, tăindu-l în părți egale, orizontul, al treilea, intersectându-le, ecuatorul, pe laturile căruia se află două tropice, de vară și de iarnă, unul în partea de nord, iar celălalt în sud, pe lângă așa-numita axă, lângă care se află ursii, ca de exemplu, cel nordic este în afara tropicului. Ursii, rotindu-se în jurul lor și, prin intermediul polilor, exercitând presiune asupra axei, produc mișcarea întregii lumi, având capetele întoarse unul spre coapsele celuilalt și fără a atinge orizontul nostru. Zodiacul, spun ei, atinge toate cercurile, realizând o mișcare indirectă; în el se află doisprezece animale, care sunt numite cele douăsprezece semne, începând cu Berbecul până la Pești și, conform poveștii lor, au fost incluse printre constelații din motive fabuloase. Astfel, se spune că Berbecul este cel care a transportat-o (prin Hellespont) pe Ella, fiica lui Athamas, împreună cu Phrixus la sciți; Taurul - în onoarea lui Zeus, care sub forma unui bou a transportat-o pe Europa în Creta; așa-numita Cale Lactee, care începe la conjuncția Peștilor cu Berbecul, spun ei, a curs din sânii lui Iras pentru Heracle, la porunca lui Zeus. Astfel, conform opiniei lor, înainte de Europa, Phrixus și Dioscuri (gemeni) și celelalte semne ale Zodiacului, plasate printre constelațiile oamenilor și animalelor, nu exista soartă (γένεσις) [86] , ci strămoșii noștri trăiau fără soartă. Să încercăm să vedem dacă putem distruge falsitatea, asemenea medicilor, folosind împotriva ei medicamentul vindecător al vorbirii, având în minte adevărul, în felul următor.

Capitolul XV. Dovezi din noutatea sorții și a destinului. — Popoarele antice — rasa de aur. — Dovezi puternice împotriva matematicienilor.

O, nenorociților, dacă ar fi mai bine pentru oameni să fie supuși destinului decât să nu-i fie supuși, de ce nu a existat destin de la bun început, când a apărut rasa umană? Și dacă a existat, ce nevoie a fost să fie plasate printre constelații: Leul, Racul, Gemenii, Fecioara, Taurul, Balanța, Scorpionul, Berbecul, Săgetătorul, Peștii, Capricornul, Vărsătorul, Perseu, Cassiopeia, Cifeu, Pegas, Hidra, Corbul, Potirul, Lira, Draco și altele, pe care, după ce au învățat să le observe, după voi, mulți au înțeles această preștiință matematică, sau mai degrabă, neștiințifică (καταθεματικήν)? Și astfel, sau a existat cu adevărat destinul din cele mai vechi timpuri, atunci plasarea acestor ființe (printre constelații) este în zadar; sau nu a fost, și atunci Dumnezeu a adus viața într-o stare și o direcție mai bună, în timp ce foștii oameni au trăit printr-o perioadă mai rea; dar cei mai vechi sunt mai buni decât cei de acum; de aceea sunt numiți *rasa de aur* [87] . Prin urmare, nu există destin. - Dacă soarele, înconjurând aceste cercuri și trecând în anumite perioade ale anului pe lângă semnele Zodiacului, produce schimbări și alterări ale timpurilor, atunci cum ar putea cei care au trăit înainte ca aceste animale să fie plasate printre constelații și înainte ca ele să împodobească cerul, să existe fericite când vara, toamna, iarna și primăvara nu erau încă separate, prin influența cărora natura trupească crește și se întărește? Între timp, au existat fericite și au fost mai durabile și mai puternice decât cele prezente, întrucât Dumnezeu chiar și pe atunci a rânduit timpurile în același fel. Prin urmare, cerul nu și-a primit varietatea de la aceste semne. — Dacă soarele, luna și celelalte stele, care există pentru a determina și a păstra numerele timpului (Gen. 1:17), pentru a împodobi cerul și a schimba anotimpurile, sunt divine și mai excelente decât oamenii, atunci ele însele trebuie în mod necesar să ducă o viață mai excelentă, binecuvântată, pașnică și mult mai bună decât viața noastră în adevăr și virtute, realizând o mișcare armonioasă și prosperă. Dacă pricinuiesc nenorociri și stări proaste muritorilor și servesc drept cauză a indecențelor, vicisitudinilor și aventurilor vieții, atunci sunt mai nefericiți decât oamenii, privind pământul și acțiunile mizerabile și fără de lege (ale muritorilor), și duc o viață cu nimic mai bună decât oamenii, dacă viața noastră depinde de abaterea și mișcarea lor.

Capitolul XVI. Numeroase alte dovezi îndreptate împotriva aceluiași matematicieni.

Dacă nicio acțiune nu este fără dorință și dorința fără nevoie, iar Divinitatea nu are nevoie de nimic și, prin urmare, nu se gândește să provoace rău, și dacă stelele sunt prin natura lor mai apropiate de Dumnezeu și prin virtute superioare celor mai buni oameni, rezultă că stelele nu concep răul (oamenilor) și nu au nevoie de nimic. - Mai mult, oricine este convins că soarele, luna și stelele sunt divine va fi de acord cu noi că sunt foarte departe de rău și de acțiunile pământești, fiind inaccesibile pasiunilor, plăcerii și tristeții; căci astfel de senzații rușinoase nu sunt proprii ființelor cerești. Dar dacă sunt prin natura lor străine de

aceasta și nu au nevoie de nimic, atunci cum pot ele să le provoace oamenilor ceea ce ei înșiși nu doresc și de care ei înșiși nu sunt implicați? - Cei care afirmă că omul nu este liber, ci este guvernat de necesitatea inevitabilă și de poruncile nescrise ale sorții, Îl tratează pe Dumnezeu Însuși cu impietate, considerându-L autorul și aranjatorul relelor omenești. Căci dacă El, printr-o înțelepciune inefabilă și de neînțeles, guvernează armonios întreaga mișcare circulară a stelelor, ținând frâiele guvernării universului, iar stelele produc proprietățile binelui și răului în viață, atrăgând oamenii către ele prin legăturile necesității: atunci, în opinia lor, Dumnezeu este autorul și dătătorul relelor. Între timp, conform convingerii tuturor, Dumnezeu nu este autorul niciunui rău; prin urmare, nu există soartă.

— Oricine este măcar oarecum rațional va fi de acord că Dumnezeu este bun, drept, înțelept, adevărat, binefăcător, nu cauzează răul, nu este implicat în pasiuni și toate celelalte: dacă cei drepți sunt mai buni decât cei nedrepți și nedreptatea le este detestabilă; dar Dumnezeu, fiind drept, se bucură de dreptate și nedreptatea Îi este detestabilă, spre deosebire de și ostilă dreptății, atunci rezultă că Dumnezeu nu este autorul nedreptății. — Dacă ceea ce este util este, fără îndoială, bine, iar castitatea este utilă atât pentru casă, cât și pentru viață și pentru prieteni, atunci rezultă că castitatea este bună. Și dacă castitatea prin natura sa este bună, iar neînfrânarea este opusul castității, iar opusul binelui este răul, atunci rezultă că neînfrânarea este rea. Și dacă neînfrânarea prin natura sa este rea, și din neînfrânare vin adulterul, furtul, certurile și crimele, atunci rezultă că o viață criminală prin natura sa este rea. Și Divinitatea prin natura sa nu este implicată în rău. Prin urmare, soarta nu este cauza binelui și a răului. - Dacă cei casți sunt mai buni decât cei neînfrânați, iar neînfrânarea le este dezgustătoare; dar Dumnezeu, nefiind implicat în patimi, Se bucură de castitate, atunci înseamnă că neînfrânarea este dezgustătoare și pentru Dumnezeu.

Și că acțiunea castă, ca virtute, este mai bună decât acțiunea necumpătată, ca viciu, se poate observa la regi, conducători, generali, soții, copii, cetățeni, stăpâni, sclavi, tutori, profesori, deoarece fiecare dintre ei, atunci când este cast, este util atât sieși, cât și societății, dar atunci când este necumpătat, este dăunător atât sieși, cât și societății. Și întrucât există o oarecare diferență între vicii și cei virtuoși, necumpătați și casți, și viața celor virtuoși și casți este mai bună, iar viața celor opusi este mai rea; și cei care trăiesc mai bine sunt aproape și plăcuți lui Dumnezeu, iar cei care trăiesc mai rău sunt departe de El și contrari Lui; atunci cei care afirmă că, printr-o necesitate fatală, dreptatea și nedreptatea sunt aceleași, nu disting viciul și virtutea, necumpătarea și castitatea, ceea ce este imposibil. Căci dacă binele și răul sunt opuse, iar nedreptatea este rea și opusă dreptății, dar dreptatea este bună; și binele este ostil răului, iar răul nu este același lucru cu binele, atunci dreptatea este altceva decât nedreptatea.

Prin urmare, Dumnezeu nu este autorul răului și nu Se bucură (de oamenii) care sunt răi, Cuvântul nu îi ajută ca fiind buni. Dacă există oameni răi, atunci ei sunt răi din lipsă de rațiune și nu din cauza influenței sorții, „prin nesăbuința lor, suferind dezastre fără soartă” [88]... — Dacă soarta obligă pe cineva să ucidă pe cineva și să-și păteze mâinile cu sângele crimei, iar legea interzice acest lucru, stabilind pedepse pentru ticăloși și anulând dictatele sorții cu amenințări, cum ar fi: să facă nedreptate, să comită adulter, să fure, să otrăvească, atunci rezultă că legea este contrară sorții. Căci ceea ce soarta hotărăște, legea interzice; și ceea ce legea interzice, soarta obligă pe cineva să facă; prin urmare, legea este ostilă sorții. Și dacă sunt ostile, rezultă că legiuitorii (există și acționează) nu conform soartei, deoarece, hotărând ceea ce este contrar soartei, ei distrug soarta. Și astfel, fie soarta există, și atunci legile nu ar trebui să existe, fie legile există, și prin urmare ele nu există conform soartei. Dar, spun ei, fără soartă este imposibil să se nască cineva sau să se întâmple ceva; pentru că nimeni nu poate ridica un deget fără soartă; Prin urmare, prin soartă, au apărut legislatorii: Minos, Draco, Lycurg, Solon și Zaleuc, și au făcut legi care interziceau adulterul, crima, violența, jaful, furtul, ca acțiuni care nu există și nu se întâmplă prin soartă. Dar dacă și aceste acțiuni se întâmplă prin soartă, atunci legile nu au fost făcute de soartă; pentru că soarta nu s-ar distruge pe sine, anulându-se și răzvrătindu-se împotriva ei înșiși, făcând acum legi care interzic adulterul și crima și acuzând și pedepsind ticăloșii, acum comițând crime și adulter. Dar acest lucru este imposibil; pentru că nu există nimic contrar ei înșiși, ostil sieși, distructiv sieși și incompatibil cu sine însuși. Prin urmare, nu există soartă. - Dacă tot ce se întâmplă se întâmplă prin soartă, și fără soartă nimic nu se întâmplă, atunci este inevitabil (să admitem) că legea a venit tot din soartă. Dar legea distruge soarta, învățând că virtutea se dobândește și se împlinește prin sârguință, în timp ce viciul poate fi evitat și vine din lipsa de educație. Prin urmare, nu există soartă. - Dacă soarta face ca (oamenii) să se jignească unii pe alții și să fie jigniți unii de alții, atunci ce nevoie mai sunt de legi? Dacă ele (există) pentru a-i pedepsi pe cei vinovați, întrucât Dumnezeu are grijă de cei ofensați, atunci ar fi mai bine ca cei răi să nu acționeze conform soartei, decât ca după crimele lor să fie îndreptați prin legi. Dar Dumnezeu este bun și înțelept și rânduiește totul spre bine. Prin urmare, nu există soartă. - Cauzele păcatelor sunt fie educația și morala, fie pasiunile sufletului și poftele trupului. Oricare ar fi acestea cauza a ceea ce este cauza lor, Dumnezeu nu este cauza lor. - Dacă este mai bine să fii drept decât nedrept, atunci de ce omul nu este așa prin sine chiar de la naștere? Dacă este ulterior mustrat prin învățătură și legi pentru a deveni mai bun, atunci este mustrat ca fiind liber, și nu ca fiind rău prin fire. - Dacă cei răi se nasc răi prin soartă, prin hotărârea Providenței, atunci nu sunt supuși condamnării și pedepsei prin legi, ca trăind după propria lor fire, pentru că nu se pot schimba. - Și din nou: dacă cei buni, trăind după firea lor, merită laudă, deși soarta este motivul bunătății lor; atunci cei răi,Trăind conform firii lor, nici ei nu ar trebui acuzați de un judecător drept. Și dacă trebuie spus cu sinceritate, atunci oricine trăiește

conform firii sale intrinseci nu păcătuiește deloc. Căci nu el s-a făcut astfel, ci soarta, și trăiește conform impulsului acesteia, atras de o necesitate inevitabilă; prin urmare, nu există niciun rău. Cu toate acestea, există rău, iar răul este vrednic de învinovățire și contrar lui Dumnezeu, așa cum s-a demonstrat în discurs; dar virtutea este vrednică de iubire și laudă, când Dumnezeu a stabilit o lege pentru pedepsirea celor răi. Prin urmare, nu există soartă.

Capitolul XVII. Dorințele cărnii și ale duhului: viciu și virtute.

Dar de ce să mă lungesc în discursurile mele, pierzând timpul cu astfel de mustrări, când am expus deja ce este mai necesar pentru convingere și înclinare spre ceea ce este util și când am făcut, deși în puține cuvinte, clară tuturor discrepanța dintre invenția lor și ea însăși, astfel încât chiar și un copil își poate vedea greșeala și înțelege că depinde de noi să facem binele sau răul, și nu de stele? Există două mișcări în noi, două dorințe naturale: *carnea și duhul* (Galateni 5:17), diferite una de cealaltă și de aceea au primit două nume: virtutea și viciul. Trebuie să urmăm îndrumarea mai bună și mai utilă a virtuții, alegând frumosul în locul răului. Dar destul cu acestea; voi amâna discursul; căci mi-e rușine și regret că după discursurile despre virginitate am fost nevoită să expun opiniile meteorologilor sau ale observatorilor vanitoși, care pierd cu aroganță timpul vieții, folosindu-l doar pentru invenții fabuloase. - Iată-te, Doamnă Arete, și de la noi am adus daruri alcătuite din ziceri divine.

Eubulus: Ce uimitor și frumos a vorbit Thekla, Gregoras!

Gregoras: Și ce-ar fi fost dacă ai fi auzit-o tu însuți, când discursul ei curgea într-un șuvoi bogat și rapid, cu mare plăcere și bucurie? Fiecare ascultător admira felul înflorit al vorbirii; atât de însuflețit și cu adevărat pitoresc expunea ceea ce spunea, în timp ce fața i se înroșea de modestie; și se distingea prin întreaga ei albeață, atât în trup, cât și în suflet.

Eubul: Adevărat ai spus, Gregoras, și nu este nimic fals în asta. Căci am învățat înțelepciunea ei din celelalte virtuți ale ei, din cuvântările pe care le-a rostit și din faptele pe care le-a săvârșit, dovedind dragostea ei extraordinară pentru Hristos; și cât de glorios a îndurat adesea mari și de primă mână martirii, arătând o mărinimie egală cu râvna și o putere trupească egală cu fermitatea intenției!

Gregoras: Și tu vorbești foarte adevărul; dar să nu pierdem timpul. Despre asta putem vorbi adesea și în alte ocazii. Dar acum trebuie să vă relatez discursurile celorlalte fecioare, așa cum am promis, și anume ale Tisianei și Domninei, care au mai rămas. Și astfel, după ce Thecla, după ce a spus acestea, și-a terminat discursul, atunci, a spus Theopatra, Arete i-a poruncit Tisianei să vorbească, iar ea, zâmbind și ieșind în fața ei, a spus:

Discursul IX. Tisian

Capitolul I. Virginitatea este ornamentul principal al adevăratului tabernacol. — Care este semnificația celor șapte zile prescrise evreilor pentru sărbătoarea Corturilor? — Limita acestui număr de șapte zile este necunoscută și nu este dezvăluită nimănui când va avea loc viitorul sfârșit al lumii. — Structura lumii este încă în curs de elaborare.

Arete, frumusețe iubită a iubitorilor de virginitate! Și te rog să-mi ajuți, ca să nu rămân fără cuvinte, după atâtea și felurite discursuri. De aceea, las cuvintele introductive și preliminare ale discursurilor, ca nu cumva, după ce am petrecut timp compunându-le cum se cuvine, să mă îndepărtez de subiectul discursului, de cât de glorioasă, onorabilă și maiestuoasă este virginitatea. - Dumnezeu, dorind să-i învețe pe adevărații israeliți cum să celebreze și să onoreze adevărata sărbătoare a corturilor, descrie acest lucru în cartea Leviticului, explicând că fiecare ar trebui mai presus de toate să-și împodobească propriul cort cu puritate. Voi cita chiar cuvintele Scripturii, din care, fără îndoială, va fi clar tuturor cât de plăcută și plăcută este lui Dumnezeu această ispravă a purității virginale. *Și în ziua a cincisprezecea a lunii a șaptea, după ce veți fi adunat roadele țării, veți sărbători sărbătoarea Domnului șapte zile; iar în ziua a opta va fi o odihnă. În prima zi să luați ramuri de copaci frumoși, ramuri de palmier, ramuri de copaci cu frunze, sălcii și ramuri de agnos de pârâu* [89] *și să vă bucurați înaintea Domnului Dumnezeului vostru șapte zile în an. Aceasta va fi o lege veșnică pentru generațiile voastre. În luna a șaptea să o sărbătoriți. Veți locui în colibe șapte zile. Fiecare israelit născut în Israel va locui în colibe, pentru ca generațiile voastre să știe că i-am făcut pe copiii lui Israel să locuiască în colibe când v-am scos* [90] *din țara Egiptului. Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru* (Lev. 23:39-43). Desigur, evreii (care se învârt în jurul literei Scripturii, așa cum o albină în jurul frunzelor de legume și nu în jurul florilor și fructelor, așa cum o albină) vor afirma că aceste cuvinte și precepte se referă la acel tabernacol pe care ei înșiși îl fac, ca și cum Dumnezeu ar fi mângâiat de acele ornamente stricăcioase pe care le fac în mod divers din ramurile copacilor; dar ei nu înțeleg bogăția binecuvântărilor viitoare, cum toate acestea nu sunt altceva decât o suflare și umbre figurative, prevestind învierea cortului nostru căzut (trupesc) pe pământ, pe care, primindu-l din nou nemuritor în al șaptelea mileniu [91] , vom sărbători marea sărbătoare a adevăratelor corturi în lumea nouă și nepieritoare, când roadele pământului vor fi adunate și oamenii nu vor mai zămisli și nu se vor mai naște și când Dumnezeu se va odihni de treburile universului. Căci, după cum în șase zile Dumnezeu a creat cerul și pământul și a făcut toată lumea, iar în ziua a șaptea S-a odihnit de lucrarea Sa pe care o făcuse și a binecuvântat ziua a șaptea și a sfințit-o (Gen. 2:2), și după cum este simbolic faptul că în luna a șaptea, când roadele pământului au fost deja adunate, ni se poruncește să sărbătorim Domnului, tot așa când această lume ajunge la al șaptelea mileniu,

atunci Dumnezeu, după ce a desăvârșit cu adevărat universul, se *va bucura.*despre noi (Ps. 104:31). Acum, toate lucrurile sunt încă rânduite prin voia Lui cea puternică și puterea Lui de neînțeles, pământul încă rodește, iar apele sunt adunate în vasele lor; lumina este încă separată (de întuneric), și numărul oamenilor este încă în creștere, soarele răsare să stăpânească ziua și luna să stăpânească noaptea (Gen. 1:16); animalele cu patru picioare, fiarele și reptilele vin din pământ, iar păsările și peștii din elementul umed. Și apoi, când se vor împlini vremurile și Dumnezeu va înceta să mai facă aceste creații, în luna a șaptea - în marea zi a învierii - se va celebra sărbătoarea noastră a corturilor în cinstea Domnului, ale cărei simboluri și imagini sunt prezentate în cartea Leviticului, care trebuie explicată pentru a înțelege adevărul revelat. *„Înțeleptul va asculta* ”, spune Scriptura, „ *și va crește în cunoștință și va înțelege proverbele și vorbele înțelepte, cuvintele înțelepților și ghicitoarele lor”* (Prov. 1:6). De aceea, să se rușineze iudeii, care nu înțeleg adâncimile Scripturilor și cred că legea și profeții au vorbit despre lucruri trupești, în timp ce ei înșiși se străduiesc după lucrurile lumești și preferă bogățiile exterioare celor spirituale. În timp ce Scripturile conțin imagini a două feluri de lucruri, trecute și viitoare, ei, nefericiți cum sunt, întorcându-se de la aceasta, acceptă prototipurile viitorului ca și cum ar fi deja trecute; așadar, în ceea ce privește junghierea mielului, ei cred că taina mielului este doar o amintire a mântuirii părinților lor în Egipt, când, în timpul junghierii întâilor născuți ai Egiptului, au fost mântuiți prin stropirea ușilor caselor lor cu sânge, dar nu au înțeles că era și un prototip prefigurativ al junghierii lui Hristos, ale cărui suflete, protejate și pecetluite cu sânge, în timpul arderii universului și a nimicirii întâilor născuți ai lui Satan, vor fi mântuite de mânia (lui Dumnezeu), pentru că îngerii pedepsitori se vor retrage de la pecetea acestui sânge înscrisă pe ei.

Capitolul II. Prototipul, chipul, adevărul, legea, harul, slava. Omul creat nemuritor. — Moartea introdusă pentru distrugerea păcatului.

Am spus aceasta ca exemplu, pentru a dovedi că evreii, considerând ceea ce le-a fost dat ca o imagine a ceea ce deja trecuse, și-au pierdut nădejdea binecuvântărilor viitoare, nevrând să recunoască nici prototipurile prefigurative ale imaginilor, nici imaginile adevărului însuși. Între timp, legea este un prototip și o umbră a unei imagini, adică a Evangheliei, iar Evanghelia este o imagine a adevărului însuși. Căci cei vechi și legea ne-au prezis profetic proprietățile Bisericii, iar Biserica proprietățile noilor epoci. Așadar, primindu-L pe Hristos, care a zis: *Eu sunt adevărul* (Ioan 14:6), suntem convinși că umbrele și prototipurile au încetat deja și ne grăbim spre adevăr, vestind adevăratele lui imagini. Căci *știm încă în parte și ca printr-o oglindă întunecată* , pentru că ceea ce este desăvârșit nu a venit încă pentru noi (adică Împărăția cerurilor și învierea), *când va înceta ceea ce este în parte* (1 Corinteni 13:12). Atunci se vor întări cu tărie corturile noastre, ale tuturor, când trupul va învia din nou după ce

oasele se vor fi unit și unite cu trupul. Atunci vom sărbători cu adevărat o zi de bucurie înaintea Domnului, când vom primi corturi noi, care nu vor mai muri și nu se vor mai destrăma *în țărâna pământului* (Daniel 12:2). Cortul nostru era nestricăcios înainte, dar prin fărădelege s-a clătinat și a căzut, iar Dumnezeu nimicește păcatul prin moarte, pentru ca omul păcătos, fiind nemuritor împreună cu păcatul care locuiește în el, să nu rămână condamnat veșnic. De aceea a fost supus morții, nefiind muritor sau stricăcios, iar sufletul este separat de trup, pentru ca prin moarte să fie omorât păcatul, care nu mai poate trăi în morți. Așadar, după moarte și nimicirea păcatului, mă înviez din nou nemuritor și cânt lui Dumnezeu, care mântuiește prin moarte pe copiii Săi de moarte, și prăznuiesc pe bună dreptate în cinstea Lui, după ce mi-am împodobit cortul - trupul - cu fapte bune, ca fecioarele (din Evanghelie) - cu cinci candele aprinse (Matei 25:7).

Capitolul III. Cum ar trebui fiecare să se pregătească pentru învierea viitoare?

În prima zi a învierii, aduc eu ceea ce mi s-a poruncit, sunt împodobit cu roadele virtuții, umbrit de ramurile fecioriei? Imaginați-vă că învierea este construirea unui tabernacol. Imaginați-vă că ceea ce este acceptat pentru construirea acestui tabernacol sunt faptele dreptății. Așadar, examinez ce se cere în prima zi, adică în ziua în care mă înfățișez la judecată, mi-am împodobit tabernacolul cu ceea ce s-a poruncit, există în el ceea ce ni se poruncește să dobândim în această lume și apoi să-i aducem lui Dumnezeu? Să examinăm apoi ce urmează. *În prima zi* , se spune, *luați pentru voi rodul unui pom frumos și ramuri de finic și ramuri de copaci cu frunze, și sălcii și ramuri de agnos de pârâu și bucurați-vă înaintea Domnului Dumnezeului vostru* (Lev. 23:40). Prin cel mai frumos rod al pomului, evreii necircumcișii înțeleg lămâiul datorită mărimii sale și nu se rușinează să spună că Dumnezeu, pentru Care toate fiarele pământului nu sunt suficiente pentru ardere de tot, nici tămâia pentru tămâie, este cinstit cu un lămâi. Și, în plus, o, încăpățânaților, dacă lămâiul este frumos, nu este vița mai frumoasă? - nu este rodia frumoasă? - nu sunt mărul și ceilalți pomi roditori frumoși, care sunt mult mai buni decât lămâiul? Așadar, Solomon, pomenind toți acești pomi frumoși în Cântarea Cântărilor (4:13), a tăcut doar despre lămâi. Dar ei, cei nebuni, au căzut în greșeală, neînțelegând (ceea ce se spune aici) despre pomul vieții, care odinioară creștea în rai, dar acum Biserica a crescut pentru toți, care aduce rodul frumos și frumos al credinței. Acesta este rodul pe care trebuie să-l aducem când vom veni la scaunul de judecată al lui Hristos în prima zi a praznicului, iar dacă nu vom avea un astfel de rod, nu vom sărbători cu Dumnezeu și, după Ioan, *nu vom avea parte de prima înviere* (Apocalipsa 20:6). Căci pomul vieții este cel întâi născut din *toată* înțelepciunea. *Ea* , spune profetul, este *un pom al vieții pentru cei ce se apucă de ea și o întăritură pentru cei ce se sprijină pe ea ca pe Domnul* (Proverbe 3:18) [92] ; *un pom sădit lângă izvoare de apă, care își aduce rodul la vremea lui* (Psalmul 1:3): adică învățătură și

înțelepciune, date la vremea cuvenită celor ce vin la apele răscumpărării. Dar cel ce n-a crezut în Hristos, cel ce n-a recunoscut că El este începutul și pomul vieții, cel ce nu-I poate arăta lui Dumnezeu cortul Său împodobit cu cele mai frumoase dintre fructele frumoase, cum se va sărbători? Cum se va bucura? Vreți să cunoașteți rodul frumos al acestui pom? Uitați-vă la cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos, cât *de frumoase sunt decât* fiii *oamenilor.*(Psalmul 44:3). Un rod frumos a ieșit prin Moise – legea; dar nu a fost la fel de frumos ca Evanghelia; căci aceasta era doar un simbol și o umbră a lucrurilor viitoare, dar acesta este adevărul și harul vieții. Rodul profeților a fost frumos, dar nu la fel de frumos ca rodul nestricăciunii care este cultivat din aceasta (Evanghelie).

Capitolul IV. Mintea, curățită de vicii, devine mai pătrunzătoare. Podoaba sufletului și ordinea virtuților. Dragostea este ramificată și roditoare. — Virginitatea este ultimul dintre toate podoabele. — Însăși uzul căsătoriei trebuie să fie cast.

În ziua întâi luați rodul frumos al unui pom și ramuri de finic (Lev. 23:40) - se spune despre exercițiul învățăturii divine, prin care sufletul se curăță și se împodobește, biruind patimile, în timp ce păcatele sunt măturate din el ca gunoiul și aruncate. Căci la această sărbătoare trebuie să venim curați și împodobiți, după ce ne-am înzestrat cu ostenelile și isprăvile virtuții, ca și cum ar fi cu podoabe; pentru că mintea, curățită prin osteneli și isprăvi sârguincioase de felurite gânduri care o întunecă, devine mai pătrunzătoare spre adevăr. Așa în Evanghelie, văduva a găsit un ban când a măturat casa și a aruncat gunoiul (Luca 15: Marcu 12:42), adică patimile care întunecă și întunecă sufletul și se înmulțesc din efeminarea și nepăsarea noastră. Și deci, cine vrea să fie la sărbătoarea acelor corturi și să fie împreună cu sfinții, să dobândească mai întâi rodul frumos - credința, apoi ramurile de finic - exercițiul și studiul Scripturilor, apoi ramurile înfloritoare și cu frunze late ale iubirii, pe care (Scriptura) poruncește să le luăm după ramurile de finic, numind foarte potrivit iubirea ramuri cu frunze late, pentru că este ca o plantă ramificată, complet roditoare și dolofană, neavând locuri goale sau goale, ci pretutindeni plină atât pe ramuri, cât și pe trunchi. Așa este iubirea; niciodată nu este goală sau stearpă. Căci *dacă îmi vând averile și dau săracilor, dacă îmi dau trupul să fie ars și dacă dobândesc o credință atât de mare încât să pot muta munții, dar n-am iubire, nu sunt nimic* (1 Corinteni 13:3). Și deci iubirea este un pom roditor și cel mai cu frunze late dintre toți, ca fiind abundent și plin de daruri ale harului. Atunci ce altceva își propune să ia? Ramuri de salcie, spune ea, numind dreptatea ramuri de salcie, pentru că cei drepți, după cuvintele profetului, *cresc ca iarba în mijlocul apelor și ca sălciile lângă râurile de apă* (Exod 44:4), înflorind în înțelepciune. Pe lângă toate acestea, se poruncește să se aducă ramuri de agnos pentru împodobirea cortului, întrucât acest copac este prin chiar numele său [93]înseamnă virginitatea, cu care sunt împodobite toate lucrurile

menționate mai sus. Să plece cei care sunt incontinenți și care, în pofta lor, resping virginitatea! Cum pot intra la sărbătoare cu Hristos cei care nu și-au împodobit tabernacolul cu ramurile virginității, această plantă binecuvântată plantată de Dumnezeu, cu care cei care se grăbesc la această sărbătoare și căsătorie trebuie să se îmbrace și să-și umbrească coapsele? Luați în considerare, așadar, fecioare frumoase, Scriptura însăși și poruncile, cum Cuvântul (lui Dumnezeu) a pus virginitatea la sfârșitul tuturor virtuților menționate mai sus, învățând cât de frumoasă și de dorit este la înviere și cum fără ea nimeni nu va primi binecuvântările promise; noi, cei care suntem fecioare, o cultivăm în mod special și o oferim Domnului. Totuși, și cei care trăiesc virginal cu soții lor o au; ei aduc, ca să zic așa, ramuri din trunchiul său, producând castitate, fără să ajungă sau să atingă ramurile sale superioare și mari; dar cu toate acestea, ei aduc și cel puțin ramuri mici de virginitate. Iar cei desfrânați, măcar că nu sunt dedați la adulter, ci au o singură soție legitimă, cum se vor bucura, cum se vor bucura, când nu și-au împodobit cortul, adică trupul, cu ramuri de agnos și n-au ascultat de cele spuse: *Și cei ce au soții să fie ca și cum n-ar avea* ? (1 Corinteni 7:29)

Capitolul V. Misterul Corturilor.

De aceea afirm că cei care se străduiesc spre ascetism și se disting prin mare prudență ar trebui mai presus de toate să cinstească cu zel fecioria, ca fiind cea mai utilă și glorioasă (dintre toate); căci în lumea nouă și durabilă, dacă cineva este găsit neîmpodobit cu ramurile fecioriei, nu va primi odihnă, ca unul care nu a împlinit porunca lui Dumnezeu după lege și nu va intra în țara făgăduinței fără să sărbătorească mai întâi sărbătoarea corturilor. Numai cei care au sărbătorit în corturi intră în țara sfântă, plecând de la ceea ce se numește corturi, până ajung la templu și la cetatea lui Dumnezeu, adică trec la cea mai înaltă și glorioasă bucurie, așa cum arată și prototipurile care erau printre evrei. Căci, așa cum ei, părăsind granițele Egiptului și începându-și rătăcirile, au ajuns la corturi [94] și de acolo plecând din nou au ajuns în țara făgăduinței, așa facem și noi. Așadar, eu, plecând de aici și ieșind din Egipt - această viață, ajung mai întâi la înviere, la această adevărată sărbătoare a corturilor, și acolo, așezându-mi cortul, împodobit cu roadele virtuții, în prima zi a sărbătorii învierii, în timpul judecății, sărbătoresc împreună cu Hristos odihna de o mie de ani, numită șapte zile, această adevărată Sabat. Apoi, urmându-L pe Iisus, *care a trecut prin ceruri* (Evrei 4:14), vin, asemenea lor, după odihna Sărbătorii Corturilor, în țara făgăduinței, în ceruri, nerămânând în corturi, adică cortul meu (trupesc) nu rămâne același, ci după o mie de ani se schimbă de la o înfățișare omenească și stricăcioasă la măreție și frumusețe îngerească, și acolo în sfârșit de la *locul minunat al locuirii* (ακηνης, Ps. 16:5) [95] , la sfârșitul Sărbătorii Învierii, noi, fecioarele, vom trece la ceva mai mare și mai bun, ne vom înălța la chiar *casa lui Dumnezeu* , care este mai presus de ceruri, *cu glasul bucuriei și al laudei gazdei*

sărbătoritoare , precum spune Psalmistul (Ps. 16:5). „Aceasta este o podoabă festivă și eu, pe cât pot, ți-o aduc ca dar, Doamnă Arete.

Eubulus: Sunt foarte tulburat, Gregoras, când mă gândesc la confuzia în care se afla acum Domnina, cât de tulburată era inima ei și cum se temea că nu va avea cuvinte și că va vorbi mai rău decât celelalte fecioare, când atâtea se spuseseră deja pe această temă și în atâtea feluri. Dacă a arătat într-adevăr confuzie, atunci povestește-mi despre asta în încheiere. Mă mir că a putut spune ceva când a trebuit să vorbească ultima.

Gregoras. Că era foarte tulburată, Eubul, mi-a spus Teopatra; dar nu-i lipseau cuvintele. Când Tisiana a terminat, Arete și-a îndreptat privirea spre ea și a spus: Ieși și tu, fiica mea, și ține un discurs, ca sărbătoarea noastră să fie perfectă. Domnina, roșind adânc, abia după ce și-a tras respirația și s-a ridicat, a început să se roage și a cerut Înțelepciunii (lui Dumnezeu) să-i fie ajutor. După ce și-a terminat rugăciunea, a spus ea, îndrăzneala a venit imediat la ea și o încredere divină a venit peste ea și a spus:

Discurs susținut de X. Domnin

Capitolul I. Numai virginitatea produce și realizează că sufletul este guvernat în cel mai bun mod posibil.

Iar eu, Arete, după ce am lăsat deoparte introducerile lungi, voi încerca să ajung la subiectul în sine cât mai bine pot, astfel încât, dilatându-mă asupra unor aspecte străine, să nu pierd prea mult timp vorbind despre el; căci cred că este mult mai înțelept să nu încep subiectul de departe cu discursuri lungi care încântă auzul, ci să răspund imediat la întrebare. Voi începe cu aceasta, pentru că acum a sosit momentul. — Nimic, frumoase fecioare, nu poate aduce omului atât de mult bine ca fecioria. Numai fecioria produce și realizează ca sufletul să fie guvernat în cel mai bun și mai eficient mod și să fie eliberat de relele și contagiunile lumii. Căci de îndată ce Hristos ne-a învățat să o observăm și ne-a arătat frumusețea ei extraordinară, împărăția diavolului a fost distrusă, care odinioară îi captiva și îi înrobea continuu pe toți, astfel încât niciunul dintre antici nu era plăcut lui Dumnezeu [96] , ci toți erau supuși căderilor, deoarece legea nu a putut elibera oamenii de stricăciune, până când fecioria, succedând legii, a început să-i conducă pe oameni după poruncile lui Hristos. Cu adevărat, anticii nu ar fi fost atât de des înclinați spre certuri și crime, desfrânare și idolatrie, dacă dreptatea legii ar fi fost suficientă pentru mântuirea lor. Între timp, ei au fost adesea supuși la mari și multe căderi, dar de când Hristos a devenit om, a împodobit și a înarmat trupul cu feciorie, tiranul cel crud, conducătorul neînfrânării, este răsturnat și domnește pacea și credința, pentru că oamenii nu mai sunt atât de înclinați spre idolatrie ca înainte.

Capitolul II. Explicația versetului din Judecători 9:8 — O poveste alegorică despre copacii care își caută un rege.

Dar ca să nu i se pară cuiva că filozofez pe nedrept, oferind doar o presupunere probabilă și vorbind fără temei, vă voi cita vouă, fecioarelor, și o profeție scrisă din Vechiul Testament ca dovadă că spun adevărul, și anume, din cartea Judecători, unde împărăția virginității este deja clar prezisă. Acolo se spune: *Copacii s-au dus odată să ungă un rege peste ei și au zis măslinului: „Domnește peste noi!” Măslinul le-a zis: „Să las eu oare grăsimea mea, pe care Dumnezeu și oamenii au glorificat-o* [97] *, și să mă duc să rătăcesc printre copaci?” Și copacii au zis smochinului: „Vino și domnește peste noi!” Smochinul le-a zis: „Să las eu oare dulceața mea și rodul meu cel bun și să mă duc să rătăcesc printre copaci?” Și copacii au zis viței: „Vino și domnește peste noi!” Vița le-a zis: „Să las eu oare vinul meu, care bucură pe Dumnezeu și pe oameni* [98] *, și să mă duc să rătăcesc printre copaci?” Atunci toți copacii au zis mărăcinilor: „Vino și domnește peste noi!” Mărăcinii au zis copacilor: „Dacă mă faceți împărat peste voi, veniți și adăpostiți-vă la umbra mea. Dar dacă nu, atunci va ieși foc din mărăcini și va mistui cedrii Libanului”* (Judecători 9:8-15). Evident, aceasta nu se spune despre copacii care cresc din pământ. Copacii fără suflet și atașați de pământ prin rădăcinile lor nu se puteau aduna singuri pentru a alege un împărat, dar, desigur, aceasta se spune despre sufletele care, înainte de întruparea lui Hristos, pline de păcate, se apropiau de Dumnezeu cu rugăciune pentru a-L înclina spre condescendență față de ei și a domni (peste ei) cu milă (ελεος) și blândețe, pe care Scriptura le-a prezentat sub chipul măslinului (ελαία); pentru că untdelemnul este folositor trupului, alina suferința și boala și slujește la iluminare. Fiecare lumină din candele crește din untdelemnul turnat; așadar, mila lui Dumnezeu izbăvește de moarte și ajută omenirea și hrănește lumina inimii. Judecați, așadar, dacă Scriptura nu desemnează prin aceasta poruncile care au fost date lui Hristos din vremea primei creații și în imitarea cărora diavolul viclean cu născocirile sale a înșelat neamul omenesc: cu smochinul a asemănat porunca dată omului în rai, întrucât după înșelăciune și-a acoperit îndată goliciunea cu frunze de smochin (Gen. 3, 7); și cu vița de vie - porunca dată lui Noe la potop, deoarece a fost batjocorit (Gen. 9, 22), adormind din cauza vinului; și cu măslinul - poruncile date lui Moise în pustiu, deoarece darul profetic, acest untdelemn sfânt, a devenit rar în moștenirea (lui Dumnezeu - evreii), când s-au dedat fărădelegii; și cu tufa de spini - poruncile date Apostolilor pentru mântuirea lumii, deoarece prin ei am învățat fecioria, căreia numai diavolul nu i-a putut opune nicio asemănare înșelătoare. Prin urmare, există patru Evanghelii, deoarece Dumnezeu a vestit vestea bună omenirii de patru ori și a călăuzit-o cu patru legi, ale căror timpuri sunt clar indicate de diferența roadelor. Astfel, smochinul, în dulceața și frumusețea sa, reprezintă fosta *dulceață a paradisului.*înainte de fărădelegea omului (Gen. 3:23); căci se întâmplă și foarte des ca Duhul Sfânt să accepte rodul smochinului în cel mai bun sens, așa cum vom arăta mai târziu

(Ier. 8:13). Strugurii, datorită bucuriei care vine din vin și bucuriei celor mântuiți de mânia (lui Dumnezeu) și de potop, exprimă eliberarea lor de frică și grijă și se transformă în bucurie; iar măslinul, prin natura rodului său - untdelemnul, semnifică mila lui Dumnezeu, Care din nou după potop, când oamenii s-au îndreptat spre ateism, a arătat îndelungă răbdare, astfel încât a dat legea și li s-a arătat unora și, cum ar fi fost, cu untdelemn a reaprins lumina deja stinsă a virtuții.

Capitolul III. Spinul și agnosul, simbol al virginității. — Cele patru Evanghelii, adică proclamațiile sau regulile care călăuzesc spre mântuire.

Tufa de spini este același lucru cu agnos; unii o numesc tufă de spini, iar alții agnos; și poate datorită afinității acestei plante cu virginitatea, este numită așa - tufă de spini și agnos, tufă de spini (ράμνος) datorită astringenței (στερέμνίον) și nepotrivirii sale pentru plăceri, și agnos (αγνος) datorită virginității sale constante (αγνεύειν). De aceea, Cuvântul (lui Dumnezeu) spune despre Ilie, care a fugit de femeia Izabela, că s-a ascuns mai întâi sub o tufă de spini (1 Regi 19:4), și când a fost auzit, s-a întărit și a luat mâncare; pentru că pentru cei care fug de poftă și de femeie, adică de plăcere, a crescut pomul virginității ca refugiu și acoperământ, care din vremea venirii Protomucenicului Hristos a domnit peste oameni. Căci, de vreme ce primele legi date sub Adam, Noe și Moise nu au putut mântui omul, numai legea Evangheliei i-a mântuit pe toți. Prin urmare, smochinul, așa cum s-a spus, nu a primit împărăția peste copaci, prin care se înțeleg oamenii, iar prin smochin porunca; adică, deși omul după cădere a dorit să fie din nou sub stăpânirea virtuții și să nu fie lipsit de nestricăciunea dulcelui paradis, dar pentru fărădelegea sa a fost respins și alungat departe, ca neavând încă ocazia și incapabil să fie sub stăpânirea nestricăciunii. Și astfel, după cădere, predica i-a fost trimisă mai întâi prin Noe, pentru ca el, dacă ar fi atent, să poată fi mântuit de păcat cel puțin prin această poruncă, care făgăduia odihnă de necazuri și bucurie (Gen. 5:20), dacă o va respecta cu toată puterea, așa cum vița făgăduiește să producă vin pentru cei ce o muncesc și o cultivă. Dar această legislație nu a domnit peste omenire, pentru că nu au ascultat de ea, deși Noe a propovăduit-o cu râvnă. Totuși, când au început să se înece și să se sufoce din cauza apei, au început să se pocăiască și să promită că vor asculta de porunci; dar, în ciuda acestui fapt, au fost lipsiți de tron, adică lipsiți de ajutorul poruncii propovăduite, deoarece i-au neglijat pe acei oameni cărora Dumnezeu le-a poruncit să-i ajute, să-i mântuiască și să-i mângâie, precum Noe și cei care erau cu el, motiv pentru care Duhul le-a răspuns cu mustrare: încăpățânați, cum aș putea veni la voi, care sunteți fără rod în înțelepciune și cu nimic de copacii uscați, necrezându-Mă mai înainte pe Mine, care propovăduiam o plecare de la prezent (binecuvântări)?

Capitolul IV. Legea este ineficientă pentru mântuire. — Ultima lege a virginității sub formă de spini.

Așadar, când și acești oameni au fost găsiți nevrednici de grija divină și când rasa umană a căzut din nou în greșeală, Dumnezeu a trimis din nou legea sub Moise, care trebuia să domnească peste ei și să le amintească de dreptate. Dar și ei, abătându-se mult de la aceasta, au căzut în idolatrie. De aceea, Dumnezeu i-a lăsat pradă conflictelor civile, exilului și captivității, în timp ce legea a refuzat să-i mântuiască. Fiind expuși la nenorociri, au promis din nou cu tristețe că vor asculta de porunci, până când, în sfârșit, Dumnezeu, pentru a patra oară, având milă de om, a trimis fecioria să domnească, care în Scriptură este numită constant spin. Ea, distrugând plăcerile, amenință în același timp că, dacă toți nu o ascultă în mod implicit și cu adevărat, îi va distruge pe toți cu foc; pentru că după ea nu va mai fi altă lege sau învățătură, ci judecată și foc. Din acel moment, omul a început în sfârșit să acționeze cu dreptate și să creadă cu tărie în Dumnezeu și să se distanțeze de diavol. Astfel, fecioria a fost trimisă oamenilor ca fiind cel mai util și mai sigur mijloc. Numai acesteia nu i se putea opune diavolul unei astfel de metode de seducție cum (a făcut-o) cu alte legi.

Capitolul V. Răutatea imitativă a diavolului în toate lucrurile. — Două feluri de smochini și viță de vie.

Întrucât smochinul, prin dulceața roadelor sale și frumusețea sa, așa cum am spus, este luat drept o imagine a dulcelui raiului, diavolul, după ce l-a înșelat pe om cu asemănarea sa, l-a prins în mrejele sale, inspirându-l să acopere goliciunea trupului cu frunze de smochin, adică cu o iritare voluptuoasă, datorită proprietății lor iritante. Și apoi, după ce i-a îmbătat pe cei ce au fost mântuiți de potop cu o băutură asemănătoare strugurilor bucuriei duhovnicești, l-a supus și batjocurii, deposedându-l pe om de virtute. Ceea ce am spus va fi și mai clar din cele ce urmează. Puterea vrăjmașului imită întotdeauna înfățișarea exterioară a virtuții și a adevărului, nu pentru împlinirea lor în adevăr, ci pentru înșelăciune și prefăcătorie. Ca să-i ademenească la moarte pe cei ce scapă de moarte, se împodobește cu înfățișarea exterioară a nemuririi. Astfel, ea vrea să se înfățișeze atât ca smochin, cât și ca strugure, pentru a produce atât dulceață, cât și bucurie, luând chipul unui înger de lumină (2 Corinteni 11:14) și înșelând pe mulți cu asemănarea închinării. În Scripturi găsim că există două feluri diferite de smochini și viță de vie. *Smochinele bune sunt foarte bune* , iar *smochinele amare sunt foarte amare* (πικρά, - Ier. 24:3) [99] . *Vinul care înveselește inima omului* (Ps. 104:15), iar *vinul este otrava dragonilor și otrava mortală a aspidelor* (Deut. 32:33). Dar de îndată ce fecioria a domnit în sfârșit asupra oamenilor, atunci înșelăciunea a fost expusă și învinsă, deoarece Fecioara Principală Hristos a răsturnat-o; și smochinul adevărat și vița adevărată au început să aducă rod după ce fecioria a cuprins totul, așa cum proclamă și

profetul Ioel: *Nu te teme, țară* , spune el, *bucură-te și veselește-te, căci Domnul este mare să facă aceasta. Nu te teme, fiare, căci pășunile pustiei au dat iarbă, pomul și-a dat rodul, smochinul și vița și-au arătat puterea. Și voi, copiii Sionului, bucurați-vă și veseliți-vă în Domnul Dumnezeul vostru; „căci a dat hrană în dreptate”* (Ioel 2:21–23) [100] . Prin pomii de viță și smochin, care au adus roade în dreptate pentru copiii Sionului spiritual, el numește legile anterioare, care au început să aducă rod după întruparea Cuvântului, când fecioria domnea peste noi, în timp ce înainte, din cauza păcatului și a marii rătăciri, erau neputincioase și nu aduceau mlădițe. Căci vița adevărată și smochinul adevărat nu ne puteau da hrană prielnică vieții, în timp ce smochinul fals înflorea și era împodobit în felurite moduri pentru înșelăciune; dar când Domnul a uscat pomii falși și pe cei care imitau pe cei adevărați, zicând smochinului cu fructe amare: „ *Să nu mai iasă rod din tine în veac”.*(Matei 21:19), apoi cei cu adevărat roditori au înflorit și au adus hrană în dreptate. Se întâmplă și se întâmplă adesea ca vița să fie închinată Domnului Însuși (Ioan 15:1), iar smochinul Duhului Sfânt, căci Domnul înveselește, iar Duhul vindecă inimile oamenilor. De aceea, lui Ezechia i s-a poruncit mai întâi să-și aplice o bucată de smochine (2 Regi 20:Isaia 38:21), pentru a fi vindecat, ceea ce semnifică rodul Duhului, adică dragostea, după cuvintele Apostolului, care spune: *dar rodul Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, credința, blândețea, înfrânarea* (Galateni 5:22-23), pe care, din cauza dulcеții lor, profetul le-a numit smochine. Și Mica spune: *Fiecare va ședea sub vița lui și sub smochinul lui și nimeni nu-l va înspăimânta* (Mica 4:4). Este evident că cei care au fugit și s-au liniștit sub ocrotirea Duhului și a Cuvântului nu se vor teme sau îngrozi de cel care tulbură inimile.

Capitolul VI. Misterul viziunii profetului Zaharia.

Faptul că măslinul semnifică legea dată sub Moise este explicat de sfântul Zaharia, care spune: „ *Și îngerul care vorbea cu mine s-a întors și m-a trezit, cum se trezește un om din somnul său și mi-a zis: «Ce vezi?» Și eu am răspuns: «M-am uitat și iată un sfeșnic tot de aur și un vas pentru untdelemn în vârful lui și doi măslini, unul la dreapta vasului și celălalt la stânga lui»* (Zaharia 4:1-3). Și puțin mai târziu, când profetul a întrebat ce înseamnă cei doi măslini la dreapta și la stânga sfeșnicului și cele două ramuri de măslin lângă cele două țevi, îngerul a răspuns și a zis: « *Aceștia sunt cei doi unși cu untdelemn care stau înaintea Domnului întregului pământ* » (Zaharia 4:4), numind astfel cele două puteri întâi născute care stau înaintea lui Dumnezeu [101] , care în această casă (v. 9-10) prin intermediul ramurilor conduc cu măsură untdelemnul spiritual al lui Dumnezeu, pentru ca el să aibă lumina cunoașterii divine. Căci cele două ramuri ale celor doi măslini sunt legea și profeții, a căror chemare consta în rânduiala măsurată a moștenirii și pe care Hristos și Duhul Sfânt i-au adus la viață, pentru că noi nu puteam încă să cuprindem tot rodul și măreția acestor plante înainte ca

fecioria să înceapă să domnească și să domnească peste lume, ci doar ramurile lor, adică legea și profețiile, le-am cultivat mai înainte, și mai mult decât atât, fiind adesea supuși căderilor. Căci cine ar putea vreodată să primească pe deplin pe Hristos sau pe Duh fără să devină mai întâi curat? Iar isprava care pregătește sufletul din copilărie pentru slăvirea dorită și vrednică, făcând cu ușurință această lume nedureroasă pentru el aici și aducând mari răsplătiri acolo pentru osteneli scurte, este fecioria, care aduce nemurirea trupurilor noastre, pe care toți oamenii ar trebui să o prefere și să o slăvească de bunăvoie, unii pentru că cei care au săvârșit isprava fecioriei devin prin ea mirese ale Cuvântului; alții pentru că sunt eliberați de condamnare prin ea: *țărână ești și în țărână te vei întoarce* (Gen. 3, 19). - Acesta este pentru tine, Arete, și din partea mea, un discurs despre virginitate care este în puterea mea, pe care, deși moderat și mic, te rog, doamnă, să-l accepți cu bunăvoință de la mine, care am fost ales să vorbesc ultimul.

Discursul XI. Arete

Capitolul I. Fecioarele adevărate și imaculate sunt puține. — Virginitatea este o ispravă. — Thekla — cea mai mare dintre fecioare.

„Accept”, a spus Arete, a spus Theopatra, „și te laud pe deplin. „Foarte bine, deși nu chiar clar, dar folosind cu grijă cele spuse, ai expus subiectul, compunând nu un discurs gol spre încântarea ascultătorilor, ci o aducere aminte la îndreptare și veghere. Căci cine spune că virginitatea trebuie pusă mai presus de (alte) exerciții ale mele și iubită mai presus de orice, vorbește pe bună dreptate. Mulți cred că o cinstesc și o respectă, dar în realitate, ca să spunem așa, puțini o cinstesc. Cu adevărat, un om nu o cinstește atunci când încearcă să-și păstreze trupul neimplicat în plăcerea copulației și, între timp, nu se abține de la orice altceva; dimpotrivă, o necinstește și mai mult cine cedează dorințelor josnice, schimbând o plăcere cu alta. Când cineva încearcă să învingă dorințele exterioare și, între timp, este umflat de mândrie, atunci, pentru că poate înfrâna poftele trupești și, între timp, consideră pe toți ca pe nimic, nu este încă recunoscut ca cinstit de virginitate; dimpotrivă, o necinstește, insultând-o cu aroganță, curățind partea de afară a *paharului și a farfuriei* (Matei 33:25), carnea, trupul, ci își întinează inima cu mândrie și ambiție. Și cel ce se lasă pradă patimei bogăției nu este un cinstitor zelos al fecioriei; dimpotrivă, o necinstește mai mult decât orice, preferând un câștig mic celui cu care nicio comoară a vieții nu se poate compara. Căci toată bogăția și *aurul* înaintea lui sunt ca *nisipul neînsemnat.*(Înțelepciunea 7:9) Iar cel ce se iubește pe sine însuși peste măsură și se străduiește să observe ceea ce este de folos numai lui și nu se îngrijește de aproapele său, nu cinstește fecioria; dimpotrivă, o necinstește; căci, încălcând dragostea și iubirea de oameni proprii fecioriei, se depărtează de vrednicii ei părtași. Cu adevărat, fecioarele nu trebuie, pe de o parte, să-și păstreze fecioria

și, pe de altă parte, să se pângărească cu fapte rele și cu pofte indecente; pe de o parte, să făgăduiască să păstreze curăția și castitatea și, pe de altă parte, să fie necurate și să păcătuiască; de asemenea, pe de o parte, să mărturisească separarea de grijile pentru bunurile lumești și, pe de altă parte, să le dobândească și să se ocupe de ele; ci (trebuie) să păstreze toate mădularele neatinsă și neamestecate cu stricăciune, nu numai pe cele care slujesc la iritare și la copulație, ci și pe cele care sunt mai active decât ele. Căci ar fi ridicol să păstrezi mădularele genitale virgine, iar limba nu; sau să păstrezi limba virgină, iar văzul, sau auzul, sau mâinile nu sunt astfel păstrate; sau să ai toate aceste mădulare și să le păstrezi virgine, dar nu să păstrezi inima, ci să comită curvie cu mândrie și mânie. Prin urmare, oricine intenționează să nu păcătuiască în isprava fecioriei, trebuie să-și păstreze toate mădularele și simțurile curate și îngrădite, așa cum cârmacii îngrădesc îmbinările corăbiilor, pentru ca păcatul invadator să nu aibă acces înăuntru. Cu marile ocupații, se întâmplă inevitabil căderi mari; și răul este mai vrăjmaș binelui adevărat decât răului. Astfel, mulți care credeau că fecioria constă (doar) în a înfrâna poftele pofticioase și nu le păsa de orice altceva, au suferit o cădere și în legătură cu ea și au adus ocări celor care se străduiesc pe bună dreptate să o ducă, așa cum ați dovedit voi, un model în toate, păstrând voi înșivă fecioria atât în faptă, cât și în cuvânt. Și astfel sunt acum înfățișate proprietățile unei fecioare, așa cum se cuvine să fie; eu, care v-am ascultat personal, vă declar pe toți învingători și vă încoronez pe voi, dar pe Tecla cu o cunună mare și groasă, ca prima dintre voi și cea mai distinsă.

Capitolul II. Tecla cântă un cântec armonios, iar celelalte fecioare cântă împreună cu ea. Ioan Botezătorul este mărturisitorul fecioriei. Biserica este mireasa lui Dumnezeu, o fecioară imaculată.

Acestea zicând, Arete a poruncit tuturor să se ridice în picioare, a spus Teopatra, și împreună sub agnos să cânte cu evlavie un cântec de mulțumire Domnului, iar Tecla să înceapă și să precede. Și astfel, când toți s-au ridicat în picioare, ea a spus, Tecla, stând în mijlocul fecioarelor și la dreapta Aretei, a început să cânte armonios; iar celelalte, stând în cerc, ca într-un cor, au cântat împreună cu ea.

Cor (Ιπακοή) [102] .

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și ținând candele aprinse, Te întâlnesc (Matei 25:7).

Cântec (Ψαλμός).

De sus, fecioarelor, s-a auzit un glas care învie morții, chemând pe toată lumea să-L întâmpine pe Mire, în haine albe și cu candele, la răsărit. - Ridicați-vă înainte ca Împăratul să intre pe uși.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Retrăgându-mă de fericirea plină de lacrimi a muritorilor, de plăcerile unei vieți plăcute și ale iubirii, vreau să mă refugiez în îmbrățișarea Ta dătătoare de viață și să contemplu neîncetat frumusețea Ta, Binecuvântatule.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Părăsind patul conjugal muritor și draga casă, am venit la Tine, o, Rege, în haine curate, ca și eu, împreună cu Tine, să pot intra în camera cea preabinecuvântată.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Scăpat de nenumăratele viclenii seducătoare ale șarpelui, precum și de flăcările focului și de atacurile mortale ale fiarelor sălbatice, Te aștept, Binecuvântatule, din ceruri.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Am uitat patria mea (Ps. 44:11), căutând harul Tău, am uitat corurile semenilor mei - fecioarele și mândria mamei mele și a rudelor mele: căci Tu Însuți, Hristoase, ești totul pentru mine.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Tu ești Dătătorul de viață, Hristoase; bucură-te, lumină care apune; primește acest strigăt: corul fecioarelor strigă către Tine, Floarea desăvârșită, Iubirea, Bucuria, Rațiunea, Înțelepciunea, Cuvântul.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Primește-mă și pe mine în cămară, Regină purtătoare de lumină, neprihănită, frumoasă, Mireasă ce suflăm de frumusețe; și vom sta înaintea lui Hristos, slăvind nunta ta, Fecioară preafericită.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Acum, fecioarele nenorocite de afară plâng amarnic și strigă cu întristare că, stingând lumina candelelor, n-au avut timp să intre în vistieria bucuriilor (Matei 25, 11).

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Abătându-se de la calea sacră, acești nefericiți nu s-au îngrijit să dobândească mai mult untdelemn pentru cărările vieții, ci, purtând lămpi care nu ardeau cu flacără strălucitoare, gem în adâncul sufletelor lor.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Se oferă cupe pline cu nectar dulce; să bem, fecioarelor; aceasta este băutura cerească pe care Mirele a oferit-o celor ce sunt chemați cu vrednicie la nuntă.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Abel, prevestind lămurit moartea Ta, Binecuvântatule (Gen. 4:10), a zis, acoperit de sânge, privind spre cer: Te rog, primește-mă, Cuvântule, ca pe un frate ucis fără milă de mâna lui.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Cea mai mare răsplată pentru feciorie i-a fost dată viteazului tău rob Iosif, Cuvântule (Gen. 39:12); căci soția lui, aprinsă de poftă, l-a târât cu sila în patul necinstei; iar el, deloc rușinat, a fugit gol, strigând:

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Iefta a adus lui Dumnezeu o nouă jertfă - o fiică care nu cunoscuse bărbat (Judecători 11:38), ca o mielușea; și ea, reprezentând cu curaj chipul trupului Tău, Binecuvântatule, a strigat cu voce tare:

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Viteaza Iudita, printr-un vicleșug reușit, l-a decapitat pe conducătorul străin al neamurilor, după ce l-a ademenit cu o înfățișare frumoasă și fără să sufere pângărire în mădularele trupului ei (Iuda 13:8), și a strigat triumfătoare:

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Văzând frumusețea frumoasă a Susanei, cei doi judecători s-au aprins de o dragoste pasională pentru ea (Daniel 13:19) și au zis: „Dragă mea soție, am venit și am vrut să împărțim în taină patul cu tine.” Dar ea a zis cu glas tremurând:

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

„Cu mult mai bine este pentru mine să mor decât să-mi încredințez vouă, desfrânaților, patul și să sufăr osânda veșnică a lui Dumnezeu în chinuri de foc.” (Daniel 13:23) Mântuiește-mă, Hristoase, de aceasta chiar acum.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Înaintemergătorul Tău, care i-a spălat pe oameni cu râuri purificatoare, a fost dus la moarte pe nedrept de un om rău pentru fecioria sa; după ce a udat pământul cu sângele său vărsat, a strigat către Tine, Preafericite:

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Și Maica Ta, Fecioara cea harnică, neprihănită și nestricăcioasă, purtându-Te în pântecele ei cel curat, fiind zămislită fără sămânță, a fost bănuită că a trădat patul (Matei 1:18); dar având rodul înăuntru, a strigat (către Tine), Binecuvântatule:

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Cei ce voiesc să vadă ziua nunții Tale, Preafericite (Matei 2:1), veniți, toți câte Tu Însuți i-ai chemat de sus, Împărate al Îngerilor, aducând Ție cele mai mari daruri, Cuvântule, în haine curate.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Cu cântece noi acum, slujitorii cămării Tale, Te mărim, Mireasă binecuvântată a lui Dumnezeu, Fecioară curată - Biserica, albă ca zăpada, cu părul negru, castă, neprihănită, iubită.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

S-au dus putreziile și bolile grele și jalnice; moartea a fost nimicită; toată nebunia a pierit; întristarea cea nimicitoare a sufletului a murit și, deodată, bucuria lui Hristos Dumnezeu a strălucit din nou peste muritori.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Paradisul nu mai rămâne gol fără muritori; căci din nou, prin poruncă divină, ca și înainte, omul locuiește în el, scăpând de feluritele viclenii ale șarpelui, nestricăcios, neînfricat, binecuvântat.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

Cântând acum un cântec nou, corul fecioarelor Te preamărește până la ceruri, Regină, încoronată strălucitor cu crini albi și ținând în mâini candele aprinse.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și așa mai departe.

O, Binecuvântatul, care locuiești în preacuratele lăcașuri ale cerului și care ții toate lucrurile prin puterea Ta veșnică! Primește-ne și pe noi, Tată, care stăm înaintea Ta, împreună cu Fiul Tău, înăuntrul porților vieții.

Pentru Tine, Mire, mă păzesc curat și ținând candele aprinse, Te întâlnesc (Matei 25:7).

Capitolul III. Care este mai bun: abstinenții sau cei care au echilibru sufletesc? Pericolul luptei dintre fecioare. — Fericirea echilibrului. — Sufletele pure și calme sunt divine și Îl vor vedea pe Dumnezeu. — Virtutea pusă la încercare de ispite merită preferință.

Eubulus: Vrednici, Gregoras, Thekla a primit primul premiu.

Grigori. Cu adevărat vrednic.

Eubulus: Și ce, spune-mi, oaspete telmisian [103] ? Mă întreb dacă a rămas calmă când a auzit de acest ospăț și n-a zburat imediat, ca o pasăre la hrană, ca să asculte conversația.

Grigore. Se spune că ea era cu Metodie când l-a întrebat pe Arete despre acest lucru. Este un lucru minunat și binecuvântat să ai un astfel de învățător și ghid precum Arete.

Eubulus: Dar Gregoras, pe care oameni să-i numim mai buni, pe cei care nu simt poftă și se abțin de la poftă, sau pe cei care simt poftă, dar își păstrează virginitatea?

Grigore: Desigur, cei care nu simt poftă; pentru că au atât minte, cât și simțământ neîntinate și sunt complet nestricăcioși, nepăcătuind cu nimic.

Eubulus: Excelent și rezonabil, Gregoras; jur pe castitatea mea [104] . Totuși, permite-mi să spun câteva cuvinte împotriva acestui lucru, ca să fiu mai ferm convins și ca nimeni să nu mă poată descuraja.

Gregoras: Vorbește împotriva acestui lucru cât vrei. Eubul, te pot convinge pe deplin că cel care nu simte poftă este mai bun decât cel care simte poftă și nimeni nu te va descuraja.

Eubulus: Foarte bine; mă bucur că îmi răspunzi atât de generos și, prin aceasta, dovedești cât de mult te-ai îmbogățit cu înțelepciune.

Gregory: Pari să glumești, Evvul.

Evvul: De ce?

Grigore: Pentru că cu aceste cuvinte mă râzi în loc să spui adevărul.

Eubulus: Nu spune așa, binecuvântatule; țin cu adevărat mult la înțelepciunea și prudența ta. Am spus asta pentru că, după spusele tale, nu numai că știi, dar și te aștepți să înveți pe altul despre ceea ce mulți înțelepți adesea nu sunt de acord între ei.

Gregoras: Spune-mi, chiar nu ești de acord că cei care nu simt poftă sunt categoric superiori celor care simt poftă și se abțin? Sau doar îți bați joc de mine acum?

Eubulus: Cum mă distrez eu mărturisind că nu știu asta? Dar spune-mi, cel mai înțelept ție, cum se deosebesc cei care nu simt poftă și se păstrează puri de cei care simt poftă și se păstrează virgini?

Grigorie. În primul rând, pentru că însuși sufletul lor este curat și Duhul Sfânt locuiește neîncetat în el, întrucât nu este distras sau întunecat de vise și gânduri de nestăpânire și, prin urmare, nu suferă vătămări din cauza poftei; ci sunt în toate privințele, cu trupul și inima, inaccesibile poftei, bucurându-se de o lume fără patimi. Dar cei care, prin vedere, fiind înșelați din afară de năluci și permițând poftei să curgă spre inimă ca un pârâu, sunt adesea întinați de aceasta și cred că se luptă și se împotrivesc plăcerilor, în timp ce în minte sunt învinși.

Eubulus: Și deci trebuie să-i numim puri pe cei care se bucură de pace și nu sunt tulburați de poftă?

Grigorie: Într-adevăr. Despre astfel de oameni Dumnezeu, care în Fericiri îi reprezintă pe cei ce cred fără îndoială în El ca pe zei, spune că ei *Îl vor vedea pe Dumnezeu* cu îndrăzneală (Matei 5, 8); pentru că ei, neavând nimic care să întunece sau să tulbure ochiul sufletului, astfel încât să tindă spre contemplarea divină și fiind în afara oricărei pofte lumești, nu numai că, așa cum am spus, își păstrează trupul curat de amestec, ci și inima lor inaccesibilă gândurilor de neînfrânare; și într-o astfel de inimă, ca într-un templu, locuiește și se odihnește în mod special Duhul Sfânt.

Eubulus: Ascultă atunci. Cred că vom ajunge la o hotărâre cu privire la cine este mai bun în felul acesta: spune-mi, numești pe cineva un bun cârmaci?

Grigori: Da.

Eubulus: Pe cine, cel care a salvat corabia în timpul furtunilor mari și periculoase sau cel care a cârmuit-o pe vreme calmă și fără vânt?

Grigor. Care se afla printre furtuni mari și periculoase.

Eubul: Tot așa și sufletul, care este chinuit de tulburarea patimilor și nu slăbește și nu obosește, ci îndrumă cu vitejie corabia, adică trupul, spre limanul castității, trebuie să-l numim mai bun și mai excelent decât cel care navighează pe vreme liniștită.

Grigori. Trebuie să-i dea numele.

Eubul: Căci a fi atacat de suflările duhului rău și a nu fi doborât și învins, ci a tinde cu totul spre Hristos și a lupta cu putere cu poftele desfrânate, este mai vrednic de laudă decât a păstra fecioria cu ușurință și fără tulburare.

Grigori. Cred că da.

Eubul: Și ce putem spune despre Domnul? Nu se știe oare că El îl preferă pe cel ce simte poftă și se abține, față de cel ce nu simte poftă și își păstrează virginitatea?

Grigori: Unde este?

Eubul: Unde compară un om înțelept cu o casă bine întemeiată (din stâncă) și îl înfățișează ca fiind neclintit, incapabil să cadă din cauza ploii, a râurilor și a vântului (Matei 7, 24), se pare că aseamănă pofta cu furtunile și fermitatea constantă și neclintită a sufletului în puritatea feciorelnică cu o stâncă.

Grigora: Se pare că spui adevărul.

Eubulus: Și dintre medici, nu-l numești cel mai bun, acela care s-a distins în boli grave și a vindecat mulți?

Grigori: Da.

Eubulus: Și nu-l numești întotdeauna cel mai neexperimentat pe cel care n-a făcut nimic și n-a avut niciodată bolnavi pe mâini?

Grigori: Da.

Eubulus: Așadar, nu ar trebui sufletul care stăpânește un corp mai relaxat și își înfrânează înclinațiile morbide spre plăceri prin leacurile castității să fie numit mai

capabil de vindecare decât cel căruia i s-a dat stăpânirea unui corp sănătos și lipsit de patimă?

Grigori. Ar trebui numit.

Eubulus: Și în lupte, este mai bun luptătorul care are adversari mari și puternici și, în lupta continuă cu ei, nu este învins, sau cel care nu are adversari?

Gregory: Evident că da.

Eubulus: Prin urmare, în lupte, luptătorul care are adversari este cel mai excelent?

Grigori: Este necesar.

Eubulus: De asemenea, este absolut necesar să recunoaștem că sufletul care se luptă cu mișcările poftei, nu se lasă dus de ele, ci dimpotrivă se îndepărtează și li se opune, se dovedește a fi mai puternic decât unul care nu simte poftă.

Grigora. Târg.

Evvul: Ce-i atunci? Ce crezi, Gregoras, că a lupta cu tărie împotriva mișcărilor poftelor rele nu înseamnă a avea mai mult curaj?

Grigori. Și chiar așa este.

Eubulus: Și nu este acest curaj puterea virtuții?

Grigora. Evident.

Eubulus: Dacă tăria virtuții este răbdarea, atunci sufletul care este tulburat, dar se opune cu tărie poftelor, nu este oare mai puternic decât cel netulburat?

Grigori: Da.

Eubulus: Dacă este mai puternic, atunci este și superior?

Grigori: Da.

Eubulus: Și astfel, din cele spuse mai sus, rezultă că sufletul care simte poftă și se abține este superior celui care nu o simte și se abține.

Gregoras: Spui adevărul; totuși, aș dori să vorbesc cu tine despre asta mai în detaliu. Dacă dorești, voi reveni mâine să te ascult. Și acum, după cum vezi, este timpul să ne îndreptăm atenția către omul exterior.

Note

1. Traducerea este realizată după textul grecesc publicat în Patrol. Curs. Compl. par Migne (op. cit.) și completat în ediția lui Jan S. Method. Oper. p. 54 – Iar textul extraselor în sine este preluat din lucrările Sfântului Ioan Damaschin, Edit. Combef. p. 373 și din Patriarhul Photius Bibl. cod. 236 Ed. Bekk. Leontius Byzant. Rerum. Sacr. Lib. II. Tit. III. Edit. Migne T.LXXXVi, II. p. 2055 și altele.

2. Iliada, IX, 4–7.

3. Conform poveștii tragedienilor greci, lui Thyestes, fiul lui Pelops, i s-a oferit o cină de către fratele său Atreus, constând din părți gătite din corpul propriului său fiu.

4. Oenomaus, conducătorul Ilisului, voia să-i omoare pe toți pretendenții fiicei sale sub pretextul unei competiții, temându-se că el însuși va fi ucis de ginerele său pe baza predicției unui oracol, conform poveștii scriitorilor greci.

5. Din acest punct al conversației până la sfârșit, în ediția lui Jan, cuvântul εταιρος este înlocuit cu Valentinian – camarad, menționat mai sus, astfel încât întreaga conversație pare să aibă loc între un ortodox și doi adepți ai lui Valentinus.

6. Următoarele 51 de capitole sunt păstrate de Sfântul Epifanie al Ciprului (Haeres. LXIV), care spune că a extras acestea literal din cuvântul lui Metodie despre înviere.

7. Adică, în cuvintele Psalmului 1: „cei răi nu se vor ridica la judecată”. Extrasul începe cu o expunere prescurtată a opiniilor lui Origen.

8. Adică cei simpli dintre cei care au crezut, despre care s-a spus mai sus.

9. Adică, spre nedumerirea lui Origen menționată mai sus.

10. Capitolele 6 și 7 constituie un „discurs special al lui Proclus” în extrasul Sfântului Epifanie din Metodie. Explicația acestui fapt este că, în discursul Sfântului Metodie despre înviere, Aglaofon, Proclus, Auxentius și Metodie însuși sunt prezentați ca conversând unul cu celălalt; iar dintre aceștia, Proclus ia partea lui Origen în chestiunea învierii.

11. De aici începe din nou discursul lui Metodie.

12. Iliada, X, 224.

13. Atenagora este un scriitor creștin din secolul al II-lea care a lăsat în urmă Apologia și Cuvântul despre învierea morților, care au ajuns până la noi.

14. Iliada, XVI, 672.

15. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

16. Phaedon. 64, p.

17. Zicală despre poetul Simonide la Platon, în Protagonism 339, B.

18. Iliada, II, 469.

19. Următoarele 23 de pasaje din lucrarea despre înviere sunt păstrate în Patriarhul Fotie, Bibl. Cod. 234, Sfântul Ioan Damaschin, Parallel. și Orat. II de imagin., Leonțiu al Bizanțului, Per. Sac. Lib. 11 și altele. Acestea sunt aranjate în ordinea adoptată în ediția din ianuarie, pp. 91–99.

20. În originalul grecesc se citește: casă colibă.

21. Sfântul Iustin, filosof și martir, originar din Napoli, oraș din Siria, Palestina (+166 d.Hr.). Cuvintele sale sunt citate aici dintr-o lucrare care nu a ajuns până la noi. Migne, nr. ed. p. 313.

22. Vezi Sărbătoarea celor Zece Fecioare. Discursul IX.

23. Naturaliștii și călătorii mărturisesc despre copacii și arbuștii care cresc în prezent în apropierea filonului de sulf inflamabil de pe Muntele Olimp din Licia. Vezi Iahn. Method. Op. p. 1 și On agnos vezi în Sărbătoarea Fecioarelor, pp. 28, 112 și 118.

24. Jos. Flav. De bello jud. Lib. IV. c. 1

25. Extrase din această lucrare sunt păstrate în biblioteca lui Patr. Photius, Cod. 235, care le începe astfel: „un scurt extras din opera sfântului mucenic și episcop Metodie, care a fost citită: despre ceea ce a fost creat”. Împărțirea în părți este adoptată aici în conformitate cu ediția lui Jan, S. Meph. Oper. p. 100-102.

26. În original: ξενών; prin acest nume se înțelege Origen, care este menționat mai jos pe nume. Migne, ed. op., p. 331.

27. Centaurul este o creatură mitică cu capul și pieptul unui om și corpul unui cal.

28. În original: Tată; dar în cursul vorbirii, este probabil necesar să citim aici: Creator, așa cum cred editorii textului acestei lucrări. Vezi Migne, nr. ed. p. 344.

29. În manuscrise, acest discurs este intitulat: „Discursul sfântului nostru părinte Metodie în Duminica Floriilor”. Migne, Patr. Curs. Compl. T.XVIII, p. 384.

30. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

31. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

32. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

33. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

34. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

35. În manuscrisele din care a fost publicat acest discurs, titlul său complet este: „Metodie, Episcop al Patarei și Mucenic, despre Simeon și Ana, în ziua Întâlnirii; și despre Sfânta Născătoare de Dumnezeu”, Migne, Patrol. Curs. Comp. T.XVII, p. 347.

36. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

37. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

38. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

39. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

40. Arca legământului avea doi coți și jumătate lungime, un cot și jumătate lățime și un cot și jumătate înălțime. Exod 25:10.

41. Adică, la aproximativ 5500 de ani de la crearea lumii.

42. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

43. Din ebraică: Hanna.

44. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

45. În originalul grecesc, Ευβουλιον și Γρηγοριον sunt nume diminutive, primul masculin, al doilea feminin. Prin primul, unii (Leo Allacius) îl înțeleg pe Sfântul

Metodie însuși, care avea numele de familie Ευβούλιου, așa cum mărturisește Sfântul Epifanie (Haer. LXIV, p. 63), deși la sfârșitul aceleiași lucrări Metodie (totuși, nu se știe care dintre ele) este prezentat ca o persoană separată de Ευβουλιον; și că acesta este de fapt numele propriu al unui bărbat, așa cred mulți interpreți ai textului, în ciuda faptului că unele locuri din lucrare indică aparent o femeie, ca în numele Γρηγοριον. Vezi Method. Oper. Editat de Jahnii. 1865.

46. Iliada. IV, 3, 4.

47. Arete din αρετη - virtute, ale cărei proprietăți sunt descrise mai jos.

48. De fapt, au fost unsprezece persoane care au luat parte la ospăț și la conversație; dar aici se spune despre fecioarele care au fost invitate la ospăț fără Aretea, în casa cărora au fost invitate.

49. Αγνος, vitex sau Komapicha, mielul fără cusur sau cast, o plantă care prin chiar numele său corespunde titlului lucrării de față: περι αγνείας. Această plantă parfumată din genul arbuștilor este descrisă de Platon în Fedru, de V. Plinius Hist. Nat. XXIV. Este menționată și în Sfânta Scriptură. Lev. 23:40.

50. În original: καργιας - inimi, în loc de κοιλίας, după cum se citește în Biblie.

51. În original: τιμωσιν - ei venerează, în loc de μιμούνται, așa cum se citește în Biblie.

52. Cuvintele adăugate: Numele Lui și - sunt citite în unele copii ale Apocalipsei.

53. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

54. În original: οκήνωα, o expresie împrumutată din Epistolele Sfinților Apostoli Petru, 2 Petru 1:13 și Pavel, 2 Corinteni 5:1.

55. Cuvintele citate despre originea sufletelor omenești nu trebuie explicate ca și cum Sfântul Metodie ar fi urmat învățătura filosofului Platon și a lui Origen despre preexistența sufletelor, așa cum au explicat unii (Migne, p. 53 și Jahnii op. cit.), ci pot însemna același lucru care este conținut în cuvintele Înțeleptului: duhul se va întoarce la Dumnezeu, care l-a dat (Eclesiastul 12:7), așa cum reiese din cuvintele ulterioare ale Sfântului Părinte pe aceeași temă.

56. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

57. Cuvintele originalului: πρεσβύτατος των αιώνων και πρωτος των Αρχαγγελων pot fi traduse astfel: „cel mai vechi dintre Eoni și primul dintre

Arhangheli”, așa cum traduc unii (vezi Migne, p. 67). Dacă acesta este într-adevăr sensul acestui pasaj, atunci nu putem să nu vedem aici una dintre acele denaturări ale lucrării actuale a Sfântului Metodie de către arieni, despre care vorbește Fotie în Bibl. cod. CCXXXVII, pp. 950–963.

58. Părerea exprimată de sfântul părinte despre întruparea Cuvântului lui Dumnezeu în Adam nu va părea atât de ciudată pe cât cred unii (vezi Migne, p. 66), dacă prin Adam înțelegem natura umană, care a trecut de la Adam la toți urmașii săi și înapoi, extinzându-se de la urmași la primul strămoș.

59. Prin Paște se înțeleg aici zilele de aducere aminte a pătimirilor lui Hristos, cele mai apropiate de sărbătoarea Paștelui și în special Sâmbăta Mare.

60. Din ebraică: Balal, a amesteca.

61. Ολεσικάρποι. Odisea. X.510.

62. Din ebraică: Ziwah, poruncă, și Zijun, semn, monument.

63. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

64. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

65. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

66. O examinare întocmită în legătură cu versetul 47 din așa-numitele Versuri de Aur ale lui Pitagora.

67. Expresiile din acest pasaj despre persoana lui Iisus Hristos au dat motive să credem că acesta conține gânduri ariene, introduse de eretici mai târziu în timp (vezi Migne, p. 124 și 231); dar, cu o înțelegere corectă atât a acestor expresii, cât și a textului citat din Sfinta Scriptură, s-ar putea să nu existe nimic contrar învățăturii ortodoxe aici, deși trebuie adăugat că Sfântul Metodie, care a scris înainte de erezia ariană și de Primul Sinod Ecumenic, nu putea fi prea precis în exprimările sale dogmatice.

68. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

69. Θνγατέρες conform traducerii a 70 de interpreți.

70. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

71. Ceea ce se înțelege aici este botezul creștin, care corespunde circumciziei din Vechiul Testament, care se săvârșea în a opta zi după nașterea unui copil.

72. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

73. Din αρετή - virtute.

74. Din αιρεω — aleg.

75. Din αίρω - Eu ridic.

76. Adică, ca și cum ar fi prin strălucirea lunii, al cărei nume (σελήνη) este derivat din σέλας - strălucire, strălucire.

77. Cuvântul: a scăpat a fost adăugat conform traducerii a 70 de interpreți.

78. În Biblie: fiii săi.

79. În Biblie: Glorie (δοξης).

80. Numărul 6 se numește perfect deoarece atât suma, cât și produsul divizorilor săi primi sunt egale cu el însuși și între ele, adică $6 = 1 + 2 + 3 = 1x^2x^3$.

81. Cele șapte tipuri de lupte care constituie exercițiile din jocurile publice grecești sunt menționate aici în legătură cu cele șapte capete ale Dragonului.

82. Aceasta este Himera descrisă în Iliada VI, 182.

83. Adăugarea mai multor examinatori la versurile lui Homer aparține probabil autorului însuși.

84. Odiseea, I, 34, cf. I, 7 și Iliada, IV, 409.

85. Aceasta se referă la opinia despre eleni, spusă înțeleptului Solon de către un preot egiptean, că „elenii rămân întotdeauna copii”. Plat. Tim: Clement Al. Strom. I, 128.

86. Cuvântul γένεσις se referă aici în mod evident la influența semnelor Zodiacului asupra nașterii și vieții oamenilor, adică la soartă, destin. Întrucât Sfântul Metodie și-a compus opera „Sărbătoarea Fecioarelor” într-o formă externă similară cu „Sărbătoarea” filosofului Platon (cu conținut opus), unde sunt citate cuvintele lui Parmenide despre γενεσις, ca mamă a celui mai vechi zeu Eros, sau în general ca forță rodnică a naturii, atunci se poate crede că Sfântul Metodie avea în minte această poveste a filosofilor greci. Vezi opera lui Platon, tradusă de Karpov. Vol. IV, p. 157.

87. Hesiod. op. et D. art. 109.

88. Odiseea. I, 34.

89. Conform traducerii celor 70 de interpreți, în care ramurile agnosului (άγνυ κλαδυς), chiar copacul la umbra căruia avea loc sărbătoarea fecioarelor, sunt numite separat de celelalte ramuri enumerate. Smotr, nota 5 de mai sus.

90. În Biblie: ale lor.

91. Opinia exprimată aici despre sfârșitul iminent al lumii actuale, și anume la începutul celei de-a șaptea mii de ani de la crearea lumii, care era ținută printre creștinii primelor secole, se explică prin împrejurările dificile ale acelei vremuri pentru ei.

92. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

93. Numele acestei plante este explicat mai sus, în nota 5.

94. Aici este indicat satul Sucot, în care, printre altele, israeliții și-au așezat tabăra în timpul rătăcirilor lor prin deșert (Exod 12:Num. 33:5) și al cărui nume (din ebraicul Sacad) înseamnă: colibă, tabernacol, cort.

95. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

96. Adică, tot atâtea câte fecioare creștine, cu alte virtuți creștine.

97. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

98. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

99. În Biblie: cei slabi sunt foarte slabi (πονηρά).

100. Conform traducerii celor 70 de interpreți.

101. În original este folosită expresia: δορυφουσας τον θεόν, adică a sta înaintea lui Dumnezeu ca și cum ar fi în calitate de purtători de arme sau slujitori; dar nu poate avea un sens atât de umilitor sau eretic în raport cu Fiul lui Dumnezeu și Duhul Sfânt, despre care se vorbește aici, așa cum au crezut unii (Migne, p. 203), ci este folosită aici în raport cu viziunea descrisă a candelei cu doi măslini lângă vârful ei și aici primește sensul propriu prin numele acestor puteri divine întâi născute (άρχεγόνυς).

102. Cântecul propus, alcătuit din 24 de strofe cu refren separat, are un acrostih alfabetic de 24 de litere ale alfabetului grecesc. Conform celor mai noi cercetători ai imnurilor bisericești antice (Anthologia graeca carminum christ. IV Christ et M.

Paranikas, Lips. p.XVI și Method. oper. ed. Jahnii, pp. 49–51 etc.), aceasta era destinată uzului casnic, deși poartă denumirile folosite pentru imnurile bisericești (hypakoe și psalm), și este compusă din rimă iambică, deși nu întotdeauna corectă metric, fiecare strofă fiind împărțită în patru versuri, dintre care trei sunt mai lungi (în mare parte heptametri iambici) și una mai scurtă (în mare parte tetrametru iambic), pe modelul unui refren format din două versuri, lung și scurt: ΄Αγνεύω σοι, καί λαμπάDAS Φαεφόρους κρατουσα, Νυμίηε, υπαντάνω σοι.

103. Orașul Telmissus, care se afla în Licia, nu departe de Patara, era faimos pentru ghicitorii săi păgâni, conform mărturiei anticilor, Irod. 1, Cicero. De div. 1,41, Plin. HN 1, Aici, sub numele de oaspete al Telmissusului, se înțelege fie înțelepciunea păgână în general, curioasă, dar care nu a atins culmile adevărurilor creștine pure, fie acea persoană care i-a povestit lui Eubul despre sărbătoarea fecioarelor înaintea lui Grigore, dar nu a putut spune detaliile, așa cum s-a spus la începutul acestei lucrări.

104. Σωφροσύνη - castitatea, sau bunul simț, este aici personificată ca totalitatea tuturor perfecțiunilor morale și mentale, așa cum sunt aplicate conceptului filozofilor greci, și este citată ca o mărturie a adevărului cuvintelor lui Grigore despre puritatea virginală.